

Prvý štát muslimov

založený za života proroka Muhammada
a prvých štyroch kalifov

JUDr. Abdulwahab Al-Sbenaty

Prvý štát muslimov

založený za života proroka Muhammada a prvých štyroch kalifov

Autor: JUDr. Abdulwahab Al-Sbenaty

Prvé vydanie v roku 2017

© Abdulwahab Al-Sbenaty

ISBN: 978 – 80 – 972631 – 9 - 5

Obsah

1. Počiatky Medinského islamského štátu	13
1. Počiatky Medinského islamského štátu	14
1.1. Vznik Medinského islamského štátu	25
1.1.1. Forma štátu ani forma vlády neboli určené v Koráne	40
1.1.2. Ustálenie náboženskej slobody v duchovných záležitostiach, ale aj v mnohých právnych, najmä statusových veciach	45
1.1.3. Rešpektovanie niektorých zvyklostí a obyčajov zaužívaných v tej dobe	48
1.2. Organizácia Medinského islamského štátu	73
1.3. Základy, na ktorých bol Medinský islamský štát založený.	75
1.4. Niektoré okamihy zo života Medinského islamského štátu počas života Muhmmada (p.)	87
1.5. Založenie a rozšírenie sa Medinského islamského štátu. ...	114
1.6. Čo znamenal islamský štát?	125
1.6.1. Prvé štádium, štádium posolstva a proroctva	127
1.6.2. Druhé štádium, štádium budovania islamského štátu a islamskej spoločnosti v rámci neho	129

2. Islamský štát počas kalifátu prvých štyroch kalifov	135
2. Islamský štát počas kalifátu prvých štyroch kalifov	136
2.1. Islamský štát tesne po smrti proroka Muhammada.....	136
2.2. Islamský štát počas kalifátu Abú Bakra.....	147
2.3. Islamský štát počas kalifátu Omara Bin Al Chattába.....	165
2.3.1. Charakteristické črty vlády Omara Bin Al Chattába	207
2.4. Islamský štát počas kalifátu Osmána Bin Affána	213
2.4.1. Niektoré vlastnosti Osmána Bin Affána	247
2.5. Islamský štát počas sporu o vedenie štátu medzi Alim a Muávijom	250
2.5.1. Spor Aliho a Muáviju, jeho podstata a skončenie	264
2.5.2. Niektoré vlastnosti Aliho Bin Ebí Táleba	305
3. Islamský štát v nasledujúcich storočiach.....	315
3. Islamský štát v nasledujúcich storočiach.....	316
4. Islamský štát ako pojem.....	321
4. Islamský štát ako pojem.....	322
Použitá literatúra.....	330
Autori niektorých citovaných publikácií a výrokov:.....	333
Zoznam skratiek:.....	349
Z našich publikácií:	351

Úvod

Hodnota poznania je jednou z najväčších hodnôt v živote človeka a ľudstva. O tom aj Korán hovorí, a to hneď v prvých veršoch, ktoré boli poslovi a prorokovi Muhammadovi zoslané. V Koráne je zoslané: „1. Čítaj v mene Pána svojho, ktorý stvoril, 2. Stvoril človeka z pijavice, 3. Čítaj a vedz, že Pán tvoj je najštedrejší, 4. Ktorý naučil perom, 5. Naučil človeka to, čo nevedel.“ (Korán 96:1-5)¹

Poznanie a potreba neustále vedieť viac sú faktory, ktoré prispievajú k spoznaniu okolitého sveta, ale aj samého seba. Sú to faktory, ktoré oslobodzujú myseľ a dušu človeka od všetkého, čo by ich zastieralo alebo obmedzovalo. V tomto smere je poznanie a nadobúdanie vedomostí aj určitým druhom slobody a vnáša do duše človeka aj určitý pocit pokoja. Aby sme však mohli dospieť k tejto slobode ešte vo väčšom meradle, musíme sa naučiť rozoznávať užitočné informácie a poznanie od toho, čo pravdu zastiera. Užitočné poznanie a pravdivé informácie sa totiž častokrát nachádzajú v spleti nepravd a poloprávd, pri ktorých môže človek ostať zmätený.

V spleti dnešných informačných technológií a tokov sa každý snaží prezentovať ako pravdu práve to, čo tvrdí. Niekedy býva úmysel dobrý, ale ponúkaná matéria je

¹ Korán, preklad do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

zahmlená, inokedy býva úmysel nepoctivý a ponúkaná matéria má zastierať tento úmysel a zámerne sa stáva nejasnou. Treba si preto uvedomiť, že často, ak chceme dospieť k pravde, musíme sa vracať ku zdroju. Prvotný zdroj informácií nám môže poskytnúť veľmi dobrý základ k tomu, aby sme sa nakoniec k poznaniu a k hľadanej pravde dostali.

Počas uplynulých rokov sme prečítali množstvo kníh, článkov, recenzií a iné. Je nepochybné, že spracovaná základná informácia, ktorú určitý autor ponúka spolu s vlastným náhľadom na predkladanú informáciu, je pridanou hodnotou. Niekedy v pozitívnom, inokedy v negatívnom zmysle. Problematickým sa však stáva samotné neustále nabaľovanie sa pridaných hodnôt jednotlivých autorov, ktorí v určitom štádiu už nekomentujú a neanalyzujú prvotnú informáciu, ale názory a stanoviská tých, ktorí tú prvotnú informáciu pôvodne analyzovali a spracovali. Takýmto spôsobom nám v začiatkoch vzniká komentár k prvotnej informácii a následne komentár k samotnému komentáru. Potom prichádza komentár ku komentáru komentára a podobne. Každý z týchto komentárov mal svoju pridanú hodnotu k téme, o ktorej polemizoval, avšak prvotná a základná informácia sa stratila v spleti týchto názorov a komentárov. Ďalší jav, ktorý sa v tomto smere objavuje, je ten, že časom sa už neargumentuje samotným zdrojom, ale určitými názormi a stanoviskami neskorších ľudí k danej téme. Stáva sa, že sa časom zanedbá prvotná informácia a vyzdvihuje sa neskoršia, ktorá bola na jej základe vybudovaná. To však vedie k situácii, že k tej istej prvotnej informácii máme k dispozícii aj niekoľko podobných a niekedy až protichodných stanovísk a komentárov (v závislosti od

zámerov toho, kto následnú informáciu podáva alebo ňou manipuluje). Preto je podstatné mať k dispozícii nielen komentáre a stanoviská k určitej informácii, ale aj samotnú prvotnú informáciu a zdroj, z ktorého pochádza. Ak to všetko máme k dispozícii, potom sa stáva podstatným to, čo nás najviac presvedčí, s čím sa stotožníme a čo budeme v danom okamihu považovať za relevantnú informáciu a za pravdu. Podľa toho budeme určitú vec posudzovať a podľa nášho úsudku nás budú potom ostatní posudzovať.

V spleti dnešných udalostí na svetovej politickej scéne sa za posledné roky objavilo mnoho podstatných zmien. Jednou z nich bola túžba väčšiny ľudí v arabských krajinách po zmene vnútorných pomerov, najmä ekonomických a politických. Bola to túžba ľudí po spravodlivom a modernom štáte. Časť ľudí sa domnievala, že vybudovanie štátu na princípoch demokracie obdobnej tej, ktorá funguje v Západnej Európe alebo Severnej Amerike, by bolo riešením všetkých ich ekonomických, politických a v rámci toho aj sociálnych a iných problémov. Ďalšia časť ľudí však nepovažovala za úplný vzor toho, ako má fungovať štát a spoločnosť, práve západný vzor. Bolo to tak z viacerých dôvodov. Každá časť ľudí mala svoje silné, ale aj slabšie argumenty. K tomu ešte existovala tretia časť obyvateľstva, ktorá nechcela zmenu a vtedajšia situácia jej vyhovovala taká, aká bola. K tomu však treba ešte pripočítať ďalšie zahraničné záujmy a vplyvy, ktoré zohrávali kľúčovú pozitívnu aj negatívnu rolu v celom dianí.

V uvedenom prostredí začali v mnohých krajinách silnieť hlasy volajúce po založení islamského štátu riadiaceho sa islamským právom. Aj medzi tými, ktorí po takomto štáte

volali, existovali rôzne názory a prúdy. Od tých, ktorí volali po založení moderného islamského štátu založeného hlavne na princípoch uvedených v základných prameňoch islamského práva, až po tých, ktorí volali po založení islamského štátu založeného na tých najextrémnejších názoroch, ktoré by neboli u väčšiny nikdy priechodné. Určitým vzorom pre tú prvú skupinu sa v určitom zmysle slova stalo Turecko na začiatku druhého desaťročia dvadsiateho prvého storočia.

Asi sa príliš nevzdialime od pravdy, ak povieme, že veľká časť obyvateľstva arabských krajín vkladala nádej na zmenu dovtedajších pomerov do vzniku moderného silného štátu, ktorý by vychádzal zo základných princípov islamského náboženstva, obsiahnutých najmä v Koráne.

Vznik takéhoto štátu však prekážal mnohým ďalším štátom, vtedajším vládúcim vrstvám a rôznym záujmovým skupinám. Je evidentné, že aj z tejto strany bolo úsilie, aby takéto moderné štáty, založené na princípoch islamského náboženstva, nevznikli.

Okrem uvedeného v zákulisí bolo badať snahu o zopakovanie určitého pokusu zo začiatku 20. storočia. Vtedy sa v určitej oblasti arabského sveta silno vyprofilovala a bola podporená myšlienka žihádu, ako boja, ktorý mal oslobodiť územia sponad cudzej nadvlády, a teda zmeniť v tom čase nežiadúce politické pomery. Náboženstvo sa zneužilo na politické účely, aby určité oblasti arabského sveta povstali proti Osmanskej ríši. Myslíme si, že snaha o zopakovanie tohto pokusu viedla nakoniec ku vzniku organizácie, známej pod prezývkou „Islamský štát“ alebo „ISIS“. Nazdávame sa, že jedným z cieľov vzniku tejto organizácie bolo ukázať svet, ale hlavne muslimom, ktorí žiadali vznik islamského štátu, aby

o tom ani neuvažovali, pretože takto by vyzeral jeho obraz. Čo samozrejme pravdou nie je, iba ak by sa vedenia štátu ujali extrémne skupiny, ktoré si zo základných zásad islamského náboženstva nič podstatné neosvojili. Možnosť nástupu extrémistických skupín do vlády však nie je argument voči nezaloženiu islamského štátu, pretože pokiaľ extrémistické skupiny nastúpia do vlády kdekoľvek, vrátane v demokraticky založených krajinách, vláda sa v skutočnosti mení na diktatúru, ibaže pod iným názvom.

Otázka, či nakoniec vznikne riadne fungujúci islamský štát v niektorom zo štátov arabského sveta, je už vec, ktorá náleží obyvateľstvu danej krajiny. Je však isté, že nemôže fungovať na princípoch teroru a na ukracovaní práv a slobôd obyvateľstva. Ak má vzniknúť a fungovať, musí vychádzať zo základných princípov obsiahnutých najmä v Koráne, a tie akúkoľvek nespravodlivosť nepripúšťajú.

Predkladanou publikáciou sme chceli čitateľov vrátiť trochu do čias vzniku prvého islamského štátu a aspoň v stručnosti opísať jeho fungovanie a princípy, na ktorých ho Muhammad spolu s prvými muslimami založil. Pridali sme k tomu aj obdobie Rášidovského kalifátu, t.j. obdobia prvých štyroch kalifov potom, ako Muhammad (p.) opustil tento život.

Vychádzali sme pritom z toho, že niektoré otázky a témy bolo potrebné objasniť viac ako iné.

Naším zámerom je vrátiť sa s čitateľom do čias vzniku prvého islamského štátu, aby tak čitateľ pochopil, k čomu sa vlastne ľudia chceli vrátiť, keď túžili po návrate takéhoto štátu.

I keď publikácia obsahuje aj naše vysvetlenia a komentáre k pôvodným udalostiam, usilovali sme sa o to, aby vychádzala zo zachovaných udalostí tej doby, a hlavne z tých zachovaných udalostí, ktoré sú v súlade so základnými prameňmi islamského náboženstva, ktorými sa riadil život vtedajšej spoločnosti. Okrem toho sme sa usilovali vychádzať z dôveryhodných zachovaných prameňov.

Prečo hovoríme o dôveryhodných prameňoch? Preto, že nie je tajomstvom, že počas historického obdobia sa popridávali do historických prameňov niektoré výroky, deje a udalosti, ktoré neboli ničím podložené. Problém potom vznikol v tom, že síce nie je na škodu uviesť aj tie nepodložené výroky a udalosti starého datovania, ale na škodu vecí je, ak sa stanú takéto výroky a udalosti podkladom pre ustálenie niektorých čiastkových zásad a ustanovení islamského práva, čo sa aj v niektorých prípadoch stalo. Prví kronikári sa vo svojich prácach snažili zachytiť pre ďalšie generácie čo najviac možných výrokov, udalostí a informácií. Upozornili pritom na to, že niektoré považovali za dôveryhodné, iné za menej a ďalšie uviedli len preto, aby sa nestratili. O ich dôveryhodnosti sa však nezmienili. Problémom tých, ktorí prišli neskôr, bolo, že už nebrali do úvahy uvedené upozornenia a budovali rôzne ustanovenia na týchto kronikách bez toho, aby brali do úvahy, že aj niektoré výroky a udalosti, ktoré sú tam zaznamenané a ktoré sú označené ako dôveryhodné, treba predsa len preskúmať a porovnať s inými zdrojmi, prameňmi a kronikami. Al Asbaháni uviedol množstvo výrokov, ktoré

považoval za nedôveryhodné a uviedol aj dôvod. V iných publikáciách od iných autorov sa niektoré tieto výroky objavujú ako dôveryhodné. V dôsledku toho, že sa publikácie týchto autorov považovali za dôveryhodné, považovali sa aj tieto výroky v nich obsiahnuté za dôveryhodné a dodnes sa tak objavujú v množstve dnes napísaných publikácií a budujú sa na ne rôzne právne ustanovenia a normy. Nehovoriac o tom, že v Koráne Boh muslimov a ľudí upozornil na to, aby si dali pozor pred prekrúcaním ustanovení Koránu pod rôznymi zámienkami a s rôznymi zámermi.

Boh v Koráne zoslal: „On je ten, kto zoslal na teba Knihu. Sú v nej znamenia jednoznačné, ktoré tvoria základ Knihy, ale aj iné mnohoznačné. Tí, srdcia ktorých sa odchýlili, nasledujú z nej tie mnohoznačné, sledujúc tým vystavenie ľudí skúške a sledujúc aj jej výklad. A nik nepozná jej výklad okrem Boha, a tí, ktorí majú hlboké poznanie, tí hovoria: „Uverili sme v ňu, celá je od nášho Pána“. A poučia sa len tí, ktorí rozum majú.“ (Korán: 3:7) ² To znamená, že v Koráne boli zoslané jednoznačné verše a znamenia, ktoré sú jasné, ale aj také, ktoré pripúšťajú viac než jeden význam. Mnohoznačné boli zoslané zámerne, aby plnili svoju úlohu v každom čase a na každom mieste alebo preto, že ľudia majú prísť na ich presný význam postupne spolu s dosiahnutým pokrokom ľudstva, keď sa ich presný význam začne ukazovať.

² Korán, preklad do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

Cieľom tejto publikácie je ponúknuť čitateľovi stručný pohľad do dejín prvého, pôvodného, skutočného islamského štátu, priblížiť mu jeho vznik, počiatky a obdobie prvého kalifátu. Čitateľovi sa ponúka tak možnosť pochopiť priamo zo zdroja, čo vlastne znamená skutočný islamský štát, aké majú byť zásady, na ktorých má byť vybudovaný a akými vlastnosťami majú disponovať osoby, ktoré majú byť do vedenia štátu zvolené.

Abdulwahab Al-Sbenaty

autor

1. Počiatky Medinského islamského štátu

1. Počiatky Medinského islamského štátu

Pod pojmom islamský štát možno chápať v prvom rade štátny útvar, ktorého základnou charakteristickou vlastnosťou je, že vo svojich zákonoch sa riadi základnými zásadami islamského náboženstva.

Ak islamský štát budeme charakterizovať touto jeho základnou vlastnosťou, potom pod tento pojem môžeme zaradiť všetky štátne zriadenia, formy štátu a formy vlády (s výnimkou tých extrémnych), ktoré sa v minulosti aj v súčasnosti označovali ako „islamský štát“ s rôznymi prídavkami.

Počas historického obdobia sa medzi rôznymi autormi islamským štátom označovali rôzne formy štátu a rôzne formy vlády. Každý sa pritom snažil poukázať na to, že model, ktorý prezentoval, je ten skutočný model štátu a vlády. Dokonca aj dnes sa stretneme s autormi, ktorí vo svojich dielach prezentujú islamský štát ako absolutistickú monarchiu na čele s jedným vládcom.

Domnievame sa však, že ak chceme hľadať skutočný obraz islamského štátu, musíme sa vrátiť do čias, keď žil posol a prorok Muhammad. Z začať by sme mali dvomi základnými prameňmi islamského náboženstva, a to Koránom a dôveryhodnou tradíciou zachovanou po prorokovi Muhammadovi. Prízvukujeme pritom, že by malo ísť len o tú

dôveryhodnú tradíciu a dôveryhodné výroky proroka Muhammada (p.), pretože samotní kodifikátori tejto tradície a týchto výrokov ich rozdeľovali na dôveryhodné a menej dôveryhodné, až nedôveryhodné.

Na pochopenie skutočnej podoby Medinského islamského štátu je **nutné pochopiť podmienky, za ktorých vznikol a základné zásady, na ktorých bol vybudovaný. Tieto základné zásady však neboli dané úplne všetky ihneď na začiatku jeho vzniku, ale boli budované postupne, až kým sa na konci obdobia života proroka Muhammada nedovršili. Náboženský a morálny život základnej časti obyvateľstva Medinského islamského štátu bol už taký silný, že bol v Koráne zoslaný verš, ktorým to Boh potvrdil: „Dnes som vám dokončil vaše náboženstvo, dovърšil som voči vám Svoj dar a súhlasil som, aby bol islam vašim náboženstvom.“ (Korán 5:3)**³

Muhammad (p.) sa narodil a vyrastal v kmeni Qurejš. Kmeň Qurejš sa pritom delil na viaceré rody, medzi ktoré patrili aj rod Hášimovcov, rod Muhammada (p.) zo strany jeho otca. Kmeň Qurejš bol veľmi vážený kmeň na Arabskom polostrove, pretože sa pokladal za správcu Domu - Káby, stavby, ktorá sa pokladá za prvú stavbu na Zemi vôbec, určenú na uctievanie Boha jedného jediného. Kedy boli základy Káby presne postavené, nevieme. Avšak Korán nám prezrádza, že prorok Abrahám a jeho syn prorok Ismail zdvihli základy Domu. Takže podoba Káby, približne tak, ako ju poznáme dnes,

³ Korán, preklad do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

ako aj samotný rod Hášimovcov pochádzali z čias proroka Abraháma a jeho syna proroka Ismaila, ktorí na príkaz Boží zdvihli základy Káby a vybudovali ju. Postupom času sa správa Káby a starostlivosť o pútnikov, ktorí k nej prichádzali, ustálila v kmeni Qurejš, pričom jednotlivé úkony spojené s touto správou sa rozdelili medzi viaceré rody tohto kmeňa.

Podstata celej politickej a ekonomickej moci Qurejšovcov stála na tejto správe a starostlivosti o Kábu a pútnikov.

Pred posolstvom, ktorým bol Muhammad (p.) poverený Bohom, žil Muhammad (p.) v kmeni Qurejš a mal medzi nimi povest' čestného a pravdovravného človeka. Túto povest' si u nich získal v dôsledku celkového svojho správania sa a niektorých udalostí, ktorých sa zúčastnil. V tomto smere nik, kto Muhammada (p.) poznal, nepochyboval o jeho čestnosti a pravdovravnosti. Túto skutočnosť si treba uvedomiť, pretože ani po zoslaní posolstva a ani v neskoršej dobe nebola zo strany Qurejšovcov táto čestnosť a pravdovravnosť spochybnená.

Vtedajšia spoločnosť v Mekke, ako aj na Arabskom polostrove vo všeobecnosti, bola založená na kmeňovom a rodovom princípe. To znamená, že aj malé štátne útvary boli založené na tom, že ich tvorilo niekoľko kmeňov alebo rodov, ktoré spolu žili buď prirodzeným vývojom, alebo na základe spojeneckých dohôd. V rámci kmeňov a rodov vládla prísnejšia hierarchia, kde silnejšie a bohatšie kmene, rody a jednotlivci mali svoje silnejšie a váženejšie miesto. Túto hierarchiu si pritom tie silnejšie a vplyvnejšie kmene, rody a jednotlivci strážili. Toto delenie a túto štruktúru

spoločnosti umocňovala aj existencia rôznych modiel a božstiev, ktoré Qurejšovci mali a uctievali popri Bohu. Najdôležitejšie modly boli rozmiestnené v Kábe a vôkol nej. A tie obsluhovali Qurejšovci.

Niektoré základné zásady islamského náboženstva boli dané už začiatkom posolstva. Medzi ne patrila aj rovnosť ľudí. Rovnosťou sa myslela úplná rovnosť tak medzi slobodnými ľuďmi navzájom, ako aj medzi slobodnými a otrokmi, čo znamenalo v skutočnosti postupný zánik otroctva. Práve zásada rovnosti ľudí však nezapadala do kontextu vtedajšej spoločnosti. Narúšala jej ekonomickú a politickú štruktúru a hierarchiu. Jednotný pôvod ľudí a ich rovnosť ešte viac zvýraznila zásada existencie jedného jediného Boha, ktorému sa nič nevyrovná a ktorý nemá spoločníkov, ani potomstvo. Qurejšovci síce uctievali Boha ako jedného jediného stvoriteľa všetkého, pridružovali však k nemu anjelov, keď hovorili, že sú to božie dcéry a pridružovali k nemu modly, keď hovorili, že modly ich približujú k Bohu a prihovoria sa za nich u Neho. Presne tieto dve základné zásady islamského náboženstva boli tie, ktoré Qurejšovci a každý, kto bol pri politickej a ekonomickej moci vo vtedajšej spoločnosti, odmietali. To bol neskôr aj prípad mnohých ďalších arabských kmeňov, ako aj židovských kmeňov a rodov v Medine.

Od začiatku zosielania posolstva Muhammadovi (p.) v Mekke sa takmer všetci jej čelní predstavitelia postavili proti tomuto náboženstvu, ktoré hlásalo jednosť Boha bez spoločníkov a potomstva a zároveň aj rovnosť ľudí. Obávali sa totiž, že by to znamenalo ich koniec tak

mocensky, ako aj ekonomicky, tak na úrovni kmeňa ako takého, ako aj na úrovni jednotlivcov, ktorí zaujímali svoje vysoké spoločenské, politické a ekonomické postavenie.

V prvých rokoch posolstva sa teda začína neľútostný boj proti muslimom, ľuďom, ktorí prijali islamské náboženstvo a uznali, že niet boha okrem Boha a že Muhammad je jeho poslom. Bol to boj a útlak čisto z náboženských dôvodov. Odmietanie jedinosti Boha a toho, že Muhammad je Jeho poslom, sa stalo základnou myšlienkou celého utláčania a boja proti Muhammadovi (p.) a muslimom. Nebyť niektorých zvykov a zvyklostí vtedajšej spoločnosti, medzi ktoré patrila aj krvná pomsta, neboli by Qurejšovci váhali Muhammada (p.) a muslimov zabiť na mieste, vo dne a pred všetkými. Potvrdzujú to mnohé zachované historické udalosti tej doby. Qurejšovci ponúkli Muhammadovi (p.), že ho urobia najbohatším z nich, ak zanechá islamské náboženstvo a vráti sa k náboženstvu ich predkov. Ponúkli mu, že ho urobia politicky veľmi vplyvným. Posielali mu sprostredkovateľov, aby sa prihovorili u neho za zanechanie islamského náboženstva. Dokonca v neskoršom období boli ochotní vypočuť si aj to, čo islamské náboženstvo hlása, ale pod podmienkou, že Muhammad (p.) vyženie a odoženie od seba tých slabších, spoločensky menej významných, nemajetných ľudí a otrokov. To však Muhammad (p.) neurobil a ani Boh mu také niečo v Koráne nepovolil.

Od začiatku išlo teda o čistý boj proti Muhammadovi (p.) pre islamské náboženstvo, o boj proti tomu, aby sa uctieval jeden jediný Boh bez spoločníkov a

potomstva, pričom základom celého tohto nábožensky motivovaného boja bolo odmietanie jedinosti Boha a uznanie, že Muhammad je Jeho poslom. Preto boli prví muslimovia utláčaní, mučení a prenasledovaní a preto sa viedol proti nim neskôr ozbrojený neľútostný boj. Túto skutočnosť treba mať vždy na pamäti, pretože ona zohrala významnú rolu v udalostiach, ktoré nasledovali.

Uznanie, že niet boha okrem Boha a že Muhammad je poslom božím (niekedy označované ako „šaháda“ alebo „Veta uznania“), malo dva významy. Náboženský a politický. V závislosti od toho, kedy a v akom kontexte sa uvedená veta používala, mala buď náboženský, alebo politický význam.

a) V náboženskom význame sa veta „Uznávam, že niet boha okrem Boha a že Muhammad je božím poslom“ používala všade tam, kde niekto požiadal o prijatie islamského náboženstva dobrovoľne alebo tam, kde sa vysvetľovali základné zásady islamského náboženstva. Preto sa aj uvádza, že v jednom svojom výroku prorok povedal: „Islam bol vybudovaný na piatich základoch: Uznanie, že niet boha okrem Boha a že Muhammad je poslom Božím, konanie modlitby, dávanie dávky zakat, pôst počas mesiaca Ramadan a púť k Domu (p. a. ku Kábe v Mekke) pre toho, kto by sa na to zmohol.“ To znamená, že v individuálnom prípade má Veta uznania náboženský charakter.

b) V politickom význame sa veta „Uznávam, že niet boha okrem Boha a že Muhammad je Božím poslom“ používala všade tam, kde sa malo zaručiť, že druhá strana nebude útočiť proti muslimom kvôli ich náboženstvu. Uznanie

uvedenej vety znamenalo, že druhá strana uznáva princípy, na ktorých stál Medinský islamský štát a bude ich rešpektovať. Jednoduchšie povedané, že nebude voči Muhammadovi (p.) a muslimom bojovať a páchať zlo len preto, že vyznávajú islamské náboženstvo. Toto rozdelenie, aj keď ho historické pramene priamo neoznačujú, je jasne viditeľné v niektorých vojenských stretoch, ktoré sa odohrali medzi Medinským islamským štátom a tými, ktorí proti nemu vystupovali a bojovali. Tak to bolo napríklad v boji muslimov so židovskými kmeňmi v Chajbare. Tam mali tieto kmene svoje opevnenia. Ako sa dočítame ďalej, prorok Muhammad sa snažil so židovskými kmeňmi, ktoré obývali najmä Medinu a jej okolie, ako aj s ostatnými kmeňmi a rodmi v Medine a v jej okolí žiť v mieri a pokoji a podpísal za týmto účelom so všetkými základnú dohodu, na základe ktorej sa mal riadiť štát a kde sa všetci zaviazali podporovať sa, neútočiť na seba a nezrádzať jeden druhého. Časť židov a Arabov, ktorí tam žili, túto dohodu dodržali, ale časť nie, čo vyvolalo neskôr aj vojenské strety medzi nimi a muslimami. Pre nás je na tomto mieste podstatné, že keď vojsko muslimov prišlo k opevneniam Chajbaru, vedenie časti vojska, ktoré malo obliehať opevnenie Náem, zveril Muhammad (p.) Alimu Bin Ebí Tálibovi. Ali sa spýtal proroka: „A s akým cieľom mám bojovať proti ľuďom?“ Prorok mu odpovedal: „Bojuj proti nim, až kým neuznajú, že niet boha okrem Boha a že Muhammad je poslom Božím. Ak by tak urobili, majú ochránenú pred tebou svoju krv (p. a. životy a zdravie) a svoje majetky okrem určenej časti a zúčtovanie s nimi ostane na Boha.“ Bojovníci v opevnení to však odmietli, a tak prebehol boj, v ktorom muslimovia dobyli opevnenie.

To sa opakovalo, až kým neboli dobyté všetky opevnenia, ktoré tam boli. Napriek uvedeným silným bojom a obliehaniu historické zdroje uvádzali, že v boji bolo zabitých 93 mužov z radov nepriateľov muslimov. To znamená, že sa neničilo, nezabíjalo mimo bojiska a dokonca sa ušetrili aj životy zajatcov. Po tomto víťazstve muslimov uzatvoril prorok Muhammad s muslimami dohodu s porazeným obyvateľstvom Chajbaru, na základe ktorej im Muhammad (p.) ponechal pozemky, aby na nich pracovali za časť úrody, ktorá vzíde, s podmienkou, že ich zotrvanie v Chajbare bude podmienené súhlasom muslimov. Čo sa týka hnutel'ného majetku, porazení si mohli odniesť to, čo odniesli ich zvieratá a zvyšok zlata, striebra a zbraní si ponechá víťazné vojsko. Muslimovia si totiž ponechali možnosť ich odsunu, pokiaľ by sa znova spriahli s ich nepriateľmi.⁴ Neporovnávajme pritom dnešnú dobu s tou dobou, v ktorej to, čo dnes považujeme za kruté a neľudské, bolo považované za prejav milosrdenstva a odpustenia. Keď kmene z Fadaku (ďalšia oblasť na severe od Chajbaru) videli, ako dopadli opevnenia Chajbaru, poslali posla k Muhammadovi (p.) s tým, že chcú uzatvoriť mier, a to tak, že polovica Fadaku bude patriť podľa mierovej dohody muslimom. Vojsko muslimov bolo rozbehnuté, vyhrávalo jednu bitku za druhou a Fadak nebol ničím, čo by nezdolali. Ale aj napriek tomu Muhammad súhlasil s uzatvorením mieru. Ako vidíme, ani pri porazených kmeňoch, ani pri

⁴ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 502-506.

uzatvorenej dohode nebola nikde nastolená podmienka prijatia islamu za svoje náboženstvo porazenými, napriek tomu, že si Muhammad (p.) a muslimovia z pozície víťazov mohli diktovať, čo len chceli. Čo to znamenalo, že si mohli z pozície víťaza diktovať, čo len chceli? To nám priblíži udalosť, ktorá sa odohrala počas bitky Uhod, keď muslimovia v boji nakoniec prehrávali. Vtedy bol prorokov strýko Hamza, ktorý bol v boji zabitý ľst'ou, takým spôsobom zohavený nepriateľmi muslimov, že jeho vnútornosti boli vyňaté a pohodené a jeho telo zohavené. Tak sa vtedy správali víťazi bitiek z radov nepriateľov muslimov, keď nad muslimami vyhrali, čo dokladuje aj verš Koránu číslo 8 deviatej kapitoly Koránu.

Tu je na mieste upozorniť aj na ďalšiu podstatnú záležitosť, ktorá sa takmer neberie do úvahy napriek jej dôležitosti. Ide o slovo „ľudia“, ktoré sa dosť často vyskytuje v textoch na rôznych miestach. Všeobecne, keď používame toto slovo, myslíme ním ľuďi vo všeobecnosti, pokiaľ nekonkretizujeme určitých ľudí. Avšak vo viacerých veršoch Koránu, ako aj v prorokových výrokoch je toto slovo viazané na určitú skupinu ľudí. Ako príklad nám poslúži odkaz Muhammada (p.) Alimu, keď sa Ali spýtal proroka: „A s akým cieľom mám bojovať proti ľuďom?“ Prorok mu odpovedal: „Bojuj proti nim, až kým neuznajú, že niet boha okrem Boha a Muhammad je poslom Božím. Ak by tak urobili, tak majú ochránené pred tebou ich krv (p. a. životy a zdravie) a ich majetky okrem určenej časti a zúčtovanie s nimi ostane na Boha.“ Kto by nespojil uvedený výrok s uvedenou udalosťou, ktorej sa týkal, by si automaticky vyvodil, že ide o všetkých ľudí, čo nebolo pravdou, pretože sa to týkalo len uvedenej bitky a

len uvedených ľudí. To isté sa nám opakuje, keď napríklad prorok Muhammad prednášal kázeň počas púte, keď začal kázeň slovami: „Ľudia!“ a pritom myslel prítomných ľudí – muslimov nachádzajúcich sa tam. Takže slovom „ľudia“ sa môžu myslieť muslimovia, nemuslimovia, obchodníci, bojovníci, muži, muži a ženy, atď. v závislosti od miesta a času jeho použitia.

Napriek nesmiernej dôležitosti uvedených dvoch skutočností, t. j. dvoch významov Vety vyznania a používania slova ľudia v rôznych konkrétnych udalostiach, nevenuje sa im takmer žiadna pozornosť. Prví muslimovia chápali uvedené rozdiely, pretože mnohí z nich sa zúčastnili všetkých uvedených udalostí a boli ich svedkami a niektorí aj ich súčasťou. Chápanie uvedených rozdielov sa prejavuje aj v starej literatúre z dôb pred vyše tisíc rokov. Rôzni autori ich letmo spomínajú vo svojich prácach.

Princíp dvojakého chápania Vety uznania sa prejavoval aj v období prvých štyroch kalifov po smrti Muhammada (p.), ako aj v neskoršom období. Základom dvojakého chápania Vety uznania je, okrem iného, aj skutočnosť, že jednou zo základných zásad obsiahnutých v Koráne je výslovný zákaz nútenia niekoho prijať akékoľvek náboženstvo. Jednoznačnosť tejto zásady sa prejavuje aj v tom, ako bola formulovaná. Nebola formulovaná (zoslaná) ako zásada slobody náboženského vyznania, ale ako výslovný zákaz akokoľvek a akýmkoľvek spôsobom niekoho nútiť prijať akékoľvek náboženstvo. Prijatie náboženstva musí byť voľné a slobodné, aby sa okrem iného uplatnil princíp zodpovednosti v súdny deň.

V nadväznosti na uvedené je potrebné aj oddeliť obdobie Medinského islamského štátu za života Muhammada (p.) od obdobia po jeho odchode z tohto pozemského života. Dôležitosť tohto oddelenia spočíva v tom, že do odchodu proroka Muhammada z tohto života bol vybudovaný islamský štát s hlavným mestom v Medine s väčšou rozlohou, väčším počtom obyvateľstva a jasnou štruktúrou štátu a jeho organizácie. Tento štát riadil Muhammad (p.) v zmysle zásad, ktoré mu boli zoslané v Koráne a v zmysle svojej povinnosti ako prorok viesť ľudí k tomu najlepšiemu, čo sa dá v dobe, v ktorej žili a na mieste, v ktorom žili. Obdobie, ktoré nasledovalo po smrti proroka Muhammada, treba hodnotiť oddelene, pretože okrem toho, čo sa prorokovi spoločníci od proroka naučili, museli sami riešiť nové situácie, v ktorých už nemali nikoho, kto by im v tom poradil, a teda sa museli spoliehať na to, čo majú a na zásadu vzájomného poradenstva, ktorú im Korán odkazuje a ktorú za svojho života aj prorok prakticky realizoval.

1.1. Vznik Medinského islamského štátu

O vzniku Medinského islamského štátu možno hovoriť aj ako o niečom nevyhnutnom. Zo zdrojov, ktoré máme k dispozícii (Korán, prorokova tradícia a historické pramene), možno badať, že založenie Medinského islamského štátu si vynútili okolnosti spočívajúce v prenasledovaní a zabíjaní muslimov pre ich náboženstvo. Možno povedať, že Medinský islamský štát vznikol preto, aby mohli muslimovia žiť v mieri a bez strachu praktizovať svoje náboženstvo. Dokladujú to mnohé udalosti, ktoré sa odohrali pred vznikom tohto štátu.

Domnievame sa, že jedným zo základných ukazovateľov dôvodu vzniku Medinského štátu je skutočnosť, že kým bol Muhammad s muslimami v Mekke a snažil sa mierovým spôsobom so svojimi ľuďmi v nej nažívať, akýkoľvek ozbrojený boj nebol muslimom povolený. Muhammad (p.) spolu s muslimami sa snažil všetkými možnými prostriedkami dohodnúť so svojimi ľuďmi na spolunažívaní, avšak bezúspešne. Muhammad a spolu s ním i muslimovia boli prenasledovaní, zabíjaní, bolo im ubližované rôznymi spôsobmi, boli bojkotovaní a izolovaní, až sa to dostalo do stavu, keď sa ich nepriatelia rozhodli Muhammada zabiť premysleným a sofistikovaným spôsobom. Mučeniu neunikli ani niektorí Muhammadovi najbližší spoločníci. Tak boli k smrti umučení Jaser a jeho manželka Sumaja, pretože sa nechceli verejne vzdať islamského náboženstva.

Ak si uvedomíme charakter vtedajšej spoločnosti v Mekke, ktorá bola založená na silných rodových väzbách, pochopíme, aké ťažké to vtedajší muslimovia mali. Samotný kmeň Qurejš, ktorý vládol Mekke, bol rozdelený do niekoľkých významných rodov, ktoré ho tvorili a ktoré si delili medzi sebou vládu v rôznych oblastiach života. Hášimovský rod, z ktorého pochádzal Muhammad, mal napríklad na starosti napájanie a nakŕmenie pútnikov prichádzajúcich do Mekky. Okrem toho žili v okolí Mekky a v jej blízkosti ďalšie kmene a rody. Patriť do niektorého kmeňa alebo rodu v tom čase znamenalo patriť do organizovanej spoločensko-politickej štruktúry alebo do určitého štátneho útvaru. Veľká časť spoločenského života sa odohrávala vo vnútri rodov a kmeňov. Okrem toho v tom čase poskytoval rod a kmeň ochranu svojim členom pred vonkajšími nepriateľmi. V tomto smere tu platila zásada ochrany člena rodu a kmeňa a odplata za akékoľvek ublíženie zo strany iných. To znamená, že ak bolo niektorému členovi rodu alebo kmeňa ublížené, bolo povinnosťou, ako aj otázkou cti, aby sa zaňho jeho kmeň alebo rod pomstil kmeňu a rodu páchatel'a. Táto zásada sa dodržiavala a kmene medzi sebou uzatvárali vojenské spojenectvá a dohody o ochrane a podpore voči nepriateľom.

Muhammad patril v tom čase pod ochranu svojho rodu Hášimovcov, konkrétne pod ochranu svojho starého otca Abdulmuttaleba a po jeho smrti pod ochranu svojho strýka Abú Táleba. Obaja mali veľmi významné miesto v rode Hášimovcov, a teda v kmeni Qurejš.

Váženosť Abdulmuttaleba a Abú Táleba a obava pred krvnou pomstou boli dva faktory, ktoré bránili Qurejšovcom zabiť Muhammada.

Spočiatku boli muslimami len ľudia pochádzajúci z radov tých slabších členov spoločnosti. Boli v malom počte, patrili k nim aj ženy a otroci, ktorí vo vtedajšej spoločnosti nemali príliš silné postavenie. Neskôr však muslimovia silneli tým, že sa k ich radom pridávali silní, slobodní a vážení členovia spoločnosti.

Ľudia z kmeňa Qurejš, ktorí brojili proti muslimom, využili každý možný spôsob, ktorým by mohli muslimom ublížiť alebo odradiť ostatných ľudí Muhammada si čo i len vypočuť. Nepomáhalo im to ale v ničom, pretože aj napriek tomu, že sa otroci a slabí ľudia báli, niektorí Muhammada verejne nasledovali. Čo však bolo pre Qurejšovcov ešte horšie, bola skutočnosť, že časť slobodných a vplyvných ľudí Muhammada uznala, uznala jeho posolstvo a nasledovala ho.

Qurejšovci nakoniec vymysleli plán, ako sa Muhammada zbaviť, a to tak, že sa súčasne zbavia aj zodpovednosti voči jeho rodu. Dohodli sa, že z každého rodu vyberú jedného bojovníka a títo bojovníci potom zabijú Muhammada počas jeho spánku úderom jedného muža. Muhammadova krv sa tým rozleje medzi rody a rod Hášimovcov tak nebude mať silu žiadať pomstu od nikoho z nich.

Keď úklady Qurejšovcov dosiahli tento stupeň, Muhammad a ani muslimovia si už nemohli byť istí, že Qurejšovci nezradia už tak krehké vzájomné spolunažívanie s muslimami a nepozabijajú ich. Muhammad preto prikázal svojim spoločníkom, aby postupne emigrovali do Mediny (mesta vzdialeného od Mekky okolo 300 km), ktorej časť obyvateľstva už predtým sľúbila Muhammadovi pomoc a požiadala ho, aby prišiel žiť k nim a zbavil sa úkladov a utlačania, ktorému je spolu s muslimami vystavený v Mekke.

Muhammad však stále ostával v Mekke, pretože mu nebolo Bohom povolené odísť. Až v noci, keď mali Qurejšovci vykonať svoj plán Muhammada zabiť, Muhammadovi prišiel príkaz, aby emigroval. Muhammad preto v sprievode svojho najbližšieho spoločníka Abú Bakra emigroval. Keď to Qurejšovci zistili, snažili sa ich dobehnúť a zabiť, ale nepodarilo sa im to.

Posol a prorok Muhammad prichádza do Mediny, kde ho väčšia časť obyvateľstva prijíma s radosťou a s otvorenou náručou.

Je otázne, keby neboli museli muslimovia utekať z obavy o život z Mekky, aká by bola podoba štátu, v ktorom by žili? Či by teda v Mekke časom vznikol nejaký štátny útvar, v ktorom by muslimovia mali možnosť presadiť zmenu zaužívaných negatívnych spoločenských zvykov a zvyklostí a mohli by presadiť zásady Koránu v politickom a spoločenskom živote Mekky. Táto otázka je o to zaujímavejšia, keď berieme do úvahy skostnatelú a pevnú rodovú a kmeňovú štruktúru vládnuce vtedy v Mekke, štruktúra, ktorá aj keď v zmenenej podobe zohrala svoju rolu pri formovaní štátu Umejiovského a následne aj Abbásovského kalifátu.

Spolunažívanie muslimov a nemuslimov v Mekke podliehalo od začiatku dvom hlavným faktorom. Prvým faktorom bolo, že išlo o pôvodných obyvateľov Mekky, ktorí patrili do spoločenskej štruktúry Mekky, a teda nešlo o ľudí, ktorí tam prišli z územia mimo Mekky. Druhý faktor spočíval v otvorenom nepriateľstve a v ubližovaní muslimom zo strany nemuslimov, čo dospelo až do štádia sprisahania za účelom zabitia Muhammada (p.). Teda z dnešného hľadiska klasický prípad prenasledovania z dôvodu náboženského vyznania.

Vráťme sa však do Mediny. Prichádza tam Muhammad a spolu s ním muslimovia. Niektorí prišli do Mediny už predtým a ďalší prichádzali po jeho príchode. Muslimovia pôvodom z Mediny pritom tvorili väčšiu časť jej obyvateľstva. V Medine v tom čase žili hlavne dva väčšie arabské kmene a tri menšie židovské kmene. Boli to: arabský kmeň Al Aus, arabský kmeň Al Chazraž, židovský kmeň Bení Qurejza, židovský kmeň Bení Al Nadír a židovský kmeň Benú Qejnuqá. Neďaleko Mediny žili ďalšie kmene a rody, ktoré však do nej už nepatrili.

Príchodom Muhammada a muslimov do Mediny bolo potrebné upraviť nové spoločenské vzťahy v nej, najmä s tou časťou obyvateľstva, ktorá islam neuznávala za svoje náboženstvo. Zvlášť, ak berieme do úvahy, že dovtedy mali v Medine v mnohých záležitostiach vážené slovo židia, ktorí tam žili. Ako sme už uviedli, pred príchodom Muhammada do Mediny žili v Medine dva hlavné pôvodné arabské kmene, a to Al Avs a Al Chazraž. Mnohí členovia uvedených kmeňov boli muslimovia. Popri nich tam žili tri menšie židovské kmene, a to Bení Qurejza, Bení Al Nadír a Benú Qejnuqá⁵. Pred príchodom Muhammada a mekkánských muslimov do Mediny sa kmene, ktoré tam žili, delili na dva tábory. Spojenectvá mali uzatvorené na jednej strane kmene Al Avs a Bení Qurejza a Bení Al Nadír a na strane druhej Al Chazraž a Benú Qejnuqá, pričom spolunažívanie oboch táborov nebolo vždy pokojné. V tom čase (pred príchodom proroka Muhammada

⁵ Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdia, prvé vydanie v roku 2002.

a muslimov pôvodom z Mekky do Mediny) sa oba tábory stretli v ozbrojenom boji, známom ako Javm Buás (Deň Buás).⁶

Príchodom Muhammada a časti muslimov z Mekky do Mediny sa situácia celkovo mení. Mnohí členovia oboch arabských kmeňov Al Avs a Al Chazraž prijali islamské náboženstvo za svoje náboženstvo a odkladajú staré spory. Židia príchodom posla a proroka Muhammada začínajú strácať dominanciu, ktorú mali predtým v niektorých duchovných záležitostiach ako nositelia nebeského náboženstva. Spolu s tým strácajú títo židia aj časť politickej a spoločenskej moci, ktorú im uvedená duchovná dominancia prinášala.

Tesne po príchode Muhammada (p.) do Mediny prijal islamské náboženstvo rabin židovského kmeňa Bení Qejnuqá Al Hasín Bin Salám Bin Al Háres, jeho rodina a jeho teta (Muhammad dal Al Hasínovi po jeho prijatí islamu meno Abdulláh Bin Salám). Abdulláh Bin Salám verejne dosvedčil, že Muhammad je prorok, ktorého očakávali a ktorého popis je uvedený v Tóre. Táto udalosť je uvedená aj vo verši č. 10. kapitoly Koránu Al Ahqáf.⁷

Muhammad však svojím príchodom do Mediny nechcel, aby boli vzťahy k židovskej menšine alebo k ostatným

⁶ Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdia, prvé vydanie v roku 2002, strana 41.

⁷ Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdia, prvé vydanie v roku 2002, strana 45.

menšinám zlé (okrem židovskej menšiny tam žili aj ľudia odmietajúci vieru v posolstvo posla Muhammada). Chcel, aby boli ich vzájomné vzťahy budované na vzájomnom rešpekte v rámci spoločného Medinského štátu, zvlášť ak berieme do úvahy, že časť týchto židov ho uznávala za posla a proroka Božieho a časť na islam aj konvertovala. Táto skutočnosť sa prejavila tým, že onedlho Muhammad po svojom príchode do Mediny inicioval (z pozície tej silnejšej strany) uzatvorenie spoločnej dohody, ktorá by určovala pravidlá spoločného spolunažívania všetkých jej obyvateľov (túto dohodu budeme v ďalšom texte označovať ako „Dohoda“). Dohodu slobodne všetci uzatvorili a zaviazali sa dodržiavať ju. V nej sa všetci zaviazali najmä k spoločnej ochrane Mediny a jej obyvateľov pred nepriateľmi, zaručila sa náboženská sloboda všetkým, určil sa spôsob riešenia spoločných sporov a iné. Dá sa povedať, že z právneho hľadiska a z pohľadu kreovania ústav išlo o jednoduchú ústavu, ktorá upravovala vzťahy v rámci mestského štátu. Text Dohody sa nám z historických zdrojov zachoval dodnes. Na výklad niektorých detailov Dohody však existujú viaceré názory rôznych autorov. Týkalo sa to napríklad otázky, či mali všetci povinnosť brániť Medinu aj fyzicky, alebo len finančne. Alebo otázky, či sa Dohoda týkala len záväzku vzájomného mierového spolunažívania a nepodporovania nepriateľov ostatných strán Dohody, alebo aj faktickej obrany. V konečnom dôsledku išlo skôr o otázky, ktoré nemali zásadný vplyv na význam a na ustanovenia Dohody, pretože napríklad v otázke mierového spolunažívania bolo jasné, čo toto spolunažívanie znamenalo a aj to, čo znamenal záväzok nepodporovať nepriateľov druhej strany. Pre lepšiu orientáciu čitateľov uvádzame preklad celého textu Dohody.

Muhammad Bin Kaeb Al Qarzi uviedol: „Keď posol Boží (p.) prišiel do Mediny, všetci židia uzatvorili s ním dohodu a on dal dohodu medzi ním a nimi spísať. Posol Boží pridružil každú skupinu ľudí k jej spojencom, učinil medzi ním a nimi mier a dohodol s nimi jeho podmienky. Medzi podmienkami, na ktorých sa dohodli, bolo, že nebudú podporovať proti nemu žiadneho nepriateľa.“⁸ Veta „Posol Boží pridružil každú skupinu ľudí k jej spojencom“ znamená, že Muhammad (p.) určil podmienky spolužitia vo vzťahu k hlavným kmeňom a stranám Dohody a potom sa už len určilo, že práva a povinnosti týchto hlavných účastníkov Dohody sa vzťahujú aj na ich spojencov a na rody, ktoré boli pod ich ochranou (ako bolo uvedené, spojencami kmeňa Al Avs boli židovské kmene Qurejza a Al Nadír a na strane druhej spojencom kmeňa Al Chazraž bol kmeň Qejnuqá).

Dohoda mala podľa zachovaných historických správ nasledujúce znenie:

V mene Boha milostivého, v moci ktorého je milosť

(1) Toto je dohoda uzatvorená prorokom Muhammadom, poslom Božím, medzi veriacimi a muslimami z Qurejša a obyvateľmi Jasribu (p. a. Jasrib bolo jedno zo známych mien Mediny) a tými, ktorí ich nasledovali, a teda sa pridružili k nim a bojovali spolu s nimi.

⁸ Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdiá, prvé vydanie v roku 2002, strana 72.

- (2) Sú jedným spoločenstvom medzi (ostatnými) ľuďmi (p. a. tvoria a vystupujú, ako jedno spoločenstvo medzi spoločenstvami ľudí).
- (3) Emigranti z Qurejša ostanú v ich pôvodnom stave, budú zodpovedať za výkupné za zabitých medzi sebou a budú platiť výkupné za zajatých podľa zvyklosti a spravodlivosti medzi veriacimi.
- (4) Rod Benú Avf (p. a. a jeho členovia) ostane v pôvodnom stave, každá skupina bude platiť výkupné za zajatých podľa zvyklosti a spravodlivosti medzi veriacimi.
- (5) Rod Benú Al Háres Bin Al Chazraž (p. a. a jeho členovia) ostane v pôvodnom stave, každá skupina bude platiť výkupné za zajatých podľa zvyklosti a spravodlivosti medzi veriacimi.
- (6) Rod Bebu Sáeda (p. a. a jeho členovia) ostane v pôvodnom stave, každá skupina bude platiť výkupné za zajatých podľa zvyklosti a spravodlivosti medzi veriacimi.
- (7) Rod Benú Žušam (p. a. a jeho členovia) ostane v pôvodnom stave, každá skupina bude platiť výkupné za zajatých podľa zvyklosti a spravodlivosti medzi veriacimi.
- (8) Rod Benú Al Nažžár (p. a. a jeho členovia) ostane v pôvodnom stave, každá skupina bude platiť výkupné za zajatých podľa zvyklosti a spravodlivosti medzi veriacimi.
- (9) Rod Benú Amro Bin Avf (p. a. a jeho členovia) ostane v pôvodnom stave, každá skupina bude platiť výkupné za zajatých podľa zvyklosti a spravodlivosti medzi veriacimi.
- (10) Rod Benú Al Nabít (p. a. a jeho členovia) ostane v pôvodnom stave, každá skupina bude platiť výkupné za zajatých podľa zvyklosti a spravodlivosti medzi veriacimi.

(11) Benú Al Avs (p. a. a jeho členovia) ostane v pôvodnom stave, každá skupina bude platiť výkupné za zajatých podľa zvyklosti a spravodlivosti medzi veriacimi.

(12) Veriaci neponechajú dlžníka vo svojich radoch bez toho, aby mu nepomohli podľa zvyklosti výkupným alebo splatením dlhu.

(12b) Žiaden veriaci neuzatvorí spojenectvo so spojencom veriaceho bez neho.

(13) Bohabojní veriaci budú jednou rukou proti tomu, kto z nich by sa dopustil nepráva alebo nespravodlivosti a krivdy alebo hriechu alebo prekročenie medzí alebo šírenie skazy medzi veriacimi a ich ruka bude spoločná proti nemu, aj keď by išlo o syna ktoréhokoľvek z nich.

(14) Veriaci nezabije veriaceho z pomsty za zabitie toho, kto vieru odmieta a ani neposkytne pomoc tomu, kto vieru odmieta proti veriacemu (p. a. tými, ktorí vieru odmietali, sa v tom čase označovali najmä tí z kmeňa Qurejš, ktorí odmietali islam uznať a proti muslimom bojovali len pre ich náboženstvo).

(15) Závazok voči Bohu je rovnaký pre všetkých. Veriaci sú spojencami (p. a. podporujú sa navzájom) mimo ostatných ľudí. (p. a. to znamená, že okrem iného sa predpokladá vznik spojenectva medzi veriacimi automaticky, na rozdiel od spojenectva medzi muslimami a nemuslimami.)

(16) Kto zo židov nás bude nasledovať, bude mu náležať naša pomoc tak, aby im nebolo ukrivdené a ani sa proti nim nebude útočiť.

(17) Mier veriacich je jeden. Veriaci neuzatvorí mier bez ostatných veriacich počas boja za vec, ktorú Boh určil, iba ak jasne a zreteľne a na základe spravodlivosti panujúcej medzi nimi (p. a. myslí sa tu to, že počas vojny nikto z veriacich nesmie uzatvoriť samostatný mier s nepriateľom bez toho, aby o tom ostatní veriaci vedeli a bez toho, aby to bol spravodlivý mier).

(18) Každý vojenský oddiel, ktorý s nami vyjde do boja, bude vychádzať postupne jeden za druhým (p. a. tak, aby sa vždy striedali).

(19) Veriaci budú jeden druhého podporovať pri tom, čo ich postihlo, ak bola ich krv preliata za vec, ktorú Boh určil.

(20) Bohabojní veriaci budú nasledovať najlepšie správne usmernenie a najpriamejšie.

(20b) Žiaden z tých, ktorí pridružujú k Bohu, neposkytne ochranu majetku patriaceho Qurejšovcom a ani osobe patriacej k nim a nebude ani prekážkou medzi nimi a žiadnym veriacim (p. a. v tom zmysle, že by poskytol ochranu niekomu z Qurejša alebo jeho majetku, a tým by ich chránil pred spojencami z Dohody).

(21) Kto by zabil bezdôvodne veriaceho a bolo by mu to dokázané, toho trestom bude smrť za zabitého, iba ak by ten, v moci ktorého je rozhodnutie, prijal finančné odškodnenie. Veriaci budú spoločne vystupovať proti takémuto vrahovi a nenáleží im nič iné než voči nemu uplatniť trest.

(22) Nenáleží veriacemu, ktorý uznal to, čo je v tejto dohode a uveril v Boha a v deň posledný (súdny deň) aby poskytol podporu tomu, kto by sa dopustil trestného činu alebo by

takémuto poskytol útočisko. Kto by takémuto poskytol pomoc, na ňom nech sa uplatní Božie prekliatie a Jeho hnev v deň zmŕtvychvstania. A nebude od neho prijaté výkupné ani pokánie.

(23) O čomkoľvek by ste sa sporili, rozhodnutie o tom náleží Bohu a Muhammadovi.

(24) Židia budú finančne prispievať spolu s veriacimi, pokiaľ bude vedený boj proti nim (p. a. v tom čase za túto pomoc náležala židom aj časť koristi, ktorá by bola ukoristená v prípade výhry muslimov⁹).

(25) Židia rodu Bení Avf sú spoločenstvom spolu s veriacimi. Židia majú svoje náboženstvo a muslimovia majú svoje náboženstvo, svojich spojencov a duše svoje, okrem toho, kto by sa dopustil krivdy a hriechu, ten do záhuby dostane len seba a obyvateľov svojho domu.

(26) Židom z rodu Bení Al Nažžár náleží to isté, čo náleží židom z rodu Bení Avf.

(27) Židom z rodu Bení Al Háres náleží to isté, čo náleží židom z rodu Bení Avf.

(28) Židom z rodu Bení Sáida náleží to isté, čo náleží židom z rodu Bení Avf.

(29) Židom z rodu Bení Žušam náleží to isté, čo náleží židom z rodu Bení Avf.

⁹ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórii, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana 34.

(30) Židom z Bení Al Avs náleží to isté, čo náleží židom z rodu Bení Avf.

(31) Židom z rodu Bení Salaba náleží to isté, čo náleží židom z rodu Bení Avf, okrem toho, kto by sa dopustil krivdy alebo hriechu, ten do záhuby dostane len seba a obyvateľov svojho domu.

(32) Žufna je súčasťou rodu Salaba, akoby to boli oni.

(33) Rodu Bení Al Šutajba náleží to isté, čo náleží židom Bení Avf a zaväzujú sa dodržiavať záväzky a vyhýbať sa hriechu.

(34) Tí, ktorých spája spojenecká dohoda s rodom Salaba, majú jeho postavenie tu uvedené.

(35) Židia z územia mimo Mediny majú obdobné postavenie židov tu uvedených.

(36) Nik z nich nevyjde von bez súhlasu Muhammada. (p. a. „vyjsť von“ sa používalo v tom čase v troch významoch, a to vo význame odcestovať niekam a vrátiť sa, alebo zriedkavejšie emigrovať niekam, alebo dosť často vo význame vyraziť do boja s vojskom proti nepriateľovi).

(36b) Nebude bránené v odvete za spôsobené zranenie. Kto by zabil, bude za to niest' zodpovednosť sám a obyvatelia jeho domu, okrem toho, ak by mu bolo ukrivdené. Boh toto ustanovil.

(37) Židia budú mŕňať sami na seba a muslimovia budú mŕňať sami na seba. Medzi nimi platí povinnosť podporovať sa proti tomu, kto by bojoval proti niektorej zo strán tejto Dohody,

budú sa vzájomne radiť a navzájom si budú poskytovať rady a budú si ctiť záväzky a nebudú sa hriechu dopúšťať.

(37b) Nikto nebude braný na zodpovednosť za čin, ktorého by sa dopustil jeho spojenec. Podpora náleží tomu, komu bolo ukrivdené.

(38) Židia budú finančne prispievať spolu s veriacimi, pokiaľ bude vedený proti nim ozbrojený boj.

(39) Vnútro Jasribu (p. a. vnútorné hranice Mediny) má svoju svätosť, ktorú budú strany dohody dodržiavať.

(40) Sused má postavenie podobné postaveniu duše človeka, ktorého susedom je, nesmie mu byť ublížené a ani sa voči nemu hriechu dopustiť.

(41) Nebude poskytnuté útočisko a ochrana nikomu a ničomu bez súhlasu zmluvných strán.

(42) Čokoľvek by sa udialo medzi stranami tejto dohody, udalosť (zabitie) alebo spor, ktorého rozšírenie by bolo obávané, rozhodnutie o tom bude náležať Bohu a Muhammadovi, poslovi Božiemu. Boh nech je s tým najlepším a najpoctivejším, čo je v tejto dohode.

(43) Nebude poskytnuté útočisko a ochrana Qurejšu (p. a. ľuďom z kmeňa Qurejš) a ani tomu, kto by mu (p. a. Qurejšu) pomáhal.

(44) Strany sa budú vzájomne podporovať proti tomu, kto by napadol Jasrib.

(45) Keď by boli vyzvaní k mieru, ktorý by mali uzatvoriť a ktorého by sa mali zúčastniť, tak ho uzatvorí a zúčastní sa ho. A pokiaľ by boli vyzvaní k niečomu podobnému, je

povinnosťou veriacich k tomu pristúpiť, okrem prípadu, ak by niekto bojoval proti nim pre ich náboženstvo.

(45b) Každá skupina ľudí sa zaväzuje k plneniu z tej strany, ktorá sa oproti nej (pred ňou) nachádza.

(46) Židia kmeňa Al Avs, ich spojenci a oni sami, im náleží to, čo náleží stranám tejto dohody, so záväzkom to dodržať stranami tejto dohody. Záväzok sa má dodržať bez hriechu. Kto sa niečoho dopustí, ten bude niest' následky toho sám. Boh je s tým najsprávnejším a najúctivejším z toho, čo táto dohoda obsahuje.

(47) Táto dohoda nebude brániť krivdiaceho alebo hriešnika. Kto by vyšiel von, je v bezpečí a kto by ostal, je v bezpečí, v Medine, okrem toho, kto by krivdil alebo sa hriechu dopustil. Boh sa ujíma toho, kto svoje záväzky dodržal a bol bohabojný, a taktiež Muhammad posol Boží.^{10 11}

(Koniec textu Dohody)

V období pred spísaním Dohody a ani po jej spísaní nebola v Koráne zoslaná žiadna zmienka o forme štátu, vlády alebo právneho a spoločenského usporiadania štátu. Korán túto otázku ponechával výlučne na Muhammada (p.) a obyvateľov Mediny - Medinského mestského štátu.

¹⁰ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórii, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana č. 32.

¹¹ Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdiá, prvé vydanie v roku 2002, strana 293-296.

Každodenný život v Medíne prinášal so sebou rôzne problémy a úskalia, ktoré sa však riešili a Muhammad ich niekedy riešil sám alebo po porade s ostatnými muslimami alebo poprednými predstaviteľmi jednotlivých skupín v Medíne. V prípade, ak išlo o otázku, ktorá bola dôležitá a prišlo ustanovenie o jej riešení v Koráne, riadil sa týmto ustanovením. Tých právnych ustanovení zoslaných v Koráne ale nebolo veľa. Korán upravoval vo veľkej miere základné morálne a právne zásady a v menšej miere konkrétne právne ustanovenia.

Odhladiac od udalostí, ktoré sa odohrávali do doby, keď Muhammad s časťou muslimov emigroval do Mediny, je možné na tejto medinskej etape spozorovať niekoľko základných charakteristických črt. Išlo najmä o tieto charakteristické črty:

1. Forma štátu ani forma vlády neboli určené v Koráne,
2. Ustálenie náboženskej slobody v duchovných záležitostiach, ale aj v mnohých právnych, najmä statusových veciach,
3. Rešpektovanie niektorých v tej dobe zaužívaných zvyklostí a obyčajov.

1.1.1. Forma štátu ani forma vlády neboli určené v Koráne

Od vzniku Medinského štátu až do smrti proroka Muhammada bol tento štát riadený priamo prorokom Muhammadom. Muhammad (p.) riadil štát na základe zásad

postupne zosielaných v Koráne, na základe vlastnej úvahy, ale aj na základe tretej veľmi dôležitej základnej zásady, ktorá spočívala vo vzájomnej porade Muhammada s ostatnými ľuďmi, najmä s jeho spoločníkmi, pri správe verejných vecí, a to tam, kde Korán nič neurčoval.

Zásada vzájomnej porady bola v Koráne stanovená vo verši č. 38:42 (kapitola Koránu zvaná Al Šura (vzájomná porada)) „A pre tých, ktorí poslúchajú Pána svojho a konajú modlitbu a o veciach, ktoré sa ich týkajú, sa navzájom radia a z toho, čo sme im dali, míňajú,“.¹²

Ako sme už uviedli, Korán sa zameral na určovanie najmä základných zásad, ktoré riadia duchovný a spoločenský život s minimálnymi podrobnými právnymi úpravami. Tých niekoľko konkrétnych právnych úprav sa týkalo najpodstatnejších právnych otázok, pri ktorých mohli vzniknúť zásadnejšie spory. Išlo najmä o otázky sobáša a rozvodu, vzájomných vzťahov medzi príbuznými, otázky dedičského práva, spravovanie majetku sirôt, rovnosť ľudí, o otázky trestnej zodpovednosti a ochrany spoločnosti najmä pred závažnou a opakujúcou sa trestnou činnosťou, uzatvárania zmlúv a poskytovania pôžičiek.

Je teda zrejmé, že otázka určenia formy štátu a formy vlády bola ponechaná na samotných muslimov v tom ktorom období za súčasného uplatňovania základných zásad obsiahnutých v Koráne. Spôsob, akým sa kreoval, zakladal a stabilizoval Medinský islamský štát, nemožno považovať za

¹² Korán, preklad do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

jedinú a záväznú formu štátu a vlády, a to najmä z dvoch dôvodov. Prvý dôvod spočíva v tom, že Muhammad ako posol a prorok mal svoje osobitné postavenie tak duchovné ako aj svetské a jeho postavenie sa nedá porovnávať s postavením akéhokoľvek ďalšieho človeka, vládcu alebo politika. Muhammad učil muslimov a ľudí postupne, ako žiť podľa zásad islamu vo všetkých oblastiach života a bol pre nich vzorom, ktorý bol jedinečný v tomto smere. Od neho a z jeho správania sa ľudia učili zásadám svojho náboženstva. Druhý dôvod spočíva v tom, že ani počas svojho života a ani tesne pred svojím odchodom z tohto života Muhammad (p.) neurčil muslimom žiadnu formu vlády ani neustanovil nástupcu po sebe. Jedine, čo v tomto smere určil, podľa zachovaných správ, bolo, kto má viesť muslimov pri spoločných modlitbách. To napriek tomu, že Muhammad vedel, kedy z tohto života odíde už vopred a ležal pri plnom vedomí na smrteľnej posteli niekoľko dní. Dr. Al Salabi napísal: „Keby bol posol (p.) určil muža, ktorý má vládnuť muslimom po jeho smrti, bol by dal zákonný dôvod na to, aby sa na to odvolali tí, ktorí by si robili nároky na vedenie štátu s tým, že toto vedenie je výsadou určitej konkrétnej rodiny, čím by sa forma vlády stala dedičnou (p. a. dedila by sa v jednej rodine). Ale posol Boží chcel, aby táto vec ostala otvorená pre muslimov, aby si vybrali toho najlepšieho a najsprávnejšieho spomedzi nich.“¹³

¹³ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 880.

Skutočnosť, že Muhammad muslimom nezanechal žiaden odkaz ohľadom vedenia štátu a nástupcu, spôsobila v prvých mesiacoch určité problémy u muslimov a čiastočnú destabilizáciu už vtedy nie Medinského islamského štátu, ale už islamského štátu, ktorý sa rozprestieral na rozľahlejších územiach. Avšak v zmysle zásad, ktoré sa prví muslimovia z Koránu a od Muhammada (p.) učili, rýchlo sa spamätali a zvolili si osobu, ktorá bude viesť islamský štát. Stal sa ňou Abu Bakr Al Siddíq, jeden z najbližších spoločníkov proroka Muhammada.

Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj fakt, že samotný politický titul osoby, ktorá mala viesť islamský štát, sa až postupne ustaloval. Abú Bakr sa napríklad ako vedúca osobnosť štátu oslovoval titulom „Nasledovník posla Božieho“, arabsky „Chalífatu rasúlilláh“. Neskôr po smrti Abú Bakra a po zvolení Omara Bin Al Chattába za kalifa Omara spočiatku prezývali tiež ako Chalífatu rasúlilláh, pričom sa k tomu niekedy pridávalo ešte slovo Chalífatu, čo znamenalo „Nasledovník nasledovníka posla Božieho“. Až neskôr, keď k Omarovi prišli dvaja poslovia z Iraku, ktorí ho nazvali „Princ veriacich“, arabsky „Amír Al Muminín“, sa postupne tento názov titulu hlavy štátu ujal.¹⁴

Keďže tu hovoríme o názve najvyššieho úradu v štáte, ktorým je hlava islamského štátu, je potrebné objasniť rozdiel medzi pojmami, ktoré sa dosť často vyskytujú, a to: Kalif,

¹⁴ Žalál Al Dín Al Sajúty, História kalifov, vydalo Ministerstvo pre správu náboženských záležitostí v Katare, rok vydania: 2013 (1434 podľa Hižry letopočtu) strana 246. Al Sajúty žil v rokoch 849-911 Hižry letopočtu.

Princ veriacich a Imám. V podstate ide o tri pojmy s totožným významom. Ako vznikol pojem Kalif, sme si vysvetlili, pričom Dr. Abú Zahra k tomu dodáva, že slovo kalif znamená osobu na čele štátu, ktorá nasleduje po prorokovi Muhammadovi v riadení verejných záležitostí.¹⁵ Taktiež sme si vysvetlili, ako vznikol pojem Princ veriacich. Ostáva nám vysvetliť pojem „Imám“. Imám predstavuje osobu, ktorá vedie ostatných. Tento pojem sa používa tak na vedenie spoločnej modlitby, ako aj na označenie hlavy štátu v zmysle, že kalif viedol ľudí v ich každodenných záležitostiach a oni ho nasledovali podobne, ako nasledujú toho, kto vedie spoločnú modlitbu. Muhammad Al Mubáarak vysvetlil výber a vznik všetkých troch pojmov tým, že mali slúžiť aj na oddelenie formy vlády islamského štátu a jeho hlavy štátu od monarchistickej formy vlády v jej starovekom ponímaní, aké bolo u ostatných spoločenstiev či už u Peržanov, alebo u Rimanov, ktoré sa líšili od nového islamského ponímania.¹⁶

¹⁵ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 202.

¹⁶ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 202.

1.1.2. Ustálenie náboženskej slobody v duchovných záležitostiach, ale aj v mnohých právnych, najmä statusových veciach

Ako sme už vyššie uviedli, Muhammad tesne po príchode do Mediny inicioval a uzatvoril Dohodu, ktorá okrem určenia fungovania štátu, jeho ochrany a vzájomnej podpory pri jeho obrane garantovala náboženskú slobodu v duchovných a statusových veciach muslimom aj nemuslimom z radov jej obyvateľov. To sa prejavovalo napríklad v tom, že muslimovia, židia a kresťania, ktorí tam žili, mohli voľne praktizovať a rozvíjať svoj duchovný život, a to aj napriek tomu, že niektoré náboženské pravidlá židovského a kresťanského náboženstva sú považované islamským náboženstvom za pridruženie k Bohu. Popri týchto skupinách existovali v oblastiach, ktoré neskôr spadali pod vládu islamského štátu, aj ďalšie náboženské skupiny. Tvorili ich napríklad ľudia uznávajúci a uctievať Boha, ale bez toho, aby sa hlásili k židovskému alebo kresťanskému náboženstvu (niekde nazývaní aj ako Sábijovci).

Dovtedy, kým nebola Dohoda opakovane porušovaná veľkou časťou židov, ktorí žili v Medíne a v jej okolí, si židia uzatvárali manželstvá podľa rituálov a pravidiel svojho náboženstva. Aj ich duchovný život, sviatky, oslavy a podobne sa riadili pravidlami ich náboženstva. To isté platilo aj o kresťanoch.

Muhammadovo rešpektovanie pravidiel ostatných náboženstiev zašlo až tak ďaleko, že minimálne v dvoch súdnych sporoch Muhammad (p.) rozhodol tak, že bral do

úvahy vo veľkej miere ustanovenia židovského náboženstva a jeho pravidiel.

a) Prvým prípadom (sporom) bolo rozhodovanie o treste za mimomanželský pohlavný styk, ktorého sa dopustili muž a žena z radov obyvateľov Mediny vyznávajúci židovské náboženstvo. Išlo o prípad, keď sa poprední židia z Mediny snažili obísť ustanovenie židovského náboženstva o treste za mimomanželský styk. Za takýto trestný čin bol v Tóre stanovený trest ukameňovania tých, ktorí sa ho dopustili. V súvislosti s tým treba podotknúť, že od príchodu Muhammada (p.) do Mediny mu najmä poprední predstavitelia židov kládli prekážky do cesty. Ohovárali ho, kuli úklady a snažili sa ho aj muslimov zbaviť, a to napriek Dohode, ktorú podpísali a v ktorej sa zaviazali s muslimami nažívať v pokoji a Medinu spolu s nimi ochraňovať a brániť. Netýkalo sa to však všetkých židov, ktorí tam bývali, ale najmä ich popredných predstaviteľov, ktorí bežných ľudí potom proti muslimom podnecovali a ktorých väčšia časť ich ľudí aj postupne nasledovala.

V uvedenej veci, veci potrestania tých, ktorí sa dopustili mimomanželského pohlavného styku, poprední predstavitelia židov z Mediny žiadali, aby o treste rozhodol prorok Muhammad. Tým by v podstate dosiahli splnenie minimálne dvoch zámerov. Spochybnili by Muhammada ako posla a proroka, pretože by rozhodol inak, ako mali vo svojej Knihe, a teda by vyhlásili, že Muhammad nerešpektuje predchádzajúce nebeské náboženstvá. Druhý zámer spočíval v tom, že chceli, aby o treste za mimomanželský pohlavný styk rozhodol posol a prorok boží iným trestom, než aký mali uložený vo svojej Knihe, trestom miernejším, a tak by mali

výhovorku a argument akceptovať takéto rozhodnutie, nasledovať ho, a tým za obdobné hriechy ukladať v budúcnosti miernejšie tresty, keďže tak rozhodol prorok Boží.

Židia prišli k prorokovi Muhammadovi a žiadali ho o rozhodnutie vo veci trestu za mimomanželský pohlavný styk. Muhammad však rozhodol tak, že sa bude riadiť tým, čo majú vo svojej knihe - Tóre o treste za takýto čin. Aj tu sa snažili oklamať ho a vymysleli si iný trest, ako tam bol uvedený. Muhammad sa však spýtal jedného z ich učencov verejne na trest za takýto čin a ten odpovedal, že podľa ich Knihy - Tóry by mali byť obaja ukameňovaní. Muhammad preto rozhodol, že tak ako v iných veciach sa rešpektovali ustanovenia Tóry pri rozhodovaní o záležitosti židov, budú sa rešpektovať aj tentokrát a trestom pre oboch v zmysle ustanovení ich náboženstva bude ukameňovanie.

Uvedené rozhodnutie napriek tomu, že bolo najspravodlivejšie, aké len mohlo byť, pobúrilo tých židov, ktorí chceli celú situáciu zneužiť. (Celý príbeh je opísaný vo výklade k veršu 5:41 Koránu.¹⁷)

b) V ďalšom prípade taktiež prišli židia k Muhammadovi a žiadali ho o rozhodnutie v určitej veci. Muhammad mal už ale dosť úkladov a pokusov zo strany tejto časti židov a nebol nadšený z toho, že by mal rozhodovať o ďalšej obdobnej veci. Boh mu však v tomto prípade už dal v Koráne na výber, aby si sám vybral, či vec rozhodne, alebo nie. Muhammad sa

¹⁷ Korán, preklad do slovenského jazyka s vysvetlivkami a výkladom, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

rozhodol spor nerozhodovať a ponechal na uvedených židoch, aby si určili rozhodcu a rozhodli si to sami. Korán vo veršoch 5:41 a nasledujúcich odkazuje na túto situáciu.¹⁸

c) Aj vo vzťahu ku kresťanom sa odohrala významná udalosť, v ktorej im Muhammad zaručil náboženskú slobodu. Išlo o prípad kresťanov z oblasti Nežránu (oblasť Nežránu je vzdialená okolo 1200 km od Mediny). Vtedy prišli za prorokom Muhammadom si ho vypočuť, čo káže. Po viacerých diskusiách odišli s tým, že požiadali proroka Muhammada, aby poslal s nimi niekoho zo svojich spoločníkov, aby ten medzi nimi rozhodoval v záležitostiach, o ktorých sa sporili. Udalosť je uvedená v tretej kapitole Koránu a výklad k nej je vo výklade k veršu č. 61¹⁹.

1.1.3. Rešpektovanie niektorých zvyklostí a obyčajov zaužívaných v tej dobe

Islamské náboženstvo bolo zoslané, aby napravilo niektoré základné zásady a obyčaje, ktoré medzi ľuďmi a vyznávačmi náboženstiev prevládali. To ale neznamenalo, že malo zmeniť úplne všetko. Je možné dokonca povedať, že

¹⁸ Korán, preklad do slovenského jazyka s vysvetlivkami a výkladom, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

¹⁹ Korán, preklad do slovenského jazyka s vysvetlivkami a výkladom, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

všetko sa automaticky ani nedalo zmeniť. Bol potrebný čas na to, aby sa muslimovia učili zásady svojho náboženstva, ktoré neboli dané naraz všetky, ale boli dané postupne, aby sa ich tak ľudia naučili a postupne zavádzali do svojho života. Ako príklad nám môže poslúžiť ustanovenie zákazu požívania opojných nápojov a látok. Spočiatku bol v Koráne zoslaný verš, ktorý hovoril, že opojné nápoje a látky majú škodlivé účinky. Neskôr bolo zakázané modliť sa v stave opitosti. Až nakoniec sa požívanie opojných nápojov a látok definitívne zakázalo.²⁰ Dobré zvyky a obyčaje sa dokonca mali zachovať a podporovať. Tak to prikazuje verš Koránu 4:6, keď hovorí, že poručník siroty môže jesť z majetku, ktorý spravuje, pokiaľ by bol chudobný, ale podľa dobrej zvyklosti, ktorá platí na tom ktorom mieste a čase.²¹

Okrem uvedeného je veľmi dôležité v tomto smere si uvedomiť, že v niektorých oblastiach života viazali muslimov mierové a spojenecké dohody s niektorými nemuslimami, s ich vtedajšími spojencami. Na tieto dohody sa nevzťahovali automaticky zásady a normy islamského náboženstva, ale sa riadili aj zaužívanými zvyklosťami a obyčajmi vtedajšej doby. To sa prejavovalo najmä pri spojeneckých zväzkoch a dohodách, v zmysle ktorých sa zmluvné strany (muslimovia aj nemuslimovia) zaviazali, že sa budú podporovať pri ochrane strán zúčastnených na týchto dohodách voči nepriateľom, ktorí by napadli niektorú zo strán dohody.

²⁰ Korán, preklad do slovenského jazyka s vysvetlivkami a výkladom, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015. Pozri výklad k veršu 5:90.

²¹ K tomu pozri aj napríklad verš Koránu 65:2.

Uzatváranie takýchto spojeneckých dohôd nebolo nič nezvyčajné. Na lepšie pochopenie uvedieme dva príklady toho, akú podstatnú rolu ešte stále zohrávali prevládajúce zvyky a obyčaje v živote vtedajšej medinskej spoločnosti.

a) Rozdelenie vojnovej koristi a milodarov. Vojnová korisť sa zvyčajne celá delila medzi tých plnoletých mužov, ktorí sa boja zúčastnili. Taká bola zvyklosť vo vtedajšej spoločnosti. Verše Koránu to ale zmenili. Tak napríklad verš Koránu 8:41 stanovil podiel na koristi aj určitým kategóriám ľudí v spoločnosti. Išlo najmä o tie nemajetné vrstvy spoločnosti, ktoré boli v núdzi. Taktiež pri rozdeľovaní milodarov sa podielu na nich dožadovali aj bohatí a majetní. Keď im prorok Muhammad z nich nič nedal, niektorí mu povedali, že milodary rozdelil nespravodlivo.²² Z uvedených dvoch príkladov vidíme, že v otázke rozdeľovania vojnovej koristi a milodarov prevládali medzi muslimami a ich spojencami dovtedajšie zvyky a obyčaje, ktoré sa ťažko, ale postupne prelamovali. V tomto prípade išlo o vtedy zaužívaný zvyk, že bohatší plnoletí muži dostanú z vojnovej koristi najviac a niekedy dokonca aj tí, ktorí sa boja nezúčastnili. Keď chcel Muhammad (p.) túto obvyčaj prelomiť a korisť rozdeliť medzi tých chudobnejších, ktorí o svoje majetky prišli, alebo neboli majetní, niektorí bohatší a zámožnejší ľudia sa proti tomu postavili a neváhali ani o Muhammadovi, ktorého uznávali za posla a proroka a o čestnosti a spravodlivosti ktorého nepochybovali, povedať, že korisť nerozdelil spravodlivo. Korán ich za to karhal a určil spôsob rozdelenia vojnovej koristi. To ale neznamenalo, že s tým boli všetci spokojní. Ako

²²

K tomu pozri verše Koránu 9:58 a výklad k nemu.

sme už uviedli, musíme brať do úvahy, že v Medíne a v jej okolí žili veriaci muslimovia a muslimovia, ktorých viera nebola úplne silná, ale aj pokrytci, ktorí prijatie islamského náboženstva predstierali. Boli tu aj spojenci, ktorí neboli muslimami, a teda ich spojenecký vzťah s muslimami sa zväčša riadil miestnymi zaužívanými zvykmi a obyčajmi, z ktorých mnohé uznávali aj židia, kresťania a iní, ktorí v oblasti Arabského polostrova žili.

b) Rozhodnutie o naložení s vojnovými zajatcami z radov porazených židovských kmeňov z Mediny a jej okolia. O tejto otázke a o tomto rozhodnutí sa písalo veľa tak v dielach muslimských autorov, ako aj v dielach nemuslimských autorov, v minulosti, ako aj v súčasnosti. Myslíme si však, že táto téma bola opakovane zneužívaná na prezentovanie a ospravedlnenie rôznych politických a iných postojov v minulosti aj v súčasnosti, a to autormi z radov nemuslimov, ale aj muslimov. Často sa z nevedomosti alebo zámerne nebrali do úvahy historické fakty, stav spoločenského povedomia, zvyky a obyčaje doby, ale najmä existujúce spojenecké dohody, ktoré museli muslimovia ctíť a dodržiavať. Až pochopením všetkých týchto faktorov v ich súhrne môžeme dospieť k zrelému hodnoteniu celej situácie okolo rozhodnutia o naložení s vojnovými zajatcami z radov porazených židovských kmeňov z Mediny a jej okolia. Pritom treba brať do úvahy, že tu išlo o dve od seba oddelené rozhodnutia v oddelených časoch.

b.1) Odsunutie kmeňa Bení Al Nadír. Bení Al Nadír bol kmeň, ktorý podľa Dohody podliehal spojenectvu s kmeňom Al Avs, a teda naň platilo to, čo platilo pre arabský kmeň Al Avs. Bení Al Nadír však od začiatku nerešpektoval ustanovenia Dohody

a brojil proti muslimom. Nepodstatné porušenia Muhammad prehliadal a v rámci možnosti sa ich snažil riešiť pohovorom. To ale platilo dovtedy, kým sa členovia kmeňa nedopustili vážnej vojnovnej zrady voči muslimom, respektíve ostatným obyvateľom Mediny, ktorí sa zaviazali dodržiavať Dohodu. Kmeň Bení Al Nadír okrem iného nabádal Qurejšovcov (ktorí v tom čase navyše bojovali proti muslimom) na boj proti prorokovi Muhammadovi a muslimom a prezrádzal im slabé miesta muslimov, cez ktoré by mohli preniknúť a s muslimami skoncovať.²³

Kmeň Bení Al Nadír totiž okrem uvedeného, potom ako bol odsunutý do mesta Chajbar, zhromaždil svoje sily a podnietil Qurejšovcov spolu s ďalšími kmeňmi, aby zaútočili na muslimov v Medine, v dôsledku čoho neskôr došlo k stretu Al Chandaq (Zákopy).²⁴

b.2) Odsunutie kmeňa Qurejza (Bení Qurejza). Ohľadom trestu kmeňa Qureza existuje niekoľko zachovaných správ. Vzhľadom na viaceré historické spojitosti sa zdá byť najbližšia k pravde správa, ktorú zaznamenal Al Zahri a v ktorej uviedol: „Ibn Šeháb rozprával, že posol Boží požehnanie a mier Boží nech ho sprevádzajú, vyrazil k Bení Qurejza. Obkľúčil ich, až kým sa oni nerozhodli, že ohľadom ich trestu prijmú rozhodnutie Sada Ibn Muáza. Saed pritom nesúhlasil s tým,

²³ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 417.

²⁴ Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdia, prvé vydanie v roku 2002, strana 256.

aby o veci rozhodol dovtedy, kým nebudú s tým obe strany, teda muslimovia a židia, súhlasiť.²⁵ Saed rozhodol, že budú zabíjať ich muži a budú rozdelené ich ženy a majetky. V ten deň bolo zabitých štyridsať mužov s výnimkou Amra Bin Saeda, o ktorom posol Boží (p.) povedal: On kázal dodržiavať dohody a zakazoval zradu, preto sa zachránil.²⁶

Z uvedenej správy a čo jej predchádzalo, je evidentných niekoľko skutočností, a to:

b.2.1) Saed Ibn Muáz bol vodcom kmeňa Al Avs, ktorého spojencom bol kmeň Bení Qurejza.

b.2.2) Muhammad (p.) dal kmeňu Bení Qurejza na výber, či má o ňom rozhodnúť on sám v zmysle záverečných ustanovení Dohody, ktorú mali uzatvorenú, alebo či chce, aby o ňom rozhodol Saed ako predstaviteľ kmeňa Al Avs, pod ktorého sa on (kmeň Bení Qurejza) zaradil a s ktorým mal skoršiu spojeneckú dohodu.

b.2.3) Bení Qurejza si vybral, aby o jeho treste rozhodol jeho skorší spojenec kmeň Al Avs, ktorého predstaviteľom bol Saed.

b.2.4) Saed o kmeni Bení Qurejza rozhodol tak, ako bolo uvedené. Tu však je otázne, či Saed o jeho predstaviteľoch (o

²⁵ Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdiá, prvé vydanie v roku 2002, strana 266.

²⁶ Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdiá, prvé vydanie v roku 2002, strana 244.

predstaviteľoch tohto kmeňa) rozhodol v zmysle ustanovení Tóry, ktorá hovorila, že trest za to, že niekto odmietne uzatvoriť mier (čo je omnoho menší prehrešok ako vojnová zrada), je zabitie všetkého mužského a rozdelenie žien, detí, dobytku a všetkého, čo je v meste, medzi vojsko (pozri ustanovenie Biblie, Piata kniha Mojžišova, 20. kapitola, verše 10 - 15), alebo či o ňom Saed rozhodol v zmysle zvykov a obyčají tej doby v podobných prípadoch, teda, keď sa niektorý rod alebo kmeň dopustí vojnovnej zrady. Zvlášť, ak berieme do úvahy, že Dohoda sa v niektorých svojich ustanoveniach odvolávala na zvyklosť. Obe možnosti totiž prichádzajú do úvahy, aj keď niektorí orientalisti sa prikláňali skôr k prvej možnosti, že o nich Saed rozhodol podľa uvedeného ustanovenia Tóry (Starého zákona).²⁷

b.2.5) Počet tých, ktorí boli zabití, hovorí, že išlo o popredných predstaviteľov kmeňa Bení Qurejza, ktorí zradu naplánovali a vykonali. K tomuto záveru sa prikláňa aj Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil.²⁸ Podľa Dr. Al Jamila niektoré zachované správy uvádzajú dokonca počet zabitých len šesťnásť mužov.

b.2.6) Dôvod uplatnenia uvedeného trestu voči predstaviteľom kmeňa Bení Qurejza jasne vyplýva z poslednej vety správy, ktorú Al Zahri uviedol, keď na záver uvádza, že poslan Boží nepovolil uplatnenie trestu voči Amrovi Bin Saedovi, pretože

²⁷ Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdiá, prvé vydanie v roku 2002, strana 274.

²⁸ Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdiá, prvé vydanie v roku 2002, strana 244.

ten kázal dodržiavať dohody a zakazoval zradu. Z toho jasne vyplýva, že dôvodom uplatnenia trestu bola vojnová zrada. Niektorí autori dokonca pokračujú vo vysvetľovaní ďalej a uvádzajú, že skôr ako o trest, išlo o ochranné opatrenie, aby sa nestalo to, čo sa stalo v prípade židovského kmeňa Bení Al Nadír, keď potom, ako mu muslimovia povolili odísť z Mediny, predstavitelia tohto kmeňa začali činne vyzývať ostatné kmene, vrátane kmeňa Qurejš, na aktívny boj proti muslimom.

Celková situácia v čase rozhodovania o naložení s vojnovými zajatcami z radov porazených židovských kmeňov z okolia Mediny bola ovplyvnená najmä týmito faktormi:

1. Celá udalosť nastala po vojnovom strete známom ako Bitka Al Chandaq (zákopa), počas ktorej prechádzala Medina, hlavné mesto Medinského islamského štátu, svojim najťažším a existenčným obdobím. Bola obkľúčená vojskom nepriateľov muslimov v počte okolo 10.000 bojovníkov. Cieľom vojska nepriateľov muslimov bolo muslimov úplne vykynožiť, čo znamenalo, že keď by títo nepriatelia vyhrali, nebrali by do úvahy žiadne príbuzenské vzťahy a ani žiadna milosť by v ich srdciach neostala. O tom hovorí aj deviata kapitola Koránu verš 8 a nasledovné.

2. V tomto strete mali proti sebe stáť vojsko Qurejšovcov a ich spojencov v počte okolo 10.000 bojovníkov a na strane druhej v Medine vojsko muslimov s ich spojencami, medzi ktorých patrili aj niektoré židovské kmene, ktoré obývali Medinu a jej okolie a mali s Muhammadom a muslimami uzatvorenú už spomenutú Dohodu. V rámci uvedenej Dohody mali muslimom pomáhať proti ich spoločnému nepriateľovi a brániť Medinu a jej obyvateľov. Spojencami muslimov však boli aj

iné kmene, nie len tieto židovské, a to na základe iných mierových a spojeneckých dohôd.

3. Počas obliehania Mediny a muslimov sa muslimovia na poslednú chvíľu dozvedeli, že židia z Mediny a jej okolia uzatvorili tajnú dohodu s vojskom Qurejšovcov, na základe ktorej sa dohodli, že židia odkryjú časť opevnenia Mediny, aby mohli do nej bojovníci Qurejšovcov vniknúť a napadnúť muslimov. To viedlo k tomu, že muslimovia prekazili celý tento plán a židom, ktorí tam boli, sa to nepodarilo. Tým bola zmarená najväčšia príležitosť nepriateľov muslimov zbaviť sa ich.

4. Pod vplyvom viacerých okolností nakoniec nepriatelia muslimov ukončili obliehanie Mediny a vrátili sa späť do Mekky a do svojich domovov. V strete Al Chandaq muslimovia obstáli a ich nepriatelia boli porazení.

Na tomto mieste stojí za zmienku, že Korán používa na označenie nepriateľov muslimov výraz „tí, ktorí odmietli uveriť“, častokrát nesprávne prekladaný ako „neveriaci“. Používanie tohto výrazu možno vidieť, okrem iného, aj v kontexte uvedených udalostí, keď sa zvýraznila skutočnosť, že nepriatelia muslimov proti muslimom bojovali pre ich náboženstvo. Zriedkakedy tam boli iné dôvody, čo nepriatelia muslimov na mnohých miestach aj priznávali, zvlášť že mnohých z nich spájali s muslimami rodinné a priateľské vzťahy najmä z predislamského obdobia.

5. Nebola to prvá zrada židov žijúcich v Medine voči Muhammadovi a muslimom. Už predtým sa snažili Muhammada zabiť (pod vedením jedného z ich vodcov Kaeba Bin Al Ašrafa). Snažili sa rozvrieť nepriateľstvo medzi oboma

arabskými kmeňmi (Al Avs a Al Chazraž), ktoré obývali Medinu (medinskí muslimovia), Muhammada a muslimov ohovárali, podsúvali im správy, ktoré ich mali rozhádať a podobne. Napriek tomu všetkému im to Muhammad toleroval a nabádal svojich spojencov a muslimov, aby sa k nim správali dobre, aby im to tolerovali aj v zmysle Dohody, ktorú s nimi majú a aj z toho dôvodu, že sú tiež nasledovníkmi nebeského náboženstva.

Avšak v prípade stretu Al Chandaq už bola situácia podstatne odlišná z viacerých dôvodov, najmä:

1. Židia z Mediny porušili zásadným spôsobom za použitia ľsti Dohodu a nepomohli pri obrane Mediny a jej obyvateľov, do radov ktorých patrili aj oni.
2. Židia nielenže nepomohli pri obrane Mediny a jej obyvateľov, ale dokonca pomohli nepriateľom muslimov.
3. Išlo tu už o existenciu celého Medinského islamského štátu, a teda aj muslimov ako takých.
4. Muslimov viazali spojenecké dohody a zmluvy s inými kmeňmi a rodmi a akákoľvek prejavená slabosť v tomto období by znamenala, že muslimovia sú slabí a možno ich napadnúť a pozabíjať beztrestne. To by mohol byť existenčný precedens pre zánik Medinského islamského štátu.
5. Časť muslimov, ako aj ich spojenci sa dožadovali prísneho trestu pre túto zradu židovských kmeňov z Mediny a jej okolia.
6. Uvedení židia sa nesnažili ospravedlniť za to, čo vykonal, ale požiadali o pomoc židov žijúcich v okolí Mediny v opevneniach, aby im pomohli proti muslimom, čo títo urobili, čím v skutočnosti vyhlásili vojnu muslimom a ich spojencom.

Je evidentné, že prorok Muhammad nebol nadšený postojom židov, od ktorých očakával skôr podporu než zradu. Nemal už však po všetkom uvedenom na výber a pod neustálym dožadovaním sa ich potrestania zo strany časti muslimov a spojencov muslimov, ako aj pod vplyvom skutočnosti, že sa uvedení židia opevnili v opevneniach ďalších židovských kmeňov v okolí Mediny, musel prikázať vojsku vyraziť proti nim. V podstate sa situácia už tak vyhrotila, že židia už viac nemohli ostať v Medine a v jej okolí potom, ako vyhlásili vojnu muslimom a ich spojencom a nebolo možné im už viac dôverovať.²⁹ O to viac, že ostatné kmene, ktoré boli na Arabskom polostrove, čakali na výsledok boja Muhammada (p.) a muslimamov s kmeňmi z Mekky a ich spojencov. V závislosti od toho sa potom buď pridali na jednu, alebo na druhú stranu. Qurejšovci sa vtedy totiž považovali za vedúci kmeň Arabov vo vzťahu k ochrane Domu – Káby, ale aj za tých, ktorí proti Muhammadovi a islamu začali otvorenú vojnu. Mnohé arabské kmene sa na to pozerali pohľadom: „Vyčkajte. Ak by nad nimi zvíťazil (Muhammad nad Qurejšovcami), potom pravdu hovorí a je prorokom.“ Aj preto bola výhra nad Qurejšovcami a ich spojencami dôležitá a ušetrila životy mnohých ľudí z radov muslimov aj nemuslimov, ktorí by proti muslimom chceli bojovať.

Muhammad ako najvyššia politická a vojenská autorita štátu už musel poslať vojsko do boja proti uvedenými židovským kmeňom. Vojsko muslimov a ich spojencov teda vyrazilo smerom k pevnostiam židov v okolí Mediny a porazilo ich.

²⁹

K tomu pozri aj verš Koránu 59:2

Na tomto mieste je potrebné uviesť, že nie všetci židia porušili svoje dohody. Boli takí, ktorí dohody dodržiavali a dokonca prijali islamské náboženstvo, alebo sa pridali k vojsku muslimov. Najznámejší z nich bol napríklad už spomenutý Abdulláh Bin Salám s časťou svojej rodiny a rodu. Ďalej to bol žid menom Muchajriq, ktorý bojoval na strane muslimov a v boji aj padol. Keď Muchajriq išiel do boja, odkázal: „Ak by som v boji padol, môj majetok patrí Muhammadovi, nech s ním urobí, čo uzná za vhodné.“ Prorok Muhammad o ňom povedal: „Muchajriq je jeden z najlepších židov.“³⁰

O počte židov, ktorí žili v Medine pred príchodom proroka Muhammada do nej, nájdeme rôzne údaje v historických zdrojoch. Pri niektorých je evidentné, že sú nadmerne prehnane a nereálne. Keď sme postupne skúmali dôvody, prečo tomu tak mohlo byť, znova nás to viedlo k určitým politickým cieľom a politickému pozadiu, ktoré vládlo v neskoršom období.

Doložené a mnohé známe historické fakty z tej doby sú však jasné a na ich základe možno odhadnúť približný počet židov v Medine v tom období. Jedným z takýchto faktov je počet vojska muslimov, ktoré sa zúčastnilo na dvoch vojenských stretoch, najmä v Bedre a Uhude. I keď aj ohľadom počtu vojakov v oboch stretoch sa nájdú v niektorých historických zdrojoch určité odchýlky, tie sú ale minimálne a

³⁰ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 392.

ojedinelé. Informácie o počte vojakov sú teda ustálené medzi muslimami. V bitke Bedr ich bolo okolo 300 muslimov a v bitke Uhod ich bolo okolo 1000. Pri bitke Bedr pritom išlo čisto o muslimov z Muhážírinov a Ansarov. Ansarovia pochádzali z kmeňa Al Avs a kmeňa Al Chazraž, teda z dvoch najväčších arabských kmeňov v Medine, ku ktorým boli ešte z predislamskej doby na základe spojeneckých dohôd pridružené židovské kmene, ako sme to už uviedli. V Bitke Uhod sa už boja zúčastnili nielen Muhážíríni a Ansárovia, ale aj ľudia z ďalších arabských kmeňov z okolia Mediny, ktorí v nej ale nebývali. Ak vezmeme do úvahy, že z vojska muslimov v bitke Uhod sa odpojila takmer tretina vojska³¹ a spolu s ňou sa skoro odpojili od vojska aj dva ďalšie kmene, čo by znamenalo, že by sa od neho odpojili skoro dve tretiny vojska, tak nám vychádza, že stály základ vojska v tom čase skutočne tvorilo okolo 300-400 muslimov (mužov) pochádzajúcich z Muhážírinov a Ansarov. Ak by sme ich rozdelili rovnomerne a brali za základ, že Muhážírínovia tvorili tretinu a Ansárovia dve tretiny, potom bude počet mužov Ansarov okolo 200-300 mužov schopných boja. To znamená, že počet mužov bojaschopných z radov židovských kmeňov obývajúcich Medinu musel byť menší než tento počet, keďže tieto kmene boli pridružené k jednému alebo druhému arabskému kmeňu na základe spojeneckých dohôd. Je logické, že keby bol počet bojaschopných židov dohromady väčší, boli by židia tam žijúci

³¹ K tomu pozri výklad k veršu Koránu 3:122, Korán, preklad do slovenského jazyka s vysvetlivkami a výkladom, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

tvorili jeden celok a premohli by arabské kmene Al Avs a Al Chazraž, ktoré už aj tak boli znepriatelené. Tento náš záver podporuje jednak znenie Dohody, keď sú židovské kmene spomenuté v sumári kmeňov a rodov, ktoré v Medine v tom čase žili, ako aj mapa o rozložení rodov a kmeňov v Medine z doby, keď sa odohrala bitka Al Chandaq (Zákopa), ktorú Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil prevzal z Atlasu islamu od autora Husejn Munes³², v ktorej vidieť, že opevnenie Bení Qurejza tvorilo malé zoskupenie domov medzi zoskupeniami domov, ktoré tvorili Medinu. Treba ešte poznamenať, že Medina nebola vtedy veľkým mestom, čo dokazuje aj počet dospelých bojaschopných mužov, ak berieme do úvahy všeobecne vysokú úmrtnosť medzi ľuďmi tej doby.

Takže v prípade muslimov a židov z Mediny a židov z Chajbaru išlo skôr o menšie zoskupenia ľudia, ktoré tam žili.

To, že vo vzťahu k židovským kmeňom išlo na oboch stranách vždy o politickú záležitosť (nie náboženskú), dokladuje aj skutočnosť, že vo dvoch prípadoch sa Muhammad (p.) oženil s dcérami popredných a najvplyvnejších predstaviteľov porazených židovských kmeňov. Stalo sa tak v prípade jeho manželky Safijja Bint Huzej Bin Achtab, ktorej otec bol vodcom porazeného židovského rodu Bení Al Nadír a stalo sa to aj v prípade jeho manželky Žuvejríja Bint Al Háres, ktorá bola dcérou vodcu porazeného židovského rodu Bení Al Mustaleq. O tom, prečo si ich posol a prorok Muhammad vzal

³² Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdiá, prvé vydanie v roku 2002, strana 289.

za manželky, sa písalo veľa a ešte viac sa o tom polemizovalo. Avšak faktom ostáva, že a) obe boli zajaté, a teda v tej dobe mali postavenie otrokýň, ktoré ako vojnová korisť pripadli víťazovi, b) obe boli bez majetkov, keďže ich kmene boli porazené a majetky ich rodín pripadli víťazom, c) obe boli vdovy po už zosnulých manželoch. Preto podľa nás neobstojí ani jedno tvrdenie, že sa s nimi Muhammad (p.) oženil pre ich krásu, alebo z túžby po nich, alebo pre ich spoločenské postavenie, atď. V zmysle toho, čo už o oboch uvedených manželkách Muhammada (p.) vieme, môžeme stručnou analýzou dospieť k tomu, aká bola situácia Safijje a Žuvejrie predtým, než sa s nimi prorok Muhammad (p.) oženil. Známe fakty sú:

a) Obe, Safijja a Žuvejrija, boli zajaté a patrili medzi zajatkyne. To znamená, že obe v zmysle zvyklostí tej doby na uvedenom území pripadli ako vojnová korisť víťazom, a teda mali postavenie otrokýň. Napriek tomu, že Korán a prorok Muhammad od počiatku kládli dôraz na oslobodzovanie otrokov spod otroctva a na dobré správanie sa k otrokom, nebolo ani možné, ani reálne otroctvo úplne ukončiť, pretože vtedajšia doba na celom svete považovala otroctvo za niečo normálne a za ustálenú zvyklosť. Zmeniť pohľad ľudí na celú vec bol možný len postupom času a viacerými generáciami. Veľkým krokom v tomto smere bolo, že islamské náboženstvo viedlo muslimov k neustálemu redukovaniu počtu otrokov. Jediný spôsob, ako sa mohli noví otroci objaviť v rámci islamského štátu, bolo to, že pochádzali z vojnovéj koristi, alebo boli kúpení z územia mimo štátu. Uvrhnúť niekoho do otroctva mimo uvedených dvoch spôsobov bolo neprípustné, čo nakoniec viedlo spolu so snahou iných krajín k zrušeniu otroctva. Vráťme sa teraz k Safijji a Žuvejrii. Obe boli

v postavení otrokyně (pred ich prepustením z tohto stavu prorokom Muhammadom) na dosah ruky. To znamená, že ak by bolo išlo Muhammadovi o akýkoľvek pôžitok alebo o iný cieľ, mohol ho dosiahnuť bez akejkoľvek námahy a komplikácií spojených s manželstvom s nimi. Takže otázku pôžitku je možné podľa nás z celej veci hneď na začiatku vylúčiť.

b) Tak Safijja, ako aj Žuvejrija boli v čase tesne predtým, než si ich Muhammad (p.) vzal za manželky, nemajetné. Totiž aj majetky, ktoré mali ich rodiny predtým, sa rozplynuli. Obe si skôr potrebovali od niekoho požičať, aby sa vykúpili spod otroctva, za predpokladu, že by ich majiteľ súhlasil s vykúpením sa. Takže akékoľvek úvahy o tom, že by bol zámer manželstva finančný, tým odpadávajú. Pripomíname pritom to, čo sme už uviedli, že Safijja a Žuvejrija pochádzali z rôznych rodov, boli zajaté v rozdielnych obdobiach, prorok Muhammad si ich vzal za manželky v rôznych časoch, pričom, keď si Žuvejriu bral, už bol ženatý so Safijjou.

c) Obe, Safijja aj Žuvejrija, boli v čase, keď sa s nimi Muhammad (p.) oženil, vdovy. Takže nie je možné hovoriť, že by si ich Muhammad (p.) vzal, pretože boli panny a túžil po nich.

d) Z historických zdrojov je možné usúdiť, že skutočnosť, že si Muhammad (p.) vzal Safijju a neskôr Žuvejriu, rozhnevalo jeho manželky, ktoré vtedy mal. Javí sa to jasne napríklad z postoja prorokovej manželky Ajiše, ktorá sa snažila zabrániť sobášu Muhammada (p.) so Žuvejrijou. Avšak nakoniec uznala opodstatnenosť tohto manželstva. Treba pritom podotknúť, že keby si bol Muhammad (p.) ponechal Safijju a Žuvejriju ako otrokyne, nebola by ani jedna z nich voči tomu

nič namietala. Takže v tomto smere je možné povedať, že oba sobáša na začiatku skôr skomplikovali Muhammadovi (p.) život omnoho viac, než by mu priniesli akýkoľvek úžitok.

e) Prichádzame k ďalšiemu dôležitému bodu. Manželky boli z právneho hľadiska nositeľkami mnohých oprávnení, najmä zákonného dedičského práva a zákonného práva na zaopatrenie tak materiálne, ako aj citové. Otrokyne nič z toho nemali. Otrokyne síce mali z pohľadu zásad islamského práva právo na základné potreby a dobrého zaobchádzania, vrátane ďalších práv, ktoré im náležali, ale ich právne a spoločenské postavenie sa ani zďaleka nepribližovalo k postaveniu manželiek. Takže aj z hľadiska povinností a požiadaviek kladených na manžela bolo neporovnateľne výhodnejšie mať otrokyňu než manželku. Treba pritom poznamenať, že prorok Muhammad sa ani jednej nedotkol, kým nebola jeho manželkou a on sám ich nabádal k tomu, aby sa oslobodili a aby si ich potom vzal za zákonné manželky. Pritom ako s otrokyňami mal ich pán zákonné právo s nimi nažívať zo všetkých stránok.

f) Posledná a najpodstatnejšia skutočnosť spočívala v tom, že posol a prorok Muhammad (p.) trávil svoje noci modlením sa a svoje dni spravovaním a vybavovaním záležitostí muslimov. To znamená, že veľa času na plnohodnotný manželský život v ponímaní, v akom ho my chápeme, mu neostávalo. To logicky znamenalo, že Muhammad (p.) nepotreboval mať viac ako jednu manželku, ku ktorej by mal všetky povinnosti, ktoré jej ako manželke náležali podľa Koránu. K tomu ešte pridáme aj fakt, že prorok Muhammad nežil pohodlným životom z hľadiska hmotných statkov, ktoré by mal. Mohol mať všetko, ale žil jednoduchým životom, a tak vyzeral aj jeho dom a

rodinný život. Doprial sebe aj svojim manželkám len to, čo potrebovali so všetkou striedmosťou. Pritom im dal na výber, či ostanú s ním žiť takým jednoduchým životom, alebo ich má uvoľniť a rozviesť sa s nimi, aby si tak mohli vziať niekoho, kto by im doprial viac pohodlia a majetkov. Ony si ale vybrali ostať s prorokom Muhammadom. (K tomu pozri verše Koránu 33:28 a nasledujúce.)

Po všetkom, čo sme tu uviedli, sa vynára otázka, prečo si prorok Muhammmad vzal za manželku Safijju tesne po porážke jej rodu v boji a po jej zajatí spolu s jej ľuďmi a prečo si tým istým spôsobom vzal aj Žuvejrijju tesne po porážke jej rodu v boji a po jej zajatí spolu s jej ľuďmi? Nebola to túžba, ani majetky, ani spoločenské postavenie. Prorok Muhammad si pridal povinnosti ku svojim dovtedajším povinnostiam a dcéry nepriateľov muslimov sa stali jeho manželkami, čo znamenalo, že získali aj vysoké postavenie medzi muslimami.

Jednoduchú, logickú a presvedčivú odpoveď môžeme nájsť v závere rozprávania Ajiše, manželky proroka Muhammada (p.) o tom, ako si Muhammad (p.) vzal za manželku Žuvejrijju. Ajiša uviedla: „Správa o tom, že posol Boží (p.) sa oženil so Žuvejrijjou, dcérou Al Háres Bin Ebí Dirár, sa rozšírila medzi ľuďmi. Keď sa to ľudia dozvedeli, povedali: „Títo (p. a. ľudia z jej rodu zajatí v boji, ktorí by sa dostali do otroctva) sú príbuzní posla Božieho (p.)!“ Nato oslobodili všetkých, ktorých vlastnili.“ Ajiša pokračovala a uviedla: „Tým, že sa s ňou (p. a. prorok Muhammad) oženil, oslobodili sa spod otroctva obyvatelia sto domov z rodu Bení

Al Mustaleq. Nepočula som o žene, ktorá by bola väčším požehnaním pre svojich ľudí, ako bola ona.“³³

Išlo tu teda čisto o politické rozhodnutie Muhammada (p.). Totiž postupom času, čím viac sa základné zásady islamu umocňovali v prvých muslimoch, čím viac ich oni chápali, prijali a stávali sa súčasťou ich myslenia a správania, tým viac sa v nich umocňovali dobré mravy a zásady milosti a spravodlivosti. Muhammad totiž vedel, že ak si Safijju alebo Žuvejrijju ponechá ako otrokyňu, mali by obe svoje vážené postavenie, avšak nie ako slobodné ženy a ako jeho manželky, a teda by sa takéto postavenie pozitívne odrazilo len na osobnom postavení Safijje a Žuvejrijje, nie na postavení ich ľudí. Muhammad vedel, že pokiaľ by boli oslobodené a stali by sa jeho manželkami, malo by to veľký dopad aj na ich ľudí. Kým v dôsledku politickej situácie tento dopad bol menší v prípade Safijje, u Žuvejrijje, s ktorou sa proroka Muhammad oženil neskôr, to bol už veľmi výrazný dopad. O tom sa aj Ajiša zmienila v citovanom výroku.

Môže sa tu vynoriť otázka citov v manželstve? Ak sa manželstvo proroka Muhammada so Safijjou a Žuvejrijjou uzatvorilo z uvedených dôvodov, kde je potom náklonnosť a kde sú city muža a ženy, ktoré sa majú prejavovať pred manželstvom a počas neho? Aj tu je odpoveď zrejmá. O prorokovi Muhammadovi bolo známe jeho vysoko morálne správanie. Mal pochopenie pre všetkých. Vľúdne a milostivo sa správal ku všetkým. V Koráne bo opísaný tak, že má veľmi

³³ Abú Muhammad Abdul Malek Bin Hišám Al Maáfri (známy pod prezývkou Ibn Hišám), Al Síra Al Nabavija (Prorokov životopis), vydal: Turás Al Islám, druhý zväzok, tretia časť, strana 295.

vznešené správanie. To mu dosvedčili nielen muslimovia, ale aj jeho nepriatelia. Z začať život s takýmto človekom teda nie je problémom pre žiadnu ženu. Takého muža by si každá žena obľúbila, ak nie ihneď, tak postupom času určite. To sa aj stalo v prípade Safijje a Žuvejrijje, ktoré si proroka obľúbili ihneď, už len pre samotný fakt, že pre obe chcel to najlepšie v čase, keď sa ony nachádzali v najhoršej životnej situácii. Muhammad (p.) dobre vedel, že manželstvo kvôli vyššiemu a ušľachtilemu cieľu je jedna vec a spomienka jeho manželiek, najmä Safijje na udalosti, ktoré sa stali, bola vec ďalšia. Napriek tomu, že Safijja mala Muhammada (p.) rada, spomienka na to, čo sa udialo predtým s jej ľuďmi, ju zrejme zarmucovala. Ibn Omar spomenul: Posol Boží (p.) sa Safijji ospravedlnil viackrát a pritom hovoril: „Safijja! Veď tvoj otec proti mne štvál Arabov!“ Pripomínal jej to a vysvetľoval, až napokon Safijju zármutok prešiel.³⁴

Muhammad (p.) sobášom so Safijjou a neskôr aj Žuvejrijjou chcel okrem iného naučiť muslimov, ako aj spojencov muslimov, že k porazeným ľuďom sa treba správať s milosťou a ušľachtilosťou. Muhammad (p.) v pozícii hlavy štátu musel v novej muslimskej spoločnosti rešpektovať mnohé vtedajšie zvyky. Tie v uvedenej oblasti prevládali od nepamäti a riadili sa nimi nielen Arabi, ale aj židia, kresťania a rôzne rody a kmene, ktoré vtedy v tej oblasti žili. Muslimovia síce islam nasledovali, no boli v nich zakorenené zvyky a zvyklosti, ktoré sa až časom darilo meniť. Dôležitosť zvykov a zvyklostí

³⁴

Ebí Muhammad Abdullah Bin Muhammad Bin Žafar Bin Al Asbaháni známy pod prezývkou Ebí Al Šejch, Správanie sa proroka a jeho slušnosť, vydal: Al Dár Al Masrijja Al Lubnánija, Káhira 1993, strana 73.

u ľudí dokladuje okrem iného skutočnosť, že v niektorých prípadoch, keď im Muhammad (p.) niečo prikázal, niektorí muslimovia sa spýtali, či je to príkaz Boží, alebo je to rozhodnutie, ktoré Muhammad (p.) sám učinil. Ak prorok Muhammad povedal, že to pochádza od Boha, muslimovia poslúchli. Keď ale povedal, že tak on rozhodol a ide o rozhodnutie vo svetských záležitostiach, muslimovia niekedy oponovali, inokedy odlišne radili s cieľom dosiahnuť čo najlepšie rozhodnutie v danej veci.

Arabi v tej dobe kládli veľký, až prehnaný dôraz na svoj pôvod, rod a rodinu. Príbuzenské vzťahy u nich mali veľmi veľký význam. S tým súvisela aj krvná pomsta ako jeden z prostriedkov, ktoré vyjadrovali nadmernú ochranu rodových a príbuzenských vzťahov, až sa kvôli nim viackrát viedli dlhoročné vojny. V každom prípade si môžeme predstaviť, do akej neľahkej situácie a dilemy sa muslimovia a ich spojenci dostali, keď vojna utíchla a prorok Muhammad sa oženil so Žuvejrijjou. U muslimov a ich spojencov nastala dilema v podobe otázky, ako môžu vziať za otrokov a trestať ľudí, ktorých spája príbuzenský vzťah s prorokom Muhammadom. Bola to ťažká dilema, ale priniesla očakávaný efekt.

O prorokovi Muhammadovi bolo pritom známe, že muslimov učil islam nielen slovami, ale aj svojimi činmi a správaním. Neraz musel Muhammad (p.) urobiť prvý krok a byť prvým, kto nejaký úkon urobil, aby aj ostatní muslimovia tak urobili. Inak by sa k tomu možno neodhodlali.

O prorokovi Muhammadovi bolo známe aj to, že nemal rád krivdu, nespravodlivosť alebo pomstu. Vždy, keď mohol

odpustiť krivdu, ktorej by sa voči nemu niekto dopustil, odpustil mu.

Napriek tomu, čo všetko sa počas zakladania Medinského mestského štátu a islamského štátu za života proroka Muhammada odohralo, ako bola napríklad snaha niektorých židov v Medine proroka zabiť hodením skaly naňho, neskoršie zrady židovských kmeňov a porušenia Dohody, snaha kresťanského mnícha Abú Ámera o privolanie byzantského vojska na boj proti muslimom a iné, ostávali vzťahy Muhammada a Medinského štátu s vyznávačmi uvedených náboženstiev žijúcich v susedných oblastiach dobré (ako to bolo napríklad s kresťanmi z oblasti Nažranu). Muhammad nikdy neuplatnil osobnú pomstu voči nikomu, čo sa v plnej miere prejavilo pri dobytí Mekky, kde žili ľudia, ktorí mu najviac ubližovali, doviedli ho k tomu, že spolu s muslimami musel z nej utiecť a oni viedli proti nemu a muslimom viaceré boje len z nenávisti voči islamskému náboženstvu a jeho hodnotám.

Ak sa v historických zdrojoch uvádzajú rôzne udalosti, nehody, spory, ba až vojenské strety medzi muslimami a nemuslimami, je potrebné uvedomiť si pritom najmä dve základné skutočnosti:

1. Takéto nehody a spory sa vždy týkali len niektorých jednotlivcov alebo určitej skupiny, nevzťahovali sa automaticky na určitý celok alebo spoločenstvo. Tak to bolo napríklad vo vzťahu k už spomínaným židovským kmeňom. Napriek tomu, že tam došlo k celkovej zrade, prorok Muhammad to nevztiahol na jednotlivcov, o ktorých vedel, že kázali dodržiavanie a váženie si dohôd a záväzkov. Svojím sobášom so Safíjjou a neskôr aj Žuvejrijjou dal možnosť

zminimalizovať následky a dopady porušenia Dohody a zrady na jednotlivcov a rodiny. Našli sa aj kresťania, ktorí brojili proti prorokovi Muhammadovi a muslimom, čo však neznamenal, že muslimovia sa pustili do sporu so všetkými kresťanmi, ktorí tam boli. Muslimovia sa vysporiadali s týmito jednotlivcami a život pokračoval ďalej. Platilo to aj vo vzťahu k nemuslimom vyznávajúcim iné než uvedené náboženstvá. Platilo to však aj vo vzťahu k pokrytcom z radov muslimov, ktorí s islamským náboženstvom mali spoločné len toľko, že sa k nemu hlásili, ale jeho zásady dodržiavali len v minimálnej miere.

2. Nie všetko, čo sa v historických zdrojoch uvádza, treba považovať automaticky za správne a dôveryhodné. Je známe, že inak sa píše história z pohľadu víťaza a inak z pohľadu porazeného. Inak sa píše aj v prípadoch, ak sa chce zneužiť na politické, ekonomické alebo iné ciele a pod. Preto si treba v rámci možnosti vždy overiť dôveryhodnosť zdroja, z ktorého sa čerpá. V tomto smere sa ani tie najdôveryhodnejšie historické zdroje nevyhnú kritike v určitých častiach, čo je prirodzené. Ako príklad môžeme uviesť knihu historika Ibn Isháqa pod názvom „Životopis posla Božieho“ (arabsky „Siretu rasulilláh“) od Ibn Isháqa. Toto rozsiahle dielo sa považuje za prvú ucelenú kroniku života proroka Muhammada, a tak zaujíma svoje vážené miesto medzi historickými zdrojmi. Ibn Ishák túto kroniku zozbieral niekedy v rozmedzí rokov 120-130 letopočtu Hižry. Napriek významu diela Ibn Isháqa sa mu vyčítalo mnoho nepresností, ako aj použitie nedôveryhodných zdrojov. Ide tu najmä o básne, ktoré sa považovali za cenný zdroj informácií a ktorých je tam mnoho. Okrem toho sa ako negatívum tomuto zdroju pripisuje väčšie množstvo informácií prevzatých zo zdrojov iných než

islamských. Tak napríklad Ibn Isháq uvádza celý rodokmeň prorokov od Adama až po Muhammada, ale tento rodokmeň sa nenachádza nikde v islamských zdrojoch, čo znamená, že ho Ibn Isháq prevzal buď zo židovských rozprávání alebo z toho, čo počul v rámci ľudovej tradície. Napriek tomu ostáva jeho dielo veľmi cenným zdrojom informácií. Pri jeho použití však treba brať zreteľ na niektoré tieto nedostatky. O korekciu tohto diela sa neskôr snažil historik Ibn Hišám, ktorý niekedy ku koncu 2. storočia letopočtu Hižry vydal dielo pod názvom „Životopis podľa Ibn Hišáma“. I toto dielo sa stalo veľmi známym a jeho obsah sa považoval za dôveryhodnejší než u Ibn Isháqa. Avšak aj napriek vyčítaným nedostatkom obe diela, ako aj ďalšie, ktoré boli po nich napísané, ostávajú významným zdrojom historických údajov a ukazovateľom toho, čo sa medzi ľuďmi v tej dobe ústne prenášalo.

Vo vzťahu k údajom, ktoré sa uvádzajú v historických zdrojoch o udalostiach okolo vojenských stretov, najmä v súvislosti s porušením Dohody židovskými kmeňmi, ktoré žili v Medine a jej okolí, možno povedať, že na tieto údaje sa vzťahuje to, čo sa vzťahuje na mnohé ďalšie údaje a udalosti. V najstarších historických zdrojoch a kronikách totiž postupovali autori pri ich písaní tak, že sa snažili zozbierať a napísať všetko, čo sa o určitej udalosti povedalo alebo napísalo. To znamená, že niekedy nakoniec uviedli o určitej udalosti niekoľko verzií, ktoré sa mohli dopĺňať, ale si aj mohli protirečiť. To si od nás v dôsledku vyžaduje zvýšenú potrebu analýzy uvedených udalostí a zamyslenia sa nad nimi. Na strane druhej ide však o veľmi cenný zdroj informácií, za ktorý by sme mali byť uvedeným kronikárom a historikom nesmierne vďační, pretože oni uprednostnili historickú pravdu a úprimnosť pred všetkým (a to aj pred svojimi osobnými

pocitmi a zámermi). Mali možnosť vybrať si z množstva verzii jednu, ktorá sa im pozdávala alebo ktorá by bola prijateľná v spoločenských a politických podmienkach ich doby. Dať teda prednosť pohodliu pred snahou o zachovanie pravdy, ktorá sa v spleti údajov nachádzala. Snaha o zachovanie takejto pravdy niektorých kronikárov a autorov aj nakoniec stálo život. To, že nám uvedení historici a kronikári zachovali to, čo sa o určitej udalosti dopočuli, nám však dáva slobodu bádať, porovnávať a analyzovať, a teda v dôsledku toho si vytvoriť vlastný názor a záver. Máme pritom základné vodidlo, ktoré nám ukazuje metódu, ktorou by sme mali veci analyzovať a cez ktorú by sme sa mali na veci dívať. Okrem toho je potrebné uvedomiť si, že ide už o historické udalosti, ktoré sa odohrali dávno za určitých spoločenských, politických a ekonomických podmienok, ktoré dokážeme len sčasti pochopiť, keďže sme v tej dobe nežili a nezažili sme ich na vlastnej koži, aby sme ich tak mohli úplne pochopiť. História preto netreba zamieňať so súčasnosťou, ale sa z nej poučiť, aby prinášala dobro a lepší život pre všetkých.

Pri posudzovaní všetkých historických udalostí a údajov spojených s prorokom Muhammadom a s prvými muslimami je potrebné vždy ich posudzovať podľa známych vlastností a správania sa proroka Muhammada a prvých muslimov. O tom sa nám zachovali totiž tie najdôveryhodnejšie správy a údaje, častokrát podložené aj konkrétnymi prípadmi a udalosťami.

1.2. Organizácia Medinského islamského štátu

Ako sme už v predchádzajúcom výklade uviedli, pred príchodom Muhammada (p.) do Mediny žilo a vládlo v Medine niekoľko kmeňov a rodov. Aby sme pochopili ďalší výklad, je potrebné priblížiť si geografickú štruktúru Mediny. Medina sa totiž nachádzala medzi dvoma horami a lemovaná bola dvoma údoliami. Vstup a výstup do nej bol možný len z dvoch strán. Na jednej strane žili pôvodné arabské kmene, na druhej strane taktiež žili pôvodné arabské kmene. Z boku mali samostatne svoje domy Bení Qurejza a za nimi rod Bení Qejnuqá, ktorého opevnenie a obydlie siahali až do centra Mediny. Jednotlivé rody a kmene pritom tvorili na území Mediny samostatné zoskupenia, vôkol ktorých neboli budovy a domy (tvorili akoby ostrovčeky domov). Takže medinské kmene a rody, aj keď žili v jednom meste, každý z nich mal svoje územie, na ktorom žil a mal postavené svoje domy, ktoré si spravoval, udržiaval a bránil.

Po príchode proroka Muhammada spolu s muslimami z Mekky sa spísala Dohoda. Z hľadiska dovtedajšieho usporiadania ľudí v Medine Dohoda nič nemenila. Potvrdila dovtedajší stav, ale s tým, že jasne a hlavne písomne zachytila tento stav. Avšak aj vzhľadom na dovtedajšie spory oboch arabských kmeňov spolu s ich spojencami zo židovských kmeňov Dohoda určila, že spory, ktoré by vznikli, sa predložia na rozhodnutie prorokovi Muhammadovi. Ako to vyplýva zo

zenia Dohody, nešlo prioritne o malé alebo statusové spory, ktoré si mohli jednotlivé kmene a rody riešiť podľa zvyklosti alebo ustanovení svojho náboženstva, ale išlo hlavne o spory, ktoré by mohli narušiť mierové spolunažívanie a bezpečnosť štátu alebo by mohli viesť k veľkej krivde a nespravodlivosti.

Z hľadiska spravovania vecí verejných v Medinskom štáte po príchode proroka Muhammada ich Záfer Al Qásimi rozdelil na: a) vnútorné záležitosti, b) zahraničné záležitosti a c) vojenské záležitosti.³⁵

Al Qásimi v rámci vnútorných záležitostí potom určuje niektoré administratívne a štátne funkcie. Z nich uvedieme napríklad funkcie: hlavného poradcu, tajomníka, učiteľa, pisára Koránu, pisára listov a rozhodnutí, pisára dohôd a zmlúv, správcu úradnej pečate, účtovníka, správcov jednotlivých administratívno-správnych jednotiek štátu, dozorcov nad trhom a finančnými operáciami na ňom, vykonávateľa uložených trestov, správcu daní a poplatkov, správcu dávky zakat, znalcov, sudcov.

Vo vzťahu k zahraničným záležitostiam Al Qásimi uvádza funkcie: vyslanca, tlmočníka a prekladateľa.

V rámci vojenských záležitostí bolo ustanovených tiež niekoľko funkcií, z ktorých spomenieme napríklad tieto: ohlasovateľ mobilizácie, nositeľ vlajky, veliteľ skupiny (armáda bývala rozdelená na 5 skupín: predná, zadná, dve bočné a stred), veliteľ lukostrelcov, veliteľ jazdcov, správca zbraní, správca zásobovania.

³⁵ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórie, vydal: Dár Al Nafâes, Bejrút 1987, strana 47.

1.3. Základy, na ktorých bol Medinský islamský štát založený

Z hľadiska založenia a existencie Medinského štátu je možné určiť niekoľko základných zásad a princípov, na ktorých bol založený a na ktorých fungoval. K týmto zásadám a princípom časom pribúdali aj ďalšie, a to v príčinnej súvislosti s rozšírením sa štátu a štruktúry jeho orgánov a jeho organizácie.

Princíp slobody. Princíp slobody zahŕňa v sebe viaceré druhy jednotlivých slobôd. Aj keď sú všetky v rámci tohto princípu zaručené, najvýznamnejšie z nich sú: individuálna sloboda, sloboda presvedčenia a náboženského vyznania, slobody politické a sociálne.

a) Individuálna sloboda. Z pohľadu islamského náboženstva je individuálna sloboda zaručená a chránená. Obmedziť ju je možné len v niektorých výnimočných prípadoch, kedy je potrebné chrániť dôležitý záujem ostatných, a teda spoločnosti a štátu. To znamená, že ak posudzujeme otázku individuálnej slobody, základom je ničím neobmedzená sloboda jednotlivca, ktorej obmedzenie prichádza len ako niečo mimoriadne a má sa skončiť, keď odpadne dôvod na jej obmedzenie.

b) Sloboda presvedčenia a náboženského vyznania. Ako sme už viackrát zdôraznili, sloboda presvedčenia a náboženského vyznania nesmie byť obmedzená. Vyplýva to aj zo základnej zásady Koránu, ktorá hovorí, že nikto nesmie byť prinútený

zmeniť svoje náboženstvo.³⁶ Príkladov rešpektovania tejto zásady prorokom Muhammadom a jeho spoločníkmi je viacero. Vzťahovalo sa to tak na židov, kresťanov, ako aj na ľudí iných náboženstiev. Tu je ale na mieste objasniť si jednu podstatnú otázku, ktorá sa častokrát zamieňa. Rešpektovanie náboženskej slobody je zaručené každému v plnom rozsahu. To však neznamená, že nie je možné obmedziť niektoré ustanovenia iných náboženstiev, škodiace spoločnosti, v ktorej žijú ľudia vyznávajúci rôzne náboženstvá. Zdôrazňujeme pritom, že musí ísť o veľmi škodlivé ustanovenie a nestačí len fakt, že je v rozpore s islamským náboženstvom. Na lepšie pochopenie tohto rozdielu uvedieme zopár jednoduchých príkladov. Islamské náboženstvo zakazuje konzumáciu opojných nápojov, medzi ktoré patrí alkohol. To ale neznamenalo, že sa konzumácia alkoholu zakázala úplne aj kresťanom, ktorí žili na území štátu. Tí mali dovolenú jeho konzumáciu, ako aj obchodovanie s ním. Ďalší príklad sa týka židovského náboženstva. Židovské náboženstvo zakazuje konzumáciu mäsa a tuku určitých druhov zvierat. Takže židovské náboženstvo zakazuje konzumáciu niečoho, čo islamské náboženstvo povoľuje. To však neznamenalo, že sa prikázalo aj židom žijúcim na území islamského štátu, aby konzumovali uvedené druhy mäsa a tuku. Ďalším príkladom je udalosť, ktorá sa odohrala vtedy, keď k prorokovi Muhammadovi (p.) prišla delegácia kresťanských duchovných z Nežránu. Keď nastal čas ich modlenia, pomodlili sa v prorokovej mešite. Niektorí prorokovi spoločníci sa tomu začudovali a chceli im v tom zabrániť, ale prorok Muhammada (p.) im dal pokyn, aby ich nechali modliť sa. Pri vojenských

³⁶

Pozri verš Koránu 2:256, 88:21-22.

výpravách, ktoré Muhammad (p.) posielal, mnohokrát odkázal vojsku okrem iného: „Kto by sa chcel držať kresťanského alebo židovského náboženstva, nesmie byť nútený ich zanechať, ale bude platiť žizju.“ (p. a. poplatok za ochranu. Muslimovia platili zakat ako jeden zo základných náboženských úkonov, ktorý nemuslimovia nemuseli platiť, preto nemuslimovia platili žizju - poplatok za ochranu na financovanie verejných vecí a obrany štátu.)

c) Slobody politické. V tomto smere možno povedať, že muslimovia mali na mnohých miestach a pri mnohých príležitostiach aj za čias Muhammada (p.) voľnosť vyjadriť svoje názory a tiež nesúhlas s niektorými rozhodnutiami aj samotného Muhammada (p.), pokiaľ nešlo o rozhodnutie dané v Koráne Bohom. Tak to bolo napríklad pri uzatvorení mieru Al Hudajbija.

O základných zásadách, na ktorých sa Medinský štát budoval, Al Qásimi vo svojej knihe o systéme vlády v islamskom náboženstve napísal: „Systém vlády v islame je postavený, podľa toho, ako to Boh a jeho posol chceli, na šiestich základných princípoch: slobody, spravodlivosti, rovnosti, vzájomnej porady (šúra), existencie opozície, sebakritiky.“³⁷

Na princíp slobody Al Qásimi poukázal tým, že v období, počas ktorého stáli na čele štátu prví štyria kalifovia po smrti Muhammada (p.) (obdobie Rášidovského kalifátu), bola sloboda slova a vyjadrovania sa zaručená. Každý, kto chcel,

³⁷ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórie, vydal: Dár Al Nafâes, Bejrút 1987, strana 63.

mohol vyjadriť svoj názor slobodne a v rámci slušnosti aj oponovať rozhodnutiam verejnej moci bez toho, aby ho čokoľvek postihlo. Dokonca prví štyria kalifovia to od ľudí sami požadovali, aby ich ľudia upozornili, pokiaľ by si mysleli, že oni sa zmýlili alebo v niečom prekročili medze.

Dr. Al Salabi k princípu slobody napísal: „Princíp slobody bol jedným z hlavných princípov, na ktorom bola postavená vláda v období Rášidovského kalifátu. Tento princíp ukladá zabezpečenie a zaručenie slobody všetkým ľuďom v rámci princípov islamského práva, a to tak, aby sa s ním nedostali do rozporu ... V čase Rášidovských kalifov boli všeobecné práva a slobody, ktoré dnes poznáme, známe a zaručené. Ide napríklad o slobodu náboženského vyznania, slobodu pohybu a presídlenia sa, právo na bezpečie, právo na nedotknuteľnosť obydlia, právo na nedotknuteľnosť majetku, právo na slobodu prejavu.“³⁸

Al Qásimi princíp spravodlivosti videl najmä v zachovávaní spravodlivosti vo všetkých záležitostiach verejného života.

Princíp rovnosti sa prejavil predovšetkým v tom, že v čase, keď všade vo vtedajšom svete prevládalo otroctvo a bolo bežnou súčasťou politického, spoločenského a ekonomického života, pričom aj samotní otroci sa delili ďalej na určité podskupiny, Korán a prorok Muhammad (p.) určili, že otroctvo sa má postupne eliminovať. Poukázali sme aj na verš Koránu,

³⁸

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 94.

ktorý ho obmedzil a určil rovnosť ľudí (verš 49:13). Prorok Muhammad v tomto smere povedal: „Všetci pochádzate z Adama a Adam pochádza zo zeme.“ Ďalej povedal: „Ľudia sú si rovní ako zuby na hrebeni.“ Taktiež povedal: „Žiaden Arab nemá žiadnu prednosť pred nearabom, iba ak bohabojnosťou.“ Takže podobne ako uvedený verš Koránu, aj výroky proroka Muhammada určovali, že jediné, čím môže získať jeden človek prednosť (v zmysle morálnej prednosti) pred ďalším, je vyšší stupeň bohabojnosti a takúto prednosť získa u Boha, na pozemský život sa ona nevzťahuje. Al Qásimi poukazuje na uvedené aj jedným z mnohých správaní, ktoré sa o Muhammadovi (p.) zachovali, keďže všetko, čo Muhammad (p.) kázal, aj aplikoval a sám bol prvý, kto sa toho držal. Uqba Bin Ámer bol zodpovedný za vedenie a za starostlivosť o Muhammadovu mulicu, ktorú viedol počas ciest, sprevádzajúc proroka Muhammada. Uqba spomínal, že raz viedol ťavu posla Božieho určitú časť noci. Posol mu povedal: „Zastav ju“ a on ju zastavil. Potom (p. a. prorok) zišiel dole z nej a povedal: „Uqba! Nasadni.“ Uqba povedal: „Jedinečný je Boh. Posol Boží! Mám byť vyššie než ty a ešte k tomu na tvojej ťave?!“ On mi ale povedal: „Nasadni.“ Zopakoval som to niekoľkokrát, až som sa bál, že sa dopustím neposlušnosti voči poslovi Božiemu. Preto som nasadol na jeho ťavu. Potom prikázal ťave pohnúť sa, ona vstala a posol Boží ma na nej viedol.“ (p. a. prorok Muhammad zosadol a peši viedol ťavu, kým Uqba sedel na nej, a tak pokračovali v ceste.)

To znamená, že jedna z hlavných zásad, na ktorej islamské náboženstvo spočíva, je zásada rovnosti v jej najvšeobecnejšej rovine. Rovnosť ľudí, rovnosť rás, rovnosť národov, rovnosť pôvodu, rovnosť pohlaví, rovnosť v spoločenskom postavení a pod.

Z pohľadu spravodlivosti je zásada spravodlivosti jednou zo základných zásad, na ktorých bol islamský Medinský štát vybudovaný. Spravodlivosťou sa myslí spravodlivosť v jej najširšom zmysle slova, zahrňujúca spravodlivosť človeka vo vzťahu k Bohu, k sebe samému, k ostatným ľuďom, ako aj k ostatným tvorom a prostrediu, v ktorom žijeme. Takýmto spôsobom je zásada spravodlivosti prezentovaná aj v systéme vlády a fungovania štátnych orgánov v jej plnom rozsahu. Uplatňovanie spravodlivosti nie je preto obmedzené len na súdnictvo a na právny systém a na ich inštitúcie, ale na každého človeka, nech by zastával akýkoľvek post alebo funkciu. V tomto smere bol v Koráne zoslaný príkaz: „Boh prikazuje spravodlivosť a konanie dobra a pomáhanie príbuzným a zakazuje nemravnosti a odsúdeniahodné veci a nevraživosť. Poučuje vás, azda sa poučíte.“³⁹

O uplatňovaní spravodlivosti Ibn Tejmija poznamenal: „Ľudia nikdy nepochybovali o tom, že následok nespravodlivosti je veľmi zlý a že následok spravodlivosti je veľmi dobrý. Preto sa hovorí: Boh dá zvíťaziť spravodlivej krajine, aj keď by bola krajinou, ktorá odmieta vieru v Boha a nedopraje víťazstvo krajine, v ktorej nespravodlivosť vládne, aj keď by bola veriaci.“ Na inom mieste ďalej poznamenal: „... na spravodlivosti stojí všetko. Ak sa terajší život niekoho zakladá na spravodlivosti, bude fungovať, aj keď by dotýčný nedúfal v život ďalší a konečný. Ak by sa však nezakladal na spravodlivosti, nebude fungovať, aj keď by mal dotýčný takú

³⁹

Pozri verš Koránu 16:90.

silnú vieru, ktorá mu bude dobrom odplatená v živote d'alšom a konečnom.⁴⁰

Princíp existencie opozície. Opozícia v jej pravom slova zmysle je spätá priamo so slobodou. Totiž jedine tam, kde existuje sloboda slova a myslenia, môže existovať aj slobodná a funkčná opozícia, ktorá môže svoje názory vyjadrovať bez toho, aby bola za to štátnou mocou prenasledovaná alebo obmedzovaná. Islamský právny systém, ako sme už uviedli, sa v prvom rade odvíja od základných princípov obsiahnutých v Koráne a v doloženej a dôveryhodnej tradícii zachovanej po prorokovi Muhammadovi. Preto aj v tomto smere tu máme niekoľko základných princípov, ktoré inakosť názorov nielen pripúšťajú, ale ju aj priamo prikazujú. Napríklad Al Qásimi uvádza verš Koránu 3:110, ktorý hovorí „Stali ste sa najlepším spoločenstvom, aké kedy bolo pre ľudí vytvorené; prikazujete chvályhodné veci a správania a zakazujete odsúdeniahodné veci a správania a veríte v Boha...“ Ďalej je to verš Koránu 3:104, ktorý hovorí: „A nech je vo vašich radoch spoločenstvo, členovia ktorého vyzývajú k dobru a prikazujú chvályhodné veci a správanie a zakazujú odsúdeniahodné veci a správanie. To sú tí, ktorí prospeli.“⁴¹

V uvedených dvoch veršoch je jasný príkaz ľuďom, aby dbali o správu verejných vecí. Ak to spojíme s ostatnými princípmi, na ktorých je islamské náboženstvo postavené, ako

⁴⁰ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórii, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana č. 99.

⁴¹ Korán, preklad do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

je princíp spravodlivosti, princíp odovzdania zverených vecí a ich čestného spravovania a iné, vychádza nám z toho automaticky aj skutočnosť, že všetci by sa mali zaujímať o veci verejné, avšak najmä určitá skupina ľudí (spoločenstvo takýchto ľudí), ktorá je tým poverená alebo dotknutá viac než ostatní. Ohľadom slov „nech je“, ktorými sa začína verš Koránu 3:104, výklady Koránu polemizujú, či ide o niečo chcené, alebo je to povinnosť veršom priamo daná.

Al Qásimi vo svojej knihe o systéme vlády na strane č. 103 cituje Al Ghazáliho z jeho knihy Al Ihjá (Vzkriesenie), kde Al Ghazáli hovorí: „Prikazovanie chvályhodných vecí a zakazovanie odsúdeniahodných vecí sú najväčším princípom v náboženstve. Je to tá najdôležitejšia vec, s ktorou Boh poslal všetkých prorokov. Keby to bolo zanedbané a prestalo by sa podľa toho konať a kázať, proroctvo by sa stalo neúčinné, zaniklo by náboženstvo, zavládlo by zanedbávanie vecí, rozšírila by sa neznalosť a nespravodlivosť, rozšírila by sa skaza, rozšírilo by sa porušovanie (p. a. základných zásad), skaze podľa hne krajina, ľudia sa dostanú do záhuby, **aj keď by necítili, že sa do záhuby dostali, skôr ako v deň vzkriesenia** ...“

Al Qásimi pokračuje a píše: Islam nezabudol v tomto smere ani na úlohu ženy. V Koráne vo verši 9:71 bolo zoslané: „Veriaci muži a veriace ženy sú si dôverníkmi jeden druhému. Kážu chvályhodné veci a zakazujú odsúdeniahodné veci, konajú modlitbu, dávajú zakat a poslúchajú Boha a Jeho posla. Tých Boh zahrnie svojou milosťou. Veď Boh je mocný a

múdrosťou oplýva.“⁴² Rašid Rida napísal k tomuto veršu komentár, v ktorom uviedol: „Boh ustanovil absolútny dôvernicky vzťah a dôveru veriacim ženám popri veriacich mužoch. Do tohto dôvernického vzťahu sa zaraďuje dôvernicky vzťah bratstva, vzájomná láskavosť, vzájomná finančná a sociálna pomoc, dôvernicky vzťah podpory vo vojenských aj politických záležitostiach... To, čo je vo verši uvedené ohľadom povinnosti kázať chvályhodné veci a zakazovať odsúdeniahodné veci, povinnosť uložená tak mužom ako aj ženám, to sa vzťahuje na všetko, čo by bolo ústne povedané alebo písomne napísané. Do tohto rámca spadá aj kritika vládcov z radov kalifov, kráľov, princov a každého, kto je v tejto hierarchii vlády nižšie postavený. To si ženy uvedomovali a v zmysle toho aj konali.“⁴³

V tomto smere Muhammad (p.) z pozície vedenia islamského štátu prijímal všetku kritiku, názory iných, aj keď by sa nezhodovali s jeho názormi a rozhodnutiami a snažil sa vypočúť názory alebo námietky svojich spoločníkov a toho, kto by sa na niečo sťažoval. Skôr ho zaujímala kritika než súhlas a lichôtky. Príhod vypovedajúcich o týchto skutočnostiach je v tradícii po prorokovi Muhammadovi mnoho. Či už išlo o udalosti spojené s uzatvorením mieru Al Hudejbijja, alebo išlo o spor ohľadom rozdeľovania koristi, atď. V podstate, kto sleduje v tradícii proroka Muhammada, ako sa Muhammad (p.) správal k tým, ktorí s jeho názorom

⁴² Korán, preklad do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

⁴³ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórii, vydal: Dár Al Nafâes, Bejrút 1987, strana č. 101-103.

nesúhlasili alebo v niečom oponovali, zistí, že nevynechal ani jednu príležitosť bez toho, aby muslimov a ostatných ľudí nevedol k zásadám a správaniu prikazovaným v Koráne. To sa potom prejavovalo aj v samotných postojoch najmä prorokových spoločníkov a prvých kalifov po jeho smrti. Samotný spor medzi prívržencami kalifa Aliho a Muáviju (ktorý počal aj hnutie šiitov) možno vnímať ako spor politického charakteru, ktorý vzišiel z presadzovania uvedených základných zásad a pravidiel. Príkladov existencie a aplikácie tohto princípu je mnoho aj v dobe prvých štyroch rášidovských kalifov.

Princíp sebakritiky. Princíp sebakritiky spočíva hlavne v tom, že človek iniciatívne (bez toho, aby to niekto žiadal) neustále hodnotí svoje správanie a podrobuje ho vlastnej osobnej kritike, aby zistil jeho správnosť. V tomto smere Al Qásimi argumentuje niektorými veršami Koránu. Napríklad verš Koránu 13:11, ktorý hovorí: „... Boh nezmení stav, v akom sa určití ľudia nachádzajú, až kým oni nezmenia to, čo je v ich dušiach...“⁴⁴ Človek pritom nemôže zmeniť nič zo stavu, v ktorom je, alebo zo spôsobu, akým myslí bez toho, aby nad tým rozmýšľal a podrobil to hodnoteniu a sebakritike. To platí aj vo vzťahu k spoločnosti a vláde, vo vzťahu k inštitúcii, ako aj k jednotlivci. Ďalšími takými veršami sú verše 79:40-41, ktoré hovoria: „Ten, kto sa bál, že predstúpi pred Pána svojho, a preto zakazoval svojej duši túžby, pre toho raj bude

⁴⁴

Korán, preklad do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

útočískom.“⁴⁵ Tento verš, keď by si ho prečítal každý, kto je v pozícii správcu alebo v pozícii vedúceho úradu, by ho mal primäť k neustálej sebakritike a hodnoteniu svojich činov a skutkov.

V spojitosti s týmto výkladom uvedieme jednu príhodu z čias Umejovského kalifátu. Keď kalif Jezíd Bin Muávija zomieral, určil za svojho nástupcu svojho syna Muáviju Bin Jezída. V tom čase mal Muávija 18 rokov. Muávija sa pred ľuďmi neukázal vyše dvoch mesiacov. Potom dal zhromaždiť ľudí, velebil Boha a povedal: „Ľudia! Pozrel som sa na to, čo mi bolo uložené a že som bol poverený vám vládnuť. Keď som to ale v sebe úprimne so zodpovednosťou voči Bohu uvažil, zistil som, že mi nenáleží vládnuť ľuďom, medzi ktorými sú ľudia, ktorí by vládli lepšie než ja a sú na to oprávnenejší. Vyberte si preto jednu z dvoch možností: Buď sa tejto povinnosti vzdám a vyberiem pre vás za vládcu niekoho, u ktorého budem presvedčený a spokojný, že bude dobrým vládcom, a máte pritom môj záväzok, že nebudem skúpy poskytnúť vám akúkoľvek radu vo veciach náboženstva alebo vášho terajšieho života, alebo si vyberiete vy niekoho a oprostíte ma toho.“ Ľudia to však neprijali a nechceli sa ho vzdať. Bení Umejja (rod Umejjovcov) sa však začal obávať, že sa mu vymkne z rúk kalifát a prevezme ho niekto iný. Preto povedal: „Princ veriacich! Zvážime to a požiadame Boha, aby nám ukázal to správne.“ Muávija odpovedal: „Máte to mať, ale poponáhľajte sa.“ Neprešlo zopár dní a Muávija bol bodnutý, preto k nemu (dotknutí ľudia z rodu Umejjovcov) vošli a

⁴⁵

Korán, preklad do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

povedali mu: „Vyber ľuďom vládcu, s ktorým budeš spokojný, že bude dobrým vládcom.“ Muávija im ale odpovedal: „Keď umieram to odo mňa chcete?! Nie veru, prisahám na Boha. Keď to malo sladkú chuť, nechcel som z toho viac, prečo by som sa mal teraz trápiť kvôli tomu, keď to má už horkú chuť! (p. a. Muávija tým myslel, že keď vládnutie dobre chutilo a mohol si ho užiť, tak sa ho vzdal. Teraz, keď odchádza zo života, má na seba vziať bremeno určenia toho, kto bude miesto neho pokračovať?!).“⁴⁶ Je vidieť, že v radoch prvých muslimov a aj v generáciách, ktoré po nich nasledovali, boli takí ľudia na čele štátu, ktorí povinnosť vedenia štátu nechceli vziať na seba a brali ju ako bremeno, za ktoré sa budú pred Bohom zodpovedať. Ujali sa preto svojho úradu nie s veľkým nadšením, no zároveň takúto úlohu pociťovali ako svoju povinnosť v prvom rade voči Bohu, čo sa nakoniec prejavovalo v ich činoch pri dodržiavaní základných princípov uložených v Koráne. To bol prípad Abú Bakra, Omara, aj Osmána napriek niektorým jeho chybám, Aliho, ako aj niektorých kalifov Umejjovského kalifátu, Abbasovského kalifátu a tých, ktorí prišli v obdobiach po nich.

⁴⁶

Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórie, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana č. 115.

1.4. Niektoré okamihy zo života Medinského islamského štátu počas života Muhmmada (p.)

Ak hovoríme o Islamskom medinskom štáte a o jeho počiatkoch, mali by sme aspoň v stručnosti povedať niečo aj o zakladateľovi tohto štátu, o jeho vlastnostiach, správaniach a zásadách, na ktorých tento štát založil spolu s ostatnými muslimami. O živote Muhammada (p.) sa napísalo veľa publikácií. Niektoré boli stručné, iné rozsiahle. Autori niektorých z týchto publikácií sa snažili v nich uviesť len dôveryhodné zdroje, ako sa to len dalo. Iní autori si zasa na dôveryhodnosti zdrojov, z ktorých čerpali, nedávali záležať a písali všetko, čo počuli alebo čítali, bez rozlíšenia. Známi kronikári a učitelia v prvých storočiach Hižry pritom hovorili, aby nik nebral informácie a rozhodnutia, ktoré oni uvádzajú, bez toho, aby mal prístup k tomu, odkiaľ ich oni prevzali.

Akým človekom bol vlastne Muhammad (p.)? Najmä ak berieme do úvahy, že ako prorok a posol učil ľudí zásady islamského náboženstva a ich uvedenie do života. Oboznámiť sa s niektorými základnými vlastnosťami proroka Muhammada sme sa rozhodli cez jeho výroky a správanie s uvedením zdroja, z ktorého takéto výroky pochádzajú. Niektoré vlastnosti Muhammada (p.) preberieme z knihy „Správanie

proroka a jeho slušnosť⁴⁷, ktorú napísal Ebí Muhammad Abdullah Bin Muhammad Bin Žafar Bin Al Asbaháni, známy pod prezývkou Ebí Al Šejch. Ebí Al Šejch v tejto svojej knihe zoradil výroky prorokových spoločníkov, manželiek a muslimov, ktorí niečo o prorokovi rozprávali, v poradí za sebou, označené vzostupne arabskými číslicami. Pritom pri každom z nich uviedol stupeň dôveryhodnosti. Nami prevzaté výroky z knihy Al Asbahániho sme preto na záver označili číslom, ktoré zodpovedá číslu tohto výroku v pôvodnej knihe Al Asbahániho. Podotýkame pritom, že sme sa z jeho knihy snažili v prvom rade brať len tie výroky, ktoré boli označené najvyšším stupňom dôveryhodnosti.

Z hľadiska výpovednej hodnoty považujeme uvedenie týchto výrokov za hodnotnejšie, ako keby sme mali ich obsah len prerozprávať.

Za jeden zo základných výrokov možno považovať nasledujúci výrok prorokovej manželky Ajiše. Jedného dňa bola Ajiša, manželka proroka Muhammada opýtaná na to, aké bolo správanie posla Božieho Muhammada? Ona odpovedala, že on sa vo svojom správaní riadil Koránom. (9)

Osmán Bin Affán, tretí rášidovský kalif spomínal: „Veru, prisahám na Boha, sprevádzali sme posla Božieho (p.) počas cestovania aj v čase, keď sa necestovalo. Chodil navštevovať našich chorých, sprevádzal pohreby, chodieval do

⁴⁷ Ebí Muhammad Abdullah Bin Muhammad Bin Žafar Bin Al Asbaháni známy pod prezývkou Ebí Al Šejch, Správanie sa proroka a jeho slušnosť, vydal: Al Dár Al Masrijja Al Lubnánija, Káhira 1993.

boja s nami, pomáhal nám vždy s tým, čo mal, či už mal málo, alebo veľa ...⁴⁸

Jednou zo základných vlastností, ktorými bol Muhammad (p.) známy ešte dlho pred posolstvom, bola jeho pravdovravnosť. Svojou pravdovravnosťou bol natoľko známy, že ľudia nepochybovali o ničom, čo povedal. V predislamskom období bol prezývaný slovami „Pravdovravný a poctivý.“ Túto skutočnosť dokladuje aj spôsob, akým Abú Bakr Al Siddíq prijal islamské náboženstvo ako jeden z prvých muslimov. Abú Bakr bol úspešný obchodník a mal aj nemalý majetok. Už vtedy bol známy svojou múdrosťou a dobrým správaním. Už v predislamskom období sa Muhammad (p.) a Abú Bakr priatelili. Keď Muhammad (p.) ohlásil posolstvo islamu, niektorí muži z kmeňa Qurejš prišli za Abú Bakrom a povedali mu: „Abú Bakr! Tvoj priateľ ...“ Abú Bakr sa spýtal: „Čo je s ním?“ Povedali: „Je v mešite a vyzýva k uctievaniu jedného jediného Boha. Tvrdí, že je prorokom.“ Abú Bakr povedal: „To povedal?“ Odpovedali: „Áno.“ Abú Bakr potom išiel za Muhammadom (p.). Zaklopal na dvere jeho domu a požiadal ho, aby vyšiel von. Keď Muhammad (p.) vyšiel von, Abú Bakr mu povedal: „Abá Al Qásem! Čo sa mi to donieslo o tebe?“ Muhammad (p.) mu povedal: „A čo sa ti o mne donieslo, Abú Bakr?“ Abú Bakr odpovedal: „Donieslo sa mi, že vyzývaš k uctievaniu jedného jediného Boha a že si tvrdil, že si poslom Božím.“ Muhammad (p.) mu nato odpovedal: „Áno, Abú Bakr. Môj Pán ma učinil oznamovateľom radostnej zvesti a

⁴⁸

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 97.

varovateľom. A učinil ma výzvou Abraháma, a poslal ma ku všetkým ľuďom.“ Abú Bakr povedal: „Prisahám na Boha, že som ťa nikdy nepočul klamať. A si hoden takéhoto posolstva, pretože tvoja česťnosť je ohromná, udržiavaš dobré vzťahy s tvojimi príbuznými a konáš dobro. Vystri svoju ruku, dávam ti svoj záväzok, že ťa budem nasledovať.“⁴⁹

Poctivosť a česťnosť Muhammada (p.) boli známe pred posolstvom, ale aj po ňom. Napriek tomu, že mnohí Qurejšovci vystupovali ostro proti Muhammadovi (p.) a proti islamskému náboženstvu, stále ho považovali za veľmi čestného a poctivého človeka. Takže uňho ukladali do úschovy a zverovali mu svoje veci aj naďalej. Boli to jeho nepriatelia, ktorí bojovali proti nemu, vystavovali jeho a muslimov rôznym nepríjemnostiam a mučeniu a oberali ich o ich majetky. Napriek tomu svoje princípy a správanie Muhammad (p.) neporušil. Neporušil to ani v deň, keď emigroval z Mekky a bolo jasné, že sa do nej tak skoro nevráti. Vtedy oznámil Abú Bakrovi, že si ho vybral, aby ho sprevádzal na ceste do Mediny. Abú Bakr bol celý bez seba od radosti, že bude sprevádzať proroka Muhammada na tejto ceste. Preto vzal dve silné ťavy, ktoré mal a ponúkol tú lepšiu prorokovi Muhammadovi i povedal: „Nasadni, mojím otcom i matkou by som ťa vykúpil (p. a. bola to veta, ktorá vyjadrovala, že niekto je veľmi blízky srdcu toho, kto hovorí).“ Prorok Muhammad mu odpovedal: „Nenasadnem na ťavu, ktorá mi nepatrí.“ Abú Bakr povedal: „Je tvoja, posol Boží.“ Muhammad (p.) mu povedal: „To nie. Ale vezmem si ju od teba za cenu, za ktorú si

⁴⁹

Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudská arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana č. 73.

ju kúpil.“ Abú Bakr povedal: „Kúpil som ju za toľko a toľko.“ Muhammad (p.) mu odpovedal: „Dobre, beriem si ju od teba za toľko.“ O tom, že sa prorok Muhammad rozhodol emigrovať, nikto nevedel. Povedal to len Alimu Bin Ebí Tálebovi a prikázal mu, aby sa zdržal v Mekke, až kým nevráti ľudom všetky zverené veci, ktoré uňho (p. a. u proroka Muhammada) ľudia dovedy uložili. Potom sa prorok Muhammad obrátil smerom ku Kábe a povedal: „Veru ty si najmilšou Božou zemou môjmu srdcu. A si najmilšou časťou Božej zeme Bohu. Nebyť toho, že ma tvoji obyvatelia vyhnali od teba, nebol by som odišiel.“⁵⁰

Ajiša, manželka proroka Muhammada, spomínala, že „Prorok (p.) nikdy neudrel ženu ani sluhu. Nikdy neudrel nič svojou rukou, jedine keď musel pri vojenských stretoch. Aj keď mu bolo ublížené, nepomstil sa za to, že mu bolo ublížené, iba ak by boli porušované základné zásady náboženstva.“ (45, 47, 48) Muhammad (p.) o tom povedal: „Boh trápeniu podrobí tých, ktorí udierajú ľudí v živote pozemskom“ V tomto smere Anas Bin Málek spomínal, že „Raz dostihol Muhammada (p.) muž z nomádov, ktorí žili v púšti. Chytil Muhammadov horný odev a potiahol ho silno. Pozrel som sa na prorokov krk a videl som, ako na ňom odev zanechal viditeľné stopy toho, ako mu muž silno a prudko odev potiahol. Muž potom povedal: „Muhammad, prikáž, aby mi bolo dané z božích majetkov, ktoré máš.“ Posol Muhammad sa k nemu otočil, usmial sa a prikázal, aby mu bolo niečo z majetkov dané.“ (64)

⁵⁰

Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudska arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana 94 – 95.

Muhammad (p.) bol hanblivý. Abú Said Al Chudari spomínal, že „keď by posol Boží niečo nechcel, nemusel to povedať, spoznali sme to z jeho tváre.“ (65) Výraz tváre niekedy, aj keď jemne naznačený, dokáže naznačiť a prezradiť pocity človeka aj bez slov.

Napriek tomu, že bol Muhammad (p.) hanblivý, ako sme uviedli, neznamenalo to, že keď to bolo potrebné a nutné, nepovedal pravdu alebo ju nebránil. Ak išlo o vážne porušovanie základných zásad náboženstva, tam bol jedným z najodvážnejších ľudí, až kým nedošlo k náprave. To sa týkalo aj času vojny. Ali Bin Ebí Táleb spomínal, že v deň bitky Bedr viedol Muhammad muslimov a bol pritom najbližší k nepriateľovi a bol spomedzi všetkých najstatočnejší. (105)

Medzi ďalšie vlastnosti, ktorými bol Muhammad (p.) známy, patrila aj skromnosť. Tá sa uňho prejavovala vo viacerých smeroch. Anas Bin Málek spomenul, že „nebol človek, ktorý by bol ich srdcu bližší než posol Boží (p.), preto, keď ho uvideli prichádzať, nikdy nevstávali, pretože vedeli, že to nemal rád (p. a. nemal rád, aby niekto vstával len preto, že on prišiel).“ (127) V ďalšom výroku Anas spomínal, že Muhammad (p.) pomáhal aj otrokom a navštevoval chorých. (128) Keď prechádzal popri malých chlapcoch a mladých ľuďoch, on bol ten, kto začal s pozdravom (p. a. zrejme sa to viackrát opakovalo a prorok Muhammad ich usmerňoval k tomu, aby si zvykli zdravieť sa, keď sa stretávajú navzájom). (130, 131, 133) Uvedené sa netýkalo len chlapcov a mladých ľudí, ale aj žien. Asmá Bin Jezid spomenula, že „Prorok (p.) prešiel popri skupine žien a pozdravil ich“ (135) Ak niekto Muhammada (p.) o niečo požiadal, či už to bol jeho blízky spoločník, spoločensky vysokopostavený človek, človek z

davu, starý človek, mladý človek, otrok, otrokyňa, on si ho vždy vypočul a snažil sa vyhovieť mu, pokiaľ to bolo možné. Raz, keď ho chceli jeho spoločníci vychvaľovať, povedal im: „Nevychvaľujte ma tak, ako kresťania vychvaľujú Máriinho syna. Ja som len služobník, preto povedzte o mne, že som služobník Boží a Jeho posol“⁵¹ Uvedený prorokov výrok má podľa nás omnoho hlbší význam než len čistý prejav skromnosti. Odkazuje, aby muslimovia Muhammada (p.) nepovýšili na úroveň vyššiu, ako je úroveň posla, ktorý odovzdal ľuďom to, čo mu bolo Bohom uložené a na úroveň vyššiu, ako je úroveň proroka, ktorý je príkladom a vzorom pre ľudí v tom, ako sa majú správať.

Skromnosť Muhammada (p.) sa prejavovala aj v spôsobe rozprávania sa a stretávania sa s ľuďmi. Abú Mesúd spomínal, že „Raz prišiel k prorokovi (p.) muž, ktorý chcel pred ním niečo predniesť. Muž ale stratil reč, keď bol pred prorokom. Prorok mu povedal: „Buď pokojný. Ja nie som kráľom, som len synom ženy z kmeňa Qurejš ..““ (139)

Skromný bol aj vtedy, keď mu niekto chcel niečo podarovať. Pokiaľ dar nepovažoval za nevhodný, pretože by vzbudzoval dojem uprednostnenia niekoho pred iným, vždy ho prijal, aj keď išlo len o zopár datlí od chudobného človeka. Keď bol pozvaný k jedlu a nebránili mu v tom vážne alebo zdravotné dôvody, prijímal pozvanie na jedlo aj k tým

⁵¹

Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 714.

najchudobnejším.⁵² Pokiaľ bol pozvaný chudobným človekom, prijal pozvanie a šiel hneď, aby jedol z toho, čo mal tento chudobný zvyčajne pripravené, aby sa nestalo, že si takýto chudobný človek požičia, aby mu vystrojil hostinu. Ak by Muhammada (p.) spolu s jeho spoločníkmi pozval bohatý človek, dohodol sa s ním na neskorší čas, aby mu dal možnosť pripraviť niečo dobré, pokiaľ tak on chcel urobiť.

Milosť sa prejavovala v každodennom živote Muhammada (p.). Anas Bin Málek spomenul: „Nevidel som nikoho tak milostivého voči deťom, ako bol Posol Boží“. (136, 137) Proroka Muhammada zarmucovalo, keď videl deti umierať. Muhammadovi spoločníci pritom videli, ako Muhammadovi (p.), keď videl dieťa zomrieť, tiekli slzy. Keď sa ho na to Saed Bin Ubáda spýtal „Prečo to? (p. a. zrejme sa pýtal, prečo prorokovi slza vyhrkla)“, Muhammad (p.) odpovedal: „Toto je milosť, ktorú Boh učinil v srdciach stvorených. Boh milosťou svojou zahŕňa tých, ktorí sú milostiví a milosrdní.“⁵³

Ženy boli ďalšou kategóriou, starostlivosť o ktorú Muhammad (p.) mužom prikazoval. V tomto smere nájdeme mnohé výroky. Dokonca aj v poslednej svojej známej veľkej kázni odkázal mužom, aby sa starali o ženy. V tomto smere Muhammad (p.) povedal: „Kto by živil a staral sa o dve dcéry,

⁵² Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 714.

⁵³ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 719.

až kým by nedosiahli dospelosť, prideme v deň zmŕtvychvstania ja a on takto – a potom spojil svoje dva prsty.“ Ďalej povedal: „Kto by mal dcéry a musel by sa o ne starať a staral by sa o ne dobre, bude to preňho ochrana pred ohňom.“⁵⁴

Muhammad (p.) sa nikdy neštítal práce. Keď bolo treba, pomáhal vlastnými rukami. Tak to bolo napríklad pri stavbe prvej mešity v Medine, ale aj pri obrane Mediny, keď bola napadnutá pri obliehaní Al Chandaq (Zákopy). Vtedy spolu s muslimami kopal zákop, niesol hlinu a zapájal sa do všetkého osobne, nielen to riadil. (116)

Muhammad (p.) sa nikdy nepovyšoval nad tým, že by pomáhal svojej rodine v domácnosti s tým, čo je potrebné. Vlastnými rukami a vlastnou snahou pomohol tam, kde to bolo treba.⁵⁵ Hovorí sa pritom o pomoci rodine v najširšom slova zmysle, bez obmedzenia alebo konkretizácie. Prorok Muhammad ďalej hovoril: „Najlepší z vás sú tí najlepší ku svojim rodinám. A ja som spomedzi vás najlepší ku svojej rodine. Len štedrý sa správa štedro k ženám a len podlý ich ponižuje.“⁵⁶ V ďalšom výroku Muhammad (p.) povedal:

⁵⁴ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 721.

⁵⁵ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 715.

⁵⁶ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 722.

„Veriaci, ktorých viera je najúplnejšia, sú tí, ktorých správanie je najlepšie. A najlepší z vás sú tí najlepší ku svojim ženám.“ Nasleduje ďalší výrok, v ktorom prorok Muhammad povedal: „Veriaci, ktorých viera je najúplnejšia, sú tí, ktorých správanie je najlepšie a ktorí sú najmilší k svojim rodinám.“⁵⁷ Ďalej prorok dodal, tentokrát bez určenia, či je to adresované mužom, alebo ženám: „Jednou z vecí, ktoré prinesú najlepšiu odmenu, je finančná podpora rodiny.“⁵⁸

Ak hovoríme o rodine, je potrebné zmieniť sa aj o rodičoch. Muhammad (p.) nabádal stále muslimov, aby sa správali dobre ku svojim rodičom. Dokonca správanie sa k rodičom bolo jednou z vecí, ktorými si človek získava Božiu priazeň. Mnohé odkazy sú v tomto smere nielen v Koráne, ale aj vo výrokoch proroka Muhammada. Jedného dňa sa chcel muž vybrať s vojskom do boja (na žihád). Muhammad (p.) sa ho spýtal: „Máš otca a matku?“ Muž odpovedal: „Áno.“ A Muhammad mu odkázal: „Vykonávaj nimi žihad“ Prorok mu odkázal, že starostlivosť o nich v danom prípade mala väčší význam než sa zúčastniť s vojskom boja. V ďalšom výroku zasa Muhammad (p.) nabádal na udržiavanie dobrých vzťahov k rodičom bez ohľadu na to, či sú oni muslimovia, alebo nie a

⁵⁷ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 722.

⁵⁸ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 723.

na udržiavanie dobrých vzťahov s príbuznými, a to tiež bez ohľadu na to, či sú muslimovia, alebo nie.⁵⁹

Ak si mal Muhammad (p.) vybrať medzi dvoma vecami alebo dvoma riešeniami, vybral si to ľahšie a menej komplikované, pokiaľ nešlo o niečo, čím by sa porušovali základné zásady náboženstva; vtedy sa od toho vzdialil čo najviac. (47)

Muhammad sa nikdy nedopúšťal zakázaných alebo odsúdeniahodných vecí. Hovorieval: „Najlepší z vás sú tí, ktorých správania sú najlepšie.“ (56)

Ďalšou vlastnosťou proroka Muhammada bolo, že sa s ľuďmi stretával a prijímal ich väčšinou s úsmevom na tvári. Abdulláh Bin Al Háres Bin Žuzu povedal: „Nevidel som nikoho, kto by sa viac usmieval než posol Boží (p.).“ (25) O tom sa zachovalo mnoho správ, pričom sa v nich uvádza, že Muhmmad (p.) sa snažil každého privítať s úprimným úsmevom a to aj vtedy, keď ho niečo rozhnevalo alebo trápilo. Málokedy ho videli mračiť sa do tváre niekoho. Ak bol nahnevaný alebo sa mračil, mal na to vážny dôvod, ktorý sa často týkal skôr porušenia niektorej zo základných zásad náboženstva alebo života ľudí a spoločnosti.

K úsmevu patrila aj dobrá nálada a radosť. Abdulláh Bin Al Hares Bin Žazii povedal: „Nevidel som nikoho, kto by žartoval viac než posol Boží (p.) a ani nikoho, kto by sa viac usmieval.“ (181) Ajiša, prorokova manželka, spomenula, že

⁵⁹ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 726.

prorok Muhammad povedal: „Ja žartujem s ľuďmi, ale pritom hovorím len pravdu“ (p. a. aj keď žartuje s nimi, hovorí len pravdu a neklame pritom). (182) Muhammad (p.) sa usmieval pritom slušne a dôstojne, bez toho, aby bolo počuť silný smiech alebo bez toho, aby doširoka otváral ústa. (193) To ale neznamenal, že ak išlo o niečo smiešne, bez toho, aby to niekomu ublížilo, že by sa Muhammad (p.) nasmial zo srdca. (200)

Tak ako smiech, aj smútok bol u Muhammada (p.) dôstojný. Anas Bin Málek spomínal, že keď zomrel Ibráhím (Abrahám), jediný syn posla Božieho (p. a. ktorý zomrel ešte vo veľmi mladom veku), posol ho zdvihol a objal ho. Slzy stekali v úplnej dôstojnosti z očí posla a povedal: „Oko roní slzu a srdce je smutné, ale nepoviem nič iné než to, s čím je náš Pán spokojný. Spôsobuje nám ale smútok tvoj odchod, Ibráhím.“ (202)

Pokiaľ by niekto od Muhammada (p.) niečo bol potreboval, pomohol mu a splnil mu, čo potreboval, pokiaľ sa to dalo. Nepovyšoval sa nad nikým, ani nad biednymi a chudobnými ľuďmi. Ak od neho niečo žiadali, išiel s nimi s cieľom im pomôcť. Táto vlastnosť, ako aj ostatné Muhammadove vlastnosti, boli známe ešte pred posolstvom. Chadíža, prvá manželka proroka Muhammada, opísala niektoré správanie Muhammada (p.) v predislamskej dobe takto: „... veď ty (Muhammad) dbáš o príbuzenské vzťahy, pomáhaš všetkým, dávaš zarobiť tomu, kto je v koncoch, pohost'uješ

host'a a pomáhaš so všetkým, čo je pravdivé a spravodlivé.“⁶⁰ V súvislosti s tým Sahl Bin Saed spomenul, že posol Boží vždy, keď bol o niečo požiadaný, vyhovel a pomohol. (68, 93, 94,95) To sa vzťahovalo na všetko.

Keď Muhammad (p.) prišiel domov, rozdelil svoj čas na tri časti. Jednu tretinu venoval uctievaniu Boha, druhú venoval svojej rodine a tretiu tretinu venoval samému sebe. Potom tú tretinu, ktorú venoval sebe, využil na to, aby sa staral o potreby ľudí. Vždy odkazoval tým, ktorí k nemu prišli, aby mu oznámili potreby tých, ktorí k nemu prísť nemohli a aby sa delili s ostatnými o poznatky, ktoré získali, keď boli u neho.

Vo svojom každodennom živote sa Muhammad (p.) staral o potreby svojej rodiny a ostatných ľudí. Keď však nastal čas modlenia, išiel sa modliť. V tomto smere bolo o Muhammadovi (p.) známe, že sa modlil a Boha uctieval značnú časť noci, niekedy z nej ukrojil viac, inokedy menej. Ibn Abbás spomenul, že raz, keď prorok (p.) sedel a ľudia sedeli okolo neho, prorok povedal: „Boh najvyšší učinil každému prorokovi nejaký druh vášne. Mojou vášňou je tráviť väčšiu časť noci modlením sa.“ (540) Pritom počas modlenia občas prednášal Korán normálnym hlasom, občas v úplnej tichosti, len v sebe (553) Raz sa prorok Muhammad modlil tak dlho, až mu opuchli nohy. Spýtali sa ho: „Prečo si sa tak dlho modlil? Ved' ti je odpustené všetko, čo si vykonal predtým a čo vykonáš potom.“ Prorok odpovedal: „A či nemám byť vd'ачný poddaný!“ (559) Ohľadom modlenia sa proroka Muhammada

⁶⁰ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 223.

Ajiša, jeho manželka, spomenula, že v jednu noc jej povedal: „Ajiša, nechaj ma, chcem sa dnes venovať uctievaniu môjho Pána.“ Ajiša odpovedala: „Prisahám na Boha, že mám rada to, čo máš rád a mám rada to, čo ťa poteší.“ Prorok potom vstal, umyl sa a šiel sa modliť. Počas modlenia sa mu niekoľkokrát spustili slzy z očí. Bilal ráno, potom ako ohlásil rannú modlitbu, prišiel za prorokom a spýtal sa ho s počudovaním: „Posol Boží, čo sa stalo, že ti slzy tiekli z očí? Ved' ti Boh odpustil, čo si vykonal predtým a aj to, čo vykonáš potom!“ Prorok mu odpovedal: „A či nemám byť za to vďačný poddaný! V túto noc mi bolo vnuknutých niekoľko veršov. Beda tomu, kto by ich počul, a nezamyslel sa nad nimi.“ Boli to verše tretej kapitoly Koránu od verša č. 190. (561)

Také bolo Muhammadovo (p.) modlenie sa. On však vždy mal na mysli predovšetkým ostatných, a preto vo vzťahu k spoločným modlitbám odkázal tým, ktorí ich vedú: „Ak by niekto z vás viedol spoločnú modlitbu, nech skráti jej dĺžku a náročnosť, pretože medzi nimi (p. a. medzi ľuďmi, ktorí sa modlia za tým, kto modlitbu vedie) sa modlia takí, ktorí sú chorí, slabí a starí. Keď by sa niekto potom modlil sám, môže modlitbu predlžovať, koľko chce.“⁶¹

Anas Bin Málek, ktorý obsluhoval proroka Muhammada, povedal: „Obsluhoval som proroka (p.) deväť rokov. Nepamätám si, že by mi za ten čas povedal: Prečo si neurobil to, alebo to? Ani mi nikdy nič nevyčítal.“ Napriek tomu, že otroctvo v tom čase ešte nevymizlo, keďže

⁶¹ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 723.

spoločnosť na celom svete nebola na to pripravená a ani ochotná sa toho vzdať, Muhammad (p.) sa aspoň snažil zlepšiť postavenie otrokov a sluhov do takej miery, aby sa oni stali skôr súčasťou rodiny než nástrojom obsluhy a služby. Tak napríklad Muhammad (p.) odkázal muslimom ohľadom otrokov a sluhov: „Sú to vaši bratia. Boh ich učinil pod vašou mocou. Dajte im preto ješ' z toho, čo jete, dajte im obliekať sa z toho, čo si obliekate a neukladajte im nič, čo by nevládali. Ak by ste im uložili niečo, čo by nevládali, pomôžte im s tým.“ V ďalšom výroku prorok Muhammad odkázal: „Ak by niekomu z vás urobil jeho sluha jedlo a prišiel by s ním, keď by už pominul dym a nebolo by už vreľé, nech si sadne k nemu (p. a. k jedlu), a nech sa naje. Ak by bolo jedla málo, nech mu dá (ten, komu bolo jedlo urobené) jednu, alebo dve hrste z neho.“ Čiže v každom prípade nemá sluha ostať bez toho, aby z toho jedla dostal, aj keď by ho bolo málo.⁶² A vrcholom toho bolo, keď prorok Muhammad odkázal: „Kto by dal facku svojmu otrokovi alebo sluhovi alebo by ho uderil, odčiní to len tak, že ho oslobodí spod otroctva a služby.“ Takže mu dá slobodu.⁶³ Raz videl Muhammad (p.) Abú Mesúda, ako bije otroka, ktorého mal. Prorok k nemu pristúpil a povedal: „Abú Mesúd! Vez, že Boh má nad tebou väčšiu moc, než ty máš nad týmto sluhom.“ Abú Mesúd ihneď prestal a otrokovi dal

⁶² Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 723.

⁶³ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 723.

slobodu z obavy, aby ho Boh za to, že otroka udrel, nepotrestal.⁶⁴

Muhammadov odkaz sa netýkal len žien a sluhov, ale aj sirôt a všetkých tých, ktorí boli v spoločnosti považovaní za slabých a bezvýznamných. Muhammad o starostlivosti o siroty povedal: „Ja a ten, kto sa stará o sirotu, budeme v raji takto – ukázal dva spojené prsty.“ O vdovách a chudákoch odkázal: „Ten, kto sa stará o vdovy a siroty, je ako ten (p. a. má podobnú odmenu), kto bojuje za vec, ktorú Boh určil, alebo ako ten, kto sa postí cez deň a modlí počas noci.“⁶⁵

Ani odkaz o zachovávaní a zveľaďovaní prírody a prostredia, v ktorom človek žije, medzi odkazmi Muhammada (p.) ľudom nechýbal. Prorok Muhammad povedal: „Ktorýkoľvek muslim, ktorý by zasadil sadeničku, z ktorej by jedol človek alebo zviera, koná činnosť, ktorá sa bude považovať za milodar (p. a. sa bude považovať za milodar takýmto človekom daný niekomu inému, za ktorý ho Boh odmení).“⁶⁶

⁶⁴ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 724.

⁶⁵ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 724.

⁶⁶ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 724.

Známe sú aj Muhammadové (p.) odkazy ohľadom dobrého správania sa ku zvieratám. Raz išiel muž po ceste a počas chôdze ho zastihol veľký smäd. Natrafil na studňu, do ktorej zišiel a napil sa. Keď z nej vyšiel, uvidel psa, ako dychčí a od smädu je zem. Muž si pomyslel, že ten pes je tak veľmi smädný, ako bol on predtým, preto zišiel k vode, naplnil svoju obuv vodou, vyšiel von, chytil psa za ústa a dal mu napiť sa. Boh sa mu za to odvdáčil tak, že mu odpustil jeho hriechy. Keď sa prorokovi spoločníci začudovane spýtali, či dostanú odmenu za to, keď pomáhajú zvieratám, Muhammad (p.) odpovedal: „Za pomoc všetkému, čo je živé, sa vám dostane odmena.“⁶⁷

Muhammad (p.) okrem toho, že bol poslom a prorokom, učil ľudí, ako sa majú správať v určitých situáciách. Napriek tomu, že chcel, aby sa ľudia učili čo najviac, vždy dbal na to, aby nikoho neohováral, neurazil alebo nezranil jeho city. Preto, ak chcel poukázať na niečo zlé, nepovedal to priamo tomu, kto sa takéhoto činu dopustil, ale vždy to povedal iba nepriamo. Ajiša, prorokova manželka, spomenula: „Keď sa poslovi Božiemu donieslo, že nejaký muž niečo nevhodné urobil alebo povedal, nešiel za ním a nespýtal sa ho priamo: „Povedal si to a to?“, ale posol povedal: „Čo sa deje s niektorými ľuďmi, že hovoria to a to?““ (154)

Muhammad (p.) vždy upozorňoval ľudí na to, že sa nemajú navzájom ohovárať a hovoriť jeden o druhom zlé veci. Jedného dňa Saed Bin Ubáda bol veľmi chorý. Preto ho išiel

⁶⁷ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 725.

prorok Muhammad navštíviť. Tu našiel uňho jeho rodinu. Spýtal sa: „Zomrel?“ Odpovedali: „Nie, posol Boží.“ Keď ľudia u Saeda videli, ako prorokovi stiekli slzy z očí, rozplakali sa. Muhammad (p.) povedal: „Boh trápeniu nepodrobuje preto, že oko plače, ani preto, že je v srdci smútok, ale trápeniu podrobuje kvôli tomuto – a ukázal na svoj jazyk – alebo kvôli nemu človeka milosťou zahrnie.“⁶⁸ Návšteva chorých ľudí pritom bola zvykom, ktorý bol u proroka Muhammada známy. Nevzťahovalo sa to len na muslimov, keďže v Medine žili aj nemuslimovia a nevzťahovalo sa to len na vysokopostavených ľudí a spoločníkov. Muhammad (p.) mal jedného sluhu z radov židov. Keď tento sluha ochorel, prorok Muhammad sa zastavil uňho, aby zistil, ako sa má. Jedného dňa, keď bol uňho a bol prítomný aj otec tohto sluhu, sa ho prorok Muhammad spýtal, či nechce prijať islamské náboženstvo. Sluhov otec mu prikývol a povedal: „Poslúchni Abu Al Qásima (p. a. Abá Al Qásim bola jedna z prezývok proroka Muhammada).“ Mladík islam prijal. Proroka to potešilo a povedal: „Vďaka Bohu, že ho zachránil pred ohňom.“ (p. a. o židoch v tej oblasti a tej dobe bolo známe, že pridružovali Uzejra k Bohu až na úroveň, že ho považovali za syna božieho.)⁶⁹

Úcta Muhammada sa neprejavovala len voči životu, ale aj voči smrti. Jedného dňa prešiel popri prorokovi

⁶⁸ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 720.

⁶⁹ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 726.

Muhammadovi a jeho spoločníkoch pohreb. Prorok sa postavil (p. a. z úcty k nemu a ako účasť s rodinou zomrelého). Prorokovi spoločníci mu povedali: „Ale veď je to pohreb žida! (p. a. nie je to pohreb muslima)“ Muhammad (p.) odpovedal: „A či to nie je duša stvorená?“

Muhammad (p.) bol milostivý voči ľuďom bez rozdielu. V rámci možnosti bral vždy ohľad na každého. Sábət Bin Anas spomenul, že prorok (p.) počas toho, ako sa modlili, počul malého chlapca, ako začal plakať. Preto sa obmedzil len na krátke a ľahké kapitoly Koránu (p. a. aby modlitbu vykonali čo najrýchlejšie) (163). V inom čase sa to opakovalo, dieťa začalo plakať počas toho, ako sa prorok s muslimami modlil a prorok (p.) sa tak obmedzil iba na krátke a rýchle verše. Keď sa ho po skončení spýtali, prečo skončil rýchlejšie ako obvykle, odpovedal: „Poponáhlal som sa, pretože som počul malého chlapca plakať a bál som sa, že to budú jeho rodičia ťažko znášať.“ (p. a. Prorok tým myslel, že vedel, že jeho rodičia neprerušia modlenie, ale zároveň budú nepokojní, že ich syn plače, preto sa poponáhlal, aby to rodičov nezarmútilo.) (167)

Aj vo vzťahu ku svojim manželkám bol nerád, keď niektorá z nich bola zarmútená. Tak to bolo napríklad aj v prípade jeho manželky Safijje. Vždy, keď ju videl zarmútenú pri spomienke na to, čo sa stalo s jej kmeňom, Muhammad (p.) jej pripomenul, ako to bolo a že jej otec proti nemu šťval Arabov, viedol ich k vojne, a preto musel proti nemu a proti tým, ktorí ho nasledovali, zakročiť. Nikdy ju nenechal, aby sa tým trápila a zhováral sa s ňou, kým ju to neprešlo. (161)

Prorok Muhammad nebol nikdy neslušný vo svojom správaní. Nikdy nevykrikoval na verejnosti a nebol hlučný.

Neoplácal zlo, ktorého by sa voči nemu niekto dopustil, ale vždy odpúšťal a prepáčil. Hovorieval a učil ľudí: „Najlepší z vás sú tí, ktorých správanie je najlepšie.“⁷⁰

Hnev a zbfklosť boli vlastnosti, ktorým by sa mal človek snažiť vyhnúť. Sila nie je v tom, udrieť a ublížiť, ale v tom, byť trpezlivý, zdržanlivý a odpúšťať. Muhammad (p.) povedal: „Silný nie je ten, kto má veľkú silu. Silný je ten, kto sa ovládne, keď sa rozhnevá.“

Raz bolo povedané Muhammadovi (p.), aby privolal Božiu kliatbu na tých, ktorí pridružovali k Bohu (p. a. na nepriateľov muslimov, ktorí v tom čase proti muslimom bojovali pre ich náboženstvo). Muhammad (p.) im odpovedal: „Nebol som poslaný, aby som privolával Božiu kliatbu na niekoho. Bol som poslaný ako milosť.“⁷¹

Prorok Muhammad bol odpúšťajúci a vždy prepáčil, keď len mohol, pokiaľ sa to týkalo jeho osoby. Keď išlo len oňho, nepomstil sa za ubližovanie, ktoré by sa mu od niekoho dostalo. Ani niektoré pokusy o jeho zavraždenie netrestal. Tak sa to napríklad stalo, keď sa ho Ghawras Bin Al Háres snažil zabiť. Prorok mu to odpustil a nechal ho ísť.

Keď Muhammad (p.) navštevoval ľudí, prišiel ku dverám domu, postavil sa zboku, a nie priamo pred dvere, stál

⁷⁰ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 517.

⁷¹ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 716.

až dovtedy, kým mu nebolo povolené vstúpiť. (220) Prorok tak robil, aby sa nestalo, že niekto otvorí v rýchlosti dvere a odhalí sa niečo, čo sa nemá vidieť, ako napríklad, že by niekto v dome nevedel, že sa dvere otvorili a nebol by oblečený a pod. Preto pre istotu, aby Muhammad (p.) ušetril ľudí od prípadných trápnych situácií, sa otočil bokom, aby nevidel, čo sa vo vnútri domu deje, až kým mu nebolo povedané, že môže vstúpiť.

Muhammad (p.) sa v rámci striedmosti staral aj sám o seba. Vie sa, že požíval jemné vône a ak mu bola podarovaná pekná vôňa, neodmietol ju (p. a. vôňami sa mysleli prírodné ekvivalenty dnešných pánskych parfumov.) (235, 239) Obliekal si slušné, vkusné a neokázalé šaty. Nič, čo by sa podobalo na odev kráľov alebo vysokopostavených ľudí. Muhammad (p.) nenosieval žiadne plášte, ani dlhé šaty, ktoré by sa vliekli po zemi. Nenosieval okázalé oblečenie alebo šperky, okrem prsteňa. Jeho šaty, podobne ako jeho život, vyjadrovali skromnosť a striedmosť. Rád si obliekol aj pekné šaty, najmä keď sa zúčastňoval osláv alebo piatkových a sviatočných modlitieb.

To isté sa vzťahovalo aj na jedlo. Abú Hurejra spomínal, že „Posol Boží (p.) nikdy nekritizoval jedlo. Ak by mal naň chuť, zjedol ho, inak by ho nechal tak.“ (572, 576, 577). V tomto smere bral ohľad nielen na cudzích ľudí, ale aj na svoje manželky. Ajiša, manželka proroka Muhammada, spomínala, že keď Muhammad (p.) prišiel domov a spýtal sa jej: „Máme obed?“ a ona odpovedala, že nie, nie je, prorok jej

odpovedal, že nevádi, veď aj tak sa postí, takže nebude jesť.⁷² Muhammad (p.) mal rád med a sladkosti. (625) Medzi sladké veci patrili datle. (627) Okrem toho občas si dal namočiť hrozno. Vodu s namočeným hroznom potom pil v ten deň, nasledujúci deň a polovicu dňa, ktorý po ňom nasledoval. Potom to dával vyliat'. (644, 645) Vždy Bohu ďakoval za jedlo, ktoré mal alebo sa mu dostalo. (680, 681) Jedna z ďakovných viet znela: „Vďaka Bohu za to, že nám dal najesť, že nám dal napit' a že nás učinil muslimami.“ (682) Piť zvykol Muhammad (p.) z pohára, či už išlo o drevené alebo sklenené poháre. (689, 691) Keď pil, tak nepil v jednom kuse, ale po dúškoch, najčastejšie v troch dúškoch. (696, 697, 700) Keď dával Muhammad (p.) niekomu napit', napil sa posledný. Hovoril, že ten, kto ľudí napája, sa má napit' ako posledný, až potom, keď sa ostatní napijú. (704) Keď boli Muhammadovi prinesené sladké datle, pozrel sa, kde sú tie najmladšie (najsladšie), pozrel sa a pohl'adal najmenšie dieťa, ktoré uvidel a tomu to dal. (744).

Vo vzťahu k chorým ľuďom mal Muhammad (p.) zvyk navštevovať ich a pýtať sa na nich. (746) Pri kýchaní si Muhammad (p.) zakrýval ústa.

Susedia, to bola kategória ľudí, o ktorých odkázal, že sa má k nim muslim správať dobre. Správať sa k nim dobre

⁷² Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 714.

znamenal aj to, že sa k nim nemalo správať zle a ubližovať im.⁷³

Čo sa týka čistoty, Muhammad (p.) používal svoju pravú ruku na jedenie a na čisté veci, a ľavú ruku pri vykonávaní potreby a na nečisté veci. (754)

U Muhammada (p.) nebol tento život pozemský nikdy na prvom mieste. Nikdy sa nesnažil o jeho úžitky. Abdulláh spomenul, že „Posol Boží (p.) povedal: „Ja a tento život terajší sa podobáme na cestujúceho, ktorý sa počas horúceho dňa zastavil pod stromom, aby sa schladil. Potom odišiel a opustil ho.““ (846) Napriek tomu Muhammad (p.) choval úctu k životu, ako k daru od Boha, ktorý si treba vážiť a využiť ho čo najlepšie na prechod do ďalšieho života, života večného. Tam, kde nebola mimoriadna nevyhnutnosť brať niečí život, tam sa ho prorok Muhammad snažil vždy ušetriť.

To, čo sme vyššie uviedli, sa prejavovalo aj v ozbrojených stretoch, ktoré musel Muhammad (p.) viesť alebo na ktoré posielal vojsko. Preto vo väčšine prípadov bol počet mŕtvych aj pri ozbrojených stretoch minimálny. Vojsku muslimov vždy odkazoval: „Neprekračujte mieru! Nezrádzajte! Nezohavujte! Nezabíjajte malé deti!“ Prísne zakazoval ubližovať ženám, deťom, sluhom, mníchom v kláštoroch, pokiaľ sa nezúčastňujú boja proti muslimom.

Židia sa raz (v neskoršom období, keď Ali stál na čele štátu) spýtali Aliho Bin Ebí Táleba na to, aký bol posol Boží

⁷³ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 719.

(p.)? Ali odpovedal: „Posol Muhammad bol najmilostivejší spomedzi ľudí k ľuďom. Bol pre osirelého ako milostivý otec a voči vdovám bol štedrý. Bol najodvážnejší spomedzi ľudí a najštedrejší. Jeho tvár žiarila.“ Prorok sa pritom obliekal jednoducho, jedol z bežného jedla obyčajných ľudí a postel', na ktorej spal, nebola príliš mäkká. „Sám si osedlával svoju ťavu a dával jej jesť. Sám si zaplátal svoj odev a opravoval obuv.“⁷⁴

V desiatom roku Hižry sa prorok Muhammad spolu s muslimami vydal na púť do Mekky. Bola to posledná púť, ktorú vykonal. Počas púte okrem iného odkázal muslimom: „Prelievanie vašej krvi a oberanie sa o majetky sú vám zakázané a sú posvätné tak, ako je posvätný tento váš deň v tomto vašom mesiaci, v tejto vašej krajine. Všetko, čo bolo v období neznalosti (p. a. v období pred islamom), je položené pod týmito mojimi nohami (p. a. fráza, ktorá sa používala na vyjadrenie, že už sa to skončilo). A krvná pomsta z obdobia neznalosti sa skončila. Prvá pomsta, ktorú ukončujem, je pomsta za zabitie Ibn Rabíu Bin Al Háresa. Všetko ribá (p. a. úžera a vysoké úroky z majetkov) z obdobia neznalosti sa skončilo. Prvé ribá, ktoré ukončujem, je ribá nášho rodu, ribá Abbása Bin Abdulmuttaleba, celé je ukončené (p. a. to znamená, že od toho momentu už nik nesmie nielenže začať s ribá, ale ani v ňom v akejkolvek podobe pokračovať.) Bojte sa Boha pri svojom správaní sa k ženám. Oženili ste sa s nimi a Bohom vám boli zverené (p. a. pred Bohom ste sa zaviazali, že sa budete k nim správať ako k niečomu cennému, čo vám bolo

⁷⁴

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 68.

zverené Bohom a máte sa o to starať tak, ako keby ste to mali Bohu neskôr vrátiť). A bol vám povolený intímny styk s nimi vyslovením Božieho mena. Máte voči nim právo, aby nepustili do spoločnej manželskej postele nikoho, koho nemáte radi; ak by tak urobili, tak ich udrite udretím slabým. Majú voči vám právo, aby ste ich živili a šatili podľa dobrej zvyklosti. Zanechal som vám niečo, po čom nezblúdite, ak sa toho budete držať: Knihu Božiu. Budete na mňa opýtaní (p. a. v deň súdny), čo o mne poviete? Odpovedali: Dosvedčíme, že si oznámil posolstvo tvojho Pána, odovzdal si, čo ti bolo zverené, dobre si radil tvojmu spoločenstvu a riadne si vykonal to, čo ti bolo uložené.“ Prorok potom trikrát povedal: „Bože, buď svedkom toho, čo povedali.“⁷⁵

Potom, ako sa prorok Muhammad vrátil z uvedenej púte, začal pociťovať slabosť. Preto požiadal Abú Muvajhibu, ktorý ho obsluhoval, aby ho vzal v noci na cintorín Al Baqí (je to známy cintorín v Medíne, kde sú pochovaní najmä prorokovi spoločníci a jeho manželky). Prorok tak urobil, pretože mu bolo prikázané, aby prosil o odpustenie pre tých, ktorí tam boli pochovaní. Keď tam prišiel, povedal: „Mier s vami, obyvatelia hrobov. Nech je vám na úžitok to, v čom ste v porovnaní s tým, v čom sú ľudia (teraz). Skúšky už začali prichádzať ako kusy čiernej noci. Posledná bude nasledovať prvú. Posledná bude niest' väčšie zlo, než priniesla tá prvá.“ Potom sa otočil k Abú Muvajhibovi a povedal mu: „Abú Muvajhiba! Boli mi dané kľúče od pokladníc života

⁷⁵

Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 681.

pozemského a ostať v ňom, kým existuje a potom ísť do raja. Bolo mi dané na výber medzi tým a medzi tým, aby som stretol Pána môjho a potom išiel do raja.“ Abú Muvajhiba prorokovi nato povedal: „Si mi drahší než môj otec a moja matka. Vezmi si kľúče pokladníc života pozemského a ostať v ňom pokým existuje a potom ísť do raja.“ Posol Boží (p.) povedal: „Nie, prisahám na Boha, Abú Muvajhiba! Vybral som si stretnutie s Pánom mojím a raj.“ Prorok Muhammad potom poprosil Boha o odpustenie pre tých, ktorí boli v cintoríne Al Baqí pochovaní a odišiel do domu svojej manželky Ajiše.⁷⁶

Medzi poslednými odkazmi, ktoré prorok Muhammad odkázal ľuďom, bolo: „Neučinite si môj hrob modlou, ktorá bude uctievaná.“⁷⁷

Vo svojej poslednej kázni prorok ľuďom povedal: „Jednému služobníkovi dal Boh na výber medzi životom pozemským a tým, čo je u Boha. On si ale vybral to, čo je u Boha.“ Tu sa prorokov spoločník Abú Bakr rozplakal. Ostatní sa čudovali, prečo sa rozplakal! Abú Bakr totiž pochopil, že

⁷⁶

Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 687.

⁷⁷

Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 688.

ten služobník, o ktorom im prorok Muhammad rozprával, ktorému Boh dal na výber, bol práve posol Boží Muhammad.⁷⁸

Neskôr, keď prorok Muhammad zomrel, bol to práve Abú Bakr, kto ľudí vyviedol z veľkého šoku, v ktorom boli. Niektorí neverili, že zomrel, iní tvrdili, že si ho Boh k sebe povolal a on sa onedlho vráti. Abú Bakr im vtedy nahlas povedal: „Ten z vás, kto uctieval Muhammada, ten nech vie, že Muhammad zomrel. Ale ten z vás, kto uctieval Boha, nech vie, že Boh je živý a nikdy nezomrie.“ Potom im pripomenul verš Koránu 3:144.⁷⁹

Prorok Muhammad (p.) žil skromným životom. Všetko, čo mal a čo mu bolo dané alebo podarované, rozdával medzi ľudí. V deň, keď zomrel, nezanechal žiaden podstatný majetok, žiaden dobytok, ani žiadne dedičstvo, ktoré by sa po ňom dedilo. (876, 877)

⁷⁸

Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 689.

⁷⁹

Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 694.

1.5. Založenie a rozšírenie sa Medinského islamského štátu.

Keď prorok Muhammad emigroval z Mekky do Mediny, jeden z prvých úkonov, ktoré urobil, bolo postavenie mešity. Mešita sa totiž považovala za centrum náboženského, politického a verejného života v tej dobe. Okrem duchovnej funkcie, ktorú ona plnila, Muhammad (p.) z nej riadil štát a vybavoval záležitosti štátu a ľudí. Prorokova mešita, ako sa ona nazýva, bola vybudovaná v Medine na pozemku, ktorý patrila dvom osirelým chlapcom. Keď sa určilo miesto mešity, Muhammad (p.) požiadal oboch chlapcov, aby si stanovili cenu za tento pozemok. Chlapci povedali: „Nechceme, darujeme ti ho, posol Boží!“ Muhammad (p.) ale odmietol prijať pozemok od nich ako dar a trval na tom, že ich za pozemok vyplatí, až kým s tým nesúhlasili. Po vyplatení jeho hodnoty sa začalo so stavbou.⁸⁰ Na stavbe samotnej mešity sa fyzicky zúčastňoval aj Muhammad spolu s ľuďmi, ktorí žili v Medine. Nosil s nimi tehly a pomáhal zdvihnúť steny mešity. Učil ľudí, že práca šľachtí človeka a že nikto by sa nemal hanbiť za akúkoľvek poctivú prácu, ktorú vykonáva. Ani ako prorok a posol Boží sa nepovyšoval a nehanbil sa pomáhať vlastnými rukami pri budovaní mešity. Nemusíme pritom pripomenúť, že niektorým muslimom, hlavne tým novým z Mediny, sa to zdalo

⁸⁰ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 293.

nedôstojné, aby sa prorok Muhammad zapojil do práce, kde sa miešala malta a dvíhali tehly. Keď to ale muslimovia videli, jeden z nich povedal: „Ak by sme si sadli a prorok by pracoval, to by bol od nás čin nespravodlivý“.⁸¹ Takýmto spôsobom bola prvá mešita v Medine, Prorokova mešita, vybudovaná.

Prvá kázeň, ktorú prorok Muhammad predniesol v novej mešite, bola podľa toho, ako uvádza Ibn Hišám, nasledujúceho znenia: „*Prorok Muhammad* vstal, velebil Boha vlastnosťami, ktoré Mu náležia a potom povedal: Ľudia! Pripravte dopredu niečo dobré pre svoje duše. Viete, že každého z vás zasiahne smrť. Potom zanechá svoje ovečky bez pastiera. Potom mu povie jeho Pán: „A či neprišiel k tebe môj posol a neoznámil ti (p. a. čo mal oznámiť)? A dal som ti majetok a preukázal som ti dobrodenie? Čo si pre svoju dušu vopred pripravil?“ Vtedy sa (p. a. tento človek) pozrie doprava a doľava a nič neuvidí. Pozrie sa pred seba a neuvidí nič okrem pekla. Komu by sa podarilo odvrátiť peklo od svojej tváre čo i len kúskom datle, nech tak urobí. A kto by nič nenašiel (p. a. bol by tak chudobný, že by nemal čo dať a finančne ostatným pomáhať), ten nech tak urobí dobrým slovom (p. a. nech hovorí a káže dobré slová). Dobrý skutok za dobré slovo sa

⁸¹

Abú Muhammad Abdul Malek Bin Hišám Al Maáfri (známy pod prezývkou Ibn Hišám), Al Síra Al Nabavija (Prorokov životopis), vydal: Turás Al Islám, druhý zväzok, strana 496.

odmeňuje desaťnásobnou, až sedemstonásobnou odmenou. Mier s vami a milosť Božia a Jeho požehnanie.“⁸²

Boj, obrana a ozbrojené strety boli súčasťou života vtedajšej spoločnosti na celom svete. Preto sa mu nevyhol ani Muhammad (p.) spolu s muslimami. Uvedieme preto niektoré momenty a situácie z takýchto stretov a bojov. Tie nám okrem iného ukážu, ako v tej dobe Muhammad (p.) v súlade s Koránom rozmýšľal a konal. Pritom treba zdôrazniť jednu skutočnosť, a to, že Muhammad (p.) počas celého svojho života nikoho priamo nezabil, či už v mieri alebo počas vojny, napriek tomu, že pri strete s nepriateľom bol vždy odvážny a vojsko sám viedol. Historické zdroje uvádzajú, že počas bitky Uhod vyhládal Muhammada Ubej Bin Chalaf a chcel ho zabiť, pričom kričal: „Kde je Muhammad? Nech sa nezachránim, ak by si sa zachránil!“ Ubej bol jediný, kto zomrel následkom zranenia, ktoré od Muhammada (p.) v boji s muslimami utrpel, a to vtedy, keď ho Muhammadov oštep zranil na krku. Rana bola malá. Keď sa však z boja vrátil, rana sa zapálila, nahnisala a v dôsledku toho Ubej zomrel.⁸³

V deň bitky Bedr predtým než sa stretlo vojsko muslimov s vojskom tých, ktorí odmietali veriť a proti muslimom bojovali pre ich náboženstvo, prorok Muhammad od muslimov požiadal, aby si dali pozor, aby nezabili určitých

⁸² Abú Muhammad Abdul Malek Bin Hišám Al Maáfri (známy pod prezývkou Ibn Hišám), Al Sira Al Nabaviya (Prorokov životopis), vydal: Turás Al Islám, strana 501.

⁸³ Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudska arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana 126.

ľudí z rodu Bení Hášem a z iných rodov, ktorí boli v nepriateľskom tábore. Muhammad to muslimom odôvodnil tým, že všetci spomenutí boli prinútení pridať sa k vojsku nepriateľa muslimov, a teda nešli proti muslimom bojovať z vlastnej vôle a z nenávisťi voči islamu.⁸⁴ To znamená, že Muhammad (p.) prikázal, že uvedených ľudí treba ušetriť, keďže ísť do boja proti muslimom nebolo ich slobodné rozhodnutie. Prorok Muhammad učil tým muslimov, že treba brať ohľad na ostatných aj v prípade, ak by proti muslimom bojovali, ak by tak proti muslimom nebojovali z vlastnej vôle. Muhammad (p.) bral ohľad na dodržiavanie spravodlivosti aj v tomto smere napriek tomu, že počet vojska muslimov bol okolo 300 a počet ich nepriateľov bol 1000 bojovníkov s omnoho lepšou výzbrojou a bojovými schopnosťami.

V roku 6. letopočtu Hižry poslal Muhammad (p.) vojsko na miesto známe ako Dúmatu Al Žandal. Na čelo vojska vymenoval Abdulrahmána Bin Avfa. Muhammad (p.) Abdulrahmánovi odkázal: „V mene Boha a za vec, ktorú Boh určil, bojuj proti tomu, kto odmieta vieru v Boha. Nič nepreháňaj. Nezrádzaj. Nezabíjaj malé dieťa.“ Abdulrahmán prišiel do uvedenej oblasti a tri dni ľudí vyzýval k islamu. Al Asbagh Bin Amro Al Kalbi, vládca ľudí, ktorí tam žili, prijal islamské náboženstvo a spolu s ním tak urobil aj veľký počet jeho ľudí. Al Asbagh bol predtým kresťanom. Ostatní (ktorí islamské náboženstvo neprijali), ktorí tam chceli ostať, ostali a platili žizju (poplatok za ochranu). Abdulrahmán sa oženil s

⁸⁴

Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 349.

dcérou Al Asbaqha, ktorá s ním odišla do Mediny, keď sa on rozhodol tam vrátiť.

Táto udalosť okrem iného potvrdzuje to, čo sme uviedli v úvode o dvojakom význame vety vyznania. Abdulrahmán bol jedným zo známych spoločníkov proroka Muhammada. Nikdy by Muhammadove slová neporušil ani v najmenšom. Muhammad (p.) mu povedal, že má bojovať v mene Boha a za vec, ktorú Boh určil, proti tomu, kto odmieta vieru v Boha. Ako sa však dozvedáme z tých istých historických zdrojov, v oblasti Dúmat Al Žandal ostali ďalší ľudia, a to ľudia, ktorí neboli muslimovia. S týmito sa Abdulrahmán dohodol, že budú odvádzať žizju namiesto dávky zakat, ktorú odvádzajú muslimovia. Pokiaľ by prvá veta mala znamenať, že Abdulrahmán mal bojovať proti všetkým, ktorí odmietali vieru v Boha, potom by na uvedenom mieste okrem muslimov neostal nikto! Ak však chápeme prvú vetu tak, že Muhammad (p.) mal na mysli uznanie vety vyznania v politickom zmysle, potom to celé už dáva zmysel. Vtedy by to znamenalo uznanie muslimov, ich štát, nebojovať proti nim pre ich náboženstvo a platenie žizje, poplatku za ochranu, ktorú ľuďom poskytne vojsko islamského štátu. Pritom treba brať do úvahy, že v tých časoch mať silného ochrancu a spojenca predstavovalo otázku prežitia, alebo neprežitia, keďže útoky jedného kmeňa na druhý kmeň neboli zriedkavé, zvlášť tých silnejších na slabších.

Ďalšou takouto udalosťou bol oficiálny list, ktorý Muhammad (p.) dostal od kráľov Himjaru (kráľov vtedajšieho Jemenu), v ktorom mu oznamujú, že prijali islamské náboženstvo. Prorok Muhammad im nato poslal list, v ktorom im oznámil, na čo majú právo a čo je ich povinnosťou ako

muslimov, teda odvádzanie dávky zakat. Vo vzťahu k nemuslimom, teda k tým, ktorí vyznávali aj naďalej židovské alebo kresťanské náboženstvo, sa mala vyberať žizja (ekvivalent dávky zakat u muslimov).⁸⁵

V ôsmom roku letopočtu Hižry potom ako Qurejšovci pomohli svojim spojencom napadnúť spojencov muslimov, čím Qurejšovci porušili Mier Al Hudejbijja opakovane, Muhammad (p.) prikázal vystrojiť vojsko a vydal sa smerom do Mekky. Smerom do mesta, od obyvateľov ktorého zažil útrapy, ktorí ho sužovali, ohovárali, chceli ho zabiť a zhromaždili tri veľké vojská na jeho zabitie a úplné zničenie muslimov a ich náboženstva. Čokoľvek by sa stalo, v tomto prípade by bolo spravodlivým zadosťučinením. Muhammad (p.) ale odkázal obyvateľom Mekky: „Kto by vošiel do domu Abú Sufiána, bude v bezpečí. Kto by ostal vo svojom dome za zavretými dverami, bude v bezpečí. Kto by vošiel do mešity, bude v bezpečí.“ Tak sa potom aj stalo. Každý, kto sa proti muslimom nepostavil so zbraňou v ruke, bol v bezpečí.

Keď sa konečne Mekka dostala pod správu muslimov (ôsmy rok Hižry), Muhammad (p.) sa nikomu nepomstil za útrapy, ktoré mu obyvatelia Mekky dlhé roky spôsobovali. Prorok Muhammad dal očistiť Kábu od modiel, ktoré tam boli. Pomodlil sa v nej a požiadal Bilala (bývalého otroka, ktorý bol v Mekke mučený preto, že prijal islamské náboženstvo), aby vyšiel na Kábu a ohlásil čas modlitby. Keď tak Bilal urobil, skupina ľudí z Mekky (z rodu Said Bin Al Ás) povedala: „Boh

⁸⁵ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 656.

bol štedrý voči Saidovi, keď ho vzal z tohto života predtým než by videl tohto čierneho na streche Káby“ To isté povedali aj niektorí ďalší významní vodcovia kmeňa Qurejš. Tu sa zasa potvrdzuje to, čo sme uviedli v úvode, že jedným z hlavných dôvodov odmietania islamského náboženstva časťou Qurejšovcov boli princípy tohto náboženstva, spočívajúce v rovnosti ľudí, ako aj jednosti a jedinečnosti Boha najvyššieho.⁸⁶ Ak už na tomto mieste hovoríme o Bilalovi, žiada sa uviesť, že keď Bilal prijal v Mekke islamské náboženstvo, Qurejšovci ho veľmi silno mučili, aby ho tak prinútili odvrátiť sa od neho. Na poludnie, keď slnko bývalo najsilnejšie, ho dali zviazať na zemi a na jeho hrud' položili obrovskú skalú. Potom mu Umejja, jeho pán, opakovane hovoril: „Ostaneš takto, kým nezomrieš alebo neodmietneš vieru v Muhammada a budeš uctievať Al Lát a Al Uzzá (dve modly v Mekke).“ Abú Bakr videl, čo s Bilalom robia, a tak povedal Umejjovi: „Neobávaš sa Boha za to, čo robíš s týmto chudákom?“ Umejja mu odpovedal: „Ty si ho pokazil, tak ho oslobod' z toho, čo vidíš.“ Abú Bakr povedal: „Aj tak urobím. Mám sluhu, ktorý je silnejší ako on, dám ti ho za neho.“ Umejja povedal: „Prijímam.“ Keď sa Bilal dostal do vlastníctva Abú Bakra, povedal Abú Bakrovi: „Ak si si ma kúpil pre seba, tak si ma nechaj. Ak si ma kúpil kvôli Bohu najvyššiemu (aby si si tým získal Jeho spokojnosť), tak ma prepusti.“ Abú Bakr ho nato prepustil.⁸⁷

⁸⁶ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 571.

⁸⁷ Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudska arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana 85 – 86.

Potom ako sa Medinský islamský štát rozrástol, v posledných rokoch života proroka Muhammada, Muhammad (p.) poslal oficiálne listy aj niektorým okolitým kráľom a vládcom, v ktorých ich vyzýva k islamskému náboženstvu. V týchto listoch je tak už badať politický význam Vety vyznania, ale predovšetkým náboženský charakter, keďže posol a prorok Muhammad bol v prvom rade Božím poslom k ľuďom, aby im odovzdal Božie poslanstvo obsiahnuté v Koráne. Tak napríklad Muhammad (p.) napísal list Al Nažášimu, kráľovi Habaši (Abesínie – približne územie dnešnej Etiópie), ktorý bol spolu s jeho ľuďmi kresťanom. List znel nasledovne: „V mene Boha milostivého, v moci ktorého je milosť. Od Muhammada, posla Božieho, Nažášimu, kráľovi Habaše. Dúfam, že si v poriadku. Ďakujem Bohu, niet boha okrem Neho. Je kráľom všetkého, ktorý je svätý, vo svojich vlastnostiach je ojedinelý. Ktorý je dokonalý, bez akýchkoľvek nedostatkov alebo slabostí. Ten, kto zaistí plynulosť všetkého a chod všetkého podľa princípov, ktoré (On) položil. Ten, kto všetko sleduje a dozerá nad tým. A svedčím o tom, že Ísa, syn Márie (p. a. Ježiš), je duchom od Boha a Jeho slovom, ktoré vrhol Márii, dobrej a nepoškvrnenej, ktorá ho následne poniesla v lone, a tak ho On stvoril z ducha svojho a vdýchol doň život tak, ako stvoril Adama rukou svojou. Vyzývam ťa k Bohu jednému jedinému, ktorý nemá spoločníka a k zanechaniu všetkého, čo by vybočovalo od poslušnosti k Nemu. A aby si ma nasledoval a uveril v to, čo mi bolo dané, pretože som poslom Božím. Vyzývam ťa spolu s tvojimi vojakmi k Bohu. Oznamujem som, čo som mal a dobrú radu som ponúkol. Prijmite radu moju. A mier nech sprevádza toho, kto nasledoval správne

usmernenie.“⁸⁸ V historických prameňoch sa uvádza, že Al Nažáši prijal islamské náboženstvo. Pramene sa okrem iného opierajú aj o to, že keď sa prorokovi Muhammadovi dostala správa o smrti Al Nažášiho, prorok sa pomodlil nad jeho dušou, čo muslimovia robia len pri hrobách muslimov. Modlitba nad dušou zomrelého muslima je špeciálna modlitba, ktorá má svoje rituály.

Ďalší list poslal prorok Muhammad kráľovi Peržanov. Podľa historických zdrojov text listu znel: „V mene Boha milostivého, v moci ktorého je milosť. Od Muhammada, posla Božieho, kráľovi kráľov Peržanov. Mier nech sprevádza toho, kto nasledoval správne usmernenie a uveril v Boha a v Jeho posla a uznal, že niet boha okrem Boha jedného jediného, ktorý nemá spoločníkov a uznal, že Muhammad je Jeho služobníkom a poslom. Vyzývam ťa výzvou k Bohu. Ja som Boží posol ku všetkým ľuďom, aby som varoval toho, kto je živý a aby sa uplatnilo to, čo bolo povedané, voči tým, ktorí odmietajú uveriť (p. a. k tomu pozri napríklad verš Koránu 10:33). Prijmi islam, zachrániš sa. Ak by si odmietol, na tebe potom spočívajú hriechy tvojich ľudí. (p. a. Hriech za to, že jeho ľudia nebudú mať možnosť nasledovať islamské náboženstvo)“⁸⁹

⁸⁸ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 515.

⁸⁹ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 517.

Obsah listu proroka Muhammada byzantskému cisárovi Hérakleiosovi bol podľa historických zdrojov nasledovný: „V mene Boha milostivého, v moci ktorého je milosť. Od Muhammada, služobníka Božieho a Jeho posla, Hérakleiosovi cisárovi Rimanov. (p. a. V prameňoch sa nerobí rozdiel medzi západnými a východnými Rimanmi.) Mier nech sprevádza toho, kto nasledoval správne usmernenie. Ďalej! Vyzývam ťa k výzve islamu. Prijmi islam, zachrániš sa. Prijmi islam, Boh ti dá odmenu dvakrát. Ak by si sa odvrátil, na tebe potom spočínajú hriech tých, ktorí ťa nasledujú. (p. a. Hriech za to, že ľudom neumožnil nasledovať islamské náboženstvo.) Povedz: „Ľudia Knihy, poďte k spravodlivému slovu medzi nami a vami, že nebudeme uctievať iné ako Boha a že nebudeme k Nemu nič pridružovať a že nik z nás si nebude z ostatných činiť pánov popri Bohu.“⁹⁰ Korán 3:64“⁹¹

V tomto prípade je potrebné znova zdôrazniť oddelenie politickej moci (aj keď sa odvoláva na náboženstvo) od náboženského vyznania. Vo vzťahu k samotnému náboženskému vyznaniu človeka sa politická moc riadi vždy vlastnými zámermi a úvahami. Muhammad (p.) poslal uvedený list byzantskému cisárovi napriek tomu, že poznal jeho politický postoj k muslimom a k islamskému štátu. Poslal mu ho, ako sme už uviedli, ako posol a prorok, ktorý vyzýva ľudí k náboženstvu Bohom zoslanému. Postoj politickej moci

⁹⁰ Korán, preklad do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

⁹¹ Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 517.

Byzantskej ríše sa totiž ukázal už predtým. Bolo to napríklad v prípade rímskeho správcu Farvu Bin Omara Al Žuzámiho v oblasti Maánu. Ten poslal k prorokovi Muhammadovi posla s darmi a s listom, v ktorom mu oznamuje, že prijal islamské náboženstvo. Keď sa to rímsky kráľ dozvedel, poslal príkaz k Farvovi, aby sa od islamu odvrátil a aby ho odmietol. Farva to však neurobil a nevzdal sa islamu. Kráľ ho za to uväznil, dal ho ukrižovať a sťal jeho hlavu.⁹² Takže politická moc Byzantského cisárstva jasne deklarovala, že podobne sa zachová voči každému, kto islamské náboženstvo prijme. V dôsledku toho bránila aj ľuďom oboznámiť sa s islamským náboženstvom a prijať ho za svoju životnú cestu, keď by ľudia dospeli k záveru, že ho chcú za svoje náboženstvo. Bol to postoj obdobný pôvodnému postoju Qurejšovcov v Mekke.

⁹² Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydal: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992, strana: 663.

1.6. Čo znamenal islamský štát?

Aby sme pochopili skutočný význam a dosah islamského Medinského štátu vedeného Muhammadom (p.), musíme pochopiť rozdiel medzi zoslaním islamského náboženstva Bohom ľuďom prostredníctvom posla a proroka Muhammada a medzi vznikom štátu ako politického útvaru, ktorý vychádzal z princípov islamského náboženstva.

Posol a prorok Muhammad bol poverený Bohom odovzdať ľuďom islamské náboženstvo, oznámiť to, čo mu je v Koráne od Boha zoslané a učiť ľudí praktickému uplatneniu zásad zoslaných v Koráne. To znamená, že z pohľadu vzniku islamského štátu tu možno rozoznať dve na seba nadväzujúce štádiá. Štádium posolstva a proroctva a štádium budovania islamského štátu a islamskej spoločnosti v rámci neho. Určité náznaky tohto delenia, aj keď nepriamo, nájdeme v Koráne, keď Korán hovorí v súvislosti s niektorými arabskými kmeňmi, že sa príslušníci týchto kmeňov stali muslimami, ale ešte nie veriacimi muslimami, pretože viera zatiaľ ešte nevošla do ich sŕdc.⁹³

Viera znamená nielen uznanie určitého stavu a stotožnenie sa s ním, ale aj vnútorné presvedčenie o tomto stave. To znamená, že aj vo vzťahu k muslimovi rozoznávame

⁹³

Korán: Kapitola č. 49, verš č. 14

dve štádiá: štádium prijatia islamu, keď sa stotožní so základnými zásadami islamského náboženstva a štádium viery, keď sa nielen stotožní so základnými zásadami islamského náboženstva, ale aj v tieto zásady vnútorne verí. Toto delenie sa odráža nepriamo aj v tom, že Korán hovorí, že základnými článkami viery je viera v Boha, v Jeho anjelov, v Jeho knihy, v Jeho poslov a v Deň posledný (deň zmŕtvychvstania a súdny deň). Naproti tomu jeden zo zachovaných výrokov proroka Muhammada, tak ako nám ho prinášajú zbierky výrokov proroka Muhammada, hovorí, že islam bol vybudovaný na piatich pilieroch: Uznanie, že niet boha okrem Boha a že Muhammad je Jeho poslom, konanie modlitby, dávanie dávky zakat, postenie sa v mesiaci Ramadan a vykonanie púte do Mekky.

Z uvedeného vyplýva, že v rámci islamského Medinského štátu existovali muslimovia a existovali veriaci muslimovia. Veriaci muslimovia boli tí, ktorí verili v Boha, v posla a proroka Muhammada, v ostatné články viery a v základné zásady zoslané v Koráne a ktorí žili a chceli žiť v štáte, ktorý bol vybudovaný na uvedených princípoch. Muslimovia (už vo všeobecnosti) uznávali základne články islamu, uznávali aj základné hodnoty a princípy islamu a chceli žiť v štátnom útvere, ktorý by uvedené základné zásady a princípy uplatňoval pri vedení štátu a riadení ich života v rámci tohto štátu.

1.6.1. Prvé štádium, štádium posolstva a prorocstva

Toto štádium trvalo od počiatku posolstva v Mekke až do smrti posla a proroka Muhammada. Počas tohto obdobia sa dotvárala spoločnosť prvých muslimov, postupne sa menili niektoré ich zvyky, zvyklosti, spôsob života a spôsob nazerania na samotný život ako taký.

Z hľadiska náboženského, prvých muslimov na islamskom náboženstve zaujalo jeho učenie o vzniku života, o tom, kto dal tomu všetkému vzniknúť, ako je to s naším životom v tomto živote a kam po tomto živote budeme smerovať. Bolo to náboženstvo jasné a nekomplikované. Od muslima, ktorý ho uznal, požadovalo len dodržiavanie zopár zásad v jeho terajšom živote, aby jeho ďalší, večný život pokračoval do lepšieho štádia, než je jeho terajší, nech by bol ten jeho akokoľvek dobrý.

Islamské náboženstvo požadovalo od muslima, aby veril v jedného jediného Boha. Aby uznal základy islamu, čo znamená, aby uznal, že islamské náboženstvo pochádza od Boha, a teda aby uznal záväznosť zásad, ktoré Boh ľuďom ukladá a ktoré majú v skutočnosti usmerňovať ich terajší život na individuálnej aj spoločenskej úrovni k lepšiemu.

Islamské náboženstvo od človeka, ktorý ho uznal, požaduje oddanosť jednému jedinému Bohu. To znamená bez akýchkoľvek komplikácií, výmyslov, nejasností a pod. veriť, že existuje jedna jediná sila, ktorá náš vesmír a všetko, čo poznáme, stvorila, uchováva to všetko v chode a že náš vznik ako vznik ľudí, ako druh stvorení medzi ostatnými stvoreniami

má svoje opodstatnenie a zmysel a že náš život sa nekončí smrťou v tomto živote.

Islamské náboženstvo od človeka, ktorý ho nasleduje, ďalej požaduje dodržiavanie spravodlivosti v jej najširšom zmysle slova. To znamená dodržiavať stred vo všetkom, byť umierneným vo všetkom, nedopúšťať sa krivdy voči Bohu, voči sebe, ostatným ľuďom a ostatným stvoreniam. Človek pritom dostal od Boha dostatok inteligencie a rozumu, aby pochopil, čo sa pod spravodlivosťou rozumie. Zásada spravodlivosti je základnou zásadou islamského náboženstva.

Muslim sa ďalej má riadiť zásadami, ako sú: milosť voči ostatným, poskytnutie pomoci v rámci možnosti, neokrádať ostatných, byť poctivý vo svojom živote, neublížovať nikomu, zasadzovať sa za rovnosť ľudí bez ohľadu na ich rasu, náboženstvo, pohlavie, spoločenské postavenie a riadiť sa zásadami slobody myslenia, sociálnej a spoločenskej spolupatričnosti, mierového spolunažívania s ostatnými a ďalšími zásadami.

K takémuto životu a zásadám viedlo islamské náboženstvo prvých muslimov a s takýmito zásadami, ktoré sa postupne budovali u prvých muslimov, oni zakladali islamský Medinský štát. Vzťahy v rámci islamského Medinského štátu sa mali riadiť týmito zásadami aj vo vzťahu k tým, ktorí islamské náboženstvo z nejakého dôvodu nechceli nasledovať. To v nekonečnom rade podčiarkli aj ustanovenia už uvedenej Dohody.

1.6.2. Druhé štádium, štádium budovania islamského štátu a islamskej spoločnosti v rámci neho

Budovanie islamského Medinského štátu sa začalo na základoch a princípoch, ktoré sme vyššie uviedli. Najmä na základoch spravodlivosti, náboženskej slobody, pomoci ostatným ľuďom a pod. Prví muslimovia na čele s Muhammadom (p.) zakladali islamský Medinský štát v spoločnosti, v ktorej žili aj príslušníci iných náboženstiev, ale hlavne v spoločnosti, ktorá mala zakorenenú svoju štruktúru, väzby, spôsob života a spoločenské usporiadanie.

Pre vtedajšiu spoločnosť a jej zvyky bola nemysliteľná myšlienka rovnosti ľudí a odstraňovanie otroctva tak, ako je pre nás dnes nemysliteľné jeho znovuzavedenie. U časti odporcov islamu a posla a proroka Muhammada bola táto otázka taká dôležitá a podstatná, že prijatie islamského náboženstva a nasledovania posla a proroka Muhammada oni podmienili neuplatnením zásady rovnosti ľudí a zachovaním otroctva naďalej. Nájdeme o tom mnoho záznamov a udalostí, keď napríklad predstavitelia kmeňa Qurejš chceli prísť za prorokom Muhammadom a vypočuť si ho, avšak svoj príchod k nemu podmienili vyhnaním ľudí spoločensky nižšie postavených a otrokov od neho. To ale poslovi Muhammadovi bolo Bohom zakázané.

Islamský Medinský štát (a neskôr aj islamský štát) bol budovaný na viacerých základných princípoch a zásadách. Záfer Al Qásimi uviedol šesť zásad, ktoré boli podľa neho najzákladnejšími. Išlo o tieto zásady:

1. Sloboda.

1.1. Sloboda náboženská a sloboda náboženského myslenia prezentovaná najmä tým, že nikto nesmie byť nútený prijať žiadne náboženstvo proti svojej vôli a presvedčeniu.

1.2. Sloboda politická, ktorá spočívala v tom, že každý mohol v rámci slušnosti vyjadrovať svoje politické postoje a názory.

2. Spravodlivosť.

3. Vzájomné poradenstvo vo veciach verejných.

4. Rovnosť a rovnoprávnosť.

5. Existencia opozície.

6. Sebakritika.⁹⁴

Ak vezmeme do úvahy doterajší výklad a rozdelenie vzniku islamského Medinského štátu do dvoch štádií, môžeme rozoznať najmä nasledujúce základné zásady a princípy pri jeho budovaní:

1. Princíp morálnej a osobnostnej vyspelosti osôb poverených vedením štátu a spravovania verejných záležitostí. Morálna zdatnosť/vyspelosť (osoby morálne založenej) je jednou zo základných vlastností, ktoré musí zákonite mať osoba, ktorá má viesť štát alebo sa podieľať na jeho vedení. Chápanie morálnej vyspelosti sa môže v závislosti od času a miesta mierne líšiť, avšak všeobecná predstava o tom, čo sa pod touto vlastnosťou myslí, sa nemení. To však samo o sebe nestačí. Okrem morálnej vyspelosti musí byť takáto osoba aj osobne

⁹⁴ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórie, vydal: Dár Al Nafâes, Bejrút 1987, strana č. 53 a nasledovne.

vypelá. Musia byť vyspelé a zrelé jej názory, jej nazeranie na veci. Musí mať aj schopnosť predvídania následkov svojich konaní a vyjadrení. K obom uvedeným vlastnostiam treba pridať ešte ďalšiu, tretiu vlastnosť, a to dostatočné znalosti a vedomosti na zastávanie takej dôležitej pozície, ktorá ovplyvňuje životy všetkých obyvateľov štátu.

Všetky uvedené vlastnosti Muhammad (p.) mal. Je to doložené aj mnohými udalosťami, ktoré sa odohrali pred začiatkom posolstva, ale aj po jeho začatí.

2. Princíp budovania spoločného štátu, a teda aj zodpovednosti za jeho osud a chod. Najlepším príkladom toho je spísanie Dohody, kde stálo, že všetci obyvatelia Mediny sú zodpovední za jej ochranu a financovanie jej obrany. To, čo platilo vo vzťahu k určitej skupine obyvateľstva, platilo vo vzťahu k ostatným, čo sa prejavilo v uvedení jednotlivých rodov, ktoré žili v Medine a v jej okolí menovite a v opakovaní, že sa na nich vzťahuje to, čo sa vzťahuje na ostatné rody.

3. Princíp poskytnutia maximálne možnej slobody vo veciach, ktoré sa nepriečia spoločným záujmom obyvateľov štátu. To deklaroval napríklad bod č. 25 Dohody.

4. Princíp vzájomného poradenstva vo verejných záležitostiach. Tento princíp sa uplatňoval pri mnohých udalostiach. Vzišiel buď z podnetu samotného proroka Muhammada, keď zhromaždil svojich spoločníkov alebo veľkú časť obyvateľov a radil sa s nimi, alebo vzišiel z podnetu jeho spoločníkov alebo ľudí a otvoril diskusiu o určitej otázke. Muhammad (p.) tento princíp ešte viac zvýraznil, keď v jednom zo svojich výrokov povedal: „Žiadni ľudia, ktorí by

sa vzájomne radili (uplatňovali šúru), by neostali bez toho, aby boli usmernení k tomu najsprávnejšiemu v ich veci ...“

5. Princíp spravodlivosti. Princíp spravodlivosti bol základným kameňom budovania štátu. Od zachovania tohto princípu totiž záviselo aj fungovanie štátu a spoločnosti. Išlo pritom o uplatnenie spravodlivosti v najširšom meradle, vo všetkých sférach života.

6. Princíp rovnosti. Rovnosť vo všetkých smeroch bola jedným zo základných princípov od počiatku budovania islamského Medinského štátu. Išlo najmä o nasledovné:

6.1. Rovnosť ľudí. Prejavovala sa v postupnom zamedzovaní otroctva; vo vyhlásení, že ľudia sú si rovní bez ohľadu na ich pôvod, rasu, farbu pleti a pod.

6.2. Rovnosť medzi jednotlivými zložkami spoločnosti. Uplatnila sa v tom, že všetky rody a kmene boli postavené na tú istú úroveň, bez rozdielov medzi nimi z akéhokoľvek dôvodu.

6.3. Rovnosť pohlaví. To sa prejavilo v mnohých oblastiach. Tak napríklad v oblasti dedičského práva sa určili povinné dedičské podiely mužom aj ženám. Ženy sa už mohli vzdelávať, neboli spoločensky obmedzované. Odbúrali sa niektoré dovtedajšie nezmyselné spoločenské zvyky a rituály a iné.

Niektoré obmedzenia vo vzťahu k ženám vznikli až v neskoršom období, niekoľko rokov až desaťročí po smrti posla a proroka Muhammada.

7. Princíp voľnej kritiky a názorovej rôznorodosti. To sa prejavilo popri princípe vzájomného poradenstva, keď mohol

každý v rámci zásad slušnosti a rešpektovania ostatných povedať svoj názor voľne. Dokonca nie jeden raz sa stalo, že sa prorokovi spoločníci spýtali, či určité rozhodnutie je od Boha (teda v Koráne zoslané), alebo je to bežným rozhodnutím Muhammada (nie v postavení posla a proroka). Keď Muhammad povedal, že je to jeho rozhodnutie alebo stanovisko, prorokovi spoločníci vyjadrovali svoje názory na vec, pokiaľ videli, že v danej veci by mohlo byť aj lepšie rozhodnutie. Stávalo sa aj to, že niektorí vyjadrili svoj nesúhlas s niektorými rozhodnutiami, o čom sa zachovali aj písomné záznamy.

8. Princíp zodpovednosti za vedenie štátu, vrátane zodpovednosti za verejné financie a nakladanie s nimi. Tento princíp badať pri spôsobe, akým Muhammad ako najvyšší predstaviteľ štátu štát spravoval. Uplatňoval tu pritom v prvom rade princíp spravodlivosti, aj keď sa to občas nepáčilo niektorým ľuďom. Tak sa napríklad stalo pri rozdeľovaní koristi.⁹⁵ Princíp zodpovednosti sa plne uplatňoval aj počas kalifátu nasledujúcich dvoch kalifov, Abú Bakra a Omara, ktorí spočiatku z obavy, aby nevzali niečo z verejných peňazí, čo im nenáleží, odmietali brať akýkoľvek plat alebo odmenu za svoju činnosť pri vedení štátu.

9. Princíp náboženskej slobody. Tento princíp sa prejavil napríklad už v uvedenom bode č. 25 Dohody, ale aj v bode č. 45, kde sa deklarovalo, že strany Dohody sú povinné uzatvoriť mier, ak by k jeho uzatvoreniu boli vyzvané, okrem prípadu, ak by bol proti nim vedený boj pre ich náboženstvo.

⁹⁵ K tomu pozri verš č. 58 deviatej kapitoly Korán s názvom Pokánie.

Islamský Medinský štát bol založený a vybudovaný na základoch a princípoch, ktoré sa dovtedy neuplatňovali nikde na Arabskom polostrove. To bol aj dôvod, prečo sa k nemu mnohé kmene pridávali a ľudia - muslimovia a nemuslimovia chceli v ňom alebo pod jeho správou a ochranou žiť. Samozrejme boli aj takí, ktorým existencia takéhoto štátu nevyhovovala, či už preto, že sa nezhodoval s niektorými zakorenenými tradíciami v predislamskej arabskej spoločnosti, alebo preto, že umožňoval prežitie islamu ako náboženstva. Táto skutočnosť sa prejavila aj v snahe o rozvrátenie tohto štátu v momente smrti posla a proroka Muhammada, ale aj po jeho smrti v nasledujúcich obdobiach.

2. Islamský štát počas kalifátu prvých štyroch kalifov

2. Islamský štát počas kalifátu prvých štyroch kalifov

2.1. Islamský štát tesne po smrti proroka Muhammada

Prorok Muhammad bol chorý niekoľko dní pred svojím odchodom z tohto života. Vedel, že smrť je už blízko a že on odchádza z tohto života do toho ďalšieho. Preto na to aj ľudí pripravoval.

Z priebehu udalostí posledných dní jeho života je však evidentné, že nechcel určovať sám niečo, čo Korán neurčil. Preto neurčil po sebe žiadneho nástupcu ani spôsob, akým sa má štát po ňom spravovať. Vybudoval totiž spoločnosť a štát na určitých princípoch a zásadách, ktoré mali ľudí viesť k tomu, aby si sami vedeli určiť, ako ďalej.

Spoločná modlitba bola dôležitá, takže počas svojej choroby určil svojho spoločníka Abú Bakra, aby ho zastupoval pri vedení spoločnej modlitby. Vedenie štátu ale personálne neobsadil a ani neurčil spôsob, akým sa má ustanoviť hlava štátu.

Napriek viacerým snahám rôznych autorov nachádzať v niektorých zachovaných výrokoch proroka Muhammada zmienku o jeho nástupcovi alebo spôsobe jeho určenia si myslíme podobne ako mnohí ďalší autori a učitelia v minulosti

aj súčasnosti, že ani o jednom zo zachovaných dôveryhodných výrokov proroka Muhammada nemožno jednoznačne povedať, že by určil nástupcu alebo konkrétny spôsob jeho určenia. Najvýraznejším odkazom v tomto smere je odkaz, že muslimovia sa majú držať šúry, teda vzájomnej porady o dôležitých a zásadných veciach.

Prvé momenty po smrti proroka Muhammada boli rozhodujúce. Mali určiť, akým spôsobom sa bude celý štát a spoločnosť uberať. Či sa rozpadne na časti, zotrvá, alebo úplne zanikne.

Prorok opustil tento život. V tom momente ostal islamský Medinský štát bez vedenia. Ansárovia (muslimovia pôvodom z Mediny) sa preto zišli v jednom dome (ktorý sa nachádzal v strede Mediny, na otvorenom námestí, preto prebiehajúce rozhovory mohol sledovať každý, kto chcel) a navrhli predstaviť kmeňa Al Chazraž (Saeda Bin Ubádu) za nástupcu po Muhammadovi vo vedení štátu. Svoje rozhodnutie odôvodnili tým, že Ansárovia pomohli a podporili posla a proroka Muhammada v dobe, keď ho jeho ľudia zradili. Preto vo vedení štátu by mal byť ich predstaviteľ.

Muhážíríni, muslimovia z kmeňa Qurejš, ktorí predtým emigrovali do Mediny, však s tým nesúhlasili. Preto padol návrh, aby bol štát vedený dvoma zástupcami, po jednom z každej strany (jeden z radov Muhážírínov a jeden z radov Ansárov). Saed to však komentoval slovami, že to by bol začiatok oslabovania štátu. V tomto čase na zhromaždení neboli prítomní niektorí poprední prorokovi spoločníci. Omar Bin Al Chattáb, Abú Bakr a Ali Bin Ebí Táleb totiž pripravovali záležitosti spojené s pohrebom proroka Muhammada. Vtedy k nim dobehol jeden muslim a povedal

im, že časť muslimov sa zišla a rozhoduje o tom, kto bude pokračovať vo vedení štátu a že pokiaľ by chceli k tomu zaujať stanovisko, čo by aj mali, mali by sa poponáhľať na zhromaždenie. Išlo o veľmi vážnu záležitosť, preto sa všetci traja vybrali na zhromaždenie. Keď prišli na zhromaždenie, začala sa medzi nimi ako zástupcami muslimov, ktorí pochádzajú z Mekky (Muhážírinov) a medzi tými muslimami, ktorí boli pôvodom z Mediny (Ansárov), diskusia, ktorá sa v niektorých momentoch vyostrovala a v iných upokojovala. Názory na to, kto bude vo vedení štátu pokračovať po poslovi a prorokovi Muhammadovi, sa v skutočnosti rozdelili na dve základné názorové línie. Prvú líniu tvorili tí, ktorí zastávali názor, že vo vedení štátu by mali byť dvaja volení zástupcovia, jeden by pochádzal z radov Muhážírinov a druhý z radov Ansárov. Druhú názorovú líniu tvorili tí, ktorí zastávali stanovisko, že štát by mala viesť jedna volená osoba z jednej skupiny a k nej by mal byť volený pomocník a zástupca z druhej skupiny. Pritom každá skupina, Muhážírinovia a Ansárovia, argumentovala tým, že vo vedení štátu by mal byť volený zástupca pochádzajúci z jej radov. Ansárovia argumentovali tým, že to boli oni, kto pomohol a podporil proroka Muhammada a Muhážírinov a že na ich území leží aj hlavné mesto islamského štátu – Medina. Muhážírinovia argumentovali tým, že prorok Muhammad pochádzal z ich radov, z radov ich kmeňa a ak majú arabské kmene súhlasiť s nasledovaním niekoho po smrti proroka Muhammada, musí to byť človek z radov jeho ľudí. Tak hovoria zvyky zaužívané medzi arabskými kmeňmi. Tento posledný argument bol celkovo silným politickým argumentom.

Počas uvedených diskusií sa postavil muž z tábora Ansárov menom Bešír Bin Saed Abú Al Numán Bin Bešír.

Ten svojím ľuďom povedal: „Ansárovia! Prisahám na Boha, že i keď sme mali prvenstvo v boji proti tým, ktorí pridružovali (myslel tým bojovníkov z kmeňa Qurejš, ktorí proti muslimom bojovali pre ich náboženstvo) a boli sme medzi prvými, kto v toto náboženstvo uveril, nesledovali sme tým nič iné než spokojnosť nášho Pána, poslušnosť nášmu prorokovi a snahu pre dobro našich duší. Preto by sme sa tým nemali povyšovať nad ľuďmi a ani by sme za to nemali sledovať úžitok z úžitkov tohto života pozemského, pretože Boh, On nám tým všetkým preukázal láskavosť. Muhammad veru pochádza z Qurejšu a jeho ľudia majú na neho väčšie právo. Prisahám na Boha, že Boh ma neuvidí, ako by som sa s nimi o to sporil. Bojte sa preto Boha, neodkláňajte sa od nich a ani sa s nimi o to nesporte.“ Keď Bešír dohovoril, Abú Bakr povedal: „Tu je Omar a Abú Ubejda, ktoréhokoľvek z nich by ste chceli, toho si zvolte.“ Obaja však Abú Bakrovi povedali: „Prisaháme na Boha, neujmeme sa tejto veci a neuprednostníme sa pred tebou. Ty si najlepší z radov Muházirínov, spoločník proroka Muhammada v jaskyni (p. a. v čase, keď obaja utekali z Mekky a ich nepriatelia ich prenasledovali), nasledovník posla Božieho pri vedení ľudí počas modlenia a modlenie je pritom pre muslima tým najlepším náboženským úkonom. Kto je ten, kto by mal mať prednosť pred tebou alebo by mal byť uprednostnený v tejto veci pred tebou?! Natiahni svoju ruku a my dáme naše ruky na tvoju a budeme ťa voliť.“ Keď obaja chceli ísť za ním, aby dali svoje ruky na jeho, Bešír ich predbehol a dal svoju ruku na ruku Abú Bakra, aby potvrdil svoj súhlas s jeho zvolením.

Toto celé však situáciu okolo voľby hlavy štátu ešte neukončilo. Treba tu pripomenúť, že Ansárovia pozostávali hlavne z dvoch kmeňov, kmeňa Al Avs a kmeňa Al Chazraž,

ktoré v predislamskej dobe spolu súperili v Medine (každý so svojimi spojencami, vrátane spojencov z radov židovských kmeňov). Pritom kmeň Al Chazraž bol silnejší. To bol zrejme aj jeden z dôvodov, prečo sa mnohí z kmeňa Al Avs (ako politická sila) pridali na stranu Muházirínov. Obávali sa zrejme aj toho, že ak raz bude vo vedení štátu osoba z kmeňa Al Chazraž, moc ostane už len v kruhu osôb z tohto kmeňa a z kmeňa Al Avs sa nikto už nikdy viac nedostane do vedenia štátu. Treba pritom podotknúť, že kmeňové a rodové väzby zohrávali v tomto prípade úlohu politických síl a strán. Okrem delenia Ansárov na dva uvedené kmene, bol medzi nimi aj rod Aslam, ktorý bol silný a početný. Členovia tohto rodu Ansárov sa pridali na stranu Muházirínov a potvrdili svoju voľbu Abú Bakra. Tým bola celá vec v skutočnosti skončená. To však nestačilo na všeobecnú voľbu Abú Bakra. Išlo tu len o návrh osoby do vedenia štátu. Na druhý deň sa preto všetci zišli vo veľkej mešite v Medine. Podľa zachovaných správ sa Abú Bakr posadil na Minbare (vyvýšené miesto v mešite, z ktorého sa prednášali kázne). Omar Bin Al Chattáb sa postavil a povedal: „Ľudia! Včera som pred vami povedal názor, ktorý bol len môj osobný názor, nenašiel som ho v Knihe Božej (Koráne) a nebola to ani vec, ktorú mi zveril posol Boží (Muhammad). Stále som si predstavoval, že posol Boží (Muhammad) bude riadiť naše veci, až kým neostane nažive ako posledný z nás (p. a. myslel tým, že posol Muhammad ostane s nimi, až kým neumrú všetci a potom on odíde z tohto života). Boh vám ale nechal svoju Knihu (Korán), ktorou správne usmerňoval posla Božieho (Muhammada). Ak sa jej budete držať, Boh vás správne usmerní k tomu istému, k čomu jeho správne usmernil. Boh vašu vec zjednotil k tomu, čo je dobré pre vás, je ňou spoločník posla Božieho a zároveň ten,

kto s ním bol v jaskyni, keď utekali z Mekky pred nepriateľmi. Vstaňte a vyjadrite svoj súhlas s ním.“ Ľudia nato potvrdili voľbu Abú Bakra.⁹⁶

Omar touto svojou rečou v podstate potvrdil niekoľko dôležitých skutočností. Boli to:

- a) predchádzajúca voľba, ktorá sa v predošlý deň uskutočnila, bola len prvotnou voľbou a za všeobecne platnú považovali až tú, ktorá práve prebiehala, verejne a za účasti všetkých ľudí,
- b) voľba Abú Bakra, voľba zástupcu z Muházirínov alebo Ansárov nebola vec daná Bohom alebo v Knihe Božej – Koráne,
- c) posol a prorok Muhammad nezanechal žiaden odkaz, ako si majú zvoliť jeho nástupcu vo vedení štátu, ale zanechal im Knihu Božiu – Korán, ktorou sa on riadil a ktorou sa majú aj oni riadiť,
- d) konečné slovo a rozhodnutie o tom, či budú ľudia súhlasiť s voľbou Abú Bakra, bolo ponechané na samotných ľudí. Ak by to prijali, Abú Bakr sa ujíma vedenia štátu. Ak by to však odmietli, museli by si nájsť iný spôsob voľby a inú osobu, na ktorej by sa zjednotilo ich slovo.

Potvrdenie Abú Bakra však neznamenal, že neexistovala žiadna opozícia. Existovali ľudia, ktorí si mysleli, že by to zvládli lepšie ako Abú Bakr a existovali aj takí, ktorí si mysleli, že sú medzi muslimami osobnosti, ktoré by úlohu vedenia štátu lepšie zvládli. V tomto smere však boli podstatné

⁹⁶ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórie, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana č. 144.

postoje niekoľkých významných osobností tej doby z radov muslimov, pretože tieto ich postoje boli podnetom ďalších udalostí, ktoré sa odohrali neskôr. Uvedieme niektoré z nich.

a) Postoj Aliho Bin Ebí Táliba. Historické zdroje uvádzajú dva rozdielne údaje ohľadom postoja Aliho k otázke potvrdenia voľby Abú Bakra. Prvý údaj hovorí, že Ali prišiel na verejné zhromaždenie v mešite nasledujúci deň a potvrdil súhlas s voľbou Abú Bakra ako hlavného predstaviteľa štátu. Druhý údaj hovorí, že Ali s tým nesúhlasil, pretože nebol prítomný pri prvotnej voľbe – v deň pred všeobecným potvrdením voľby Abú Bakra. Až po šiestich mesiacoch od voľby Abú Bakra vyjadril verejný súhlas s jeho voľbou a spolu s Alim tak urobil aj rod Hášimovcov.

b) Postoj Al Zubejra. Podľa historických prameňov nájdeme aj tu dva údaje o samotnom postoji Al Zubejra. Prvý hovorí, že Al Zubejr nasledoval Aliho a nesúhlasil s Abú Bakrom a dokonca vytiahol svoj meč a povedal: „Nevrátim ho späť, kým nebude zvolený do vedenia štátu Ali“. To sa dostalo Abú Bakrovi a Omarovi, na čo Omar povedal: „Vezmite meč Al Zubejrovi a uprite ním o kameň (p. a. aby tak meč otupili a zneškodnili ho).“ Omar, už unavený, potom mal prísť a povedať: „Pridáte svoje súhlasy s voľbou buď dobrovoľne, alebo nedobrovoľne.“ A oni tak vyjadrili svoj súhlas s voľbou Abú Bakra. Toto bola v podstate prvá zmienka o tom, že niekto vztýčil svoju zbraň pri voľbe hlavy štátu. Al Zubejrová zbraň však bola zneškodnená na znak toho, že sa sila a zbrane pri tak dôležitej veci nemajú použiť. Druhý údaj však postoj Al Zubejra uvádza trochu inak. Tohto druhého údaj sa najviac držia šiitskí muslimovia. Tento druhý údaj hovorí o tom, čo sme už spomenuli pri tom prvom, avšak pridáva mnohé ďalšie

detaily. Ak to zhrnieme, možno povedať, že podľa druhej verzie potom ako Ali a Al Zubejr a spolu s nimi aj ďalší z rodu Hášimovcov a Umejjovcov odmietli potvrdiť Abú Bakra, Omar spolu s ďalšími muslimami prišli za nimi a silou ich odviedli k Abú Bakrovi, kde boli donútení vyjadriť svoj súhlas s jeho voľbou za hlavu štátu. Druhá verzia sa potom delí na ďalšie dve v tom, či bol s nimi odvedený aj Ali, alebo on ostal v dome svojej manželky, prorokovej dcéry Fatimy, alebo nie, a teda potvrdil voľbu Abú Bakra už vtedy, alebo až neskôr. Dr. Al Qásimi vo svojom komentári k tejto udalosti vyjadril celkom zaujímavý a logický záver, keď povedal: „Verzia o tom, že boli Ali a Al Zubejr a spolu s nimi aj ďalší z rodu Hášimovcov a Umejjovcov odvedení silou, je málo pravdepodobná, ak nepoviem, že nemožná. Je totiž nepredstaviteľné, aby Omar spolu s tými, ktorí s ním prišli „prišli za nimi a silou ich odviedli k Abú Bakrovi, kde boli donútení vyjadriť svoj súhlas s jeho voľbou za hlavu štátu.“ Ak si totiž uvedomíme, o koho išlo, zistíme, že „títo ani čo i len ich časť neboli v predislamskom období a ani po zoslaní islamu stádom, ktoré by viedol jeden muž alebo ktoré by viedol jeden muž spolu so svojimi ľuďmi a ďalšími ľuďmi. Totiž rod Bení Hášem a Umejjovci, ak by sme ich všetkých spočítali, ich počet by prevýšil polovicu celkového počtu uvedených Arabov. Okrem toho boli známi tým, že bránili svoju česť a že patrili medzi vodcovské osobnosti v predislamskom období, ako aj po zoslaní islamu. Preto nie je možné, aby sa takto potupne podriadili Omarovmu rozhodnutiu alebo rozhodnutiu iného než Omara, pokiaľ by mali odlišný názor. Bolo dokázané, že arabské kmene sa po prijatí islamu nevzdali niektorých svojich dobrých vlastností,

ktoré mali pred islamom, ba naopak, prijatím islamu sa tieto dobré vlastnosti v nich ešte umocnili.“⁹⁷

Na tomto mieste možno v podstate povedať, že záver Dr. Al Qásimiho je pozoruhodný a jeho argumenty sú veľmi silné. Totiž okrem toho, že používa historický text, vzal do úvahy aj vtedajšie pomery v spoločnosti a jeho argumentácia hlavne ohľadom počtu tých, ktorí mali byť odvedení s ohľadom na zvyky vtedajšej doby, je na mieste. Nešlo tu o náboženskú záležitosť, o ktorej bolo dané jasné rozhodnutie v Koráne, ale išlo čisto o politickú záležitosť. Takže je veľmi nepravdepodobné, že by sa rody Bení Hášim a Umejjoycov boli nechali len tak viesť a silou prinútiť niečo prijať. Zvlášť, že to boli tie kmene a rody, ktoré proti posolstvu islamu a proti poslovi a prorokovi Muhamadovi a islamskému Medinskému štátu dlho predtým bojovali.

c) Postoj Abú Sufiána. Abú Sufián bol v počiatkoch posolstva posla a proroka Muhammada jedným z najväčších jeho nepriateľov. Mal vysoké postavenie medzi obyvateľmi Mekky a kmeňmi, ktoré s nimi mali uzatvorené spojenectvá. Islam prijal až pri dobytí Mekky muslimami. Zachoval si však svoje popredné spoločenské postavenie medzi obyvateľmi Mekky a kmeňmi žijúcimi v nej.

O postoji Abú Sufiána existujú tri základné zachované správy. Všetky tri sa zhodujú v tom, že Abú Sufián neprijal zvolenie Abú Bakra na čelo islamského štátu. Mal totiž nádej, že na čelo štátu bude zvolený jeden z jeho troch synov. Potom

⁹⁷ Záfér Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórii, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana č. 151.

sa už všetky tri správy viac-menej rozchádzajú v podrobnostiach. Prvá z nich, ktorá sa zdá byť najbližšia k duchu tej doby, k udalosti, o ktorej sa jednalo a k osobnostiam ľudí, ktorých sa týkala, hovorí, že Abú Sufián povedal Alimu Bin Ebí Tálibovi: „Čo sa to deje, že táto vec bola zverená najmenej váženému rodu z Qurejšovcov? Prisahám na Boha, keby som chcel, zaplním to tu jazdcami a vojakmi.“ Ali mu nato povedal: „Abú Sufián! Už predtým si sa nepriateľsky postavil proti islamu a proti tým, ktorí ho vyznávajú a aj tak si mu neublížil v ničom. Máme za to, že Abú Bakr je toho (p. a. tejto voľby a vedenia štátu) hoden.“⁹⁸

Tu si všimnime, ako Ali zarazil akúkoľvek snahu Abú Sufiána spochybniť voľbu Abú Bakra. Tento postoj Aliho poukazuje minimálne na dve podstatné skutočnosti: Prvá spočíva v tom, že oslabuje do veľkej miery všetky správy, ktoré hovoria o veľkom spore Aliho a Abú Bakra, keď Ali nemal súhlasiť s voľbou Abú Bakra (verzia, ktorú vyzdvihujú najmä pramene šiitských muslimov). Druhá skutočnosť spočívala v tom, že Ali chcel zaraziť možný politický rozkol v radoch muslimov, čo Abú Sufián vzhľadom na svoje postavenie mohol podnietiť. Vážnosť tejto hrozby dokazujú udalosti vojenského stretu zvaného Siffín, ktorý sa v roku 37 letopočtu Hižry odohral medzi Muávijom, synom Abú Sufiána s jeho vojskom a vojskom Aliho Bin Ebí Táliba (keď Muávija v konečnom dôsledku získal prevahu a začalo sa tak obdobie dynastie Umejjovcov na čele islamského štátu).

⁹⁸ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórie, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana č. 152.

Samotné navrhnutie Abú Bakra neskôr Omar komentoval tým, že sa to udialo narýchlo, ale Boh tým odvrátil zlo, ktoré z toho mohlo vzísť. Omar tým mal zrejme na mysli, že spôsobu, akým sa navrhol ten, kto mal viesť štát, mala predchádzať väčšia diskusia a zisťovanie názorov a stanovísk. Avšak situácia, ktorá vtedy nastala, si vyžiadala, aby bol Abú Bakr takto rýchlo navrhnutý a následne zvolený.

2.2. Islamský štát počas kalifátu Abú Bakra

Potom, ako bol Abú Bakr zvolený, bolo prvé, čo urobil, že predniesol pred ľuďmi svoj známy prejav, v ktorom povedal: „Ak by som konal správne, tak ma nasledujte a ak by som sa odklonil od správnej cesty, tak ma napravte ... ten slabý z vás je u mňa silným až dovtedy, kým mu nepomôžem získať jeho právo, a silný je u mňa slabým až dovtedy, kým od neho nedostanem právo toho, o koho ho obral ... poslúchajte ma, kým budem poslúchať Boha a Jeho posla, ak by som porušil to, čo Boh a Jeho posol prikázali, tak nemám voči vám právo, aby ste ma poslúchali ...“

Navrhnutie Abú Bakra do vedenia štátu, ako aj jeho voľba sa udiali veľmi rýchlo. Táto rýchlosť v podstate pomohla muslimom dostať sa z toho najhoršieho, a to zahnať hrozbu možného rozdelenia sa a sporenia sa o vedenie štátu a poskytla im čas na to, aby sa zorientovali v tom, ako budú ďalej po smrti proroka Muhammada pokračovať.

Tento krok sa však ukázal nevyhnutným v tak citlivých chvíľach, akými prechádzali muslimovia a islamský štát. Abu Bakr totiž po ujatí sa vedenia štátu neodvolal armádu, ktorá bola vypravená za života Muhammada (p.) a ktorej cieľom bola ochrana severných a západných hraníc štátu. A to i napriek tomu, že veľa kmeňov vyhlásilo celkové alebo čiastočné vypovedanie zmlúv a dohôd, ktoré s nimi Medinský islamský štát mal uzatvorené, pretože smrťou proroka

Muhammada považovali záväznosť týchto zmlúv a dohôd za skončenú. Ajiša, prorokova vdova, opísala celú situáciu a stav muslimov „ako voľné ovce v daždivej noci“. Poslovia a zvedovia týchto kmeňov priniesli správy, že vojsko muslimov je ďaleko a Medina je slabá a bez výraznejšej ochrany. Muslimovia si túto skutočnosť uvedomovali. Abú Bakr zorganizoval mužov, ktorí boli v Medine, do štyroch skupín a každú z nich určil na obranu jednej zo štyroch strán Mediny. Potom ľuďom prikázal, aby sa zhromažďovali každý deň v mešite a aby boli pripravení. Pritom im povedal: „Zem sa odvrátila. Delegácie tých, ktorí sa od nás odvrátili, videli váš malý počet. Neviete, či zaútočia na nás počas noci, alebo dňa, preto sa pripravte a majte sa na pozore ...“⁹⁹

To, čo Abú Bakr predpovedal, sa aj stalo. Tí, ktorí sa odvrátili od mierových dohôd, zistili, že muslimovia v Medine sú slabí. Zhromaždili svoje vojská a nasmerovali k Medine, aby ju dobyli. Časť ich vojska ostala blízko Mediny a časť zaútočila v noci na Medinu. Muslimovia útočníkov odrazili a poslali Abú Bakrovi správu o útoku. Abú Bakr sa neopevnil v Medine. Naopak. Pripravil z časti muslimov, ktorí boli v Medine, vojenský oddiel, ktorý sám viedol a v tichosti počas noci ním zaútočil na vojsko ich nepriateľov, ktorého počet prevyšoval počet vojska muslimov mnohonásobne. Tento

⁹⁹

Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudská arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana č. 16.

prekvapivý útok prispel k tomu, že muslimovia vojsko nepriateľov odrazili od Mediny.¹⁰⁰

Obdobie, počas ktorého Abú Bakr stál na čele islamského štátu, možno charakterizovať ako krátke, rýchle, ale veľmi dôležité. Počas tohto obdobia sa stabilizoval štát tesne po smrti proroka Muhammada. Bolo to obdobie rozhodujúce pre pokračovanie štátu, ktorého základy muslimovia spolu s Muhammadom (p.) vybudovali. Abú Bakr mal viacero predností, ktoré ho na vedenie štátu predurčovali. Bol pravdovravný, čestný a rád pomáhal ľuďom. Na strane druhej bol prísny vo veciach, ktoré sa týkali iných ľudí, zvlášť ak bolo niekomu ukrivdené alebo ak sa mali prekračovať medze, ktoré Boh určil. Jednou z jeho najväčších predností však ostávala tá, že bol najbližším spoločníkom proroka Muhammada. Prorok Muhammad síce neurčil spôsob, akým majú muslimovia štát po ňom spravovať, ale ľudia mali Korán, v ktorom boli základné zásady, ktorých dodržiavanie zaručovali stabilný, silný a spravodlivý štát. Mnohí ľudia žili za čias proroka Muhammada, vrátane väčšieho počtu jeho spoločníkov, a teda videli aj praktické uplatňovanie zásad Koránu v každodennom živote cez osobu proroka Muhammada. Prorok ustanovil Abú Bakra, že má viesť spoločné modlitby namiesto neho počas choroby, ktorá proroka sprevádzala v jeho posledné dni v tomto živote. Neodišiel z tohto sveta, kým si nebol istý, že ľudia pochopili,

¹⁰⁰

Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudska arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana č. 17, 179.

akú hodnotu pre nich Abú Bakr mal a akú bude mať, a teda ho zvolia na čelo štátu.

Okrem už spomínaného prejavu Abú Bakr viackrát ľuďom opakoval, aby kontrolovali jeho rozhodnutia a aby ho upozornili na to, ak by si mysleli, že sa zmýlil. Vedenie štátu považoval skôr za poverenie a bremeno než za prednosť alebo poctu. Najskromnejším životom žil práve v období, keď viedol štát, a to z obavy, aby nevzal niečo, čo by mu nepatriło. Dokonca aj zo skromnej výplaty, ktorá mu bola určená zo štátnych peňazí, vracal to, čo nespotreboval. Predtým ako sa ujal vedenia štátu bol pritom úspešným obchodníkom a z majetkov, ktoré mal, pomáhal ostatným, najmä slabým a biednym.

V jednom prejave Abú Bakr ľuďom predniesol: „Ja len nasledujem to, čo bolo dané. S ničím novým neprichádzam. Nie som ani lepší než ktokoľvek z vás. Kontrolujte ma! Ak by ste videli, že kráčam správnym smerom, nasledujte ma. Ak by som sa ale odklonil od správnej cesty, tak ma napravte. Veru mám zlú vlastnosť (myslel tým, že sa občas veľmi rozhneval), keď by sa prejavila (a rozhneval by som sa) tak sa mi vyhýbajte, aby sa vám nedostalo niečo, čo by ste nemali radi.“¹⁰¹

V ďalšej kázni Abú Bakr okrem iného ľuďom odkázal: „Ľudia! Odkazujem vám báť sa Boha mocného v každej veci a v každom stave. Držte sa pravdy v tom, čo máte radi, aj v tom, čo nemáte radi. Pretože niet dobra v žiadnych slovách,

¹⁰¹ Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudska arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana 15.

ktoré by neboli pravdivé. Ten, kto klamal, sa odkláňa. A ten, kto sa odkláňa, dostáva sa do záhuby. Vyhýbajte sa pýche. Akú pýchu môže mať ten, kto bol stvorený z hliny a v hlinu sa vráti? Dnes je živý a zajtra mŕtvy. Preto konajte a počítajte samých seba medzi mŕtvymi (ktorí zomrú). To, čo by ste nevedeli, poznanie o tom hľadajte u Boha. Pripravte pre svoje duše niečo dobré a neskôr to budete mať prítomné. Boh najvyšší povedal „V deň, keď každá duša nájde prítomné dobro, ktoré vykonala; a o zle, ktoré vykonala, bude si priať, aby bol medzi ňou a ním čas ďaleký. A Boh vás varuje Sám pred Sebou. A Boh je zľutujúci k tým, ktorí sú mu odovzdaní.“ Korán 3:30. Služobníci Boží, bojte sa Boha a nasledujte to, čo uložil. Majte príklad v tých, ktorí žili pred vami. Vedzte, že Pána svojho budete musieť stretnúť a že odmena a odplata sa vykoná za vaše skutky, za tie menšie z nich aj tie väčšie, okrem tých, ktoré Boh odpustí, On je odpúšťajúci a milostivý. Dajte pozor na svoje duše a Boh je ten, na koho sa o pomoc obracia (ten, kto sa chce o pomoc na niekoho obrátiť). Niet pomoci ani sily u nikoho iného než u Boha ..¹⁰²

Keď Abú Bakr vypravoval vojsko, odkazoval mu to, čo mu odkazoval pred ním Muhammad (p.): „Nezrádzajte. Nezohavujte. Nezabíjajte malé dieťa, ani starca, ani ženu. Nesekajte úrodné stromy. Nezarezávajúce ovce, ani kravu, ani ťavu, jedine ak s úmyslom najesť sa ..“¹⁰³

¹⁰² Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudska arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana č. 280.

¹⁰³ Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudska arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana č. 15.

Ako sme už spomenuli, Abú Bakr sa staral o ľudí aj potom, keď bol zvolený na čelo štátu. Predtým než sa ujal vedenia štátu, bola medzi ľuďmi, o ktorých sa staral, aj jedna stará a slepá starenka, ktorá bývala na okraji Mediny. Abú Bakr aj po zvolení za kalifa chodieval k nej a pomáhal jej. Omar Bin Al Chattáb spomínal, že aj on chodieval k tejto žene tiež ráno, ale vždy ho niekto predbehol a urobil pre ňu, čo potrebovala (pripravil jedlo, priniesol vodu a pod.) Omar sa čudoval, že ho vždy niekto predbehol. Preto sa raz rozhodol, že od začiatku noci vyčká a zistí, kto jej chodí pomáhať. Bol prekvapený, keď zistil, že žene chodil pomáhať Abú Bakr, a to už v čase, keď bol ako kalif na čele štátu.¹⁰⁴ Nebol to však ojedinelý prípad. Pred zvolením do vedenia štátu Abú Bakr zvykol dojsť niektorým ženám ovce. V tom pokračoval aj po zvolení za kalifa a hovoril pritom: „Dúfam, že to, čoho som sa ujal, ma nezmení.“ Podobne, ako to bolo u proroka Muhammada, aj Abú Bakr sa chcel držať pri zemi. Mal prístup k majetkom, k pohodliu, k moci. Avšak on chcel ostať tým jednoduchým, milostivým a spravodlivým človekom. Hlavne chcel ostať spoločníkom proroka Muhammada aj po jeho smrti a nezmeniť sa. Uvedomoval si zrejme, že jedine keď ostane verný tomu, čo Boh prikazuje, čo ho prorok Muhammad naučil a čo u proroka Muhammada videl, len vtedy sa môže pokúsiť spravodlivo viesť islamský štát. Jednoduchosť, pokora a česťnosť, ktoré boli pre Abú Bakra príznačné, možno vidieť aj v tom, čo povedal, keď už pocítil, že zomiera. Povedal: „Veru odvtedy, čo sme boli zvolení starať sa o záležitosti muslimov, sme im neubrali ani dinár, ani dirham. Jedli sme

¹⁰⁴

Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudská arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana č. 28-29.

z toho horšieho z ich jedla a obliekali sme si z tých hrubších šiat, ktoré si oni obliekali. Pozrite sa, o koľko sa zvýšil môj majetok odvtedy, čo som bol poverený vedením štátu. Vezmite to a pošlite to kalifovi, ktorý príde po mne, nech si to vezme späť. Ja som to používal a staral sa o to, ako som vládol.“¹⁰⁵

Abú Bakr určil tým, ktorí nemali zdroj príjmu, pomoc zo štátnej pokladnice. V prvom roku dal ten istý podiel slobodnému mužovi, slobodnej žene, sluhovi a slúžke. V druhom roku poskytol všetkým bez ohľadu na ich spoločenské postavenie tú istú výšku pomoci (sociálnej dávky). Vtedy za ním prišli niektorí muslimovia a povedali mu: „Nástupca po poslovi Božom! Ty si peniaze rozdelil medzi ľuďmi rovným dielom. Medzi ľuďmi sú ale takí, ktorí majú veľké zásluhy a prednosť. Bolo by lepšie, keby si uprednostnil tých, ktorí majú tie zásluhy a prednosť.“ Abú Bakr im odpovedal: „Čo sa týka zásluh a predností, ktoré spomínate, o tom nič neviem. To je niečo, za čo je odmena u Boha najvznešenejšieho. Toto je sociálna dávka, preto jej rovné rozdelenie je lepšie než uprednostňovanie niekoho pred niekým ohľadom nej.“

Ďalším veľmi dôležitým úkonom Abú Bakra bolo, že dal zozbierať Korán do jednej knihy, ktorá by ho uchovávala presne v podobe, v akej bol poslovi Muhammadovi zvestovaný. Abú Bakr pritom patril k tej veľkej skupine muslimov, ktorí vedeli celý Korán naspamäť. Korán sa spoločníci posla Muhammada za jeho života učili tak, že vždy sa učili desať veršov, až kým sa ich nenaučili naspamäť

¹⁰⁵

Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudská arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986, strana 239.

a nenaučili sa ich význam a praktizovanie. Potom sa učili ďalšie. Takto to bolo, až kým sa nenaučili celý Korán.¹⁰⁶ Al-Buchári (jeden z najznámejších vedcov v oblasti islamských vied, ktorý zozbieral výroky proroka Muhammada do ucelenej zbierky) ústami Zejda Bin Sábeta celý proces zozbierania Koránu za čias Abú Bakra opísal takto: „Poslal po mňa Abú Bakr po bitke Al Jamáma, v ktorej padli mnohí z tých, ktorí Korán naspamäť vedeli priamo z úst proroka Muhammada. Keď som k nemu prišiel, našiel som uňho Omara Bin Al Chattába. Abú Bakr povedal: „Prišiel ku mne Omar a povedal mi: Smrť skosila v dni bitky v Jamáme veľký počet tých, ktorí poznali Korán a obávam sa, že smrť skosí ďalších, a tým zomrie veľa z tých, ktorí Korán ovládajú naspamäť. Vidím, že by si mal prikázať zozbieranie Koránu (v jednu knihu)“. Povedal som (Abú Bakr povedal) Omarovi: „Ako môžeme urobiť niečo, čo prorok Muhammad neurobil?“ Omar povedal: „Je to dobrá a správna vec, prisahám na Boha“ a Omar ma neustále presviedčal, až mi Boh otvoril srdce k tomu a uvidel som v tom to, čo videl Omar“. Zejd pokračoval vo vyprávani: „Abú Bakr mi povedal: Ty si mladý a rozumný muž a my ťa z ničoho neobviňujeme (nič si nespáchal a máš dobrú povest') a písal si u proroka (p.), čo mu bolo zoslané z Koránu, a tak sleduj Korán a zozbieraj ho“. Prisahám na Boha (Zejd pokračuje), keby ma vtedy boli poverili premiestniť nejakú horu, nebola by pre mňa ťažšia než úloha, ktorú mi (Abú Bakr) prikázal, aby som zozbieral Korán.“ Povedal som (Abú Bakrovi): „Ako chcete robiť niečo, čo posol Boží neurobil?“

¹⁰⁶

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 25.

Povedal (Abú Bakr): „Prisahám na Boha, že je to dobrá a správna vec“. Abú Bakr ma toľko presviedčal, až som v tom uvidel to isté dobro, ktoré v tom Abú Bakr a Omar videli. A tak som začal so zbieraním Koránu napísaného na kožených pergamenoch a palmových listoch a z toho, čo prorokovi spoločníci vedeli naspamäť, až som sa dopracoval k tomu poslednému, čo bolo z Koránu zoslané. A hotový Korán (jeho ucelená kópia) bol uložený u Abú Bakra, až kým on nezomrel. Potom ostal u Omara počas jeho života a po jeho smrti u Hafsy, Omarovej dcéry.“

Zejd pri svojej práci z obavy z toho, aby mu niečo neuniklo, postupoval dvojakým spôsobom. Spoliehal sa v prvom rade na to, čo bolo za života proroka Muhammada napísané a v jeho dome uložené a zachované. To mu ale nestačilo a všetko, čo tam našiel napísané, mu ešte museli potvrdiť dvaja ľudia z radov prorokových spoločníkov, o dôveryhodnosti ktorých neboli pochybnosti a museli odprisahať, že to bolo napísané u proroka Muhammada. Zejd v skutočnosti všetko kontroloval nie dvakrát, ale trikrát. Po prvé, prevzal z domu proroka Muhammada napísaný Korán. Po druhé, museli dvaja dosvedčiť, že to bolo u proroka skutočne napísané. Tretí úkon spočíval v tom, že si napísaný Korán overoval aj z úst tých prorokových spoločníkov, ktorí sa Korán naučili priamo od proroka naspamäť. Ak k tomu ešte pridáme, že Zejd bol jedným z tých, ktorí Korán u proroka Muhammada písali v čase jeho zvestovania, že ho ovládal naspamäť a že celý proces zozbierania Koránu sa udial pod dohľadom Abú Bakra, Omara a ostatných prorokových spoločníkov, dospejeme k záveru, že už viac sa pre zachovanie Koránu bez akýchkoľvek zmien v tej dobe nedalo urobiť.

V stručnosti možno povedať, že práca Zejda spočívala v tom, že vzal z domu proroka Muhammada všetky podklady, na ktorých bol Korán zaznamenaný a všetko prepísal do jednej knihy potom, keď sa bezpochyby uistil, že je to pravé.

Keď Zejd svoju úlohu skončil a Korán bol už zozbieraný v jednej knihe, kalif Abú Bakr Korán vzal, uložil ho a strážil vo svojom dome. Keď Abú Bakr zomrel a nastúpil na čelo štátu druhý kalif Omar, o Korán sa už ten staral. Po smrti Omara Korán ostáva v ochrane Omarovej dcéry Hafsy, ktorá bola zároveň i jednou z manželiek proroka Muhammada. Od nej si ho potom vypožičal tretí kalif, Osmán, ktorý nastúpil po Omarovi. Korán, ktorý za čias Abú Bakra zozbieral Zejd, sa v období Osmána, teda približne o desať rokov neskôr, stal podkladom pre vyhotovenie ďalších kópií, ktoré boli neskôr rozoslané do jednotlivých oblastí islamského štátu.¹⁰⁷

Abú Bakr približne za dva roky, počas ktorých stál na čele islamského štátu, vykonal viacero dôležitých vecí a úloh. Keď potom pocítil, že už sa blíži jeho koniec (vtedy bol na čele štátu okolo dvoch rokov a troch mesiacov), bál sa, že sa muslimovia po jeho smrti rozdelia. Preto sa chcel uistiť ešte predtým, než zomrie, že sa tak nestane. Ibn Al Žavzi o tom napísal: „Keď na Abú Bakra doliehala smrť a bolo mu jasné, že už opúšťa život, zhromaždil k sebe ľudí a povedal: Vidíte, čo je so mnou a myslím si, že už prišiel môj čas a zomriem. Preto vás oslobodzujem od záväzku, ktorým ste sa pred Bohom zaviazali, keď ste ma zvolili, vraciam vec voľby osoby, ktorá bude viesť štát, znova do vašich rúk. Preto si zvol'te toho, koho

¹⁰⁷

Abdulwahab Al-Sbenaty, Korán z pohľadu vedy o Koráne, vydal: ALJA, s.r.o., Bratislava 2001, strana 40 – 42.

máte radi, pretože ak sa dohodnete o takejto osobe počas môjho života, bude istejšie, že sa po mne nebudete medzi sebou sporiť.“ Tým Abú Bakr v podstate povedal ľuďom, aby si zvolili jeho nástupcu. Ibn Al Žavzi potom pokračoval: „Ľudia sa pobrali a odišli od Abú Bakra. Nepodarilo sa im však dohodnúť, a preto sa k nemu vrátili a povedali: „Naša voľba bude tvoja voľba, nástupca posla Božieho.“ Abú Bakr povedal: „Možno s tým (s jeho voľbou) nebudete súhlasiť?“ Povedali: „Nie (budeme súhlasiť).“ Povedal: „Dávate záväzok pred Bohom, že budete súhlasiť s tým, koho vám zvolím?“ Odpovedali: „Áno.“ Povedal: „Tak mi dajte čas, aby som zvážil, kto bude vhodný na dodržiavanie náboženstva Božieho a vhodný pre ľudí jeho.“ Muslimovia sa teda zaviazali, že budú súhlasiť s osobou, ktorú im Abú Bakr vyberie. Bolo to potom, čo sa radili a nevedeli dospieť k rozhodnutiu.

Zo správ, ktoré sa zachovali, je vidieť, že Abú Bakr si už niekoho vybral. Chcel sa však uistiť, že aspoň tí významnejší muslimovia budú mať na vec podobný názor. Zavolať Abdulrahmána Bin Avfa a povedal mu: „Čo si myslíš o Omarovi?“ Abdulrahmán odpovedal: „Nástupca posla Božieho! Je, prisahám na Boha, najlepšie muž, ktorého si môžeš vybrať, ale je veľmi prísny.“ Abú Bakr odpovedal: „To preto, že vidí, že ja som príliš mierny. Keby mu bola táto vec zverená, zanechal by veľa z toho, na čom je teraz. Abá Muhammad (prezývka Abdulrahmána), dlho som ho sledoval a medzi nami to bolo tak, že keď by som sa ja bol na nejakého muža rozhneval, on by bol s ním spokojný a keby som bol k nemu príliš mierny, on by bol k nemu prísnejší. Nepovedz nič z toho, čo som ti povedal, Abá Muhammad.“ Abdulrahmán povedal: „Nepoviem.“

Potom si Abú Bakr pozval k sebe Osmána Bin Affána a povedal mu: „Abá Abdalláh (bola to Osmánova prezývka)! Povedz mi, čo si myslíš o Omarovi?“. Osmán odpovedal: „Ty o ňom vieš viac než ja.“ Abú Bakr povedal: „Abá Abdalláh, povedz mi to.“ Osmán odpovedal: „Prisahám na Boha, že viem o ňom toľko, že to, čo skrýva (to, čo nie je o ňom známe), je lepšie než to, čo sa o ňom vie a že niet medzi nami nikoho, ako je on.“ Abú Bakr povedal: „Boh nech ťa zahrnie milosťou, Abá Abdulláh. Nepovedz nič z toho, čo som ti tu povedal.“ Osmán odpovedal: „Nepoviem.“ Abú Bakr mu povedal: „Ak by som ho vynechal, nevynechal by som teba. Ešte neviem, možno ho vynechám. Lepšie by bolo preňho, keby nebol poverený spravovať nič z vašich vecí a želal by som si, aby som bol býval vynechaný aj ja zo spravovaní vašich vecí a patrilo by som k radom tých vašich predkov, ktorí už odišli (zo života pozemského). Abá Abdulláh! Nespomeň nič z toho, čo som ti o Omarovi hovoril a ani nič z toho, na čo som sa ťa pýtal.“

Z uvedeného možno vidieť, že spravovanie štátnych záležitostí a záležitostí muslimov a obyvateľstva štátu bolo pre Abú Bakra namáhavé najmä preto, že neustále musel strážiť samého seba, aby nevykonal niečo, čo nie je spravodlivé alebo správne. Preto povedal, že pre Omara by bolo lepšie, keby nemusel spravovať nič z verejných vecí muslimov. Omar totiž mal na starosti súdnictvo za čias Abú Bakra. Pritom o Omarovi bolo známe, že bol taký prísny, že by nenechal žiadnu nespravodlivosť nikomu prejsť. A tak sa stalo, že posledný rok pred smrťou Abú Bakra takmer nik neprišiel so žiadnym sporom pred Omara, pretože vedel, že ak by nemal pravdu, určite by nepochodil a ešte k tomu by ho stihol aj trest za krivé obvinenie alebo svedectvo.

Okrem uvedených dvoch popredných muslimov si Abú Bakr prizval aj ďalších, medzi ktorých patrili Said Bin Zajd (patril k Muhážirínom) a Usejd Bin Al Hudejr (bol významnou osobnosťou kmeňa Al Avs).

Od tohto obdobia, teda od konca obdobia, v ktorom viedol štát Abú Bakr, sa začínali profilovať rôzne spôsoby kreovania osoby, ktorá mala islamský štát viesť. V teórii štátu však možno rozoznať dva dôležité akty pri kreovaní osoby, ktorá má štát viesť. Bol to tzv. „Ahd“ a „Bejaa“. Ahd znamenal, že osoba, ktorá štát vedie, poverí ďalšiu osobu, aby ona nastúpila do vedenia štátu (aby viedla štát) po jej smrti, alebo že určené zhromaždenie osôb poverí určitú osobu, aby ona nastúpila do vedenia štátu (aby viedla štát) po smrti/odvolaní úradujúcej hlavy štátu. Bejaa bol akt potvrdenia/nepotvrdenia tejto osoby, ktorá dostala poverenie na základe Ahdu. Takáto osoba mohla byť potom potvrdená masami (voličmi), ale aj nemusela. To znamená, že ustanovenie nástupcu do vedenia štátu sa dialo dvoma krokmi/aktami. Najprv to bolo poverenie – Ahd a potom potvrdenie – Bejaa. Ahd znamenal určenie kandidáta a Bejaa bolo samotné potvrdenie/nepotvrdenie (voľba) tohto kandidáta do funkcie hlavy štátu.

Abú Bakr bol pri svojej voľbe po uvedených udalostiach a diskusiách navrhnutý Omarom na zhromaždení v prvý deň, a teda Ahd mu bol daný na tomto zhromaždení. Bejaa sa uskutočnila na druhý deň, keď ľudia potvrdili tento Ahd, a tým bol Abú Bakr legitímne zvolený do vedenia štátu.

Ku koncu vlády Abú Bakra Abú Bakr uprednostnil navrhnutie svojho nástupcu po poradách, ktoré sa vtedy odohrali medzi ním a niektorými poprednými muslimami.

Dôležitosť uvedených porád spočívala v tom, že pokiaľ títo významní muslimovia súhlasili s navrhnutou osobou, ich ľudia ich nasledovali, a teda aj súhlasili s potvrdením navrhutej osoby. Abú Bakr tak po uvedených poradách a na základe Ahdu navrhol Omara Bin Al Chattába na osobu, ktorá mala viesť štát po jeho (Abú Bakrovej) smrti. Omar dostal Ahd a bol potom na základe Bejay potvrdený ľuďmi viesť štát.

Omar zasa pred svojou smrťou určil skupinu šiestich muslimov, ktorí mali vybrať kandidáta na vedenie štátu po jeho smrti. Určil teda skupinu voliteľov, ktorí mali navrhnúť kandidáta. Táto skupina sa nazývala Ahl Al Šúra, čo možno preložiť ako poradenský zbor. Nakoniec, ako to uvidíme, volitelia zvolili Osmána Bin Affána, ktorému bol tak daný Ahd. Na základe Ahdu bol potom následne Bejaou potvrdený ľuďmi viesť štát.

V nasledujúcich obdobiach sa už Ahd a Bejaa realizovali rôzne. Niekedy sa stierali súčasne v jeden akt, inokedy zasa boli nástupcovia určení absolutisticky na základe pokrvnej línie (po meči), keď syn nastupoval po otcovi a Bejaa bola už len formálnym bezvýznamným aktom.

Dr. Muhammad Júsef Músa o tom napísal: „Kalif svoju právomoc a moc preberá od ummy (p. a. spoločenstva), ktorú reprezentuje a ktorá ho poverila vykonávaním úloh svojho úradu. Zmluva o poverení na vykonávanie funkcie vedenia štátu je zmluva ako všetky ostatné zmluvy. Zakladá sa na ponuke jednej strany (splnomocniteľa) a na prijatí ponuky na strane druhej (splnomocnenca). Splnomocnenie sa skončí odvolaním plnomocenstva zo strany splnomocniteľa, alebo smrťou splnomocnenca. Taktiež splnomocnenec nemá právo ustanoviť niekoho iného na svoje miesto bez súhlasu ummy (p.

a. spoločenstva tvoriace štát).“ Ak tieto skutočnosti vezmeme do úvahy, je nám jasné, že ustanovenie kalifa (osoby, ktorá má štát viesť) nie je možné ani z náboženského, ani z právneho hľadiska len na základe Ahdu daného úradujúcim kalifom (ktorý vedie štát) niekomu inému, kto by mal nastúpiť po ňom, a to aj napriek tomu, že by tento posledný (ten, komu bol Ahd daný) s tým súhlasil. Je nevyhnutné, aby umma vyjadrila svoj súhlas s týmto Ahdom prostredníctvom Bejay tomu, komu bol Ahd určený.¹⁰⁸ Dr. Músa ďalej pokračuje: „Ahd, daný komukoľvek, predstavuje len určitý návrh na zvolenie, a v žiadnom prípade nemá účinky všeobecnej Bejay. Toto „navrhnutie za kandidáta“ môže vykonať existujúci kalif, ale aj ktokoľvek z muslimov. Je to presne to, čo chápali prorokovi spoločníci aj učenci bezpochybné a čo oni aj praktizovali vo vzťahu k najvyššiemu postu v štáte, ktorým je post kalifa alebo najvyššieho imáma. História je svedkom pravdivosti toho, čo hovoríme..¹⁰⁹

V podstate bolo niekoľko kalifov, aj neskorších kalifov, ktorí uvedenú zásadu aj prakticky dodržali. Príkladom toho je aj ôsmy umejjovský kalif, Omar Bin Abdulazíz, keď bol navrhnutý svojím predchodcom kalifom Sulejmánom Bin Abdulmelikom. Podľa zachovaných historických prameňov Omar bol Sulejmánom navrhnutý tak, že Sulejmán uviedol

¹⁰⁸ Dr. Muhammad Júsef Músa, Systém vládnutia v islame, vedenie ummy a štúdia s tým spojené, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 93.

¹⁰⁹ Dr. Muhammad Júsef Músa, Systém vládnutia v islame, vedenie ummy a štúdia s tým spojené, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 94.

jeho meno v dekrét, ktorý vydal pred svojou smrťou a prikázal svojej rodine vykonať Bejau (dať súhlas s návrhom) tomu, kto bol uvedený v dekrét. Všetci súhlasili v domnení, že je tam jeden z nich. Keď Sulejmán zomrel, dekrét bol otvorený a prečítaný a v ňom bol za kalifa určený Omar Bin Abdulazíz. Niektorí prítomní to ale vtedy odmietli, boli však prinútení prisľúbiť lojalitu osobe, ktorú určil Sulejmán a o ktorej prisahali, že s ňou súhlasia. Keď sa Omar Bin Abdulazíz dozvedel, že ho Sulejmán menoval jeho nástupcom, zarmútil sa, pretože bol spravodlivý, čestný a zbožný človek a vedel, že ustanovenie do takejto funkcie prináša so sebou veľkú zodpovednosť a veľké nástrahy a pokušenia. Omar preto vyšiel hore na Minbar a povedal ľuďom: „Bol som na moje nešťastie poverený touto vecou bez toho, aby som bol opýtaný na môj názor, bez toho, aby som to žiadal a bez toho, aby sa k tomu muslimovia vyjadrili a poradili sa. Preto vás oslobodzujem od záväzku Bejay voči mne (od záväzku prijať moje ustanovenie). Vyberte si a zvolte si, koho len chcete.“¹¹⁰

O forme vlády Dr. Músa napísal: „Systém vlády podľa islamu nedáva prezidentovi alebo imámovi božský pôvod alebo božskú moc (p. a. moc odvodenú od Boha) pri ujímaní sa vlády a svojich kompetencií. Ba naopak, jeho moc pochádza od ummy (spoločenstva), ktorá si ho vyberá do tohto úradu. On je presne taký ako ktokoľvek ďalší z radov ľudí vo svojich právach a povinnostiach, aj keď mu z nich vyplýva najväčšia ťarcha a najväčšie následky. Umma si ho vyberá preto, aby

¹¹⁰ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórii, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana č. 212.

vládol, sleduje jeho politiku a činy a ona ho aj odvolá, ak uvidí, že je to v jej záujme ... To nás oprávňuje povedať, že po každej stránke ide o civilného prezidenta, aj keď náboženstvo stanovuje jeho zvolenie a ukladá, že pri riadení záležitostí ummy sa nemá vo svojej vláde a politike odkláňať od príkazov Božích a príkazov Jeho posla. Nejde tu ani o kráľovský systém vládnutia, pretože takýto systém je založený v prvom rade na nástupníctve vopred určenej osoby, napr. syna ... Okrem toho vládcovi nie je dovolené vydávať akékoľvek zákony, ktoré by on chcel. Je riadený ustanoveniami určenými Bohom a Jeho poslom. A k tomu ešte pre vládcu nie sú určené žiadne iné výhody alebo práva navyše, ktoré by nikto iný nemal, atď. Systém vlády v islame nie je ani diktatúrou alebo absolutizmom ...“ Dr. Músa ďalej pokračuje: „Napriek tomu k pravde patrí, aby sme povedali, že niektorí kalifovia a vládcovia muslimov diktovali svoje názory (vôľu) počas svojej vlády v určitom čase a že iní sa dopustili nespravodlivosti a krívd ... Ak hovoríme o systéme vlády podľa islamu, teda o systéme vládnutia, ktorý určuje a prikazuje islam, hovoríme o ňom ako o systéme a neposudzujeme ho podľa toho, ako konali niektorí kalifovia alebo vládcovia muslimov. Ak by bolo z histórie niečo známe o ich samovoľných činoch, v dôsledku ktorých sa dopustili nespravodlivosti a krívd, neznamená to, že islam je za to zodpovedný a nemožno povedať, že islam s tým súhlasí.“¹¹¹

¹¹¹ Dr. Muhammad Júsef Músa, Systém vládnutia v islame, vedenie ummy a štúdia s tým spojené, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 167-169.

Ďalší známy autor Taha Husejn vo svojom diele Veľká skúška napísal: „Islamský systém vládnutia v tom čase (p. a. v čase Rášidovského kalifátu) nebol teda absolutistickým systémom. Nebol to ani demokratický systém v podobe, v akej ho poznali starí Gréci. Nebol to ani systém, v ktorom vládol kráľ, nebol republikánsky, ani taký, v ktorom vládol Cézár v podobe, v akej ho poznali Rímania. Bol čistým arabským systémom, ktorému islam na jednej strane ukázal všeobecné hranice a v ktorom sa na strane druhej snažili muslimovia vyplniť priestor medzi týmito hranicami.“¹¹²

¹¹² Táha Husein, Veľká skúška – The Grand Riot, vydalo: Dár Al Maáref v Egypte, rok 2007, strana: 31-32.

2.3. Islamský štát počas kalifátu Omara Bin Al Chattába

Omar sa ujal vedenia štátu potom ako bolo jeho nominovanie na základe Ahdu potvrdené aj Bejaou na verejnom zhromaždení ľudí.

Omar Bin Al Chattáb viedol islamský štát po dobu približne desať a pol roka. Išlo pomerne o dosť dlhé kontinuálne obdobie po dvojročnom období Abú Bakra. Keď Omar nastúpil do vedenia štátu, štát už bol pomerne stabilizovaný. U Omara bola známa jeho spravodlivosť a múdrosť, čo na jednej strane stabilizovalo štát, ktorý prechádzal obdobím prosperity, na strane druhej to však Omarovi prinieslo množstvo nepriateľov, ktorým spravodlivý vládca so skromným spôsobom života nevyhovoval.

Omar sa vyznačoval aj veľkou bohabojnosťou. Najmä v čase, keď bol zvolený na čelo islamského štátu. Ak niekomu ublížil, aj keď nevedomky a dozvedel sa o tom, poskytol mu možnosť odplatiť mu to, alebo odpustiť. Nič nechcel nechať nedoriešené. Vždy aj ostatným ľuďom odkazoval, aby strážili svoje vlastné duše a podrobili ich vlastnému zúčtovaniu. Hovoril: „Zúčtujte si, čo vaše duše porobili predtým než bude s nimi zúčtované (v súdny deň). Zvážte si váhu svojich dobrých a zlých skutkov predtým než vám budú odvážené. A pripravte sa na to najväčšie zúčtovanie (v súdny deň).“ Tarchu zodpovednosti za zverenie riadenia štátu Omar neustále pociťoval. Vedenie štátu bral ako zodpovednosť, a nie ako

poctu. Vyjadril to vo viacerých svojich výrokoch. V jednom povedal: „Keby zomrel cap na brehu rieky Eufrat, bál by som sa, že Boh bude volať za to na zodpovednosť Omara (myslel seba ako správcu štátu).“

V duchu uvedeného Omar spočiatku pristupoval aj k svojmu živobytiu po nástupe do čela štátu. Odmietal spočiatku brať čokoľvek a akýkoľvek plat zo štátnej pokladnice alebo verejných zdrojov. Naďalej si sám obchodom zarábala na živobytie svojej rodiny. To však platilo dovtedy, kým nezistil, že to, čo získaval z obchodu, mu už nepostačovalo ani na tie najzákladnejšie potreby, pretože väčšiu časť jeho času pohlcovali štátne záležitosti a starostlivosť o ľudí. Preto poslal po spoločníkov proroka Muhammada a chcel sa s nimi poradiť. Omar povedal: „Celý môj čas venujem už tejto záležitosti. Čo by som si mohol pre seba z toho určiť?“ Osmán Bin Affán povedal: „Jedz a daj najesť.“ Ďalší prorokovi spoločníci si mysleli to isté. Omar sa spýtal Aliho: „A ty si o tom čo myslíš?“ Ali odpovedal: „Máš nárok na obed a na večeru.“ Omarovi sa to pozdávalo, a tak sa tým aj riadil. Omar neskôr objasnil nárok na odmenu, ktorá by mu náležala za čas venovaný vedeniu štátu a spravovaniu verejných záležitostí, a jej výšku, keď povedal: „Budem to brať ako keby som spravoval majetok siroty (ako keby bol jej poručníkom). Ak by som mal dostatok a nepotreboval by som si nič vziať zo štátnych peňazí, nebudem nič brať (žiadnu odmenu). Ak by som sa ale dostal do tiesne, tak si z toho

budem brať toľko, koľko bude v súlade s dobrou zvyklosťou.“¹¹³

O Omarovej osobnosti je možné povedať, že sa vyznačovala najmä spravodlivosťou, múdrosťou, prirodzenou inteligenciou, silou osobnosti, ale najmä dodržiavaním základných zásad obsiahnutých v Koráne a tých, ktoré si osvojil spolu so spoločníkmi proroka Muhammada za Muhammadovho života. Z obdobia, keď bol Omar už kalifom a keď za ním Ibn Abbás chodieval, sa zachovala správa, že otec Ibn Abbása povedal Ibn Abbásovi: „Vidím, že ťa princ veriacich má rád a že sa s tebou aj radí spolu s ďalšími ľuďmi z radov spoločníkov posla Božieho. Preto ti dám tri rady, ako sa máš u Omara správať: Boj sa Boha a neprezrad' tajomstvo (ktoré poznáš), nech ťa nikdy nevidí klamať a nikoho uňho neohováraj.“¹¹⁴

Okrem toho sa Omar vyznačoval aj tým, že si zo života nebral viac, ako potreboval na živobytie. Tento život terajší chápal, podobne ako Muhammad (p.) a Abú Bakr, ako bránu do života večného. Od výsledku snahy človeka v tomto živote závisí to, ako bude vyzeráť jeho ďalší, večný život.¹¹⁵

¹¹³ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 150.

¹¹⁴ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 179.

¹¹⁵ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 114.

Historické zdroje uvádzajú, že v dobe, keď už bol Omar vo vedení štátu a išiel kázať, ľudia si všimli, že jeho odev mal dvanásť záplat. Jedného dňa sa dokonca omeškal a ľudia naňho pritom čakali. Keď prišiel, ospravedlnil sa im a uviedol, že musel počkať, kým mu uschnú šaty, ktoré na sebe má, keďže iné nemá. To bol štýl života Omara, ktorý nasledoval proroka Muhammada a ujal sa vedenia štátu po Abú Bakrovi. Bol to jednoduchý štýl života a všetci to akceptovali, aj keď mu často dohovárali, aby nebol na seba taký prísny.

Omar sa narodil v predislamskej dobe. Patril medzi málo ľudí v Mekke, ktorí vedeli čítať a písať. V skorej mladosti tiež pásol stáda svojho otca, ako aj stáda obyvateľov Mekky. V mladosti Omar pôsobil aj ako obchodník. Obchod mu vyniesol veľké zisky, čo ho zaradilo medzi bohatých ľudí Mekky. Mal aj významné spoločenské postavenie v Mekke. Omar pochádzal zo známej rodiny. K niektorým členom jeho rodiny ľudia prichádzali so žiadosťou, aby rozhodli ich spory. Omar popri svojej múdrosti, vzdelaní, sile a trpezlivosti mal aj výnimočnú schopnosť rozhodovať spory medzi ľuďmi. Túto svoju schopnosť zdedil z veľkej časti po svojich predkoch.

V počiatkoch islamu patril Omar medzi tých, ktorí proti prorokovi Muhammadovi najviac bojovali, a to ostro a otvorene. Robil to najmä z obavy o spoločenský systém, ktorý vtedy vládol, keďže on bol aj jedným z jeho opôr. To nám dokladuje aj udalosť, ktorá sa stala počas jeho života. Um Abdulláh Bint Hantama spomenula: Keď sme odchádzali do Habaše, emigrujúc z Mekky, Omar prišiel tak blízko, že sa zastavil pri mne. Vtedy sa nám od neho dostávalo len ubližovanie a hnev. Omar mi povedal: „Odchádzate, Um Abdulláh?“ Odpovedala som: „Áno. Prisahám na Boha, že

pôjdeme preč po zemi, ktorú Boh stvoril. Ubližujete nám a utláčate nás. Odchádzame, až kým nám Boh neučiní východisko.“ Omar jej nato povedal: „Nech je Boh s vami.“ Um Abdulláh pokračovala: „Vtedy som u neho pocítila ľútosť, akú som uňho ešte predtým nepocítila.“ Keď prišiel Ámer Bin Rabía, ktorý bol preč, bol vybavovať niektoré záležitosti a Um Abdulláh mu to spomenula, povedal jej: „Ako keby si dúfala, že Omar prijme islam?“ Odpovedala som (Um Abdulláh): „Áno.“ Ámer jej odpovedal: „Skôr prijme islam Omarov somár než on (Omar).“¹¹⁶

Aj Muhammad (p.) si želal, aby Omar prijal islam, pretože by tým muslimovia zosilneli. To sa aj onedlho stalo a Omar prijal islam potom ako mu jeho sestra predniesla prvé verše kapitoly Táha (dvadsiata kapitola Koránu). Spôsob myslenia vtedajšej spoločnosti, jej usporiadanie, a najmä vzťahy jej členov, je možné bližšie pochopiť zo spôsobu, akým Omar prijal islamské náboženstvo.

Jedného dňa, počas prvého obdobia posolstva, sa Qurejšovci zhromaždili, aby sa poradili, čo urobia s Muhammadom (p.). Zhodli sa na tom, že by mali Muhammada zabiť. Povedali: „Ktorý muž Muhammada zabije?“ Omar Bin Al Chattáb povedal: „Ja to urobím.“ Povedali: „Ty si na to ten pravý, Omar.“ Omar potom odišiel. Bol to veľmi horúci deň. Omar vzal svoj meč a išiel za Muhammadom (p.) a za skupinou jeho spoločníkov, ktorí boli u neho a medzi ktorými bol aj Abú Bakr, Ali a Hamza a ďalší,

¹¹⁶

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 15-17.

ktorí ostali v Mekke a neemigrovali do Habaše. Omar počul, že sa stretli v dome Al Arqama. Ako tak Omar s mečom kráčal, stretol ho Nuejm Bin Abdulláh Al Nahhám. Spýtal sa ho: „Kam ideš, Omar?“ Omar odpovedal: „Idem zabiť tohto, kto zamenil náboženstvo svojich otcov, kto urobil rozkol medzi Qurejšovcami a vystavil ich posmechu, vytkol Qurejšovcom ich náboženstvo a ponížil ich bohov. Idem ho zabiť.“ Nuejm Omarovi povedal: „Je zlé, čo chceš vykonať, Omar. Prisahám na Boha, že sa tvoja duša naplnila pýchou sama od seba. Chceš prekročiť medze a chceš, aby zahynul rod Bení Adi? Myslíš si, že rod Abdumanáf ťa nechá chodiť po zemi, keby si zabil Muhammada?“ Potom sa obaja pustili do diskusie a ich hlasy sa postupne zvyšovali. Omar povedal: „Myslím si, že aj ty si zamenil náboženstvo svojich predkov! Keby som to naisto vedel, začal by som tebou.“ Keď Nuejm videl, že Omar to tak nenechá, povedal mu: „Tak ti poviem, že tvoja rodina a rodina tvojej sestry prijali islam a nechali ťa na tvojom blude.“ Keď to Omar počul, povedal: „A ktorí z mojej rodiny?“ Odpovedal: „Manžel tvojej sestry, tvoj bratranec a tvoja sestra.“ Keď to Omar počul, veľmi sa nahneval a išiel za svojou sestrou a jej manželom. Keď zabúchal na dvere, spýtali sa: „Kto je?“ Omar odpovedal: „Ibn Al Chattáb.“ Keď to jeho sestra s manželom zistili, rýchlo všetko schovali, ale zabudli schovať pergamen, na ktorom bola napísaná kapitola Koránu. Keď Omar vošiel, jeho sestra videla zlobu na jeho tvári. Všimla si pergamen a zakryla ho svojím stehnom. Omar povedal: „Čo to bolo za tajomné mrmlanie, ktoré som počul od vás?“ Obaja čítali kapitolu Táha. Odpovedali: „Viedli sme spolu rozhovor v tichosti.“ Omar povedal: „Azda ste nezmenili náboženstvo svojich predkov?“ Manžel jeho sestry mu povedal: „Omar, čo ty na to, ak sa pravda nachádza v inom než náboženstve, ktoré

ty vyznávaš!“ Omar k nemu skočil a udel ho po brade. Nakoľko bol Omar veľmi silný, zhodil Saída na zem a sadol mu na hrud'. Omarova sestra prišla a odsotila ho od svojho muža. Omar ju udel rukou a zranil ju. Jeho sestra mu povedala s jedom: „Udel si ma za to, že som uznala jednosť jedného jediného Boha?“ Odpovedal: „Áno.“ Sestra mu povedala: „Urob, čo chceš. Uznávam, že niet boha okrem Boha jedného jediného a že Muhammad je poslom Božím. Prijali sme islam napriek tomu, že nám to zakazuješ.“ Keď to Omar počul, upokojil sa, oľutoval, čo urobil, pustil jej manžela a sadol si. Potom povedal: „Dajte mi ten pergamen, ktorý máte, aby som si ho prečítal.“ Jeho sestra mu odpovedala: „Nedám.“ Omar jej povedal: „Beda ti. To, čo si povedala, sa dotklo môjho srdca, podaj mi ho, aby som si to prečítal. Dávam ti sľub, že ťa nezradím, až kým ti ho nevrátim a uložíš si ho, kam budeš chcieť.“ Sestra mu odpovedala: „Ty si ale nečistý. Vstaň, umy sa.“ Omar sa išiel umyť a vrátil sa k sestre. Tá mu podala pergamen, v ktorom bola kapitola Táha a ďalšie. Omar začal čítať a prečítal: V mene Boha milostivého, v moci ktorého je milosť. Zľakol sa a pergamen odhodil. Potom sa spamätal a znova začal čítať kapitolu Táha. Keď čítal, ohromilo ho to a povedal: „Od tohto Qurejšovci zutekali?!“ Potom čítal ďalej, až kým neprečítal verše 14-16 a vtedy povedal: „Popri Tom, kto toto hovorí, by nemal byť uctievaný nik iný. Ukážte mi, kde je Muhammad.“ Omar potom išiel za prorokom Muhammadom. Keď tam prišiel, zabúchal na dvere. Nikto sa neopovážal prísť otvoriť, pretože už vedeli, že Omar ich hľadal a vedeli, aký on je, keď je rozhnevaný. Keď Hamza videl, že nikto nevstáva otvoriť (Hamza bol Muhammadov strýko a jeden z mocných a silných mužov Qurejšu, ktorý v posolstvo islamu uveril), povedal: „Čo je vám?“ Odpovedali: „Omar Bin

Al Chattáb je pred dverami.“ Hamza sa začudoval: „Omar Bin Al Chattáb? Otvorte mu. Ak Boh bude chcieť dobro preňho, tak on prijme islam. Ak by však chcel niečo iné, je nás tu veľa a odrazíme ho.“ Potom otvorili dvere a Hamza spolu s ďalším mužom ho chytili a vošli s ním k poslovi Božiemu. Muhammad (p.) im povedal: „Pustite ho!“ Vstal a prišiel k nemu. Chytil ho za odev, pritiahol ho k sebe a povedal: „Čo ťa k nám privádza, Ibn Al Chattáb? Prisahám na Boha, že sa zdá, že neprestaneš, kým ťa Boh nepostihne nejakým nešťastím.“ Omar mu povedal: „Posol Boží! Prišiel som k tebe vyznať vieru v Boha a v jeho posla a v tom, čo ti bolo od Boha zoslané.“ Muhammad (p.) sa na to poďakoval Bohu nahlas. Vtedy všetci v dome vedeli, že Omar prijal islam. Muslimovia, ktorí boli u Muhammada, sa rozišli. Vedeli, že Hamza a Omar už ochránia Muhammada (p.) a odrazia jeho nepriateľov. Omar sa pritom netajil tým, že islam prijal, a to od prvého dňa, keď tak urobil. To spôsobilo u Qurejšovcov veľký zármutok.¹¹⁷

Omar sa líšil od mnohých muslimov v Mekke najmä tým, že sa nikoho z Qurejšovcov nebál. Bol odvážny a keď sa zasadil za niečo, tak za to aj bojoval všetkými možnými prostriedkami. Podľa historických zdrojov Omar prijal islam v šiestom roku od začatia posolstva. Od toho času sa už tí muslimovia, ktorí prijatie islamu vyhlásili verejne, mohli modliť aj pri Kábe. Dovtedy im to Qurejšovci zakazovali. Omar bol aj jediný, kto verejne vyhlásil, že emigruje z Mekky

¹¹⁷

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 19-20.

do Mediny, keď nastal čas jeho emigrácie.¹¹⁸ Treba pritom zdôrazniť jednu veľmi dôležitú skutočnosť, že Qurejšovci dávali veľký pozor na to, aby nikto z muslimov neodišiel z Mekky. Za týmto účelom boli ochotní toho, kto by Mekku opustil, aj zabiť či už verejne, alebo pomocou ľsti. Omar bol preto jediný, kto sa rozhodol verejne oznámiť svoju emigráciu.

Omar kráčať vždy po ceste, po ktorej kráčať predtým prorok Muhammad. Tak ako aj ďalší spoločníci Muhammada (p.), Omar videl na vlastné oči v spôsobe života proroka Muhammada praktické uplatňovanie pravidiel a princípov, ktoré Boh zoslal v Koráne. V tomto smere bol Muhammad (p.) vzorom pre ostatných. Ak od ľudí niečo žiadal alebo im vysvetľoval novú zásadu, bol prvý, kto sa jej držal. Omar konal obdobne ako prorok Muhammad a v mnohých prípadoch bol vzorom a príkladom pre ľudí pri dodržiavaní takýchto zásad. Omar sa dokonca snažil týchto zásad držať ešte prísnejšie od momentu, keď bol zvolený na čelo štátu. Tak napríklad v roku, keď nastal veľký hladomor, Omar odprisahal, že bude jesť len z toho, čo jedia bežní ľudia až dovtedy, kým hladomor nepominie. A to aj dodržal. V tomto roku napríklad pozastavil jeden z hraničných trestov uložených v Koráne, a to trest za krádež. Vedelo sa, že je hladomor a že sa zvýšila možnosť krádeže od hladu. Jedným z dôvodov neuplatnenia hraničného trestu za krádež je práve prípad krádeže od hladu, resp. samotné podozrenie, že ku krádeži

¹¹⁸

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 23.

došlo od hladu. Tu sa prejavilo aj hlboké Omarovo chápanie zmyslu a cieľov hraničných trestov uložených v Koráne.

Čo sa týka vlády Omara Bin Al Chattába, možno ju charakterizovať niekoľkými charakteristickými črtami:

1. Pri voľbe Omara sa uplatnil princíp šúry (vzájomnej porady).
2. Doba, počas ktorej Omar stál na čele štátu, bola omnoho dlhšia, ako bola doba, počas ktorej na jeho čele stál Abú Bakr (na rozdiel od Abú Bakra, ktorý stál na čele štátu dva roky a pár mesiacov, Omar stál na jeho čele viac ako desať rokov). Dá sa povedať, že kým za vlády Abú Bakra sa štát ako taký stabilizoval po smrti proroka Muhammada, za vlády Omara sa dobudoval zvnútra tak z hľadiska inštitúcií, ako aj štruktúry. Prorok Muhammad ponechal muslimom v tomto smere voľnú ruku, aby si sami určili, ako bude vyzeráť ich budúci štát.
3. Omar sa držal veľmi silno spravodlivosti, pravdy a práva. Od proroka Muhammada sa naučil a u neho pochopil, že tieto zásady sú jedným zo základných princípov náboženstva a života. Spravodlivosti sa držal voči sebe samému, voči svojej rodine, ale aj voči ostatným ľuďom.
4. V úzkej spojitosti s uvedeným princípom spravodlivosti sa Omar snažil držať aj ostatných princípov určených v Koráne. To ho viedlo k tomu, že sa bál len Boha a nikoho iného, a teda sa počas jeho vlády prejavovali všetky princípy uložené Koránom.
5. Omar sa stal synonymom spravodlivej hlavy štátu.

Existuje viacero príkladov z reálneho života, ktoré uvedenú Omarovu spravodlivosť medzi ľuďmi dokladujú. Uvedieme z nich dva príklady.

Prvý príklad sa týka sporu dvoch ľudí. Jeden bol muslim a druhý žid. Bez ohľadu na náboženské vyznanie sporových strán Omar rozhodol v prospech občana židovského náboženského vyznania. Ten mu povedal: „Prisahám na Boha, Omar, že si rozhodol spravodlivo.“ Omar aj v tomto prípade sledoval to, čo Korán káže a čo sa naučil od proroka Muhammada. Bol to jeden z mnohých prípadov. To v konečnom dôsledku opätovne dokazuje, že pri predchádzajúcom boji muslimov so židmi z kmeňov Bení Al Nadír, Bení Qurejza a pri boji v Chajbare, nešlo o boj z dôvodu náboženstva, ale z dôvodu ich zrady, a teda z dôvodu ich nebezpečenstva pre Medinský islamský štát.

Druhý príklad bol ešte výstižnejší. Ako sme už uviedli, za obdobie, počas ktorého stál Omar na čele štátu, sa zriadili mnohé úrady a zvýraznilo sa administratívne usporiadanie štátu. V dôsledku toho Omar stanovil pre každú oblasť, ktorá patrila pod územie štátu, správcu. Tento správca sa nazýval Ámel. Omar správcov prísne vyberal, najmä z hľadiska ich spravodlivosti a čestnosti. Okrem toho prikázal týmto správcom, aby prichádzali za ním počas púte (púť bola najväčším zhromaždením ľudí počas roka). Keď správcovia prišli, Omar povedal ľuďom: „Ľudia! Neposlal som svojich správcov, aby vás sužovali, ani aby vám brali z vašich majetkov. Poslal som ich, aby spravovali vaše záležitosti a aby rozdeľovali medzi vami vyzbierané dávky (p. a. Omar mal na mysli, aby vyzbieranú dávku zakat od bohatších rozdeľovali medzi chudobných a tých, ktorí pomoc potrebujú.). Ak niekto

z nich urobil niečo iné, vstaňte a povedzte to.“ Nikto z prítomných ľudí nič nepovedal, až na jedného muža z davu, ktorý vstal a povedal: „Princ (správca verejných záležitostí) veriacich! Tvoj správca ma udrel bičom sto údermi.“ Omar sa spýtal správcu: „Za čo si ho udrel?“ Potom povedal mužovi: „Vstaň, vezmi si svoje právo a odplat' mu to.“ Vtedy Amro Bin Al Ás (p. a. správca Egypta) Omarovi povedal: „Princ veriacich! Ak by si takto urobil, bude toho ešte viac a stane sa to zvykovým právom po tebe.“ Omar povedal: „Nemám mu dať, aby si vzal právo, ktoré mu patrí? Nemám tak urobiť a pritom som videl, ako posol Boží tak urobil sám voči sebe, keď sa jeden muž domáhal svojho práva, ktoré mal u neho?!“ Amro Omarovi povedal: „Tak nás nechaj. Skúsime ho uspokojiť inak.“ Povedal: „Máte možnosť sa s ním dohodnúť, tak to skúste.“ Vtedy sa Amro dohodol s mužom na náhrade za bolesť v sume 200 dinárov, za každý úder bičom dva dináre. Nebyť toho, že sa dohodli, bol by dal Omar bičovať Amra, svojho správcu, dvomi stovkami úderov biča.¹¹⁹

Príhoda, ktorú Omar spomínal, spočívala v tom, že prorok Muhammad zrovnával rady ľudí pred bojom v Bedre a držal pritom malý prútik, ktorým ľudí zrovnával. Jemne udrel jedného z tých, ktorí vyčnievali. Bol to Savad Bin Ghuzejja. Ten prorokovi Muhammadovi povedal: „Zabolelo ma to. Boh ťa poslal, aby si spravodlivosť kázal, preto žiadam spravodlivú odplatu.“ Prorok mu povedal: „Tak ti umožňujem odplatu (v zmysle, aby ho muž tiež udrel prútikom spôsobom, ktorý ho

¹¹⁹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 89.

zabolel).“ Muž mu nato povedal, že mu nešlo o odplatu, ale že chcel, aby bol prorok posledným človekom, ktorého sa dotkne pred bitkou, v ktorej možno padne.

V ďalšom príklade Omar dokonca uplatnil odplatu. Bolo to v prípade syna Amra. Vtedy sa Amrov syn predbiehal na koni s jedným mužom v Egypte. Muž ho predbehol. Amrov syn ho za to zbičoval a povedal mu: „Ja som synom vznešených.“ Keď sa Omar o tom dozvedel, napísal Amrovi, správcovi Egypta, aby so svojím synom ihneď prišiel za ním. Keď prišli, Omar sa spýtal: „Kde je ten muž z Egypta?“ Omar mu podal bič a povedal mu: „Vezmi si bič a udri ho ním.“ A tak ho muž udieral bičom a Omar pritom hovoril: „Udri toho syna vznešených.“ Keď muž skončil, Omar mu povedal: „Udri aj Amra (správca za to, že tú odplatu sám neurobil).“ Muž mu povedal: „Princ veriacich! To jeho syn ma udrel a ja som moju odplatu už vykonal.“ Omar Amrovi nato povedal: „Odkedy si robíte z ľudí otrokov a pritom ich ich matky porodili slobodných?“ Amro Omarovi povedal s ospravedlnením: „Princ veriacich! Nevedel som o tom a ani ku mne neprišiel (myslel toho muža z Egypta).“¹²⁰

Ako sme vyššie uviedli, Omar sa držal spravodlivosti, ako len mohol. Muslimovia platili zakat a nemuslimovia žizju. Každý prispieval na chod štátu a sociálneho systému svojou dávkou. Ak niekto nevládal platiť, Omar ho od toho oslobodil a to isté kázal aj svojim správcam. Ako príklad uvedieme jednu udalosť, ktorá sa počas obdobia, v ktorom stál na čele

¹²⁰

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 90.

štátu, stala. Omar prešiel popri ľuďoch a videl, že tam jeden takmer slepý starec žobral. Omar ho zozadu potľapkal a spýtal sa ho: „Z ktorých Ľudí Knihy si?“ Muž odpovedal: „Zo židov.“ Omar povedal: „A čo ťa primälo k tomu, čo vidím?“ Muž odpovedal: „Platenie žizje, nedostatok a vek.“ Omar ho chytil za ruku a vzal ho k sebe domov. Tam mu dal niečo z toho, čo mal a potom odkázal správcovi pokladnice, ktorému povedal: „Pozri sa na tohto a na jemu podobných. Prisahám na Boha, že sme neboli k nemu spravodliví, keď sme brali od neho, keď vládol a keď je už starý a nevládze, sme sa oňho nepostarali.“ Omar prikázal, aby sa od toho muža a jemu podobných žizja nevyberala. To napísal a prikázal svojim správcom.¹²¹

O najbližších spoločníkoch proroka Muhammada možno písať veľmi veľa. O tom, ako žili, ako sa správali a ako ich islamské náboženstvo, ktoré sa priamo od proroka Muhammada naučili, zmenilo. Umocnilo v nich dobré správanie a potlačilo tie zlé. V časoch, keď vládla krutosť, malá váha ľudského života, pýcha, povýšenie, krvná pomsta, úplná nerovnosť mužov a žien, otroctvo v plnej miere a iné, boli oni opakom toho všetkého. Neboli dokonalí, mali svoje chyby ako každý iný človek, ale mali ich omnoho menej než ostatní a vždy, keď sa chyby dopustili, snažili sa ju napraviť a neopakovať.

Z politického hľadiska urobil Omar jeden krok, ktorý neskôr ukázal jeho politický cit. Totiž tým najvýznamnejším

¹²¹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 97.

spoločníkom proroka Muhammada zakázal odsťahovať sa z Mediny do ostatných oblastí štátu. Okrem prípadu, ak by niekoho poslal v oficiálnej veci. Jednak ich chcel mať u seba, aby sa s nimi radil, ale v prvom rade sa obával rozkolu medzi muslimami, pokiaľ by im nechal voľnosť pohybu a usadenia sa v rôznych oblastiach. Omar v tomto smere hovoril: „Najviac, čoho sa obávam pre toto naše spoločenstvo, je, že sa roztrúsia po krajinách.“ Omar sa obával, že sa významní spoločníci proroka Muhammada roztrúsia po štáte a každý z nich časom bude mať vlastných stúpencov a nasledovníkov. Tým by sa oslabil centrálne moc a z jedného centra by sa stalo niekoľko politických, ale aj náboženských centier.¹²² Tejto zásady sa neskôr kalif Osmán Bin Affán, ktorý prišiel po Omarovi, nedržal a ani ju nedokázal ustrážiť. O niekoľko rokov sa Omarove obavy naplnili.

Ako sme už uviedli, pre obdobie, počas ktorého Omar stál na čele štátu, bolo charakteristické okrem iného administratívno - právne organizovanie štátu. Medzi dôležité veci, ktoré sa počas kalifátu Omara uzákonili, patrila letopočet Hižry. Ide o letopočet založený na lunárnom kalendári, ktorý muslimovia používali. O tom, ako sa tento letopočet začal používať, sa traduje viacero príhod, avšak dôvod jeho uzákonenia bol jeden a ten istý, a to, aby sa dal presne počítat čas. Bolo to potrebné najmä pre administratívne, právne a obchodné účely. Omar vtedy zhromaždil spoločníkov proroka Muhammada a povedal im: „Stanovte ľuďom niečo,

¹²²

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 98.

na základe čoho by sa vedeli orientovať.“ Jeden povedal: „Používajte letopočet Rimanov – Byzantíncov.“ Druhý ale odpovedal: „Je priveľmi dlhý a píš ho už od čias dvojrohého.“ Ďalší povedal: „Tak používajte letopočet Peržanov.“ Nato ďalší odpovedal: „Vždy, keď nastúpil u nich nový kráľ, zavrhol to, čo bolo pred ním.“ Nakoniec sa muslimovia dohodli, že sa pozrú, ako dlho posol Boží býval v Medine a zistili, že to bolo desať rokov. Takým spôsobom bol ustanovený začiatok letopočtu od emigrácie posla Božieho z Mekky do Mediny. Ibn Hižr k tomu ešte pridal, že keď sa muslimovia rozhodovali o tom, od akej udalosti začnú písať letopočet, mali na výber štyri udalosti, a to narodenie proroka Muhammada, začiatok vnukania posolstva poslovi Muhammadovi, emigráciu proroka Muhammada z Mekky do Mediny alebo smrť proroka Muhammada. Vtedy zistili, že dátum narodenia a začiatok vnukania nie sú presne určené. Dátum prorokovej smrti nechceli, pretože by to v muslimoch vždy vyvolávalo smútok. Preto neostalo nič iné než dátum emigrácie proroka Muhammada z Mekky do Mediny s tým, že začali datovať od mesiaca Muharram.¹²³ Touto udalosťou došlo k zjednoteniu arabského polostrova v jedno spoločenstvo, jedno administratívno-právne členenie, jednu históriu s jedným letopočtom.

Ako sme už uviedli predtým, život prvých kalifov po prorokovi Muhammadovi išiel cestou, ktorou ich prorok Muhammad viedol a v zmysle správania a zásad, ktoré sa

¹²³

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 108-109.

z Koránu a od neho naučili. V tomto smere sa napríklad Omar staral o ženy vo všeobecnosti. O staré a nevládne, o vdovy, ale aj o tie, ktorých manželia boli neprítomní, pretože sprevádzali vojsko. Dbal na to, aby sa ku všetkým dostala štátna pomoc. O ňom sa traduje, že povedal: „Prisahám na Boha, ak mi to Boh umožní, nenechám vdovy obyvateľov Iraku, aby potrebovali niekoho ďalšieho po mne.“ Aj vo vzťahu k vydaju žien Omar dbal na to, aby ženy neboli nútené k vydaju (čo bolo nie v príliš ďalekej predislamskej dobe bežné). Radil ženám, keď radu potrebovali a aj on prijímal od nich rady tam, kde to bolo vhodné. Dokonca v niektorých prípadoch s nimi posielal na trhy ľudí, aby si ony pokúpili, čo potrebovali, aby ich obchodníci neoklamali (zvlášť v prípadoch vdov a tých žien, ktorých muži boli neprítomní.) Ako správca štátu a vecí verejných sa staral o ľudí vo všeobecnosti. Považoval za svoju povinnosť venovať sa aj tej slabšej časti spoločnosti. Aj v takých veciach, ako bol vydaj, Omar ženám radil, koho by si mali za manžela vybrať. Raz povedal: „Nech vás na mužoch nelákajú ich sladké reči. Vážte si však toho, kto riadne spravuje a vracia to, čo mu bolo zverené a kto ľudí nesleduje a neohovára, to je muž.“ V ďalšom zaznamenanom výroku povedal: „Nepozerajte sa na to, ako sa muž modlí a ani ako sa postí, ale pozerajte sa na to, ako premýšľa a do akej miery je pravdovravný a úprimný.“ Ďalej povedal: „Nebál by som sa zveriť vás dvom druhom mužov! Veriacemu, ktorého viera sa ukázala ako pravdivá a odmietajúcemu vieru, ktorého odmietanie je jasné a zjavné. Ale bál by som zveriť vás pokrytcovi, ktorý sa schováva za vierou, no koná inak, než mu ona káže.“

Z hľadiska učenia islamského náboženstva kládol Omar najväčší dôraz na Korán. To sa prejavilo vo viacerých

situáciách. Azda najznámejšou z nich bola tá, keď ustanovil Ibn Mesúda za správcu mesta Kúfa v Iraku. Omar mu odkázal: „Korán bol zoslaný v jazyku (p. a. nárečí) Qurejšu (p. a. kmeňa Qurejš), preto prednášaj ľuďom Korán v jazyku Qurejšu, nie v jazyku Hazili (p. a. nie v nárečí kmeňa Hazil).“ Neskôr, keď Omar odprevádzal niektorých spoločníkov proroka Muhammada, ktorí cestovali do Kúfy, povedal im: „Prídete k obyvateľom dediny (p. a. myslel tým Kúfu), ktorí recitujú Korán ako včeličky. Nezabávajte ich výrokmi proroka Muhammada. Učte Korán a menej rozprávajte o poslovi Božom ..“ Omar teda uprednostňoval prednášanie a výučbu Koránu pred tradíciou po prorokovi Muhammadovi. To bolo viditeľné aj vtedy, keď rozmýšľal, že by dal spísať tradíciu po prorokovi Muhammadovi (p. a. Korán bol vtedy písomne spísaný a uložený, ako sme to uviedli pri Abú Bakrovi). Radil sa o tom so spoločníkmi proroka Muhammada. Tí mu poradili, aby ju spísal. Omar skoro mesiac premýšľal a modlil sa, aby mu Boh ukázal to správne rozhodnutie. Potom jedného rána prišiel a povedal pred ľuďmi: „Chcel som dať spísať tradíciu po prorokovi Muhammadovi. Spomenul som si ale na ľudí, ktorí boli pred vami. Tí napísali množstvo kníh a potom ich začali čítať a zanechali knihu Božiu. Veru, prisahám na Boha, že neučiním nič, čo by viedlo k tomu, že by sa Kniha Božia začala niečím iným zamieňať.“¹²⁴ Omar teda išiel cestou, ktorá bola nastúpená od čias posla a proroka Muhammada (p.), kedy sa kládol dôraz na to, aby sa Korán v dušiach ľudí ustálil a aby oni neboli od neho odpútaní a zaujatí niečím iným. Išlo o to,

¹²⁴

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 185 – 186.

aby sa ľudia naučili venovať Koránu tú najväčšiu pozornosť a učili sa ho. Až potom sa mohli venovať iným vedám a poznatkom.¹²⁵

Jednou z dôležitých vecí, ktoré sa uskutočnili v čase, keď Omar stál na čele štátu, bolo, že poslal prorokových spoločníkov do rôznych oblastí štátu s poverením učiť ľudí islamské náboženstvo, ale aj preto, aby sa starali o ich záležitosti a poskytovali rady tam, kde sa to len dalo a kde to bolo potrebné. Aby sme lepšie pochopili, akých ľudí (spoločníkov proroka Muhammada) Omar touto úlohou poveril, uvedieme, ako sa na poznanie a vedu pozeral jeden z nich. Bol to Abú Al Dardá, ktorý pôsobil najviac a najdlhšie v Sýrii, v Damašku, kde pôsobil aj ako sudca. Ovládal Korán naspamäť. Abú Al Dardá nabádal ľudí a obyvateľov Damašku, aby sa učili a hovoril im: „Čo sa to deje, že vidím tých vzdelaných z vašich radov umierať a tých nevzdelaných sa neučiť? Učte sa predtým než bude poznanie odňaté. Poznanie sa odníma smrťou vzdelaných a znalých ľudí.“ Inokedy hovoril: „Vzdelávajte sa a vyhľadávajte poznanie. Ak by ste nevládali, tak aspoň majte radi tých, ktorí ho majú. Ak by ste ich nemali radi, tak ich aspoň neznenávidte. Učte sa a vzdelávajte sa a učte iných a vzdelávajte ich, veď ten, kto učí a ten, kto sa učí, sú si rovní v odmene. Niet iného dobra v ľuďoch už potom (p. a. niet dobra v ľuďoch, ak by človek nepatril k tým, ktorí učia alebo ktorí sa učia). Nebudeš vzdelaný a nebudeš mať poznanie, kým sa nebudeš vzdelávať

¹²⁵

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 186.

a kým sa poznaniu nenaučíš. A nebudeš vzdelaný, kým nebudeš konať tak, ako si sa naučil a podľa toho, čo si sa naučil.“ A iné.¹²⁶ Ďalším z prorokových spoločníkov, ktorých Omar nakoniec poslal do Jemenu a potom do Šámu (oblasť prírodnej Sýrie), bol Muáz Bin Žabal. Aj ten podobne ako ďalší nabádal ľudí, aby sa vzdelávali a učili. Traduje sa, že on ľudom povedal: „Učte sa a vyhľadávajte poznanie, pretože mať poznanie a naučiť sa mu privádza k bohabojnosti; jeho učenie sa a vyhľadávanie (p. a. poznania) je uctievaním Boha. Jeho (p. a. poznania) opakovanie a snaha o pochopenie je velebením Boha. Jeho hľadanie a snaha o jeho získanie je žihád. Učenie poznaniu toho, kto ho nemá, alebo neovláda, je milodar (p. a. za ktorý sa človeku zapisujú dobré skutky). Jeho odovzdávanie príbuzným je snahou o zbliženie sa s nimi, pretože cezeň sa objasňuje aj to, čo je dovolené a čo je zakázané. Je (p. a. poznanie) svetlom pre obyvateľov Raja. Je spoločníkom, keď sa človek nudí. Je spoločníkom, keď je človek na cestách. Je to ten, kto sa prihovára, keď chce byť človek sám. Je vodidlom v dobrých i zlých časoch. Je zbraňou na nepriateľov. Boh ním dvíha postavenie určitých ľudí a dá, aby boli v popredí vodcami a aby boli tými, ktorých ostatní vyhľadávajú a nasledujú. Ostatní sa držia toho, čo títo robia a riadia sa tým, čo oni povedia.“¹²⁷

¹²⁶ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 188.

¹²⁷ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 190.

Ako sudca bol Omar spravodlivý, čo všetci dosvedčili. Snažil sa v rámci možností spravodlivosti vždy dopátrať. Arabi boli v predislamskom období známi najmä básňami. Boli v tom majstrami. To trvalo aj v čase, keď sa štát už stabilizoval. Básne boli u starých Arabov aj jedným z hlavných zdrojov informácií a tiež jedným zo spôsobov kritiky alebo ponižovania. Nejedna veľká vojna v predislamskom období vznikla v dôsledku básne, v ktorej bol významný človek hanobený alebo jeho kmeň ponižovaný. Omar bol v tomto smere prísny. Keď Omar zistil, že niekto niekoho urážal, hanil alebo ponižoval prostredníctvom básne, ktorú na jeho adresu predniesol, trestal ho dovtedy, kým on neodvolal to, čo povedal a neospravedlnil sa. To sa však netýkalo objektívnej a oprávnenej kritiky, ale hanobenia, ponižovania a urážania. Omar bol totiž presvedčený, že takéto básne môžu byť príčinou vojen, konfliktov a šírenia nespravodlivosti. Vo verejnom záujme preto urážky prostredníctvom takýchto básni netoleroval.¹²⁸

Čo sa týka verejných služieb a verejných inštitúcií, Omar venoval pozornosť budovaniu a organizácii ciest, ktoré spájali oblasti štátu a uľahčovali ľuďom cestovanie. Povoľoval zriaďovanie nových osád tam, kde bola voda, s podmienkou, že voda ostane pre verejnú potrebu a nebude v súkromnom vlastníctve. To isté sa vzťahovalo aj na novozískané územia. Dal budovať mosty, kopat' a rozširovať korytá riek a iné. Napríklad, keď boli získané nové územia v Nahavende,

¹²⁸

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 198-199.

obyvatelia Mahin Mah prišli k Omarovmu správcovi Huzejfovi Bin Jemánovi a požiadali ho, aby im zaručil bezpečie s tým, že budú odvádzať žizju. Huzejfa im dal záväzok bezpečia, v ktorom stálo: „V mene Boha milostivého, v moci ktorého je milosť. Toto je záväzok, ktorý dal Huzejfa Bin Al Jamán obyvateľom Mah Dinaru. Zaručuje im bezpečie a nedotknuteľnosť pre nich samých, pre ich majetky a ich pozemky. Nebudú prinútení zmeniť svoje náboženstvá a zvyky, nebude im bránené vykonávať ich rituály a bude im zaručená bezpečnosť, kým budú odvádzať žizju každý rok správcovi, ktorý im bude určený z radov muslimov, a to za každého plnoletého, podľa jeho možností. Za podmienky, že budú ukazovať cestu tomu, kto cestuje, budú udržiavať cesty a budú hostiť na jeden deň a jednu noc vojakov muslimov, ktorí by popri nich prešli, a budú poskytovať dobré rady. Ak by to porušili, potom sa oprostujeme (oslobodzujeme) od nášho záväzku. Svedkami toho boli Al Qaqá Bin Amro a Naím Bin Muqre. Spísané v mesiaci Muharram v roku 19 letopočtu Hižry.“ Ďalším príkladom je záväzok bezpečia obyvateľom mesta Al Rahá, v ktorom sa uvádza: „V mene Boha. Toto je písomný záväzok od Ajjáda Bin Ghunma biskupovi Al Rahá. Otvorili ste mi brány mesta s tým, že mi budete odvádzať za každého muža jeden dinár a za hrst pšenice. Zaručuje sa vám bezpečie a nedotknuteľnosť vás samých, vašich majetkov a tých, ktorí vás budú nasledovať. Vašou povinnosťou bude ukázať cestu tomu, kto cestuje a stratí sa, udržiavať mosty a cesty a poskytnúť dobrú radu muslimom. Svedkom tohto záväzku je Boh a Boh postačí ako svedok (p. a. to znamená, že záväzok bol daný v mene Boha a strany sa aj ním zaviazali

pred Bohom, čo je väčšie svedectvo než svedectvo kohokoľvek iného)“.¹²⁹

V období, keď Omar stál na čele štátu, bolo založených aj niekoľko dôležitých miest, ako boli napríklad: Basra, Kúfa a Músel v Iraku, Fustát (dnešná Káhira) v Egypte. Kúfa bola založená na mieste, kde predtým nebolo nič významné. Historické zdroje hovoria, že ju vybudoval Saed Bin Ebí Vaqqás. Budovanie mesta kopírovalo do určitej miery architektonický štýl vtedajšej arabskej spoločnosti. V centre mesta bola postavená veľká mešita ako náboženské, administratívne a spoločenské centrum mesta. Potom boli postavené ďalšie administratívne budovy. Od centra potom viedli jednotlivé ulice a štvrte podľa rozloženia kmeňov, ktoré tvorili základ armády, a to tak, aby vojaci z toho istého kmeňa bývali v jednej štvrti. Neskôr sa tam usadil aj štvortisícový oddiel perzských vojakov. Prisťahovali sa tam aj skupiny židov a kresťanov z Nežránu, ktorí si tiež zakladali vlastné štvrte. V čase sporu štvrtého rášidovského kalifu Aliho s Muávijom si Ali vybral Kúfu za hlavné mesto štátu.¹³⁰

V tomto období sa ustálila aj žizja z hľadiska toho, od koho sa má brať. Omar si nebol istý, či má žizju brať aj od ostatných ľudí. Totiž zakat bola dávka, ktorú platili muslimovia a mala charakter aj náboženskej povinnosti. Preto

¹²⁹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 210.

¹³⁰

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 216.

sa nemala ukladať nemuslimom. Ekvivalentom dávky zakat u nemuslimov bola žizja, ktorá mala politicko-ekonomický charakter, a nie náboženský. Žizja sa vyberala spočiatku od židov a kresťanov, ktorí tak prispievali na správu vecí verejných v štáte (p. a. muslimovia na túto správu prispievali prostredníctvom dávky zakat). V určitom momente, keď sa štát rozšíril a pod jeho správu sa dostali okrem židov a kresťanov aj ľudia, ktorí vyznávali iné náboženstvá, Omar sa radil s muslimami, či vziať od takýto ľudí žizju, alebo nie. Tu Abdulrahmán Bin Avf povedal, že posol Boží ju vzal od ľudí Haťar, ktorí nepatrili ani k jednej z uvedených kategórii (p. a. neboli muslimovia, ani kresťania, ani židia). Abdulrahmán povedal, že počul posla Božieho povedať: „Uplatnite na nich to isté, čo uplatňujete na ľuďoch knihy (p. a. t. j. na židoch a kresťanoch).“¹³¹ Bola to podstatná otázka, pretože pravidlá dávky zakat a žizje sa už takmer ustálili a boli jasné. Vzťahnutie právnych pravidiel žizje na tých, ktorí nepatrili ku kresťanom alebo židom, bolo významným krokom, pretože sa tak zamedzilo aj do budúcnosti tomu, aby sa voči nim uplatnili iné pravidlá (prísnejšie a svojvoľnejšie). Všetci obyvatelia boli na tom z hľadiska príspevku na veci verejné rovnako, no s jedným rozdielom. Zakat patrí medzi náboženské povinnosti, čo znamená, že okrem toho, že je príjmom štátu a ten ju redistribuuje, muslim za ňu má aj odmenu v náboženskom zmysle slova, má charakter pozemský, ako aj charakter odmeny odloženej na súdny deň. Žizja mala len charakter pozemský. Žizju povinne platili plnoletí muži. Neplatili ju

¹³¹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 241.

ženy, deti, duševne chorí, otroci a chudobní, ktorí na to nemali, ďalej invalidi a hendikepovaní ľudia. Žizja bola daň viazaná na konkrétnu osobu, čo znamenalo, že keď takáto osoba zomrela, nevyberala sa od jej dedičov za daný rok úmrtia. Žizja sa určovala individuálne v závislosti od bohatstva určitej oblasti a možnosti ľudí tak, aby ich nezaťažila nad únosnú mieru. Historické zdroje uvádzajú, že kresťania z Bení Taglebu prišli k Omarovi a odmietli platiť žizju, pretože nechceli platiť takisto, ako platia ostatní. Omar im vtedy povedal, že bez ohľadu na to, ako sa to nazýva, on to za žizju považuje a žizja to aj je, ale keď im ten názov až tak prekáža, môžu si to nazvať, ako chcú s tým, že pravidlá žizje sa na to budú vzťahovať. Keď trvali na tom, aby to bolo to isté ako zakat, dohodli sa, že sa to bude nazývať sadaqa, budú ju platiť dvojnásobnú a budú sa na ňu vzťahovať pravidlá platné pre zakat. To v podstate znamenalo, že mnohí ľudia, ktorí boli spod platenia žizje predtým oslobodení, už sadaqu museli platiť, pretože pre ňu platili iné pravidlá. Napríklad, ženy sadaqu už museli platiť (kým žizju nie), pretože zakat platia ženy podobne ako muži.¹³²

Čo sa týka príjmov štátnej pokladnice v tom čase, tie sa skladali z niekoľkých druhov príjmov. Boli to najmä príjmy z dávky zakat, príjmy zo žizje a príjmy z tzv. Chirážu (jednotné číslo Chiráž) a Ušúru (jednotné číslo Ušúr). Chiráž bola daň, ktorú platili farmári a poľnohospodári obrábajúci pôdu. V predchádzajúcich rokoch bolo totiž zvykom, že v prípade, ak

¹³² Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 242 – 245.

sa nejaká oblasť po vyhratej bitke dobyje, 4/5 vojnovej koristi sa rozdelia medzi bojovníkov. Vojnová korisť sa v tom čase všade rozdeľovala medzi víťazov. V snahe najmä zabrániť tomu, aby sa veľké pozemky dostali len do rúk niektorých osôb, a teda aby vznikli rozsiahle panstvá, Omar po porade s muslimami rozhodol, že pozemky v nových oblastiach ostanú vo vlastníctve štátu, alebo sa dostanú do vlastníctva tých, ktorí na nich pracujú s tým, že ľudia, ktorí na nich pracovali predtým, tam ostanú pracovať naďalej a budú odvádzať určitú časť príjmu do štátnej pokladnice (v závislosti od úrody v tom ktorom roku). Omar spolu s muslimami, s ktorými sa radil, takéto pravidlo ustanovili za účelom spravodlivejšieho rozdelenia majetkov a príjmov v spoločnosti. Tento krok mal však nakoniec oveľa väčší efekt, pretože veľká časť farmárov a poľnohospodárov na týchto nových územiach začala pomáhať muslimom proti Peržanom a Byzantíncom, čo v podstate zaručovalo aj politickú a ekonomickú stabilitu v nových oblastiach štátu.¹³³

Ušúr znamenal príjmy z poplatkov, ktoré sa vyberali za prechod cudzích tovarov územím štátu. On v podstate vznikol ako určitý recipročný krok vo vzťahu k ostatným okolitým štátom, ktoré vyberali rôzne mýta za dovoz, vývoz a prechod tovarov.

Čo sa týka výdavkov, výdavky štátu sa členili najmä na: a) výdavky spojené s dávkou zakat a s ľuďmi, ktorí mali na ňu nárok, b) výdavky spojené so žizjou, Chirážom a Ušúrom,

¹³³ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 258.

z ktorých sa platili výplaty správcov, úradníkov, vojakov, ako aj ďalšie potreby štátu, c) výdavky spojené s riadením štátu, ako bolo razenie peňazí, prideľovanie pozemkov a pod.

Čo sa týka súdneho systému, Omar bol prvý, kto oddelil súdnictvo od úradu kalifa alebo správcu, teda oddelil súdnu moc od zákonodarnej a výkonnej. Stalo sa tak spočiatku najmä v hlavnom meste štátu a v hlavných administratívnych centrách štátu, kde už bolo potrebné obe tieto moci oddeliť od seba aj z praktických dôvodov. V jednom z odkazov kalifa Omara sudcom, konkrétne v liste Abú Musovi Al Ašarimu, sa píše: „V mene Boha milostivého, v moci ktorého je milosť. Od Omara Bin Al Chattába, princa veriacich, Abdulláhovi Bin Qejsovi (p. a. bola to prezývka Abú Músu Al Ašariho). Mier s tebou! Súdnicstvo je určená povinnosť a je to tradícia nasledovaná. Preto sa snaž všetko pochopiť, ak by ti bolo niečo predložené, pretože nepomôže hovoriť o pravde a práve, ktoré sa nedá následne vykonať. Ustanovuj rovnosť a spravodlivosť medzi ľuďmi v tom, koho k sebe pustiš, ďalej v tom, kto sa môže zúčastniť na sedení a na tvojom rozhodovaní, aby bohatý a vplyvný nedúfal v tvoju nespravodlivosť a aby nezúfal chudobný a slabý, že by sa nedomohol spravodlivosti u teba. Dôkazné bremeno zaťažuje toho, kto niečo tvrdí a prísaha je na toho, kto niečo popiera. Zmier je prípustný medzi muslimami, okrem zmieru, ktorý by povoľoval niečo zakázané alebo zmier, ktorý by zakazoval niečo povolené. Nech ti nebráni rozhodnutie, ktoré si prijal včera a pouvažoval si o ňom hlbšie neskôr a videl si ohľadom neho niečo múdrejšie, aby si sa vrátil späť k pravde a právu, pretože pravda a právo platia oddávna a návrat k pravde a právu je lepší než pokračovať v nepravde a nespravodlivosti. Veľmi dobre sa oboznám a pochop to, o čom uvažuješ v sebe a to, o čom nie je

ustanovené nič v Knihe ani v tradícii (p. a. v Koráne a v dôveryhodnej tradícii po prorokovi Muhammadovi). Potom sa oboznám s obdobnými vecami a rozhodnutiami o nich. Až vtedy uplatni analógiu a riad' sa tým, čo je najbližšie k Bohu a čo sa najviac približuje k pravde a právu. A tomu, kto tvrdil niečo o nedoloženom práve alebo dôkaze, určí lehotu, počas ktorej to môže dokázať alebo doložiť. Ak by to doložil, tak rozhodni o jeho práve, inak vec a rozhodnutie o nej odmietni, pretože tým skôr odstrániš pochybnosti a urobiš veci jasnejšími. U muslimov sa predpokladá spravodlivosť, preto by sa ich svedectvá jedného voči druhému mali akceptovať, okrem toho, voči ktorému bol uplatnený hraničný trest alebo u ktorého by sa už predtým jasne ukázalo, že svedčil krivo alebo ktorý by sa len domnieval niečo ohľadom záležitostí otcovstva a prináležania k určitej rodine. Boh prijíma od vás to, čo je skryté vo vás, avšak to sa vyvracia na základe riadnych dôkazov a prísah. Dávaj si pozor, aby sa ti nikdy nezunovalo rozhodovanie a aby si nestrácal trpezlivosť, aby si neškodil sporovým stranám a aby si neodmietal rozhodovanie v prípade, ak nastane spor, pretože vykonávanie súdnictva vo veciach, kde sa má pravda a spravodlivosť presadzovať a rozhodovať, je záležitosť, ktorou Boh zvyšuje odmenu a vylepšuje to, čo si človek odkladá (p. a. myslia sa tým skutky odkladané na súdny deň). Ten, čí úmysel by bol dobrý a on by rozhodol podľa toho, čo uzná za spravodlivé, toho vzťah k ľuďom Boh ochráni (p. a. aby ostali jeho vzťahy s ľuďmi dobré aj po rozhodnutí), a ten, kto by rozhodol tak, ako ľudia chcú a pritom Boh dobre vie, že on si myslí, že spravodlivo by bolo rozhodnúť inak, ako on rozhodol, toho Boh poníži. Čo si myslíš o odmene danej Bohom najvyšším, danej v dobrodení daných rýchlo a danej z pokladníc Jeho milosti? (p. a. Omar

položil sudcom otázku, čo si myslia, ktoré je lepšie: rozhodnúť spravodlivo a získať Božiu spokojnosť a hojnosť od Neho danú, alebo opak?). Mier s tebou.“¹³⁴

V tomto smere sa nám zachovali mnohé udalosti, počas ktorých vynikala múdrosť sudcov, ktorých Omar ustanovil a z ktorých mnohí žili za života proroka Muhammada a sprevádzali ho. Spomenieme aspoň jednu z nich. Jedného dňa počas toho, ako u Omara bol Kaeb Bin Sivár, prišla jedna žena a povedala: „Princ veriacich! Nevidela som lepšieho muža, než je môj manžel. Prisahám na Boha, že ostáva počas veľkej časti noci modliť sa a počas dňa sa postí a pôst neporuší ani v horúci deň.“ Omar poprosil pre ňu Boha o odpustenie, pochválil ju a povedal: „Ty a tebe podobné patríte medzi dobré manželky.“ Kaeb videl, že žena sa zahanbila a odišla. Kaeb nato povedal: „Princ veriacich! Mal by si tú ženu rozsúdiť s jej manželom.“ Omar odpovedal: „Ona sa ale nestážovala!“ Kaeb odpovedal: „Ona podala veľkú sťažnosť na svojho manžela.“ Povedal Omar: „To chcela?“ Kaeb odpovedal: „Áno.“ Omar prikázal: „Prived’te mi tú ženu znova.“ Omar jej povedal: „Nie je nič zlého na tom, ak by ti išlo o právo a spravodlivosť, aby si to spomenula! Tento tu tvrdí, že si sa sťažovala na manžela, že sa vyhýba tvojmu lôžku. Je to tak?“ Odpovedala: „Áno. Ja som mladá žena a chcem to, čo ženy chcú.“ Omar poslal po jej manžela. Keď manžel prišiel, povedal (Omar) Kaebovi: „Rozsúd’ ich.“ Kaeb odpovedal: „Princ veriacich je oprávnenejší, aby rozhodol medzi nimi.“ Omar odpovedal:

¹³⁴

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 272-273.

„Trvám na tom, aby si ich rozsúdil. Pochopil si z jej slov to, čo mi uniklo.“ Kaeb povedal: „Hypoteticky budem predpokladať, že jej manžel má tri manželky a ona je štvrtá. Takže rozhodnem pre každú z nich, že má právo na jednu noc, a teda manžel sa môže venovať modleniu a uctievaniu celé tri dni a tri noci, ale štvrtý deň a noc budú vždy patriť jej.“ Omar povedal: „Prisahám na Boha, že tvoje pochopenie veci nebolo o nič obdivuhodnejšie než tvoje rozhodnutie. Chod', ustanovujem ťa za sudcu v meste Basra.“¹³⁵ Omar sa o osobe sudcu vyjadril takto: „Tento úrad by mal zastávať len taký muž, v ktorý má štyri vlastnosti. Aby bol mäkký, ale nie slabý. Aby bol prísny, ale nie hrubý. Aby nerozhadzoval, ale nebol pritom skúpy. A aby bol štedrý bez toho, aby rozhadzoval.“ Omar ďalej okrem iného odkázal ním vymenovaným sudcom, aby rýchlo rozhodovali o sťažnostiach cudzincov, pretože ak by ony trvali dlho, cudzinec zanechá svoje právo a vráti sa k svojim ľuďom; a tak ho o jeho právo oberie (a nespravodlivosti sa voči nemu dopustí) ten, kto by sa oň (o ochranu tohto práva) nestaral.

Vo vzťahu k vymenovávaniu správcov Omar určil pri ich výbere niekoľko kritérií, ktoré mali zaručiť ich dôveryhodnosť, odbornosť a prijateľnosť zo strany ľudí, ktorým boli určené. Tak si napríklad vyberal silných a čestných ľudí. Ďalej ľudí vzdelaných a znalých. Ľudí, ktorí mali skúsenosť s prácou s ľuďmi, a vedeli by teda pochopiť nielen záležitosti štátu a vlády, ale aj potreby ľudí. Ďalším kritériom

¹³⁵

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 276.

bola milosť a schopnosť prejavovať pochopenie a milosť voči ľuďom tam, kde si to situácia vyžadovala. Nasledujúce kritérium spočívalo v tom, že nepoveroval úradom správcu nikoho z jeho príbuzných. Nepoveroval ním ani nikoho, kto sa toho dožadoval alebo sa ponúkal, že to bude vykonávať. Ďalším kritériom bolo, že zakázal správcom obchodovať alebo venovať sa obchodnej činnosti. Pri uvedení do úradu dal vždy spočítať majetok menovaného správcu. Ďalšou zásadou bolo, že Omar nikoho neustanovil, pokiaľ sa neporadil s významnými prorokovými spoločníkmi, ktorých mal ako zástupcov ľudí a ako poradný orgán. K zvláštnostiam, ktoré sa medzi týmito zásadami objavovali, bolo aj to, že Omar ľuďom v meste neustanovil správcu pochádzajúceho z oblastí púšte a z miesta mimo mesta a pre ľudí na púšti neustanovil človeka z prostredia mesta. Bolo to tak aj preto, aby správca dokázal pochopiť potreby ľudí, ktorým má slúžiť, ako aj spôsob ich myslenia a zvyky.

Správcom si Omar vyberal spomedzi ľudí dôveryhodných, zbožných, skromných a bohabojných. V podstate by ich niekedy ten, kto ich nepoznal, nevedel rozoznať od ostatných ľudí (od davu ostatných ľudí). Medzi mnohými takýmito príkladmi možno uviesť aj príklad Abú Ubejdi Bin Al Žarráha. Keď sa odohrávali boje medzi vojskami muslimov a Byzantíncov, Byzantínci poslali vyslanca, aby vyjednával mier s Abú Ubejdom. Keď vyslanec prišiel, nevedel zistiť, kto je veliteľom armády a či tam vôbec je. Preto sa spýtal: „Arabi! Kde je váš vodca?“ Odpovedali: „Tam, to je on.“ Vyslanec sa pozrel a uvidel Abú Ubejdu, ako sedí na zemi, opierajúc sa o svoj luk a v ruke mal šípy, ktoré obracal. Vyslanec mu povedal: „Ty si vládcom týchto?“ Odpovedal: „Áno.“ Vyslanec sa ďalej spýtal: „A prečo sedíš

na zemi? Myslíš si, že keby si si sadol na honosný vankúš, znížilo by to tvoje postavenie u Boha, alebo by ti to zabránilo konať dobro?“ Abú Ubejda odpovedal: „Pred Bohom sa netreba hanbiť povedať pravdu. Utvrdím ťa v tom, čo si povedal. Ráno som sa zobudil a nemal som ani jeden dinár alebo dirham. Vlastným len tohto môjho koňa, moju zbraň a meč. Včera som potreboval niečo kúpiť, ale nemal som peniaze. Preto som si požičal od tohto môjho brata z toho, čo mal a on mi požičal. A aj keby som mal koberec alebo vankúš, nebol by som na nich sedel bez mojich bratov a spoločníkov a bez toho, aby som tam neposadil môjho brata muslima, o ktorom neviem, či náhodou nemá u Boha lepšie miesto a postavenie než ja, a pritom by sedel na zemi. My sme Bohu poddaní, chodíme po zemi, sedíme na zemi, jeme na zemi, spíme na zemi, a napriek tomu to naše postavenie u Boha v ničom neznižuje, ale naopak Boh tým naše odmeny znásobuje, dvíha naše postavenie u Seba. Tak sa prejavuje aj naša pokora voči nášmu Pánovi.“¹³⁶

V súvislosti s kontrolou správcov sa traduje, že Omar sledoval, ako si ním poverení správcovia počínajú. Ak pocítil u niektorého z nich nespravodlivosť a tá by bola dokázaná, odvolal by ho a vymenoval by niekoho iného na jeho miesto. V súvislosti s tým sa traduje, že Omar hovoril, že ak by vymenoval správca a zistil by, že tento správca sa dopúšťa nespravodlivosti, dopúšťal by sa jej aj on, pokiaľ by ho

¹³⁶

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 317.

neodvolal a nevymenil. Na sledovanie počínania správcov mal Omar niekoľko prostriedkov. Spomenieme niektoré z nich:

1. Správcovia, ktorí prichádzali do Mediny, mali prichádzať počas dňa, a nie noci. Bolo to preto, aby každý videl, že prišli a aby bolo jasné, v akom stave prišli a čo so sebou priniesli.

2. Požiadavka, aby správcovia posielali delegácie z radov obyvateľov oblasti, ktorú oni spravovali. Prostredníctvom týchto miestnych delegácií potom Omar zisťoval, ako sa ľudia v danej oblasti majú, ako sa správcovia správajú a pod.

3. Anonymná pošta. Omar posielal do rôznych oblastí štátu poštárov a prikazoval im, aby medzi ľuďmi vždy ohlásili, že ten, kto chce poslať Omarovi list, môže mu ho odovzdať. Tieto listy potom poštári doručovali Omarovi a každý, kto mal problém alebo niečo nevyriešené so správcom, to mohol poslať rovno Omarovi, aj anonymne.

4. Verejný inšpektor. Tento úrad zastával Muhammad Bin Salama, ktorý na Omarov príkaz chodieval za správcami, zisťoval miestne pomery, ako sa správcovia správajú a riešil aj sťažnosti ľudí, ktoré sa mu dostávali.

5. Čas púte. Časom púte bolo každoročné obdobie, počas ktorého správcovia prichádzali do Mekky a stretávali sa s Omarom. Omar počas tohto stretnutia zisťoval priamo od nich, čo sa deje v oblastiach, ktoré spravujú. Súčasne žiadal od ľudí, aby prišli za nim, ak majú niečo voči konkrétnemu správcovi. Keďže správca i ten, kto by ho chcel zažalovať, boli naraz priamo u Omara, vylúčila sa možnosť, že by správca mohol na daného človeka pôsobiť, aby ten svoju sťažnosť nepredložil.

6. Priama kontrola správcov. Tú vykonával Omar náhodne tak, že cestoval na kontrolu určitého územia alebo správcu bez toho, aby to ten vedel. Až vtedy, keď žiadal od správcu povolenie vstúpiť k nemu, správca zistil, že je to Omar. Takýmto spôsobom Omar zisťoval, ako správcovia žijú a čo robia.¹³⁷

Omar, ako aj správcovia, ktorých ustanovoval a ostatní verejní úradníci vnímali svoje úrady a posty ako poverenie, ťarchu a povinnosť. Preto v momente, keď sa ukazovalo, že sa začínajú objavovať zárodky sporu ohľadom niektorého správcu alebo jeho činnosti, Omar zvážil jeho zotrvanie vo funkcii a keď usúdil, že verejný prospech spočíva v odvolaní správcu, vymenil ho a zarazil akékoľvek možné spory v zárodku.

Príkladov toho, ako Omar prikázal potrestať svojich správcov za prehrešky, ktorých sa dopustili, bolo viacero. Spomenieme aspoň jeden z nich. Raz prišiel za Omarom Bin Al Chattábom jeden vojak a sťažoval sa, že Amro Bin Al Ás, správca Egypta, ho obvinil, že je pokrytec. Omar si ho vypočul a potom napísal Amrovi príkaz, aby sa (Amro) verejne podrobil trestu, pokiaľ by vojak dosvedčil to, čo tvrdí proti Amrovi svedectvom predpísaných svedkov. Trestom za podobný čin bolo v tom čase verejné poníženie niekoľkými údermi bičom a oholenie hlavy. Vojak to dosvedčil svedectvom predpísaného počtu svedkov. Keď sa tak stalo, niektorí ľudia sa snažili vojaka odhovoriť od uplatnenia odplaty voči Amrovi a ponúkli mu pozemky výmenou za to, že

¹³⁷ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 332-333.

odpustí Amrovi to, čo povedal, a teda neuplatní trest. Vzdanie sa uplatnenia trestu a jeho výmena za peňažné odškodnenie bolo totiž prípustné v prípade súkromnej odplaty. V prípade súkromnej odplaty bola dovolená dohoda oprávneného a povinného. Vojak to ale odmietol (trval na uplatnení odplaty). Keď sa vojak postavil za Amra, aby vykonal odplatu, spýtal sa Amra: „Je niekto, kto by mi mohol zakázať ťa zbičovať?“ Amro odpovedal: „Nie .. Vykonaj to, čo ti bolo prikázané (a vykonal svoju odplatu).“ Vojak povedal: „Keďže mi to nikto nemôže zakázať, tak som ti to sám od seba odpustil.“¹³⁸ V momente, keď sa vojak domohol možnosti odplaty za to, čo považoval za verejné poníženie Amrom, postačilo mu to, Amrovi to odpustil a odplatu nevykonal.

Vo vzťahu k vojsku ako takému dbal Omar na to, aby vybral vhodných veliteľov, predovšetkým po stránke morálnej. Išlo totiž o to, aby veliteľ viedol vojsko nielen do boja, ale aby mal aj vysoké mravné zásady vo vzťahu k samotným vojakom, ako aj vo vzťahu k územiám, cez ktoré budú prechádzať alebo ktoré dobyjú a tiež vo vzťahu k ich obyvateľstvu. V tomto smere mal Omar, ako to uvádza Dr. Ali Muhammad Al Salabi, niekoľko základných vlastností, ktoré musel mať veliteľ vojska, ako boli napríklad: 1. Bohabojnosť a dobré poznanie islamského náboženstva a jeho zásad. 2. Veľká dávka trpezlivosti a výdrže. 3. Odvaha a nebojácnosť. 4. Schopnosť múdro uvažovať a skúsenosť v záležitostiach vedenia vojny. 5. Pracovitosť a ochota ponúknuť funkciu prijať.

¹³⁸

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 336.

Omar hovoril, že ak niekto ustanovil na správu verejnej veci osobu bez mravných zásad, sú obaja bez týchto zásad, a to nielen ten, kto bol ustanovený, ale aj ten, kto takúto osobu ustanovil. Naopak, keď Omar videl, že je niekto vhodný na určitý úrad, trval na tom, aby ho zastával. Tak to bolo napríklad v prípade Saida Bin Ámera, keď ho chcel poslať spravovať niektoré oblasti v Sýrii, a Said to odmietol. Omar mu nato povedal: „Veru nie, prisahám na Toho, v ruke ktorého je moja duša (p. a. prisahal na Boha), nehodíte mi to na krk a potom ostanete sedieť vo svojich domovoch.“¹³⁹ Omar tým myslel, že ľudia ho nemôžu len zvoliť a ustanoviť do vedenia štátu, zbaviť sa zodpovednosti a celú ju hodiť jemu na krk, ale majú mu v tom aj pomáhať.

Omar, podobne ako Muhammad (p.), nemal rád akýkoľvek prejav otroctva alebo otrockej práce. Avšak doba, v ktorej žil, mala svoje pravidlá a ľudia sa riadili určitými zvykmi, ktoré mali v sebe zakorenené. Išlo najmä o prejavy, ako bola povýšenosť jedných nad ostatnými, snaha uprednostniť niektorých ľudí pred inými, a to na základe rôznych kritérií, napríklad bohatstva, pôvodu, rodu a pod. Islamské náboženstvo tieto prejavy eliminovalo, ako sa len dalo. Avšak ľudí nie je možné zmeniť zo dňa na deň, ani z roka na rok. Dokonca aj dnes nie sú prejavy snahy o povýšenosť jedných nad druhými ničím neobvyklým, a to aj napriek tomu, že ľudia sa v rebríčku presadzovania už existujúcich hodnôt posunuli ďalej. Omar dával najavo svoj

¹³⁹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 496-497.

postoj k otroctvu aj tým, že nepripúšťal, pokiaľ sa to dalo, aby otrokov získaných z vojen alebo obchodnej činnosti privádzali ich páni do Mediny. Až na výnimky sa mu to aj darilo presadzovať. A práve to, že si niektorí ľudia vynútili výnimky (napríklad, ak išlo o šikovných remeselníkov), bolo príčinou smrti Omara. Verejne ho totiž bodol jeden nespokojný otrok, prezývaný Abú Lulua, ktorý následne bodol aj samého seba a spáchal samovraždu predtým než bolo možné zistiť, kto za týmto atentátom na Omara v pozadí stál. Dohadov a teórií bolo niekoľko. Omar ešte žil niekoľko dní, počas ktorých zariaďoval najnutnejšie záležitosti štátu.

Keď bol Omar bodnutý, spýtal sa: „Kto ma bodol?“ Odpovedali: „Sluha Al Mughíru.“ Omar povedal: „Ten remeselník?!“ Odpovedali: „Áno.“ Omar povedal: „Veď som prikázal, aby sa k nemu dobre správali! Vďaka Bohu, že moja smrť nebude rukou muža, ktorý tvrdí, že je muslimom.“¹⁴⁰ Posledná veta poukazuje na to, že aj v poslednej chvíli svojho života Omar dbal na to, aby zistil, či ho niekto nebodol kvôli tomu, že by mu bol ukrivdil.

Omar si na konci svojho života želal, aby bol pochovaný pri prorokovi Muhammadovi a Abú Bakrovi. Rešpektoval však to, že takéto rozhodnutie patrilo prorokovej vdove Ajiši. Preto poslal svojho syna za ňou a povedal mu: „Chod' za Ajišou, matkou veriacich (p. a. matka veriacich bola prezývka, ktorou sa prezývali manželky a neskôr vdovy po prorokovi Muhammadovi) a povedz jej: Omar ťa pozdravuje.

¹⁴⁰

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 529.

Nehovor jej pritom, že ju pozdravuje princ veriacich, pretože dnes už nie som princom veriacich.“ Omar ju požiadal o to, aby bol pochovaný pri prorokovi a Abú Bakrovi. Vedel pritom, že Ajiša si toto miesto chcela ponechať pre seba, aby bola pochovaná spolu so svojím manželom a so svojím otcom, Abú Bakrom. Ajiša dala na to súhlas a uprednostnila Omara pred sebou. Z opatrnosti, aby nenastal problém, Omar odkázal: „Keď zomriem, odneste ma, pozdravte a povedzte: Omar Bin Al Chattáb žiada o povolenie vstúpiť. Ak Ajiša dá povolenie, vojdite s mojím telom a pochovajte ma tam. Ak nedá, tak ma pochovajte tam, kde sú ostatní muslimovia pochovaní.“

Od Omara sa niektorí muslimovia ešte počas jeho života dožadovali, aby dal Ahd svojmu nástupcovi. Omar to ale odmietal. Jedného dňa vyšiel na Minbar (p. a. vyvýšené miesto v mešite, z ktorého imam kázal) a v tejto súvislosti povedal: „Ak by som zomrel, tak vaša vec náleží tým šiestim, ktorí sa lúčili s poslom Božím v stave, keď On (Boh) bol s nimi spokojný“, a potom spomenul ich mená. Boli to: Ali Bin Ebí Táleb, Al Zubejr Bin Al Avvám, Abdulrahmán Bin Avf, Osmán Bin Affán, Talha Bin Ubejdlláh, Saed Bin Ebí Vaqqás. Keď neskôr bol Omar smrteľne zranený bodnutím dýkou, bol požiadaný, aby menoval nástupcu na základe Ahdu. Omar podľa správ zachovaných od Tabariho povedal: „Ak mám menovať nástupcu, tak nástupcu menoval už predtým mnou niekto lepší ako ja (myslel Abú Bakra) a ak nikoho nebudem menovať, tak rovnako nikoho nemenoval už predtým mnou niekto, kto je lepší ako ja (myslel tým proroka Muhammada). Boh nedopustí, aby sa vytratilo náboženstvo Ním zoslané.“ Potom Omar dodal: „Nechcem niesť bremeno tejto veci tak živý, ako aj po smrti. Máte tam uvedenú skupinu, o ktorej posol Boží povedal, že budú obyvateľmi raja. Z nich vyjmem

len Saida Bin Omara Bin Nefila, a tí šiesti ostatní .. nech si vyberú muža spomedzi nich. Ak by niekoho vybrali, tak ho dobre podporte a pomáhajte mu.“ Potom prikázal, aby s nimi bol na schôdzi aj Abdulláh, ale len ako pozorovateľ bez toho, aby mu náležalo akékoľvek právo. Keď už bolo ráno, Omar pozval k sebe prvých piatich, pričom Talha nebol prítomný a povedal im: „Pozeral som a videl som, že vy stojíte na čele ľudí a vediete ich. Nebojím sa o ľudí pred vami, ak budete priami (p. a. spravodliví a priami vo svojom správaní a náboženstve), ale bojím sa, že sa budete sporiť medzi sebou, a tak sa začnú aj ľudia sporiť. Choďte k miestnosti Ajiše (p. a. prorokovej manželky a vdovy po ňom) potom, ako ju požiadate o povolenie byť tam. Poradte sa a vyberte si muža zo svojich radov.“ .. potom vošli a radili sa. Omar im pritom dal tri dni na to, aby si niekoho vybrali. V súvislosti s tým Ibn Saed uvádza ešte doplnenie v tom zmysle, že Omar uvedenej skupine určil spôsob voľby, a to tak, že ak by bol výsledok voľby dva ku dvom, majú sa znova poradiť. Ak by bol výsledok štyria proti dvom, nech prijmú toho, kto dostal viac hlasov. Ak by bol výsledok tri hlasy proti trom, tak voľba Abdulrahmána Bin Avfa bude rozhodujúca. Potom poslúchnite a nasledujte.¹⁴¹ Podľa toho, čo historické zdroje uvádzajú, voľba sa nakoniec obmedzila na Osmána Bin Affána a Aliho Bin Ebí Táleba.¹⁴² Abdulrahmán Bin Avf sa potom o oboch

¹⁴¹ Dr. Muhammad Júsef Músa, Systém vládnutia v islame, vedenie ummy a štúdia s tým spojené, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 82.

¹⁴² Dr. Muhammad Júsef Músa, Systém vládnutia v islame, vedenie ummy a štúdia s tým spojené, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 86.

ešte radil s ďalšími muslimami, pričom nevynechal nikoho, koho v Medine stretol, bez toho, aby sa s ním neradil, či už išlo o známych spoločníkov Muhammada (p.), alebo vojenských veliteľov, dokonca sa pýtal aj na názory žien, mladých ľudí a sluhov nachádzajúcich sa v Medine.¹⁴³ Tu mu Ammár povedal, že ak chce, aby boli ľudia jednotní, nech dá Ahd Alimu. Abdulláh Bin Ebí Al Sarh mu ale odporučil, že ak chce, aby sa Qurejšovci medzi sebou nezačali sporiť, nech dá Ahd Osmánovi.¹⁴⁴ Abdulrahmán teda uprednostnil to, aby nenastal rozkol medzi ľuďmi a nakoniec Ahd dal Osmánovi.

Pokladáme za vhodné uviesť ešte niektoré podrobnosti, ktoré uvádza historik Al Tabari, ako on ďalej vykresľuje spôsob, akým kalif Omar rozmýšľal a ako chápal šúru (systém poradenstva pri voľbe). Al Tabari uviedol: Keď bol Omar Bin Al Chattáb bodnutý, bolo mu povedané: „Princ veriacich! Boli by sme radi, keby si niekoho poveril miesto seba.“ Omar odpovedal: „A koho mám poveriť miesto mňa? Keby bol Abú Ubejda Bin Al Žarráh živý, bol by som ho poveril. Keby sa ma môj Pán spýtal prečo, odpovedal by som: Počul som Tvojho proroka hovoriť: „On (p. a. Abú Ubejda) je tajomníkom tohto spoločenstva (p. a. spoločenstva muslimov).“ A keby bol Sáleem, **otrok** Abú Huzejfu, živý, bol by som mu dal poverenie. Keď by sa ma môj Pán potom spýtal prečo, odpovedal by som:

¹⁴³ Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 70.

¹⁴⁴ Dr. Muhammad Júsef Músa, Systém vládnutia v islame, vedenie ummy a štúdia s tým spojené, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 86.

Počul som Tvojho proroka hovoriť „Sálem má Boha veľmi rád.“ Jeden muž potom povedal Omarovi: „Mám ti ukázať, koho poveriť? Pover Abdulláha Bin Omara (p. a. Omarovho syna)!“ Omar odpovedal: „Boh nech je proti tebe! Prisahám na Boha, že nikdy som od Boha nič také nežiadal, beda ti! Ako mám poveriť muža, ktorý sa nedokázal rozviesť so svojou ženou? Nepocitujeme žiadnu potrebu rozhodovať o záležitostiach, ktoré sa vás týkajú. Nikdy som nebol s touto pozíciou spokojný, aby som ju želal niekomu z obyvateľov môjho domu (p. a. rodiny). Ak to bolo niečo dobré, tak sme dostali podiel z toho, a ak to bolo niečo zlé, tak sa to odvráti od našej rodiny, rodiny Omarovej. Postačí rodine Omarovej, že bude zúčtovaniu podrobený jeden muž z nich, ktorý bude opýtaný na záležitosti Muhammadovho spoločenstva (p. a. opýtaný, ako vládol a ako spravoval veci verejné). Veru som potrápil samého seba a nedostatku som vystavil svoju rodinu. Ak by som skončil s vyrovnaným výsledkom, nezískal som ani zlé skutky a ani dobré, potom budem šťastný. Zvážim to, pretože ak by som niekoho poveril, tak už predom mnou poverenie dal niekto, kto bol lepší než ja (p. a. myslel tým Abú Bakra). A ak by som sa poverenia zdržal, tak už predom mnou sa poverenia zdržal niekto, kto bol lepší než ja (p. a. myslel tým proroka Muhammada). Boh nedopustí, aby sa vytratilo (zaniklo) náboženstvo Ním zoslané.“ Potom od neho všetci odišli preč.¹⁴⁵

Na uvedenej udalosti si môžeme všimnúť niekoľko podstatných znakov. Prvým znakom je, že Omar spomínal Abú

¹⁴⁵ Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórie, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana č. 214.

Ubejdu pre jeho zásluhy. Ďalej spomínal, že keby Abú Ubejda nebol k dispozícii, bol by vedením štátu poveril (dal Ahd) Sálema, **otroka** Abú Huzejfu! Samozrejme, že to nebolo reálne, aby to Omar presadil, ale z toho vidno, až kam vo vtedajšej dobe siahali úvahy niektorých významných muslimov o vedení štátu. Nemalo to byť na základe príbuzenstva, spoločenského postavenia, príslušnosti k rodu a podobne, ale kritériom mali byť zásluhy a morálna, spoločenská a vedomostná zrelosť. Tie totiž zaručovali čo najspravodlivejšie vedenie štátu.

Ďalším podstatným znakom v uvedenej udalosti, ktorý si môžeme všimnúť, je, že z úcty k Omarovi niekto z prítomných mu navrhol, aby dal Ahd svojmu synovi Abdulláhovi Bin Omarovi. Abdulláh pritom mal dobrú povest' a nemožno povedať, že by nespĺňal požiadavky, ktoré na túto pozíciu Omar kládol. A je dosť možné, že by sa mu bolo podarilo svojho syna presadiť, zvlášť preto, že to bol Omarov syn, že spĺňal predpoklady na túto pozíciu a patril k významnému rodu z Qurejšu. Okrem toho by išlo o klasický model vládnutia, ktorý v tej dobe všade na okolí prevládal, keď otec svojho zdatného syna poveril vedením štátu po svojej smrti. Omar však tento návrh v zárodku zarazil z niekoľkých dôvodov. Prvým bol dôvod, že išlo o jeho syna a on nechcel, aby sa otázka poverenia (udelenia Ahdu) stala záležitosťou jednej rodiny alebo jedného rodu (ako sa stalo, počnúc kalifátom Umejjovcov). Druhým vážnym dôvodom bola skutočnosť, že Omar vládnutie a svoj úrad hlavy štátu vnímal ako ťarchu a veľké bremeno. Viackrát zdôraznil, že Omarova rodina týmto bremenom trpela. Omar totiž striktné počas svojej vlády oddeľoval svoj majetok od štátneho, a to do takej miery, že zakazoval sebe a svojej rodine to, čo iným

povoľoval. Takže nechcel, aby po ňom touto ťarchou trpela jeho rodina a chcel, aby si užili život v postavení, keď nebudú zodpovedať za verejné financie a majetky. Posledným dôvodom bolo, že Omar chcel, aby nastala zhoda väčšiny v tom, komu bude Ahd daný a kto bude ním poverený a aby bol následne aj zvolený a potvrdený. Takáto zhoda mohla nastať len vtedy, keď s takouto osobou súhlasili ľudia, resp. vedúce osobnosti rôznych skupín, a teda aj ich nasledovníci. To ho viedlo potom k tomu, aby ustanovil z takýchto významných osobností skupinu voliteľov (Ahl Al Šúra), z návrhu ktorej by vzišlo poverenie (Ahd) dané jednej osobe a tú by ľudia následne verejne na základe Bejay buď potvrdili, alebo nepotvrdili. Každý z uvedených osobností (ktoré tvorili skupinu voliteľov) sa totiž postaral o to, aby presvedčil svojich ľudí o vhodnosti toho, komu bol Ahd daný.

Pred svojou smrťou Omar teda určil skupinu šiestich muslimov, ktorí mali vybrať kandidáta na hlavu štátu po jeho smrti. Určil skupinu voliteľov, ktorí mali navrhnúť kandidáta. Táto skupina sa nazývala Ahl Al Šúra, čo možno preložiť ako poradenský zbor. Nakoniec volitelia zvolili Osmána Bin Affána a jemu bol daný Ahd. Na základe Ahdu bol potom následne Bejou ľuďmi potvrdený do vedenia štátu.

2.3.1. Charakteristické črty vlády Omara Bin Al Chattába

V jednom zo svojich odkazov Omar odkázal jednému zo svojich správcov: „... a čo sa týka spravodlivosti, v tej sa

nedá poľaviť ani zblízka, ani zd'aleka, ani počas ťažkých časov, ani počas hojnosti. Spravodlivosť, aj keď by mohla vyzeráť ako slabosť, je silou, ktorá skôr uhasí krivdu a zaženie nepravdu než nespravodlivosť .. (p. a. Omar mal tým na mysli, že uskutočňovať spravodlivosť, aj keď by sa na prvý pohľad zdalo, že tým sa oslabuje moc, je lepšie ako sa snažiť silou bez spravodlivosti o nápravu.)¹⁴⁶

Obdobie, počas ktorého stál Omar Bin Al Chattáb na čele štátu, opísal Dr. Ahmad Al Salabi, ktorý povedal: „... Ižtihád (p. a. navrhovanie a uzákonenie nových právnych noriem a tvorivá rozhodovacia činnosť súdu) bol jednou z najvýznamnejších stránok v živote Omara počas obdobia jeho kalifátu, počas ktorého sa odohralo množstvo udalostí. Ustrážil náboženstvo, zdvihol vlajku žihádu (p. a. v najširšom zmysle slova, nielen v boji), otvoril nové územia, ustanovil spravodlivosť medzi ľuďmi, založil prvé ministerstvo financií v islamskom štáte, vybudoval regulárnu armádu na obranu a ochranu hraníc, zorganizoval výplaty a renty, dal zriadiť štátne inštitúcie a archívy, vymenoval správcov, štátnych úradníkov a sudcov, ustanovil menu pre každodenný finančný život, zorganizoval poštu, založil systém Hisby, ustanovil letopočet Hižry, ponechal nové otvorené územia vo vlastníctve štátu bez toho, aby ich rozdelil, zakladal mestá a dal ich vybudovať. Preto o ňom možno právom povedať, že bol princom

¹⁴⁶

Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórii, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana č. 98.

(správcom záležitostí) veriacich a že bol tým, kto vybudoval islamský štát.¹⁴⁷

Dr. Al Salabi uviedol ako jednu z hlavných predností obdobia, počas ktorého stál na čele štátu Omar Bin Al Chattáb, zdvihnutie vlajky žihádu a otvorenie nových území. Ako sme už spomenuli, myslel sa tým žihad v jeho najširšom zmysle slova, skutočnosť, ktorú dokladuje hlavne správanie sa Omara a muslimov počas obdobia Omarovho kalifátu. Je však veľmi podstatné pochopiť, čo znamenal žihad v tom období, ako aj to, čo znamenalo otvorenie nových území v ponímaní muslimov v tej dobe. Slovo výboje a dobývanie nových území sa v slovníku tej doby nevyskytovalo. Prví muslimovia boli vystavení prenasledovaniu, mučeniu a rôznym mukám pre svoje náboženstvo. Len preto, že boli muslimovia. Ako sme už uviedli, to bol hlavný dôvod emigrácie muslimov z Mekky do Mediny. Oni teda otázku náboženskej slobody a možnosť výberu svojho náboženstva vnímali veľmi citlivo. A Korán ich v tom utvrdil, keď ustanovil, že nikto nesmie byť nútený prijať akékoľvek náboženstvo proti svojej vôli. To je jedna zo základných zásad, na ktorých je islamské náboženstvo postavené, čo sa týka prijatia islamského náboženstva a otázky náboženskej slobody. Z toho pohľadu muslimovia vnímali právo každého človeka na to, aby si vybral svoje náboženstvo a svoje náboženské vyznanie slobodne, bez nátlaku a bez predsudkov. Situácia bola v tej dobe taká, že medzi islamským štátom a okolitými územiami, najmä na hraniciach štátu,

¹⁴⁷

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana č. 538.

vznikali boje, ktoré potom viedli k tomu, že jedna alebo druhá strana vyhrala, a teda pripojila získané územia k svojim územiám. Okrem územných ziskov alebo koristi prví muslimovia vnímali tieto boje aj ako boje za oslobodenie tých území, ktoré boli podrobené vtedajšími ríšami (najmä Byzantskou a Perzskou) a ako prostriedok poskytnutia možnosti slobodnej voľby náboženstva a náboženského vyznania obyvateľom uvedených území, a tak aj možnosti dôstojného života, v ktorom by neboli neúmerne ničím zaťažení, a mohli by žiť tento svoj život v bezpečí a dôstojnosti. Ľudia tej doby boli totiž takmer v každej oblasti života pod vplyvom svojich čelných predstaviteľov alebo vládcov a správcov, ktorých tam dosadili ríše, ktoré tieto územia mali zabraté. Tí si tam často presadzovali aj násilnú zmenu náboženstva podrobeného obyvateľstva, čo prví muslimovia vnímali ako krivdu páchanú na tomto obyvateľstve, najmä preto, že hodnota viery a náboženstva a možnosť ich slobodného výberu určujú smerovania človeka po smrti, po odchode z tohto života. To, či človek pokračuje do lepšieho života, do raja, alebo do zlého života, do pekla. Najmä z tohto pohľadu vnímali prví muslimovia svoje poslanstvo vo vzťahu k novozískaným územiám, ktoré oni nazývali „nimi otvorené územia“, a nie nimi dobyté územia. Toto vnímanie podčiarkujú dve hlavné skutočnosti. Prvá skutočnosť bola tá, že keď muslimské vojsko prichádzalo k vojsku nepriateľa alebo k jeho opevneniu, malo od samotného kalifa príkaz ponúknuť obyvateľstvu územia, na ktoré prišlo, jednu z troch možností (nie jednu z dvoch možností). Buď uznať islamské náboženstvo, a teda patriť medzi muslimov, alebo ostať tak ako dovtedy, na svojom pôvodnom náboženstve, alebo na inom, ktoré chcú, a to s tým, že budú odvádzať štátu žizju

(keďže muslimovia odvádzajú zakat) a za to dostanú od islamského štátu najmä záväzok, že tento štát ich bude ochraňovať pred nepriateľmi a bude im garantovať náboženskú slobodu vo veciach ich náboženstva, alebo tretiu možnosť - bojovať proti muslimskému vojsku. Uzatvorenie mieru a mierových dohôd v tomto prípade spadalo do druhej možnosti. Táto zásada je zakotvená napríklad vo veršoch č. 90-91 štvrtej kapitoly Koránu zvanej „Ženy“. Druhou skutočnosťou je tá skutočnosť, že na územiach, ktoré sa dostali pod islamský štát prvých muslimov, sa zachovali náboženské, národnostné a iné menšiny. Zachovali sa chrámy, kostoly, synagógy, starobylé tisícročné pamiatky, staré pohanské stavby, sochy a iné. Prešli stáročia, počas ktorých mohli byť tieto pamiatky úplne zničené a obyvateľstvo vyznávajúce iné než islamské náboženstvo mohlo byť vyhladené alebo jeho náboženstvo násilne zmenené alebo obyvatelia by boli vyhnaní. Nestalo sa tak. Dokonca mnohé z najstarších kresťanských a iných cirkví a rádov existujú na uvedených územiach dodnes. Najmä oba uvedené fakty svedčia o tom, že prví muslimovia vnímali boje, ktoré viedli, nielen ako boje na ochranu svojho územia, ale aj na oslobodenie ostatných ľudí s cieľom dať im novú šancu na iný život podobne, ako ho aj oni posolstvom islamu dostali. Dôveryhodne doložený spôsob života mnohých prvých muslimov, ktorí žili za života posla a proroka Muhammada a po jeho smrti, nám ukazuje, že oni neprahli po bohatstve, sláve a ani po pôžitkoch tohto života. Vážili si život a ich najväčšie obavy spočívali v tom, aby niekomu neukrividili, nieto ešte niekoho neprávom zabili. Takže nemali žiadnu motiváciu obsadzovať iné územia, okrem jedinej - ponúknuť ľuďom možnosť, ktorú oni dostali, keď mohli spoznať islam a jeho zásady, s vedomím, že ak sa budú držať základných zásad

islamu, ich ďalší život bude pokračovať k lepšiemu. Vedeli, že ak obyčajní ľudia nebudú oslobodení spod záväzkov a väzieb, ktorými ich zväzovali ich vodcovia a správcovia, nebudú mať možnosť urobiť žiadnu zmenu vo svojom živote. To bola základná motivácia prvých muslimov.

Tu samozrejme hovoríme najmä o prvých muslimoch a hlavne o tých, ktorí žili za života Muhammada (p.) a niekoľko rokov po jeho smrti. Neskôr sa aj vo vojsku muslimov objavujú muslimovia, ktorých viera nebola dostatočne silná, ale aj takí, ktorí bojovali nielen za oslobodenie ostatných ľudí a preto, aby mali ľudia možnosť zmeniť svoj život, ale aj za účelom získania vojnovnej koristi a iné. To určite nie je možné vylúčiť. Podstatné však je, že sme sa pokúsili vysvetliť zámery a myslenie prvých muslimov a aj to, aká sila ich hnala k tomu, že neskôr sa územie islamského štátu už rozprestieralo na troch kontinentoch a tamojšie obyvateľstvo ich prijalo bez výraznejších vzbúr a povstaní.

2.4. Islamský štát počas kalifátu Osmána Bin Affána

Osmán Bin Affán bol zvolený do vedenia štátu a ujal sa svojho úradu. V tomto úrade zotrval 12 rokov.

Keď sa Osmán ujal svojho úradu, predniesol k ľuďom verejný prejav, v ktorom povedal: „Bolo mi dané poverenie a ja som ho prijal. Ja nasledujem to, čo bolo predou mnou a neprichádzam s ničím novým vymysleným. Máte môj záväzok, že dodržiám tri veci po dodržaní knihy Božej a tradície jeho proroka (p.), a to, že budem nasledovať tých, ktorí boli predou mnou vo veciach, na ktorých ste sa zhodli a určili ste ich a ktoré sa stali tradíciou dobrých ľudí, s ktorou sa súhlasilo verejne a že sa vás nedotknem v zlom, iba vo veciach, v ktorých si zaslúžite potrestanie. Život pozemský prekvitá a ľudia po ňom zatúžili a veľké množstvo z ich radov sa k nemu priklonilo. Preto sa neprikláňajte k životu pozemskému a nedôverujte mu, pretože on nie je hoden dôvery, a vedzte, že zanechá na pokoji len toho, kto ho zanechal.“¹⁴⁸

Prvé posolstvo Osmana svojim správcom, správcom územia štátu, znelo: „Boh prikázal správcom, aby boli pastiermi (p. a. aby sa o ľudí starali) a neuložil im, aby boli vyberačmi daní. Najvýznamnejší ľudia tohto spoločenstva boli stvorení

¹⁴⁸

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 86.

ako pastieri a neboli stvorení ako výbercovia daní. Vaši správcovia sa postupne začali meniť na výbercov daní a prestávajú byť pastiermi. Ak by sa tak stalo, zanikne ostýchavosť, dôvera a poctivosť. Veru, najspravodlivejšie je, aby ste sa pozreli na veci a záležitosti muslimov, na to, ako sa majú, dali im peniaze, ktoré im patria a aby ste vzali od nich to, čoho sú oni povinní. Potom budete ďalej kráčať k ľuďom, s ktorými nás viažu dohody a záväzky (p. a. nemuslimovia, ktorí tam žili) a dáte im to, čo im patrí a vezmete si od nich len to, čoho sú povinní. Potom budete pokračovať k svojmu nepriateľovi, ku ktorému prichádzate, začnite s ním tým, že budete k nemu poctiví.¹⁴⁹

Napriek uvedenému listu svojim správcom Osmán neustále kontroloval ich činnosť viacerými spôsobmi. Uvedieme z nich tie najdôležitejšie: 1. Osmán dbal o to, aby sa zúčastnil púte každý rok a aby si tam vypočul sťažností ľudí na správcov. Trval aj na tom, aby boli prítomní aj jeho správcovia, aby ich tak rovno konfrontoval s tými, ktorí sa na nich sťažujú a zistil stav vecí. 2. Pýtal sa bežných ľudí a cestujúcich, ktorí prichádzali z rôznych častí zeme, na situáciu, ktorá tam vládne a na správanie sa správcov pri jej správe. 3. Venoval pozornosť oficiálnym listom a sťažnostiam, ktoré mu zasielali obyvatelia rôznych častí štátu. 4. Posielal svojich vlastných inšpektorov nezávisle od systému kontroly, aby mu zisťovali stav vecí v jednotlivých oblastiach. Títo inšpektori boli zvyčajne známe osobnosti, alebo to boli známi

¹⁴⁹

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 87.

prorokovi spoločníci. 5. Požadoval pravidelné písomné podrobné správy od správcov.¹⁵⁰

Zaujímavosťou však je, že Osmán určil nielen povinnosti správcov, ale aj ich práva. Medzi tieto základné práva patrilo: 1. Aby boli poslúchnutí a nasledovaní vo veciach, v ktorých nekázali nič, čo by sa priečilo tomu, čo Boh uložil. 2. Ľudia mali odporúčať a radiť správcom ohľadom toho, čo dobre konajú a v čom sa mohli zmýliť, aby mohli chyby napraviť, 3. Poskytnúť podporu správcovi v prípadoch, keď to potrebuje, po vyjasnení si správnosti postoja správcu. 4. Prejavovať správcovi úctu potom ako sa skončí jeho funkcia v úrade. 5. Právo na dostatočnú odmenu, ktorá zaručí jeho bezúhonnosť a živobytie.¹⁵¹

Vo svojom prvom liste výbercom dávky zakat a žizje Osmán odkázal: „Boh stvoril stvorenie v pravde, preto neprijme nič iné než pravdu. Vezmite to, čo právom náleží a dajte to, čo právom náleží. Poctivosť (p. a. poctivosť tu znamená byť spravodlivý a dávať a vracieť každému to, čo mu právom patrí), veru, poctivosť vám odkazujem. Dbajte o ňu a nebuďte prvými, kto bude o ňu pripravený, čím sa stanete spoločníkmi tých, ktorí prídu po vás v tom, čo ste získali (p. a. myslel tým, že budú mať podiel na zlých skutkoch, ktoré z toho budú prameniť). Plňte to, čo je vám zverené! Veru,

¹⁵⁰

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsir Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 277-278.

¹⁵¹

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsir Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 279-282.

plňte to, čo je vám zverené. Nekrivdite sirote ani nikomu z tých, s ktorými nás viažu dohody (p. a. nemuslimov), pretože Boh je odporcom toho, kto by im ukrivdil.“¹⁵²

Keď bol Osmán zvolený za kalifu, prišla za ním do Mediny delegácia zložená z obyvateľov Nežránu v Iraku. Osmán nato napísal o nich svojmu správcovi v Iraku: „V mene Boha milostivého, v moci ktorého je milosť. Od Božieho služobníka Osmána, princa muslimov, Valídovi Bin Uqbovi. Mier s tebou. Ďakujem Bohu, niet boha okrem Neho. Usqof a Al Áqeb a delegácia z ľudí Nežránu, ktorí sú v Iraku, prišli za mnou, poťažovali sa mi a ukázali mi, na čom sa s Omarom predtým dohodli (p. a. Omar Bin Al Chattáb). Pritom vieš, čo ich postihlo zo strany muslimov. Odpustil som im tridsať častí zo žizje, ktorá im bola určená. Urobil som tak kvôli božej spokojnosti, chvála Jeho nech je vysoko vznešená. Taktiež som im určil všetky pozemky, ktorými ich Omar obdaroval za ich pozemky v Jemene. Preto sa staraj o nich v dobrom. Sú to ľudia, ktorí majú u nás záväzok a poznali sme sa navzájom. Vyžiadať si záväzok, ktorý im Omar písomne dal a daj im všetko, čo je v ňom uvedené. A keď si overíš písomný záväzok, ktorý im dal Omar, tak im tento záväzok (p. a. jeho písomné vyhotovenie) vráť. Mier nech ťa sprevádza.“ Bolo to v roku 27 letopočtu Hižry.¹⁵³

¹⁵²

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 89.

¹⁵³

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 137.

Kalifát Osmána Bin Affána sa vyznačoval najmä tým, že počas neho sa rozšírilo územie islamského štátu do zvyšku severnej Afriky a do niektorých ďalších oblastí Ázie a uskutočnilo sa ďalšie rozčlenenie štátneho aparátu a jeho rozvetvenie na väčší počet špecializácií. Rozšírenie územia štátu spôsobilo, že vzrástlo bohatstvo štátu, ako aj jednotlivcov a správcov jednotlivých oblastí, na ktoré bol islamský štát administratívne rozdelený. Ďalším znakom druhej polovice Osmánovej vlády bolo, že mu bolo vyčítané uprednostňovanie svojich blízkych a rodiny pri delení nových území, ktoré pribudli k územiu islamského štátu. Tieto posledné faktory viedli k tomu, že vzrastal odpor niektorých ľudí voči Osmánovej vláde, a to najmä tých, ktorých on odvolal zo štátnych a administratívnych pozícií alebo ktorým nenadelil nič z majetkov, ktoré boli získané.

Čo sa týka verejných financií, vyberanie dávky zakat, žizje, chirázu a ušúru (boli to rôzne typy poplatkov a daní), Osmán pokračoval v tom, čo sa postupne zaužívalo v období Muhammada (p.), Abú Bakra a Omara. Zvlášť sa vyzdvihovali dva princípy: a) úmerné zaťaženie platiteľov (v závislosti od objektívnych okolností a subjektívnych možností), b) vybraté dávky a dane sa najprv použili na miestne potreby (miestnu správu, platy, miestnu infraštruktúru a pod.) a len to, čo zvýšilo, sa posielalo do hlavnej štátnej pokladnice. Posilňovali sa tým dva základné princípy, ktoré zdôrazňoval Korán a prorok Muhamma, a to: a) každý má prispievať na pomoc ostatným v rámci svojich možností a bez kladenia vysokej, ničím neodôvodnenej záťaže, b) financie, ktoré sú vyberané od obyvateľstva, sa vyberajú preto, aby sa znižovali sociálne rozdiely najmä na mieste, kde sa vyberajú, takže sú v určitom zmysle slova právom chudobných voči majetku bohatých, ktorí

z majetku týchto chudobných vytvárali svoje bohatstvá. Princíp miestneho používania vyberaných daní sa preto prejavoval tak, že tieto sa použili prioritne pre miestne obyvateľstvo a až to, čo zvýšilo nad miestnu potrebu, sa zasielalo do centra štátu.

Vyberanie miestnych poplatkov a daní bolo zverené správcom jednotlivých oblastí. Tí mali na starosti, okrem iného, dozerat' na vyberanie financií zo žizje, chirážu a ušúru z obchodu. Vybrané financie mali správcovia použiť na správu svojej oblasti. To, čo zvýšilo, posielali do centra štátu – do Mediny. To sa ale netýkalo dávky zakat, ktorá sa vyberala od bohatých v danej oblasti a minula sa výlučne na chudobných, ktorí v nej žili.¹⁵⁴

Celkovo sa v tomto období zo štátnej pokladnice – štátnych financií financovali najmä: 1) hlavné potreby štátu, 2) výdavky verejnej a štátnej správy, 3) založenie prvej námornej flotily, 4) z určenej časti sa prispievalo na budovanie mešít, 5) na výplaty správcov jednotlivých oblastí štátu, sudcov, vojakov, štátneho aparátu, 6) budovanie infraštruktúry, verejných vodných zdrojov, verejných studní a nádrží, 7) z príjmov z dávky zakat a z päťtiny toho, čo pochádzalo z majetkov získaných pri vojenských víťazstvách, sa pomáhalo slabým vrstvám spoločnosti, akými boli biedni ľudia,

¹⁵⁴

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 144.

chudobní, siroty, poskytovala sa aj cudzincom a pocestným a poskytovala sa aj na oslobodenie spod otroctva a iné.¹⁵⁵

Z hľadiska administratívneho usporiadania štátu Osmán urobil jednu významnú zmenu, ktorá neskôr zohrala svoju rolu pri udalostiach spojených so sporom medzi Alim a Muávijom. Osmán totiž administratívne spojil oblasť Šámu a Arabského polostrova do jedného administratívneho celku, ktorého správcom sa stal dovtedajší správca Šámu Muávija Bin Ebí Sufján. Ako uvádzajú historické zdroje, bolo to zrejme kvôli zvýšenému nebezpečenstvu na severnej hranici štátu zo strany Byzantskej ríše.¹⁵⁶

V porovnaní s Omarom mal Osmán od začiatku odlišný prístup k zamedzeniu nadobúdania majetkov muslimami a k obmedzeniu pohybu prorokových spoločníkov pri cestovaní do iných oblastí štátu. Kým Omar dbal na to, aby sa nevytvárali veľké majetkové rozdiely medzi ľuďmi, Osmán povolil muslimom mať veľké majetky, budovať paláce a nadobúdať rozsiahle pozemky.

Uvedené platilo aj ohľadom obmedzenia cestovania spoločníkov proroka Muhammada a Qurejšovcov do rôznych častí štátu. Ako sme už uviedli, Omar mal obavy, aby ľudia nezačali striktné a bez pochopenia zmyslu a obsahu učenia

¹⁵⁵

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 147.

¹⁵⁶

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 232.

nasledovať roztrúsených prorokových spoločníkov, ktorí nielen učili ľudí islamské náboženstvo, ale niektorí z nich zastávali aj pozície sudcov alebo zakladali vzdelávacie inštitúcie a školy. Tým vytvárali svoje vlastné školy a učili v nich okrem iného aj v nárečí kmeňa, z ktorého pochádzali. To bol aj hlavný dôvod, prečo sa za čias Osmána pristúpilo ku kladeniu veľkého dôrazu na prednášanie Koránu v dialekte kmeňa Qurejš (v ktorom bol Korán pôvodne zoslaný a spísaný) a prečo sa Korán v tomto pôvodnom dialekte vyhotovil vo viacerých kópiách, ktoré sa rozposlali do hlavných oblastí štátu a stali sa oficiálnou kópiou Koránu, pričom všetky ostatné čiastkové verše a súkromné kópie, ktoré muslimovia mali, sa spálili. Schválili to aj tí spoločníci proroka Muhammada, ktorí mali svoje vlastné kópie a tie dali spáliť. Uvedomili si totiž, že oni rozumejú textu, ktorý je na ich kópiách a je napísaný v ich dialekte, no ich nasledovníci tomu nemusia rozumieť a môže vzniknúť spor o tom, v ktorom dialekte Korán písať. Napriek nesmiernej dôležitosti tejto práce a zhode o nej bola to jedna z vecí, ktoré Osmánovi jeho odporcovia vyčítali. Vyčítali mu, že dal spáliť všetky súkromné čiastkové kópie Koránu, ktoré si prorokovi spoločníci napísali pre seba.¹⁵⁷ Osmánov súhlas s vyhotovením oficiálnych kópií Koránu Osmánovi odporcovia Osmánovi vyčítali a to bol aj jeden z ich hlavných argumentov, prečo žiadali jeho zosadenie. Boli to tí istí ľudia, ktorí sa neskôr pridali k táboru Aliho a ktorí Aliho potom zradili. Pritom však o vyhotovení kópií Koránu Ali neskôr povedal: „Ľudia! Nehovorte o Osmánovi to, čo nie je pravda

¹⁵⁷

Viac sa o spôsobe prepísania Koránu za čias kalifu Osmána možno dočítať v publikácii: Abdulwahab Al-Sbenaty, Korán z pohľadu vedy o Koráne, ALJA, s.r.o., rok vydania: 2001, strana 42 a nasledujúce.

a hovorte o ňom len v dobrom. Prisahám na Boha, že urobil to, čo urobil (p. a. vyhotovenie oficiálnych kópií Koránu) pod dozorom nás všetkých (p. a. prorokových spoločníkov) .. Prisahám na Boha, keby som bol na jeho mieste, bol by som urobil to isté, čo on urobil.“¹⁵⁸

Osmán i napriek tomu, čo sa mu vyčítalo, sa staral o ľudí a snažil sa o riadenie štátu čo najlepšie.

Músa Bin Talha uviedol: „Videl som Osmána Bin Affána, ako sedel na Minbare (p. a. vyvýšené miesto, na ktorom sedával ten, kto kázal) a rozprával sa s ľuďmi, pýtal sa ich na ich správy a na ceny.“ Ďalej uviedol: „Videl som Osmána, ako v piatok vyšiel von a mal oblečené žlté šaty. Sadol si na Minbar a bol vyhlásený Azán (p. a. Azán je oznámenie času modlitby). Potom sa rozprával s ľuďmi o ich cestách, o tom, kto pricestoval a kto je chorý. Staral sa o záležitosti ľudí, za ktorých bol aj ako hlava štátu zodpovedný. Plnil požiadavky tých, ktorí o niečo žiadali a rodičom pri narodení dieťaťa určoval dary zo štátnej pokladnice.“¹⁵⁹

Al Sajúty uviedol, že Al Zahry povedal: „Osmán bol na čele štátu dvanásť rokov. Prvých šesť rokov mu ľudia nič nevyčítali. Bol pritom u Qurejšovcov obľúbenejší než Omar

¹⁵⁸

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 235.

¹⁵⁹

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 118.

Bin Al Chattáb, pretože Omar bol na nich prísny... Priklonil sa k nim a udržiaval s nimi úzke vzťahy (p. a. Osmán s Qurejšovcami). Neskôr bral to, čo konali, na ľahkú váhu. Štátnymi funkciami posledných šesť rokov poveroval svojich príbuzných a rodinu. Marwánovi odkázal jednu pätinu Afriky. Dal svojim príbuzným majetky. Odôvodňoval to tým, že Boh prikazoval udržiavať dobré vzťahy s príbuznými. Pritom povedal: „Abú Bakr a Omar si nevzali to, čo im z majetkov patrilo, ale ja som si to vzal a rozdelil som to medzi svojich príbuzných“. To mu však ľudia neschválili.“¹⁶⁰ Na strane druhej ale Dr. Al Salabi uvádza, že Osmán ustanovil 18 správcov. Z toho bolo celkovo 5 správcov z jeho rodu, z rodu Bení Umejja, pričom v dobe, keď došlo k zavraždeniu Osmána, úradovali len traja, pretože dvaja boli predtým odvolaní.¹⁶¹

Mimoriadne dôležité je uvedomiť si, že počas obdobia, v ktorom Osmán stál na čele štátu, sa územie štátu do značnej miery rozšírilo, pribudlo bohatstvo a blahobyť, no predovšetkým sa zmenila skladba obyvateľstva štátu. Mnohí spoločníci proroka Muhammada opúšťali tento život a zomierali v dôsledku vyššieho veku alebo vojenských stretov, ktorých sa zúčastňovali. Pribúdali noví obyvatelia pochádzajúci z radov obyvateľstva nových území, ktoré sa stali

¹⁶⁰ Žalál Al Dín Al Sajúty, *História kalifov*, vydalo Ministerstvo pre správu náboženských záležitostí v Katare, rok vydania: 2013 (1434 podľa Hižry letopočtu) strana 270.

¹⁶¹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, *životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba*, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 374.

súčasťou štátu. Boli medzi nimi noví muslimovia, kresťania, židia a ľudia iných náboženstiev. To viedlo nielen k zmene niektorých zvykov, ale do určitej miery aj k zmene spôsobu myslenia. Pridajme k tomu ešte, že viaceré arabské kočovné kmene sa usadili a ich členovia obývali novozaložené mestá. U týchto kmeňov a ich členov bola známa ich tvrdosť a jednoduchosť, a preto boli ľahko manipulovateľní. Mali sme tu teda novú skladbu obyvateľstva, ktorá sa postupne menila.¹⁶² Uvedenú skutočnosť nám môže doložiť aj rozhovor jedného muža s Alim Bin Ebí Talebom, ktorý sa odohral neskôr, po smrti Osmána a po poverení Aliho vedením štátu. Muž sa Aliho spýtal: „Prečo sa muslimovia sporia ohľadom teba a nesporeli sa ohľadom Abú Bakra a Omara?“ Ali odpovedal: „Pretože Abú Bak a Omar vládli takým ľuďom, aký som ja. A ja dnes vládzem takým ľuďom, aký si ty.“¹⁶³

Ako uvádzajú niektoré historické pramene, Osmán tušil, že sa niekde pripravujú plány na jeho zvrhnutie. Ich pôvod podľa všetkého bol niekde v mestách Kúfa, Basra a neskôr v Egypte. Podľa všetkého išlo o skupinky, ktoré zorganizoval Abdulláh Bin Saba (jeden z ľudí Jemenu, ktorý prejavoval islam navonok, a pritom rozosieval sváry a nabádal ľudí na vzburu proti Osmánovi pod rôznymi zámienkami). Preto Osmán nechcel ponechať veľký priestor na to, aby sa mu

¹⁶²

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 346 a nasledujúce.

¹⁶³

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 355.

čokoľvek vyčítalo. Dokonca, keď bola objavená jedna skupina tých, ktorí proti nemu ľudí navádzali, dal ju priviesť a viedol s jej členmi viaceré verejnosti dostupné diskusie a vyvrátil ich argumenty, ktoré proti nemu mali. Napriek tomu členovia tejto skupiny trvali na tom, že Osmán už nie je vhodný na post hlavy štátu. Osmán ich nakoniec poslal k Muávijovi do Šámu (správcovi Šámu) s odkazom, aby zistil, prečo tak zanovito trvajú na svojom postoji a aby s nimi viedol rozhovory, v ktorých by im na základe dôkazov vysvetlil, že nemajú pravdu v tom, čo tvrdili. Osmán ich k Muávijovi poslal preto, že vedel, že on oplýva veľkou trpezlivosťou a múdrosťou, čím bol známy. Muávija túto skupinu prijal, zabezpečil jej členom pohodlie a viedol s nimi diskusie, aby tak zistil, čo v skutočnosti majú proti Osmánovi, keďže všetky ich námietky Osmán vyvrátil verejne pred ľuďmi. Keďže išlo o základ udalostí, ktoré nakoniec viedli k smrti Osmána a k zmene charakteru štátu, uvedieme niektoré najpodstatnejšie úryvky toho, čo Muávija povedal členom tejto skupiny. Okrem iného Muávija skupine pripomenul, ako žili Arabi v predislamskej dobe. Boli rozdrobení, viedli medzi sebou vojny, nemali stály mier a vyznávali niečo, čo bolo nepravdivé. Islam bol zoslaný a okrem svojho najpodstatnejšieho posolstva v duchovnej oblasti priniesol im aj mier, poriadok a prosperitu. Muávija povedal: „Vaši vodcovia predstavujú dnes pre vás ochranu, preto sa nestavajte proti tejto ochrane. Vaši vodcovia dnes majú trpezlivosť voči vášmu prekračovaniu medzí a krivdeniu a sú trpezliví voči tomu, čo robíte. Prisahám na Boha, ak neprestanete s tým, čo robíte, Boh na vás pošle niekoho, kto vás bude ponižovať, nebude voči vám trpezlivý a okrem toho budete jeho spoločníkmi v tom, čo ste na ľudí privolali počas vášho života i po vašej smrti.“ Jeden muž z uvedenej skupiny

Muávijovi povedal: „Ohľadom toho, čo si spomenul o kmeni Qurejš, Qurejšovci neboli najväčším kmeňom medzi Arabmi a ani najsilnejším, aby si nás nimi strašil. A to, čo si spomenul o správcoch, tak tí, pokiaľ by oni boli premožení, vec sa dostane do našich rúk.“ Muávija odpovedal: „Teraz som vás už lepšie spoznal. Už viem, že to, čo vás priviedlo k tomu, čo hovoríte a robíte, je váš neprezieravý spôsob rozmýšľania. Ty si ten, kto v mene vašej skupiny hovorí, ale pritom nevidím, že by si mal jasnú myseľ. A či sa ti zdá byť málo to, čo ste islamom získali, že vždy, keď ti ho spomeniem, mi pripomínaš dobu neznalosti pred islamom? ...“ Muávija dodal: „Pochopte to, aj keď si myslím, že to nedokázete pochopiť. K vysokému miestu sa Qurejšovci nedostali či už v predislamskej dobe, alebo po zoslaní islamu nijako inak než držaním sa toho, čo Boh najvyšší uložil. Neboli medzi Arabmi najpočetnejšími a ani najsilnejšími. Mali však medzi nimi najvznešenejší pôvod, boli najodvážnejší a mali dobré vlastnosti. Nik ich v predislamskej dobe, keď ľudia jedni druhých oberali neprávom o ich práva a dopúšťali sa krívd, neuchránil, jedine Boh, ktorý komu silu dá, ten nebude porazený a komu vysoké miesto dá, ten nebude ponížený. Poznáte azda Arabov, nearabov, ľudí čiernej pleti alebo červenej pleti, ktorých by čas nebol postihol niečím zlým v ich meste alebo vo svätostiach, okrem Qurejšovcov? Tým nik nekul úklady bez toho, aby ho Boh neponížil. To platilo dovtedy, kým Boh neurčil zachrániť od poníženia tohto života a zlého konca v ďalšom živote každého, komu (On) dobrodenie preukázal a kto nasledoval náboženstvo Ním určené, preto si (On) vybral najlepšieho zo stvorených (p. a. posla a proroka Muhammada) a potom dal, aby ten mal spoločníkov, z ktorých najlepší boli tí z kmeňa Qurejš. Potom postavil túto vládu na ich bedrách a učinil post

kalifa v ich radoch. Nik by ho lepšie nevykonával než oni. Boh ich preto ochraňoval, pokiaľ sa riadili náboženstvom ním daným, a preto ich už aj predtým v predislamskej dobe ochraňoval pred tým, aby boli podriadení kráľom, ktorí si vás zaviazali. Beda tebe a tvojim spoločníkom. Keby bol začal rozprávať aspoň niekto iný než ty, ale ty si začal. Ty, Sasaa, tvoja dedina je najhoršia z arabských dedín, v nej je najhoršia vegetácia, ona je v najhlbšom údolí, je známa svojou zlou povest'ou, najzákernejším susedstvom, neobýval ju žiaden vznešený alebo obyčajný človek bez toho, aby nebol ohováraný. Okrem toho ľudia tvojej dediny mali spomedzi Arabov najhoršie tituly a najhoršie pridružené príbuzenstvo. Boli ste na hranici a podliehali ste Peržanom. To pokračovalo až dovtedy, kým vás nezastihla výzva proroka (p.) (p. a. proroka Muhammada) a kým konkrétne teba nezasiahla jeho výzva. Bol si pritom cudzincom žijúcim v Ománe, neobýval si Bahrajn, aby si sa podieľal s nimi na výzve proroka (p.), preto si bol najhorší z tvojich ľudí. (p. a. Myslel tým, že sa nezúčastnil na plnení žiadnych povinností počas mieru alebo vojny po boku proroka a jeho ľudí.) Teraz, keď ti islam umožnil vzchopiť sa a zrovnoprávnil ťa s ostatnými ľuďmi a pozdvihol ťa nad spoločenstvá, ktoré ťa sužovali, prišiel si a chceš pokriviť náboženstvo Bohom dané a chceš sa vrátiť k zákernosti a poníženosti? Aj keď by tak bolo, to Qurejš nepoloží, neuškodí mu to a nezabráni mu v tom, aby splnil to, čo mu je uložené. Satan nie je nevšímavý voči tomu, čo robíte, on spoznal, že vo vašom spoločenstve sa vyznačujete zlom, preto prostredníctvom vás chce nechať ľudí sklznúť; a je vidno, že vás premohol. Pritom vie, že prostredníctvom vás nebude môcť odvrátiť niečo, čo Boh určil a ani vec, ktorú Boh chce. Zlom dosiahnete len to, že Boh dá, aby sa vám po jej

dosiahnutí otvorila možnosť vykonať ešte horšiu a hanlivejšiu vec.“ Potom Muávija vstal a opustil ich. A teda sa nezhodli.¹⁶⁴ Z toho, čo Muávija povedal, je jasné, že sa im snažil vysvetliť, že z Qurejšu vzišli prví muslimovia, ktorí sprevádzali proroka Muhammada od začiatku posolstva. Pochopili islam od samého začiatku a neustále sa učili priamo od proroka Muhammada o náboženstve a o dobrých správaniach a mravoch. Učili sa, ako spravovať verejné veci, ako sa správať v prípade boja a pod. Preto tí najbližší ľudia k prorokovi pochádzali práve z kmeňa Qurejš, a preto oni boli najvhodnejší viesť štát po jeho smrti.

Napriek uvedenému sa Muávija s uvedenou skupinou ešte stretol a ostal s nimi dlho diskutovať. Povedal im: „Ľudia! Odpovedzte mi niečo dobré, alebo radšej buďte ticho a zamyslite sa. Pozrite sa, čo je dobré pre vás samých, pre vaše rodiny, vaše kmene a čo je dobré aj pre ostatných muslimov a o to sa usilujte. Takto budete žiť vy a aj my budeme žiť s vami.“ Sasaa mu na to povedal: „Nie si toho hoden. A nemáš žiadnu výhodu, aby si bol poslúchaný vo veci, v ktorej porušuješ to, čo Boh ustanovil.“ Muávija povedal: „A či nebolo prvé, čím som začal s vami tento rozhovor, že som povedal, aby ste sa držali Bohabojnosti a Jeho poslúchli a poslúchli Jeho proroka (p.) a aby ste sa všetci držali toho, čo On určil a nerozdeľovali sa?“ Odpovedali: „Ty si prikázal rozkol a niečo iné než s čím prišiel prorok (p.).“ Muávija povedal: „Tak vám to teraz prikazujem a ak som niečo také

¹⁶⁴

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 379.

urobil, tak sa kajám Bohu a prikazujem vám, aby ste sa Jeho obávali, poslúchli Ho a poslúchli Jeho proroka (p.), aby ste ostali jednotní s ostatnými a zavrhli rozkol, aby ste si vážili tých, ktorí vedú veci verejné, aby ste im ukázali všetko, čo je dobré v rámci možností a prejavili im úctu jemným spôsobom, ak by sa v niečom zmýlili.“ Sasaa odpovedal: „Tak ti prikazujeme, aby si sa vzdal svojej funkcie, pretože medzi muslimami sú takí, ktorí sú oprávnenejší na ňu.“ Muávija povedal: „A kto je to?“ Odpovedali: „Ten, čí otec prijal islam skôr než tvoj otec a ktorý prijal islam skôr než ty.“ Muávija povedal: „Prisahám na Boha, že som islam prijal už dávno a sú aj takí, ktorí islam prijali predtým mnou, ale v tomto čase, v ktorom žijeme, nemá nik väčšiu silu zastávať tento úrad než ja. O tom bol presvedčený aj Omar Bin Al Chattáb. Pokiaľ by mal niekto väčšiu silu na vykonávanie tohto úradu než ja, Omar by ma v ňom nikdy nenechal a ani nikoho iného. Taktiež som nevykonával nič zlé, čo by si vyžiadalo, aby som sa vzdal tohto úradu. Keby boli princ veriacich a poprední muslimovia videli niečo také, on by mi to bol osobne napísal a bol by som sa tohto úradu vzdal. A keby bol Boh rozhodol, aby sa tak stalo, bol by som dúfal, že tak urobí, pretože by v tom tkvelo dobro. Ale počkajte! To, čo tu hovoríte a to, čo je tomu podobné, je presne to, čo by si satan želal a čo by aj prikázal! Prisahám na Boha, že keby mali byť veci rozhodované podľa vášho názoru a vašich želaní, nebola by sa správa vecí nikdy dostala do rúk tých, ktorí islam skutočne nasledujú, ani na jeden deň a jednu noc. Boh však veci určuje a stará sa o ne a nakoniec sa stane to, čo On chce, preto sa spamätajte, vráťte sa k dobru a to aj kážte.“ (p. a. Muávija stále mal na mysli jednotu pri určovaní správcov vecí verejných a pri správe týchto vecí.) Povedali: „Nie si toho hoden.“ Muávija povedal:

„Prisahám na Boha, že Boh sa môže na niekoho hnevať a aj ho potrestať tak, že proti nemu obráti, čo koná. Bojím sa o vás, že budete pokračovať v počúvaní toho, k čomu vás satan nabáda, až kým vás nasledovanie satana a neposlúchnutie Boha, v moci ktorého je milosť, neprivedú do zlého príbytku, keď sa na vás Boh nahnevá v súčasnosti a v ostatnom živote budete ponížení.“ Muži skočili po Muávijovi, silno ho chytili za jeho bradu a hlavu. Muávija povedal: „Tu nie ste na území Kúfy. Prisahám na Boha, že keby obyvatelia Šámu uvideli, čo ste teraz urobili a boli by teda toho svedkami, nemal by som silu im zakázať vás zabiť (p. a. že vztiahli svoje ruky v zlom na správcu bez akéhokoľvek úradného rozhodnutia alebo súdu). Prisahám na Boha, to čo robíte, sa podobá jedno na druhé.“ Potom Muávija odišiel a povedal: „Prisahám na Boha, nevojdem k vám znova, pokiaľ budem živý.“¹⁶⁵

Je otázne, čo v skutočnosti nakoniec viedlo k zabitiu Osmána. Niektoré historické zdroje viac zvyrazňujú negatívnu úlohu Osmánovej rodiny a rodu, iné zasa komplot, ktorý bol voči nemu zostrojený. Niektoré sa prikláňajú k tomu, že správanie sa správcu, ktorého ustanovil Osmán na správu Egypta, odštartovalo udalosti, ktoré viedli nakoniec k zabitiu Osmána. Tieto historické zdroje celú situáciu vykresľujú tak, že veci sa postupne vyvíjali tým smerom, že Osmán stratil kontrolu nad niektorými vecami, ktoré robili bez jeho vedomia jeho príbuzní a správcovia. Formálna príčina zabitia Osmána spočívala v tom, že keď za Osmánom prišla delegácia zložená

¹⁶⁵

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 381-382.

z niektorých popredných obyvateľov Egypta (na niektorých miestach sa píše, že počet jej členov bol okolo 700) a dožadovala sa zmeny správcu Egypta Ibn Ebí Sarha, ktorý sa mal voči nim dopustiť niekoľkých krívd, Osmán im to prisľúbil (dočasnú zmenu správcu), kým nevyšetrí celú záležitosť. Preto im stanovil dočasného správcu, ktorého poslal s nimi. Neskôr mal jeden z Osmánovho príbuzenstva poslať varovanie oficiálnou cestou (poslom) správcovi Egypta, aby celú delegáciu zabil alebo uväznil. Keď sa to jej členovia dozvedeli (tak, že posol prešiel popri nich viackrát akoby pred nimi utekal a oni ho zajali a našli uňho list!¹⁶⁶), vrátili sa do Mediny a dožadovali sa toho, aby im Osmán vydal túto osobu, o ktorej mali vážne podozrenie, že to urobila. Osmán to mal odmietnuť s odôvodnením, že sa obáva, že tohto jeho príbuzného zabijú bez súdu, a tým by nastal rozkol medzi muslimami. Preto táto skupina obkľúčila Osmána v jeho dome a nedovolila, aby sa k nemu dostala voda a jedlo, kým im nevydá uvedenú osobu. To Osmán stále odmietal.

O uvedenom liste, ktorý bol formálnou zámienkou obkľúčenia Osmána, Dr. Al Salabi napísal: Hlavnou príčinou toho, čo sa dialo, bol aj organizovaný plán na vznietenie rozporu medzi muslimami, ktorý naplánoval Ibn Saba (konvertovaný muslim židovského pôvodu z Jemenu). Ten si postupne nachádzal stúpcov pod rôznymi zámienkami, najmä v Kúfe, Basre a Egypte. Písal podvrhnuté listy, ktoré prezentoval pred ľuďmi, že to boli listy prorokových

¹⁶⁶

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 406.

spoločníkov, v ktorých sa sťažujú a kritizujú Osmána za niektoré jeho správania. Tým v podstate postupne a organizovane vyvolával napätie voči Osmánovi a so svojimi skupinami nabádal ľudí, aby išli do Mediny za Osmánom a aby žiadali jeho odstúpenie. Ďalším tvrdením, ktorým ľudí proti Osmánovi podnecoval, bolo tvrdenie, že Osmán vzal neprávom vedenie štátu od Aliho, prorokovho bratranca, ktorý mal na to väčšie právo. Keď sa ľudia odhodlali prísť do Mediny, viedli diskusie s Osmánom a zistili, že veci neboli také, ako im boli predstavené. Až jeden z ich vodcov, Málek Ibn Al Aštar Al Nachii, povedal: „Je možné, že to bola lešť vyvolaná voči nemu (Osmánovi) aj voči vám.“¹⁶⁷ Dr. Al Salabi sa teda podobne ako mnohí ďalší sunnitskí známi učitelia prikláňa na základe historických zdrojov k tomu, že išlo o vopred dobre pripravený plán na rozvrátenie štátu. Týkalo sa to najmä uvedeného listu, ktorého pravosť bola pochybná. Dr. Al Salabi v tejto súvislosti uviedol, že prvé, čo bolo na tom podozrivé, bolo, že posol, ktorý niesol list, sa viackrát priblížil ku karaváne ľudí z Egypta a vzdialil sa od nich tak, aby ho videli, a tým vzbudil ich podozrenie. Ďalej uviedol, že ak by sa aj predpokladalo, že prichytenie posla bola náhoda, ako bolo možné, že sa karavány ľudí Egypta a ľudí Iraku vrátili súčasne do Mediny a pritom jedni išli smerom do Iraku a druhí do Egypta a vzdialenosť medzi nimi sa merala na dni pochodu?! Takže aj keby poslali posla so správou vracajúcim sa ľudom Iraku, tí by zákonite museli doraziť do Mediny niekoľko dní

¹⁶⁷

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 511.

po karavánach s ľuďmi Egypta. Avšak všetci dorazili najväčšou rýchlosťou do Mediny a prišli súčasne, čo mohlo znamenať len jedno, že boli dopredu dohodnutí (alebo aspoň ich určitá časť). Dr. Al Salabi pritom uvádza šesť celkom logických dôvodov, ktorými vyvracia možnosť, že by bol uvedený list napísaný a ak aj existoval, išlo o vopred dobre pripravený podvrh.¹⁶⁸

Dr. Al Salabi zastáva názor, že v skutočnosti bolo viacero dôvodov, ktoré viedli nakoniec k zabitiu Osmána a k rozkolu. Uviedol pritom niektoré z nich: 1) nastávajúci blahobyt a jeho pôsobenie na spoločnosť, 2) spoločenské zmeny v období, keď Osmán stál na čele štátu, 3) skutočnosť, že Osmán prišiel tesne po Omarovi, 4) odchod tých známejších prorokových spoločníkov z Mediny do ostatných častí štátu, 5) prehnaná vernosť ku kmeňovej príslušnosti, ktorá vládla z predislamského obdobia, 6) zastavenie sa rozširovania územia štátu, 7) zlé pochopenie pojmu Varaa (p. a. je to vzdanie sa pozemského života a jeho radostí), 8) osobné ambície niektorých ľudí, 9) niektoré spiknutia tých, ktorí skrývali v sebe nenávisť, 10) pevne zosnované dôvody, ktoré mali rozbúriť nespokojnosť voči Osmánovi, 11) použitie spôsobov, ktoré ľudí provokovali, 12) úloha Abdulláha Bin Sabaa vo vyvolaní rozkolu.¹⁶⁹ Tu je možné súhlasiť s Dr.

¹⁶⁸

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsir Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 407-408.

¹⁶⁹

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsir Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 471.

Salabim v mnohých z uvedených dôvodov, pretože je evidentné, že to, čo nakoniec viedlo k zabitiu Osmána a k rozkolu, bolo dôsledkom viacerých podstatnejších, ale aj menej podstatných faktorov, a nielen jedného, pričom každý z tých podstatných faktorov mal svoju váhu a silu. Tými podstatnými faktormi bola podľa nás najmä rýchla zmena spoločenskej štruktúry obyvateľstva štátu, ďalej spôsob riadenia štátu Osmánom, odlišný od toho, akým ho riadil Omar, rozprchnutie sa tých známejších prorokových spoločníkov do rôznych častí islamského štátu a výučba islamu tamojšieho obyvateľstva. V neposlednom rade to bolo aj sprisahanie, ktoré bolo zosnované proti Osmánovi a štátu ako takému a ktoré nakoniec viedlo aj k neskorším udalostiam, ku vzniku šiitského hnutia a k postupnému vzniku rôznych skupín, ktoré sa oddelili svojím myslením od dovtedy jednotného vnímania islamského náboženstva (p. a. v tom hlavnom a prvotnom vnímaní islamského náboženstva pokračovali hlavne sunniti).

Niekoľko by si mohol položiť otázku, ako je možné, že hlava takého veľkého a mocného štátu nemala ochranu alebo armádu, ktorá by ju chránila? Odpoveď na túto otázku nájdeme tiež v historických zdrojoch. Totiž na počiatku celej vzbury mnohí, aj ešte žijúci prorokovi spoločníci, neschvaľovali niektoré Osmánove politické rozhodnutia. Aj mu to verejne pri mnohých príležitostiach vyčítali. Nesúhlasili ani s tým, že Osmán odmietal vydať Marwána, osobu, u ktorej sa predpokladalo, že napísala uvedený list, ktorý vzburu a obkľúčenie vyvolal. Keď sa ale veci začali vymykať z rúk, viacerí prorokovi spoločníci sa postavili na stranu Osmána, bránili ho a poslali aj svoje deti na jeho ochranu. Nesúhlas s Osmánom bola jedna vec, no to, že už bola ohrozená jeho

bezpečnosť, bola vec druhá. Tak napríklad Ali poslal svojich oboch synov Al Hasana a Al Husejna, aby bránili Osmána.

Al Mughíra Bin Šuba uviedol, že vošiel za Osmánom, keď bol tento obkľúčený a povedal mu: „Ty si imámom všetkých ľudí a postihlo ťa to, čo vidíš. Ponúkam ti tri možnosti, vyber si jednu z nich: 1) buď vyjdeš von a prikážeš proti nim bojovať, na tvojej strane je veľká sila a početné vojsko a ty si na pravde a oni nemajú pravdu, alebo 2) vybúrame ti iné dvere, než pred ktorými stoja, nasadneš na svoje kone a odídeš do Mekky. Tam sa k tebe nepriblížia, pokiaľ budeš v nej, alebo 3) vydáš sa do Šámu, pretože sú tam obyvatelia Šámu a Muávija je na ich čele.“ Osmán mu odpovedal: „To, aby som vyšiel von a išiel proti nim bojovať ... tak to určite nebudem prvý z radov kalifov, ktorí po poslovi Božom nasledovali, kto rozliat krv vo svojom spoločenstve. Aby som odišiel do Mekky ... to neurobím, pretože som počul posla Božieho hovoriť: „Jeden muž z Qurejšu sa odvráti od islamu práve v Mekke a na neho dopadne polovica trápenia ľudí.“ A tým ja určite nechcem byť. A čo sa týka toho, že mám ísť do Šámu ... tak neopustím miesto, do ktorého som emigroval (p. a. z Mekky do Mediny v období emigrácie proroka Muhammada do nej) a kde som susedil s poslom Božím.“¹⁷⁰

Okrem uvedeného sa zachovala správa, že Zejd Bin Sábət (bol to jeden z popredných Ansárov) prišiel k Osmánovi, keď bol tento obkľúčený a povedal mu: „Ak by si chcel,

¹⁷⁰ Žalál Al Dín Al Sajúty, *História kalifov*, vydalo Ministerstvo pre správu náboženských záležitostí v Katare, rok vydania: 2013 (1434 podľa Hižry letopočtu) strana 275.

budeme Ansármí Boha dvakrát.“ (p. a. Ansárovia boli tí muslimovia z Mediny, ktorí uverili v posolstvo posla Muhammada a podporili ho.) Osmán odpovedal: „Bojovať!? To veru nie.“¹⁷¹

Z uvedeného Osmánovho výroku je jasné, že Osmán zakázal použitie vojenskej sily proti ľuďom, ktorí ho obklúčili v jeho dome. Celú vec zrejme bral ako politický spor, ktorý sa politicky aj vyrieši. Určite si pritom uvedomoval aj možný dosah na samotný štát, keby zakročil voči niekomu s použitím vojenskej sily. Celú situáciu chápal tak, že jednak nemá mandát, ktorý by ho oprávňoval použiť armádu voči vlastnému obyvateľstvu štátu a jednak si uvedomoval, že použitie armády by viedlo k veľkému rozkolu v radoch muslimov.

Ďalším momentom, ktorý u Osmána možno zohral dôležitú rolu v jeho rozhodnutí zotrvať, bola skutočnosť, že on nechcel, aby sa kalifát a kalifovia stali hračkou v rukách niektorej skupiny nespokojného obyvateľstva, ktorej keď by sa na kalifovi, ktorého všetci zvolili, niečo znepáči, zosadí ho bez ohľadu na vôľu väčšiny. To svojím spôsobom znamenalo, že Osmán bol ochotný položiť svoj život za tento princíp.¹⁷²

¹⁷¹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 348.

¹⁷² Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 111.

Nakoniec bol Osmán zabitý tak, že sa k nemu dvaja vzbúrenci dostali zo strechy domov, vnikli k nemu a dobodali ho.

Smrť Osmána ako hlavy islamského štátu, a k tomu ešte takýmto spôsobom, vyvolala v radoch muslimov v Medine zmätok. Vyčítali si to navzájom a okrem toho sa obávali, čo sa udeje so štátom, keď sa správa o zavraždení Osmána dostane do jednotlivých oblastí islamského štátu. Preto sa rozhodli rýchlo konať a uskutočniť rýchlu voľbu hlavy štátu a až potom sa venovať vyšetrovaniu okolností zabitia Osmána.

Tu si už ale treba uvedomiť jednu podstatnú záležitosť, ktorá bola Osmánovi silno vyčítaná a ktorá viedla nakoniec ku skončeniu Rášidovského kalifátu a k nástupu Umejjovského kalifátu. Osmán totiž počas druhej polovice svojho vládnutia nad mieru posilnil pozíciu svojej rodiny a svojho rodu vo vedení islamského štátu a administratívnych celkov, ktoré ho tvorili. Bola to chyba, ktorej sa Omar snažil za každú cenu vyvarovať, pričom Omarova snaha nedopustiť sa takejto chyby bola možno nakoniec aj skutočným dôvodom, ktorý ho stál život. Osmán to obhajoval tak, že tých, ktorých ustanovil, pokladal za vhodných a mali jeho dôveru. Pritom ponechal dvere otvorené kedykoľvek tomu, kto by sa chcel sťažovať, ak mu bolo ukrivdené alebo ak by videl, že správcovia nevykonávajú svoje povinnosti dostatočne. Nakoniec aj niektorých správcov na žiadosť obyvateľstva vymenil. Boli to najmä správcovia mesta Kúfa. U obyvateľov Kúfy sa však stalo zvykom, že po čase vždy žiadali zmenu správcu a Osmán im takmer vždy vyhovel.

Po rýchlej voľbe bol Ali Bin Ebí Táleb zvolený na čelo islamského štátu. Ali bol síce zvolený za hlavu islamského

štátu, ale s tým, že na čele Šámu a Egypta stáli ľudia, ktorí mu neboli veľmi naklonení a ktorí mu Bejau nevyjadřili. Na ich čele stál Muávija, správca Šámu, ktorý bol presvedčený, že on je oprávnenejší než Ali viesť islamský štát. Podotýkame pritom, že išlo o dvoch ľudí, ktorí pochádzali z kmeňa Qurejšovcov a medzi ktorými existovali aj príbuzenské vzťahy. Za Alim stáli Medina, Mekka, Arabský polostrov z veľkej časti a Irak.

U Muáviju treba brať do úvahy ešte dva ďalšie faktory, o ktorých si myslíme, že boli neprehliadnuteľné. Prvým z nich bol, že Muávija, ako aj ďalší správcovia z blízkej rodiny Osmána, ktorí boli za jeho čias menovaní do vysokých funkcií alebo nadobudli veľké majetky, si uvedomovali, že ak bude hlavou štátu osoba, ktorá im nebude naklonená, prídu veľmi rýchlo o všetky výhody, ktoré sa im dostali za vlády Osmána. U Aliho bolo pritom známe, že on bol jedným z tých, ktorí s Osmánovou politikou v tomto smere nesúhlasili. To bolo aj predpokladom toho, že pokiaľ by sa Ali stal hlavou islamského štátu, zakročil by proti všetkému, čo u Osmána kritizoval. Za ďalší nemenej dôležitý faktor, ktorý sa takmer neberie do úvahy a ktorý pokladáme za podstatný, možno považovať, že tak Muávija, ako aj ostatní správcovia jednotlivých štátov islamského štátu sa dostali do kontaktu s kultúrami, ktoré im dovtedy boli cudzie. Dostali sa aj do kontaktu s obyvateľmi oblastí, kde tieto kultúry mali silné korene. Išlo najmä o rímsku, perzskú a egyptskú kultúru. Počas dlhej doby spravovania Šámu Muávijom bol Muávija určite ovplyvnený aj právnym a politickým myslením tam prevládajúcej zmesi kultúr. Zvlášť, že islamské náboženstvo ich nepotláčalo a ani neprikazovalo proti nim zakročiť, ba naopak, prikazovalo správať sa aj k nemuslimom v zmysle zásad islamu platných

medzi muslimami. V uvedených kultúrach bola v tej dobe prevládajúca predstava absolutistického vládcu. Ali bol stále v hlavnom meste islamského štátu, a teda sa nedostal až do takého priameho a dlhodobého styku s ostatnými kultúrami. Takže mu bol bližší taký spôsob kreácie, voľby a spravovania verejných vecí, aký sa uplatnil u Abú Bakra a Omara. Aj keď, ako sme už spomenuli, podmienky v čase zvolenia Aliho na čelo islamského štátu boli úplne iné ako u predchádzajúcich kallifov.

Je vždy ťažké a sčasti aj nespravodlivé posudzovať z dnešného ponímania vecí, ktoré sa odohrali v inej dobe a činy osôb, ktoré v nej pôsobili. Aby sme mohli niečo také posúdiť spravodlivo, by sme museli žiť v tej dobe a byť vystavení tým istým okolnostiam, akým boli oni vystavení. Môžeme sa len pokúsiť priblížiť k utvoreniu si určitého úsudku o tej dobe a o činoch ľudí, ktorí v nej pôsobili.

Koniec kalifátu Osmána Bin Affána bol poznačený jeho zabitím tými, ktorí proti nemu povstali. Nebudeme tu ďalej analyzovať dôvody povstania proti Osmánovi ani dôvody jeho zabitia, ale skôr sa budeme venovať otázke, ako došlo k voľbe ďalšieho kalifa, ktorý bol zároveň aj posledným z kalifov Rášidovského kalifátu. O dôvodoch zabitia Osmána a o spôsobe, akým bol zabitý, sa napísalo toho veľa a niektoré správy sú dokonca protichodného obsahu a záveru v porovnaní s inými. V každom prípade, Osmán bol zabitý 18. dňa mesiaca Zilhižža, 35. roku letopočtu Hižry. Vtedy, podľa historika Ibn Saeda, vyjadrili Bejau Alimu Bin Ebí Tálebovi všetci, ktorí

boli v Medine, hlavnom meste štátu.¹⁷³ Podľa tohto zdroja prorokovi spoločníci Talha a Al Zubejr boli prinútení vyjadriť Alimu Bejau, preto tesne po tom odišli do Mekky a z nej do Basry do Iraku, kde požadovali odvetu za preliatu krv Osmána a zhromaždili tam vojsko. Ali preto proti nim vyrazil na čele vojska v roku 36 Hižry, kde sa oba tábory stretli vo vojenskom strete známom v dejinách ako Stret Al Žamal (arabsky Vaqet Al Žamal). Ali v tomto strete zvíťazil. Talha a Al Zubejr boli v boji zabití. Potom Ali nasmeroval vojsko do Kúfy v Iraku.

Historik Al Tabari k spôsobu, akým bol Ali zvolený a potvrdený za kalifa, uvádza oveľa viac podrobností, ale tiež vo viac ako jednej verzii. V jednej z nich (ktorú pripisuje Muhammadovi Bin Al Hanífijovi) uvádza, že keď bol Osmán zabitý, prišli ľudia k Alimu a povedali mu: „Tento muž (p. a. Osmán) bol zabitý a ľudia potrebujú imáma. Dnes pritom nevidíme nikoho oprávnenejšieho k tomu než teba. Nik nie je tu starší a ani bližší k poslovi Božiemu než ty.“ Ali odpovedal: „Nerobte tak, je lepšie keď budem vezírom než emírom (p. a. vezír je zástupca emíra a emír znamená o. i. princ).“ Povedali: „Prisaháme na Boha, neurobíme tak, kým ti Bejau nevyjadríme.“ Ali odpovedal: „Ak teda, tak v mešite. Bejaa, ktorá by mi mala byť udelená, nemôže byť v tajnosti a neuskutoční sa iba ak s výslovným súhlasom muslimov.“ Ibn Abbás to komentoval takto: „Nebol som za to, aby išiel do mešity z obavy, aby nezačali proti nemu vystrájať. On však trval na tom, že to bude jedine v mešite.“ Keď Ali vošiel, vošli

¹⁷³

Dr. Muhammad Júsef Músa, Systém vládnutia v islame, vedenie ummy a štúdia s tým spojené, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 89.

Muhážíříní a Ansárovia a súhlasili s vyjadrením Bejay pre neho (p. a. súhlasu s jeho voľbou za hlavu štátu). Po nich mu aj ostatní ľudia udelili Bejau.“ Takže podľa tejto správy bola Bejaa udelená Alimu v deň, keď bol zabitý Osmán. V ďalšej verzii, ktorá sa na túto verziu z hľadiska obsahu podobá, Al Tabari uvádza, že Bejaa sa uskutočnila až piaty deň po zabití Osmána, potom ako z Mediny utiekli Umejgovci, ako aj ďalší, okrem tých, ktorí nemali ako a kam utiecť. Takže Bejau vyjadrili Alimu všetci, ktorí boli v Medine a medzi tými, ktorí Bejau vyjadrili a súhlasili s ňou, boli aj Talha a Al Zubejr (obaja patrili medzi tých šiestich, ktorých Omar predtým vybral na zvolenie svojho nástupcu a na udelenie potrebného Ahdu.)¹⁷⁴ Dr. Al Salabi dodal komentár Aliho k jeho voľbe, keď Ali neskôr svoje zvolenie komentoval slovami: „Nebyť mojej obavy o náboženstvo Božie (p. a. čo všetko sa udeje), nebol by som súhlasil s mojou voľbou“¹⁷⁵ Takto bol Ali zvolený do čela islamského štátu.

Na tomto mieste je vhodné zmieniť sa o šiitoch a ich vznik, ako o jednom z hnutí, ktoré v islamských dejinách vzniklo ako politické hnutie a neskôr sa profilovalo ako náboženská odnož s viacerými podskupinami.

Muhammad Abú Zahra šiitov definoval, že sú to „Najstarší z islamských politických mazhabov (p. a. mazhab

¹⁷⁴ Dr. Muhammad Júsef Músa, Systém vládnutia v islame, vedenie ummy a štúdia s tým spojené, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 90.

¹⁷⁵ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 184.

znamená cesta, názorový prúd alebo smer).“ Šiiti sa objavili na konci vlády Osmána Bin Affána a nabrali na sile v čase vlády Aliho Bin Ebí Táliba. K rozšíreniu šiitského mazhabu dochádza hlavne v čase vlády prvého Umejjského kalifu, Muáviju Bin Ebí Sufiána, keď bol Ali zabitý a krivda zasiahla jeho deti a rodinu.¹⁷⁶ Aliho deti totiž pochádzali priamo z potomstva proroka Muhammada. Ali bol prorokov bratranec a jeho deti Al Hasan a Al Husejn pochádzali z manželstva Aliho s Fatimou, dcérou proroka Muhammada.

Podľa Muhammada Abú Zahru základom tohto mazhabu je to, čo uviedol Ibn Chaldún vo svojej knihe Úvod: „Imáma (p. a. vedenie a spravovanie štátu) nepatrí medzi verejné záležitosti zverené bežným ľuďom. Ten, kto je tým poverený, má povinnosť menovať ich (p. a. imámov). Dokonca to patrí k základnej zásade náboženstva a k základným princípom islamu. Preto nenáleží žiadnemu prorokovi túto povinnosť (p. a. povinnosť menovania nástupcu) zanedbať a ponechať ju na rozhodnutie ľudí, ale musí im určiť imáma, ktorý bude (p. a. tento imám) ochránený od veľkých aj malých hriechov.“ Šiiti sa zhodujú na tom, že Ali Bin Ebí Táleb je ten „vyvolený kalif“, ktorého si vybral prorok Muhammad a že je najlepší zo spoločníkov proroka Muhammada.¹⁷⁷

¹⁷⁶ Muhammad Abú Zahra, História islamských mazhabov v politike a vierovyznaní a história právnych mazhabov, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 30.

¹⁷⁷ Muhammad Abú Zahra, História islamských mazhabov v politike a vierovyznaní a história právnych mazhabov, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 30.

O tej umiernennej vetve šiitov (p. a. aj šiiti sa delia na viaceré vetvy a skupiny) Ibn Abí Al Hadíd (p. a. Ibn Abí Al Hadíd sa vo viacerých prameňoch považuje za jedného z umiernených šiitov) povedal, že vo vzťahu k Alimu Bin Ebí Tálebovi pristupuje z pohľadu, že Ali je u nich postavený na roveň proroka Muhammada, s výnimkou vlastnosti proroctva. Vo všetkom ostatnom ho však stavajú na jeho roveň.¹⁷⁸ Šiiti ako samostatná skupina muslimov začala vznikať koncom kalifátu Osmána Bin Affána v Egypte a z neho sa rozšírili jej myšlienky do Iraku, kde našli vhodnú pôdu, keďže Aliho vláda pred jeho zavraždením panovala práve v Iraku. Kvôli tomu prebehlo na území Iraku za vlády Umejjovského kalifátu zopár vojenských stretov medzi regulárnym vojskom a vojskom tých, ktorí hlásali, že nástupníctvo na čelo štátu patrí Alimu a jeho vetve, a nie Umejjovcom. Ďalším dôvodom, kvôli ktorému sa šiitské učenie v Iraku ujalo, bolo to, že Irak (v rámci Mezopotámie) bol odjakživa miestom, kde sa miešali rôzne staré kultúry a náboženstvá, a teda prebratím niektorých prvkov týchto náboženstiev a kultúr sa formovali základy šiitského učenia.

Dr. Al Salabi uvádza, že Lejs Bin Ebí Selím povedal: „Stihol som ešte dobu prvých šiitov. Veru tí pred Abú Bakrom a Omarom neuprednostňovali nikoho. (Teda ani Aliho)“¹⁷⁹

¹⁷⁸ Muhammad Abú Zahra, História islamských mazhabov v politike a vierovyznaní a história právnych mazhabov, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 31.

¹⁷⁹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 795.

Autor Muchtasar Al Tuhfa uviedol: „Tí z radov Muhážírinov a Ansárov, ktorí žili v čase kalifátu princa (Aliho) a tí, ktorí ich v dobrom nasledovali, všetci vedeli, aké prednosti a oprávnenie (Ali) mal. Pritom ale neuberali z práv a predností nikoho z jeho bratov, spoločníkov posla Božieho, tým, že by o nich hovorili, že sa od islamu odvrátili alebo že by na nich nadávali a hanili ich. Avšak šiizmus (od slova šíaa a šiiti) neostal v tejto čistej podobe a pozdvihnutí. Princíp šiizmu sa zmenil. Šiiti sa rozdelili na skupiny a šiizmus sa stal maskou, pod ktorou sa skrýval každý, kto chcel islamu a muslimom uškodiť. Preto tých, ktorí hania Abú Bakra a Omara, označujeme názvom Ráfida (p. a. v preklade „odmietajúci“), lebo si nezaslúžia, aby sa nazývali šiitmi. Ten, kto pozná historický a myšlienkový vývin skupiny šiitov, sa nečuduje, že medzi nimi spočiatku boli aj známi učitelia, o ktorých sa hovorilo, že sú šiiti, niekedy dokonca patrili aj k významným učencom sunnitov, pretože šiizmus v čase prvých muslimov mal iný význam a zmysel ako jeho neskorší význam a myslenie. Preto, keď Al Zahabi hovoril o tých, ktorí boli obvinení z vymyslenia šiizmu, on povedal: Bidaa (p. a. v preklade „nový výmysel“ „niečo predtým neexistujúce v náboženstve“) sa delí na dve časti (na menšiu bidau a na veľkú bidau). Menšia bidaa predstavuje šiizmus bez prehánania alebo aj s určitým stupňom prehánania, k čomu sa hlásili viacerí prví muslimovia a tí, ktorí ich nasledovali a pritom sa neodklonili od náboženstva a boli bohoboční a pravdovravní... Je tu však aj bidaa veľká, akou je úplné odmietanie, veľké prehánanie všetkého, znižovanie a zneuct'ovanie postavenia Abú Bakra a Omara a výzva k niečomu takému. O dôveryhodnosti takýchto ľudí sa tu už nedá hovoriť, pretože oni prestali hovoriť pravdu a nemožno im veriť. Ich heslom je klamstvo,

pokrytectvo a taqijja (p. a. taqijja je zámerné a dlhodobé preukazovanie navonok niečoho iného, než čo si človek v skutočnosti myslí) ... Šiita, ktorý preháňal v čase prvých muslimov, bol ten, kto s neúctou hovoril o Osmánovi a Al Zubejrovi a Talhovi a Muávijovi. Okrem toho to bola aj skupina z radov tých, ktorí bojovali proti Alimu a hanili ho. Naopak, v našej dnešnej dobe (p. a. Al Zahabi žil v 8. storočí Hižry, 14. storočí nášho letopočtu) šiitom sa rozumie ten, kto z odvrátenia sa od viery obviňuje uvedených pánov a odvracia sa od Abú Bakra a Omara. Ten sa dopúšťa nevraživosti. Šiizmus má teda niekoľko stupňov a vývojových etáp. Je tiež rozdelený na skupiny a odnože ...¹⁸⁰ To nás v podstate vedie k chybnému ustálenému záveru, že Ali bol šiita. No Ali nemá nič spoločné s tým, čo si myslia o ňom šiiti a ani s tým, čo si myslia o jeho deťoch. Je na mieste povedať, že po správnosti neskorší šiiti sú tí, ktorí tvrdia, že nasledujú Aliho, ale v skutočnosti mnohé ich názory a presvedčenia sa nezhodujú s názormi a presvedčeniami Aliho a jeho detí. Okrem toho učenci o niektorých ďalších skupinách, ktoré tvrdia, že patria medzi šiitov, povedali, že nepatria tam, a že oni len tvrdia, že nasledujú šiitov a patria k nim, v skutočnosti sa však s nimi v mnohom rozchádzajú.¹⁸¹

¹⁸⁰

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 795-796.

¹⁸¹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 796.

Ak vezmeme do úvahy najväčšiu skupinu šiitov, tzv. Al Imámija (alebo tiež známu ako Al Isnáášarijja), z pohľadu vedenia štátu a kreovania osoby, ktorá ho má viesť, jej členovia zastávajú stanovisko, že vedenie štátu prináleží len imámovi, ktorý má neobmedzenú a svätú moc odvodenú od proroka Muhammada a ustanovenie do vedenia štátu prišlo imámovi na základe pôvodného ustanovenia od proroka, a teda aj všetky správania a konania imáma sú odvodené od proroka Muhammada, ktorý toto ustanovenie určil. To v konečnom dôsledku znamená, že imám má moc odvodenú od proroka, a teda jeho rozhodnutia sú neomylné a dokonalé.¹⁸² Takže imámovia sa podľa nich nedopúšťajú žiadneho, ani malého, ani veľkého hriechu a ani omylov a ani nezabúdajú.¹⁸³ Vo vzťahu k predstave o neomylnosti a dokonalosti imámov, o ktorej sú šiiti presvedčení, predstavuje najväčší problém viera šiitov v to, že to, čo povedali ich imámovia (dvanásti), je na úrovni toho, čo povedal Boh alebo jeho posol. Preto dôkaz o dôveryhodnosti výrokov a tradície sa vo väčšine končí u nich tým, že to povedal niekto z týchto imámov a ďalej sa nezisťuje, kto takýto výrok počul od proroka Muhammada a či sa to teda od neho dozvedeli, alebo kto takúto tradíciu u neho videl. Šiiti pripísali svojim imámom takú neomylnosť, aká sa

¹⁸²

Muhammad Abú Zahra, História islamských mazhabov v politike a vierovyznaní a história právnych mazhabov, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 30.

¹⁸³

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 823.

nedostala ani prorokom a poslom Božím.¹⁸⁴ Pritom je aj v hlavných knihách šiitov doložené, že Ali prosil Boha o odpustenie možných omylov a malých hriechov, ktorých by sa nechcene alebo nevedomky dopustil.¹⁸⁵

Nie je naším cieľom na tomto mieste analyzovať základné rozdiely medzi šiitmi a sunnitmi alebo medzi jednotlivými skupinami šiitov, ktoré sa môžu od sunnitov líšiť len v niektorých bodoch alebo aj v základných princípoch. Naším zámerom tu bolo skôr poukázať na to, že vznik šiizmu vo svojom zárodku prejavoval len politické kontúry, a nie rozdiely v náboženských princípoch a zásadách. Preto sa v tom čase (čase Rášidovského kalifátu) muslimovia ani viditeľne nedelili na sunnitov a šiitov z hľadiska základných zásad náboženstva. Dokonca aj samotné politické kontúry šiitov a neskôr aj rozdiel v základných náboženských zásadách a princípoch sa formovali postupne a oddeľovali sa od väčšinovej skupiny muslimov, ktorá sa (táto väčšinová skupina) neskôr nazvala sunniti, aby sa tak odlišila od rôznych menších skupín, ktoré sa časom formovali a z ktorých mnohé už aj zanikli.

¹⁸⁴

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 826.

¹⁸⁵

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 842.

2.4.1. Niektoré vlastnosti Osmána Bin Affána

Ak hovoríme o Osmánovi Bin Affánovi, hovoríme o človeku, muslimovi, ktorý bol blízkym spoločníkom proroka Muhammada. Podobne ako Abú Bakr a Omar, aj on bol jedným z prvých ľudí, ktorí v Mekke prijali islam a uverili poslovi a prorokovi Muhammaodvi. Osmán sa učil dobrým správaniam, mysleniu a jednoduchému životu priamo od Muhammada (p.) dlhé roky. Bol mu spoločníkom v každodennom živote, ako aj pri tých najvýznamnejších udalostiach.

Už v predislamskej dobe Osmán patril medzi popredných ľudí Qurejšovcov. Bol bohatý a mal veľké majetky. Po svojom otcovi zdedil obchod, ktorý zveľadil a rozšíril. V predislamskej spoločnosti, kde sa význam človeka meral jeho bohatstvom, počtom detí a silou jeho rodu, patril Osmán medzi mužov rodu Bení Umejja, ktorí zastávali svoje vysoké miesto v kmeni Qurejš. Hovorilo sa o ňom, že bol hanblivý a bol obdarený tým, že vedel pekne rozprávať. Preto ho jeho ľudia mali radi a vážili si ho. Ani v predislamskej dobe sa nesklonil pred modlou a nedopustil sa žiadneho veľkého hriechu. Ani nepil alkohol, pričom pitie alkoholu sa v predislamskej dobe nepovažovalo za niečo nezvyčajné. O alkohole Osmán hovoril, že zatemňuje rozum. Rozum je pritom to najvznešenejšie, čo Boh človeku dal. Preto by sa ním mal človek povznášať, a nie s ním zápasiť.¹⁸⁶

¹⁸⁶

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 17-18.

Osmán o tento život pozemský veľmi nestál. Hovoril: „Strachovať sa o tento život terajší prináša len temnotu do srdca a strachovať sa o život konečný prináša svetlo do srdca.“¹⁸⁷

Osmánova skromnosť sa prejavila vo viacerých smeroch. Abdulláh Al Rumi spomínal: Osmán Bin Affán sa sám umýval v noci, keď sa chcel ísť modliť. Bolo mu povedané: „Keby si prikázal svojmu sluhovi (p. a. aby mu priniesol vodu a nalial mu ju), ušetril by ťa námahy.“ Osmán odpovedal: „Nie. Noc je na to, aby sme si počas nej oddýchli.“¹⁸⁸ Napriek vyššiemu veku Osmán i napriek tomu, že bol kalifom štátu s obrovským územím a mnohými povinnosťami, bral ohľad aj na to, že aj sluhovia majú mať svoj súkromný život a čas na oddych. Mohol si určiť sluhu, ktorý by mu pomáhal len počas noci, ale on chcel ostať pri svojej skromnosti a čo sa týka modlenia, si všetko chcel urobiť a zaobstaráť sám. Bol to čas, kedy sa Osmán vracal do pozície obyčajného muslima a z tejto pozície sa k Bohu modlil.

O Osmánovi bolo ďalej známe, že bol veľmi štedrý a zo svojho majetku pomáhal tam, kde sa len dalo. Napríklad ešte za života proroka Muhammada sám vyzbrojil časť vojska

¹⁸⁷ Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 98.

¹⁸⁸ Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 109.

v jednej z bitiek, na ktoré sa pripravovali. Známy bol aj prípad, keď kúpil studňu zvanú Ruma a ponechal ju verejnosti, dostupnú pre všetkých (napriek vzácnosti vody v tej oblasti). Ďalej, na svoj účet rozšíril prorokovu mešitu za života proroka Muhammada. Počas obdobia kalifátu Abú Bakra, keď bol hlad a jeho karavána prišla z obchodnej cesty plná jedla, nedbal na svoj majetok a jedlo rozdal medzi ľudí. Podľa zachovalých správ každý piatok vykupoval jedného otroka spod otroctva, čím na konci jeho života bolo spod otroctva oslobodených 2400 otrokov len jeho pričinením.¹⁸⁹

¹⁸⁹

Dr. Ali Muhammad Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010, strana 110.

2.5. Islamský štát počas sporu o vedenie štátu medzi Alim a Muávijom

Ali Bin Ebí Táleb bol prorokovým bratrancom. Patril medzi prvých ľudí, ktorí uverili v posolstvo Muhammada (p.), a teda aj medzi prvých muslimov. Podobne ako Abú Bakr, Omar a Osmán, aj on sa učil dlhé roky islamskému náboženstvu, jeho zásadám a správaniu priamo od proroka Muhammada.

Prorok Muhammad Alimu dôveroval a ustanovoval ho do rôznych funkcií vo vedení vojska, do správy niektorých oblastí alebo ho poslal ako sudcu tam, kde to bolo potrebné. Dôležitými úlohami prorok zvyčajne poveroval muslimov, u ktorých si bol istý ich morálnymi zásadami a tým, že sa na danú funkciu hodia. Tak napríklad Aliho ustanovil na určitý čas za sudcu v Jemene. V tom čase noví muslimovia islam ešte len spoznávali a žili tam aj nemuslimovia rôznych náboženských vyznaní. Zajd Bin Al Arqam o tomto čase spomenul, že jedného dňa boli pred Aliho predvedení traja muži, ktorí mali intímny styk s jednou ženou v blízkom časovom odstupe. Išlo pritom o spor o otcovstvo dieťaťa, ktoré sa tejto žene narodilo. Ali sa vždy spýtal osamote len dvoch z uvedených troch mužov (oddelene od toho tretieho), či uznávajú otcovstvo toho tretieho, ale oni to vždy odmietli. Preto Ali rozhodol, že medzi nimi sa rozhodne losom. Dieťa potom prisúdil tomu z nich, na koho los padol a prikázal mu,

aby ostatným dvom vyplatil náhradu škody, a to každému jednu tretinu sumy náhrady škody, ktorá sa tam obvykle vyplácala v prípade usmrtenia človeka. Keď neskôr sa to, ako Ali rozhodol, dostalo prorokovi Muhammadovi, prorok sa usmial a bol rád, že Ali mal dostatok múdrosti, aby to rozsúdil a že Boh ho k takémuto rozhodnutiu usmernil.¹⁹⁰

Z uvedenej udalosti je napríklad zrejmé aj to, aké následky mával voľný mimomanželský intímny styk a aká je potreba jeho regulácie v rámci jasného a zákonom chráneného vzťahu, ktorým bolo manželstvo.

Ďalšia udalosť sa stala za čias kalifátu Omara Bin Al Chattába. K Omarovi bola privedená tehotná žena. Omar sa jej spýtal, ako otehotnela a ona sa priznala, že mala mimomanželský intímny styk a otehotnela. Omar ju preto odsúdil na ukameňovanie, na trest, ktorý sa v tej dobe za to uplatňoval. Keď ženu odvádzali, prešiel popri nej Ali a spýtal sa: „Čo je s touto?“ Povedali: „Princ veriacich prikázal na ňu uplatniť trest a ukameňovať ju.“ Ali však prikázal, aby ju vrátili k Omarovi a keď prišiel k Omarovi, povedal mu: „Prikázal si, aby bola ukameňovaná?“ Omar odpovedal: „Áno. Ved' sa predou mnou priznala k mimomanželskému intímnemu styku!“ Ali povedal: „To je tvoja právomoc voči nej, ale akú právomoc máš voči tomu, čo je v jej lone?“ Ali pokračoval: „Nepripúšťáš možnosť, že si ju okríkol alebo vyľakal?“ Omar povedal: „Áno, stalo sa tak.“ A Ali povedal: „Nepočul si posla Božieho hovoriť: Trest sa nesmie uplatniť voči nikomu, kto by

¹⁹⁰

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 117.

sa priznal po vystavení niečomu, čo by ho vystrašilo. Ten, kto by bol spútaný alebo uväznený, alebo by mu bolo niečím pohrozené, od toho sa už priznanie neprijme.“ (p. a. Ali mal tým na mysli, že prorok Muhammad povedal, že ak by niekto bol vystavený akémukoľvek nátlaku, čo i len by bol spútaný, alebo by sa mu pohrozilo niečím, u toho už neprichádza do úvahy, aby sa priznal k činu a ak by sa aj priznal, neprijalo by sa to, kým by sa nenašiel bezpochybný dôkaz o jeho vine.) Omar ženu prepustil a potom povedal: „Ženy už neporodia ľudí podobných Alimu Bin Ebí Tálebovi. Nebyť Aliho, bol by sa Omar vrhol do záhuby.“¹⁹¹

Toto bol jeden z nespočetných príkladov toho, ako si spoločníci proroka Muhammada navzájom vo všetkom pomáhali. Zvlášť v prípadoch, ak videli, že sa niektorý z nich pomýlil. Ponáhľali sa na omyl poukázať, aby tak ochránili pred možnou krivdou toho, kto by sa ho mohol dopustiť. Preto každý kalif začínal svoj prvý prejav a kázeň tým, že žiadal od ľudí, aby mu pomohli, aby poukázali na možné omyly alebo nedostatky, ktorých by sa mohol on dopustiť a aby ho nenechali s takou veľkou zodpovednosťou samého.

Vo vzťahu k súdniectvu Ali v neskoršom období povedal: „Nepatrí k spravodlivosti dať pri rozhodovaní prednosť domnienke pred istotou.“ To znamená, že nie je prípustné rozhodovať o ľuďoch na základe domnienky alebo podozrenia

¹⁹¹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 148-194.

bez istého a jednoznačného dôkazu.¹⁹² Princíp ustanovujúci, že podozrivý je nevinný, až kým sa jednoznačne nedokáže jeho vina, je jedným zo základných princípov islamského náboženstva tak v oblasti práva, ako aj v oblasti každodenného života.

V tejto súvislosti odkázal Ali správcovi Egypta Al Aštarovi Al Nachimu: „Vyber na rozhodovanie medzi ľuďmi spomedzi tvojich ľudí toho, koho považuješ za najlepšieho. Takého, ktorý si vie poradiť so všetkým, čo sa mu naskytné. Nie je tvrdohlavý pri riešení sporu. Ak by sa pomýlil, nepokračuje v tom. Neobáva sa vrátiť k pravde, pokiaľ by ju spoznal. Jeho duša nebude chamtivá. Nevystačí si s povrchným pochopením vecí. Je zdržanlivý, keď sa jedná o podozrenia. Riadi sa dôkazmi. Vyber takého, ktorého najmenej zunuje predkladanie sporov, ktorý je najtrpezlivejší pri zisťovaní vecí, ktorý je najprísnejší, keď pátra po rozhodnutí (p. a. aby nerozhodol prísnejší trest ako má), ktorého chválenie neovplyvní a nenakloní si ho žiadne pokušenie. Tomu dávaj najviac vecí na rozhodovanie. Takýchto ľudí je však málo. Zabezpeč ho finančne tak, aby mal dostatok a aby nebol závislý od finančnej pomoci ľudí. Nech má u teba takú pozíciu, ktorú nemá nik z tvojich úradníkov a ľudí tebe blízkych, aby tak mal istotu, že ho nik z mužov u teba neočierni.“ Ali správcovi ďalej odkázal: „Bud’ spravodlivý vo veciach, ktoré Boh uložil a bud’ spravodlivý k ľuďom vo veciach, ktoré sa týkajú teba a tvojej rodiny, ako aj vo veciach, ktoré sa

¹⁹²

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 241-242.

týkajú toho z tvojich ľudí, koho máš rád. Ak by si tak neurobil, dopustíš sa krivdy. A kto by sa dopustil krivdy voči ľuďom Bohom stvoreným, odporcom toho sa stane Boh. A koho odporcom sa stane Boh, toho argumenty a dôkazy Boh vyvráti. Proti tomu bude Boh až dovtedy, kým on s tým neprestane, alebo sa pred Bohom nepokajú. Niet ničoho, čo by menilo dobrodenie, ktoré Boh niekomu dal a čo by urýchlilo Boží hnev než správa (nejakej záležitosti) založená na krivde. Pretože Boh vypočuje prosby tých, ktorým bolo ukrivdené a veľmi dobre sleduje tých, ktorí krivdia.“¹⁹³

Ak hovoríme o súdnictve, okrajovo sa zmienime aj o prameňoch práva tohto obdobia. Za základný a hlavný prameň práva sa považoval Korán, ktorý okrem iného obsahuje základné princípy a pravidlá. Takže pokiaľ sa hľadali v tom čase nejaké ustanovenia, v prvom rade sa hľadali najprv v Koráne. Ak sa tam nenašli, pristúpilo sa k prorokovej tradícii. To platilo počas obdobia štyroch Rášidovských kalifov. Tak sa napríklad postupovalo počas obdobia, keď na čele štátu stál Omar. Ak sa tam nenašlo to, čo sa hľadalo, potom sa Omar pozrel, či náhodou o danej veci nebolo už vydané rozhodnutie v čase, keď Abú Bakr stál na čele štátu. Ak také rozhodnutie neexistovalo, potom Omar zvolal spoločníkov proroka Muhammada, ktorí sa v tom čase nachádzali v Medine a o veci sa spolu radili. Takto prijaté rozhodnutie sa považovalo za rozhodnutie prijaté konsenzom (Ižma). Popri tom sa používal ešte aj štvrtý prameň, ktorým

¹⁹³

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 291.

bola analógia (Qijás), čo znamená, že sa hľadala právna norma vhodná pre daný prípad v porovnateľných prípadoch, v ktorých bola už predtým vydaná právna norma alebo rozhodnutie. V tomto pokračoval aj Osmán a po ňom aj Ali. Uvedené štyri pramene sa stali základným prameňom islamského práva, pričom štvrtý prameň bol staršieho pôvodu než tretí, keďže sa aj za čias proroka Muhammada používal.¹⁹⁴ Dr. Al Salabi uvádza, že v Rášidovskom období sa potom popri uvedených štyroch prameňoch objavili aj ďalšie pramene, a to súdne precedensy, individuálne právne stanoviská a popri tom ešte aj poradenstvo.¹⁹⁵

V období, v ktorom na čele štátu stál Ali, sa začala objavovať aj špecializácia sudcov len na určité konkrétne odvetvia. Bolo to tak najmä vo veľkých mestách, ako boli Medina, Kúfa, Basra a Jemen. Ustanovení boli sudcovia zaoberajúci sa drobnými spormi. Ďalej boli ustanovení i sudcovia na veľké a komplikované spory. Kalifovia si pritom zväčša ponechali rozhodovanie v dôležitých trestných veciach a rozhodovanie o hraničných trestných činoch. Popri uvedených špecializovaných sudcoch sa objavil aj špeciálny

¹⁹⁴

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 292.

¹⁹⁵

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 295.

vojenský sudca na rozhodovanie o vojenských trestných činoch.¹⁹⁶

V období Rášidovského kalifátu sa postupne ustálili aj mzdy sudcov s tým, že ony boli dostatočne veľké, aby sudcom postačili. Bolo zriadené väzenie. V tomto období sa taktiež po prvýkrát objavujú aj prípady, keď sa niektorí známi prorokovi spoločníci ospravedlnili a odmietli prijať svoje menovanie za sudcov. Bolo to napríklad v prípade Ibn Omara za kalifátu Osmána Bin Affána a Kaeba Bin Jesára Bin Al Dunnihho za kalifátu Omara. V období Rášidovského kalifátu boli pravidlá začatia a rozhodovania sporov jednoduché. Pritom sa kládol dôraz napríklad: 1) na ochranu slabšej strany, 2) na rozhodovanie v prospech strany, ktorej bolo ukrivdené, 3) na rovnosť strán a 4) na zákonnosť a uplatnenie práva vo vzťahu ku všetkým ľuďom rovnako, aj keď by išlo o rozhodnutie v neprospech kalifa alebo správcu. V tom čase sudca zvyčajne aj vykonával rozhodnutie, pokiaľ by nedošlo k jeho výkonu dobrovoľne povinnou stranou. V období kalifátu Omara sa už objavuje aj pisár určený sudcovi, ktorý spisoval zápisnice a rozhodnutia. Počas Osmánovho kalifátu sa zaviedla polícia a pomocný personál sudcu a správcu. V čase kalifátu Aliho sa stali metódy vyšetrovania a výsluchu sofistikovanejšími, keď

¹⁹⁶

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 296.

sa napríklad svedkovia vypočúvali oddelene, aby sa tak zistila pravda.¹⁹⁷ V tom čase sa sudca nazýval tiež Mufti.¹⁹⁸

O osobe sudcu Ali povedal: „Sudca nemôže byť sudcom, kým on nemá päť vlastností: poctivosť, trpezlivosť, poznanie toho, čo bolo predtým rozhodnuté, radenie sa s tými, ktorí sú rozumom obdarení a nebojácnosť voči výčitkám zo strany niekoho ohľadom toho, o čom rozhodne podľa práva.“ Sudca mal sedieť medzi sporovými stranami v centre mesta, aby tak bolo ľahké pre každého nájsť ho a dopraviť sa k nemu. Ali preto prikázal sudcovi Šurejhovi, aby úradoval vo veľkej mešite, aby ho bolo možné ľahko nájsť a dopraviť sa k nemu. Okrem uvedeného jednou zo základných zásad islamského práva bolo to, že sa nemajú klásť prekážky medzi tým, kto sa práva dovoľáva a možnosťou svojho práva sa dovolať. Sporové strany preto neuhrádzali sudcovi ani štátu žiadne súdne ani iné poplatky. Štát hradil všetko, vrátane odmien sudcov.¹⁹⁹

Čo sa týka verejných financií, Ali pokračoval v ich správe v zmysle toho, čo robili jeho predchodcovia. Takže organizovaný systém výberu dávky zakat, žizje, faj'u a iných

¹⁹⁷ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 296.

¹⁹⁸ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 297.

¹⁹⁹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 299-300.

poplatkov bol postavený z veľkej časti na princípe decentralizácie. To okrem iného znamenalo, že v každej oblasti, kde boli vyberané uvedené príjmy, sa ony najprv použili na miestne potreby, či už na potreby obyvateľstva, alebo infraštruktúry a to, čo zvýšilo, sa posielalo do hlavného mesta štátu, do centrálnej pokladnice (Bejtu mál al muslimín). Decentralizácia však neznamenala svojvôľu miestnych správcov. Im síce náležalo rozhodovať o potrebách svojich oblastí, ale boli pod prísny dozorom centrály a kalifa Aliho.²⁰⁰ Ali považoval svoje riadenie štátu za zodpovednosť za všetko, vrátane výberu dávky zakat, žizje a podobne, teda príjmov štátnej pokladnice a aj za zodpovednosť za spôsob, akým dochádza k ich použitiu v prospech obyvateľstva. Bol presvedčený o tom, že správne a efektívne vyberanie príjmov štátnej pokladnice pre dobro ľudí bude prinášať dobro nielen im, ale aj ostatným (nielen tým, ktorým sa rozďajú, ale aj tým, od ktorých boli vybrané). Pritom nebude možné prinášať dobro a úžitok ostatným, pokiaľ nebudú tieto financie využité pre dobro ľudí a súčasne aj pre dobro tých, ktorí ich odvádzajú. Všetci ľudia sú totiž naviazaní na výber verejných financií a na tých, ktorí ich odvádzajú. Ali ďalej odkazoval, aby sa správca skôr sústredil na zveľádovanie zeme než na výber štátnych príjmov, pretože štátne príjmy sa udržujú a zväčšujú zveľádovaním zeme a kto by žiadal o výber verejných financií bez zveľádovania zeme, uškodí jej, vystaví záhube ľudí a jeho vec a správa budú trvať len krátko. Ak by sa tí, od ktorých sa vyberajú príjmy verejných financií, sťažovali, že to, čo

²⁰⁰

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 289.

odvádzajú, je príliš vysoké a príliš ich to zaťažuje, alebo že ich zasiahla škoda, sucho alebo záplavy, mali sa ich odvody znížiť v miere, pri ktorej správca dúfal, že sa ich veci napravia „... Zveľaďovanie zeme sa dá udržať len dovedy, pokiaľ naň prispievaš toľko, koľko si to vyžaduje a skaza zeme sa rodí z toho, že jej obyvateľstvo začne pociťovať záťaž a nedostatok. A záťaž a nedostatok prichádza tak, že správcovia sa začnú venovať v prvom rade výberu, začnú byť podozrievaví a zlomyselní voči ľuďom a prestanú brať do úvahy ponaučenia a rady.“²⁰¹ Tak sa malo nakladať s verejnými príjmami pri ich výbere. Všetko, čo by sa neminulo, potom ako sa vykonali všetky potrebné záležitosti, sa malo poslať do centra štátu. Ali povedal: „Všetko, čo by zvýšilo, prines k nám, aby sme to rozdelili tým, ktorí sú u nás.“ (p. a. Aby ním vybavovali ostatné potreby štátu a jeho obyvateľov.)²⁰² Dozor nad svojimi správcami Ali zabezpečoval viacerými spôsobmi. Jednak mal svojich inšpektorov, ktorí chodili po krajine a pýtali sa ľudí na správcov a jednak tým, že každý, kto by pociťoval nespravodlivosť alebo krivdu zo strany správcov, mohol prísť k nemu a zažalovať ich. Ďalej kontroloval jedných správcov druhými a naopak. K tomu im neustále radil pri ich činnosti

²⁰¹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 288.

²⁰² Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 384.

a kontroloval ich správu.²⁰³ Tak napríklad Ali napísal svojmu správcovi Málekovi Bin Al Aštarovi: „Najhoršími tvojimi vezírmi môžu byť tí, ktorí boli vezírmi tých zlých správcov pred tebou. Tí, ktorí sa s nimi podieľali na hriechoch, nech nie sú tvojimi blízkymi pomocníkmi, pretože sú to pomocníci tých, ktorí sa hriechu dopúšťali a sú bratmi tých, ktorí sa krivdy dopúšťali a ty určite nájdeš niekoho lepšieho, než sú oni. Niekoho lepšieho, kto bude mať poznatky podobné ich poznatkom a moc podobnú ich moci a kto nepomáhal nespravodlivému s krivdami, ktoré páchal a hriešnikovi s hriechmi, ktorých sa dopúšťal. Títo noví budú predstavovať pre teba ľahšiu pomoc a lepšiu podporu a budú menej sympatizovať s niekým iným než s tebou.“²⁰⁴

K otázke príjmu verejných financií sa radí aj otázka žizje, ktorú odvádzali nemuslimovia namiesto dávky zakat. Žizju pritom odvádzali na základe dohody o ochrane. Ali povedal: „Dohodu o ochrane prijali, aby boli ich majetky chránené tak ako naše majetky a aby boli ich životy chránené ako naše životy.“ Ali bol pritom zhovievavý a mäkký pri jej (žizje) výbere. Abdulmelek Bin Umejr spomenul, že mu jeden muž zo Suqeifu povedal: Ali Bin Ebí Táleb ma poveril výberom príjmov. Pritom mi prikázal: „Neudri žiadneho muža bičom kvôli výberu čo i len jedného dirhamu. Nepredaj žiadnu ich

²⁰³

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 377.

²⁰⁴

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 379.

potravu (pri výbere), ani oblečenie na zimu alebo na leto, ani nástroje, ktorými pracujú. Ani nepoveruj nikoho, kto ich bude o to neustále žiadať.“ Povedal (muž zo Suqejfu): „Princ veriacich! V takom prípade sa vrátim k tebe tak, ako som od teba odišiel! (Nič od nikoho nevyberiem.)“ Ali povedal: „Aj keby si sa vrátil tak, ako si odišiel. Bolo nám prikázané, aby sme od nich vzali len z toho, čo zvyšuje nad ich potreby.“²⁰⁵

Ak hovoríme o príjmoch štátnej pokladnice, je na mieste spomenúť, že Ali tiež prikazoval starať sa o všetky vrstvy obyvateľstva bez ohľadu na ich náboženské vyznanie, pôvod a pod. Zvlášť o tých, ktorí boli chudobní a biedni, bez ohľadu na to, či oni žiadali o pomoc, alebo nie. Medzi nich patrili viaceré kategórie obyvateľstva, ako boli siroty, starí ľudia, hendikepovaní, vdovy, ľudia nie z vlastnej viny nezamestnaní a pod. Štát sa mal postarať o všetky uvedené kategórie ľudí po stránke sociálnej, finančnej a vzdelávacej. Ali dokonca určil, že správca si má vyhradiť konkrétny čas, ktorý má venovať výlučne týmto kategóriám chudobných a biednych ľudí, aby oni nemali pocit, že sú na okraji spoločnosti a že ich problémy nikoho nezaujímajú.²⁰⁶

Okrem uvedeného Ali dbal aj na vytvorenie riadnej regulárnej armády v centre každej oblasti štátu, a to

²⁰⁵

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 316.

²⁰⁶

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 488.

s regulárnymi platmi hlavne pre veliteľov vojska a prikázal aj starať sa o vojsko, aby tak bola splnená základná povinnosť vojska, ochrana krajiny.²⁰⁷

Ali tiež odkazoval svojim správcom, aby si vytvárali rady, do ktorých zvolia významné spoločenské osobnosti, ako sú známi učenci, sudcovia a pod. Tí im budú pomáhať pri rozhodovaní o podstatných záležitostiach pri správe, tzv. Radu šúry.²⁰⁸ Ali v tejto súvislosti povedal: „Rad’te sa, pretože vo vzájomnej porade spočíva úspech.“²⁰⁹

V oblasti zahraničnej politiky, mieru a vojny Ali postupoval tým istým smerom, ako kalifovia pred ním. Vyjadroval to Aliho odkaz jeho správcovi Málekovi Al Aštarovi, keď mu povedal: „Neodmietni mierovú dohodu, ku ktorej by ťa vyzval tvoj nepriateľ a ktorá by bola v súlade s tým, čo Boh určil. V mieri spočíva oddych pre tvoje vojsko, pokoj od starostí a bezpečie tvojej krajiny. Avšak dávaj si veľký pozor na svojho nepriateľa potom ako s ním mier uzatvoríš, pretože tvoj nepriateľ ťa možno chcel len preľstíť.

²⁰⁷ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 381.

²⁰⁸ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 381.

²⁰⁹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 495.

Buď preto pozorný, ale maj pritom dobré úmysly. A ak by si s nepriateľom uzatvoril mierovú dohodu alebo mu sľúbil prísľub bezpečia (zimma), tak dodrž svoju zmluvu a splň svoj sľub. Pretože neexistuje nič z povinností uložených Bohom, čo by malo taký veľký význam ako dodržiavanie sľubov, na význame a záväznosti ktorej (takejto povinnosti) by sa ľudia zhodli, a to aj napriek rozdielnosti svojich názorov. K tomu dospeli aj tí, ktorí vieru odmietajú, aj keď by svoje záväzky uzatvárali s niekým iným než s muslimami, keď zistili, aké následky so sebou zrada prináša. Nikdy nezrad' sľub, ktorý si dal a neporuš záväzok. Nepodved' svojho nepriateľa, pretože na Boha sa opováži len neznalý a stratený človek, a najmä že Boh prisahu na Neho učinil aktom bezpečia a milosti medzi ľuďmi Ním stvorenými a záväzkom, na neporušiteľnosť ktorého sa ľudia odvolávajú a neporušiteľnosti ktorého sa dovolávajú. Preto žiadne porušenie ani zrada ohľadom neho (p. a. záväzku a prisahy danej pred Bohom) a ani žiadna lešť! Neuzatváraj žiadne dohody, ktoré by mali nejasné ustanovenia a nesnaž sa pohrávať so slovami potom ako sa všetko dohodlo a potvrdilo. Nech ťa ťažkosti, v ktorých si sa ocitol kvôli dohode, ktorú si uzatvoril, nevedú k tomu, aby si bezprávne žiadal o jej zrušenie, pretože tvoja trpezlivosť voči ťažkostiam, ktoré dúfaš, že pominú a odmena za túto trpezlivosť sú lepšie než zrada, následkov ktorej by si sa mohol obávať. Za to, ako sa zachováš, sa budeš pred Bohom zodpovedať, preto nedovoľ, aby ťa takéto niečo zaťažilo v tomto živote alebo v živote poslednom a večnom.“²¹⁰

²¹⁰

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 382.

2.5.1. Spor Aliho a Muáviju, jeho podstata a skončenie

Ako sme už uviedli, Ali bol navrhnutý a potvrdený do vedenia štátu vo veľmi ťažkých podmienkach. Rozkol tu bol už spôsobený samotným spôsobom, akým bol kalif Osmán zabitý, ako aj rozpormi v tom, kto má po ňom do vedenia štátu nastúpiť, ako a kedy. Politická situácia bola vyhrotená.

Muávija bol v tom čase už približne 15 rokov správcom v oblasti Šámu (p. a. Šám bola historicky oblasť, ktorá dnes zahŕňa približne územie Sýrie, Libanonu, Palestíny, Izraela a Jordánska. V anglickom a francúzskom jazyku je tiež známa ako Levant.), keď tam pôsobil počas kalifátu Omara a Osmána. Počas tohto obdobia si Muávija získal obyvateľov Šámu na svoju stranu. Zavraždenie Osmána bolo preto preňho aj prirodzenou príležitosťou, aby sa snažil získať Bejau (zvolenie do úradu hlavy štátu), zvlášť preto, že mohol počítať s podporou obyvateľstva Šámu.

Muávija však v prvom rade žiadal od Aliho, aby mu vydal tých, ktorí zavraždili Osmána, alebo aby na nich uplatnil trest smrti ako spravodlivý trest pre toho, kto zavraždil takým odsúdeniahodným spôsobom Osmána, hlavu islamského štátu. Táto požiadavka sa stala i dôvodom toho, že niektorí spoločníci proroka Muhammada sa pridali na jeho stranu. Iní zasa ostali na strane Aliho.

V niektorých historických zdrojoch sa uvádza, že Muávija bol zvolený za hlavu štátu obyvateľmi Šámu a tými, ktorí ho podporovali. Iné zdroje o tom nič nehovoria. Tým by

sme sa ale dostali do stavu, keď by sme mali dve nezávisle na seba ustanovené osoby vo vedení jedného štátu. Svetlo do celej situácie však môže vniesť to, čo známy historik Ibn Asáker uviedol z výroku Saída Bin Abdulazíza Al Tanúchyho, jedného z ľudí, ktorí boli najlepšie oboznámení s tým, aká bola situácia v Šáme v tej dobe a ktorý povedal: „Ali bol v Iraku oslovovaný titulom „Princ veriacich“. Muávija v Šáme bol oslovovaný titulom „Princ“. Keď Ali zomrel, Muávija začal byť oslovovaný titulom „Princ veriacich“.“²¹¹ Uvedený zaznamenaný výrok Ibn Asákera môže v skutočnosti potvrdiť to, že Muávija nebol oficiálne pokladaný za ustanovenú hlavu štátu, ale v podstate za správcu oblasti, ktorá spadala pod jeho vedenie a za vodcu, ktorý viedol tých, ktorí požadovali urýchlené zúčtovanie s vrahmi zavraždeného kalifa Osmána.

Všetko, čo sme tu uviedli, podporuje aj to, čo sa zachovalo z rozhovoru Abí Muslima Al Chavláního, ktorý povedal Muávijovi: „Ty sa sporíš s Alim, ale si ako on?“ Muávija odpovedal: „Prisahám na Boha, že nie. Veľmi dobre viem, že on je lepší než ja a je oprávnenejší na vec (vedenie štátu) než ja. Avšak dobre viete, že Osmán bol zabitý neprávom a ja som jeho bratranec a mne náleží žiadať odplatu pre tých, ktorí ho zabili. Choďte za ním (za Alim) a povedzte, nech mi vydá tých, ktorí zabili Osmána a ja sa mu podvolím.“ Išli teda za Alim a porozprávali sa s ním, ale on ich odmietol vydať. V ďalšej zachovanej správe sa hovorí, že keď sa

²¹¹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 688.

porozprávali s Alim ohľadom výdaja vrahov Osmána, Ali odpovedal: „Nech sa (Muávija) podvolí a nech ich u mňa zažaluje (rozhodnem o nich).“ Muávija to ale odmietol.²¹² V tejto súvislosti aj Ibn Hazm, známy učenec 10. storočia (5. storočia letopočtu Hižry), povedal: „Muávija nikdy nepoprel, že Ali má väčšie oprávnenie byť kalifom než on. Avšak jeho úvaha ho viedla k tomu, že považoval potrestanie vrahov Osmána za prednejšie než vyjadrenie Bejay (Alimu) a považoval samého seba za oprávnenejšieho žiadať potrestanie Osmánových vrahov.“²¹³

Alimu sa spočiatku podarilo ustanoviť svojich správcov takmer vo všetkých oblastiach štátu, s výnimkou Šámu. V týchto oblastiach boli ľudia, ktorí Alimu vyjadrili Bejau, ale aj takí, ktorí mu ju síce nevyjadrili, ale ani sa proti nemu nepostavili. Tí boli ponechaní a vôbec sa proti nim nezakročilo.²¹⁴ Až v roku 38 letopočtu Hižry sa podarilo Muávijovi získať Egypt na svoju stranu a ustanoviť tam svojho

²¹² Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 343.

²¹³ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 512.

²¹⁴ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 245.

správcu.²¹⁵ Všeobecne Ali čelil viacerým problémom od počiatku. Postupne sa spod jeho správy nedostal len Egypt, ale aj Jemen a Hižáz. A k tomu ešte problémy s Chavářižmi a aj vnútorné vzbury v niektorých východných oblastiach Ázie.²¹⁶

V tejto súvislosti niektoré historické zdroje, ako je napríklad kniha História Al Tabariho, uvádzajú, že keď sa Muávija ujal vlády v Šáme, vypravil vojsko, ktoré si podmanilo silou a terorom Arabský polostrov, vrátane Mediny a Mekky. Okrem toho urobil Muávija jeden ďalší krok, ktorý neurobil žiaden kalif pred ním, a to, že celý majetok štátu (p. a. majetok štátnej pokladnice) vzal, previezol do hlavného mesta svojho kalifátu a začal ním nakladať podľa vlastného uváženia. Pritom všetci kalifovia dovtedy s verejnými financiami nakladali podľa ustanovení Koránu, teda bol vopred určený spôsob ich delenia, ako aj účely, na ktoré sa mohli používať.

Al Sujúti uviedol vo svojej knihe História kalifov, citujúc Ibn Saeda, že keď bola Bejaa vyslovená Alimu, vyslovili mu ju všetci prorokovi spoločníci, vrátane Talhu a Al Zubejra, ktorí ale Bejau vyslovili nedobrovoľne. Potom obaja, Talha a Al Zubejr, odišli do Mekky, kde sa zastavili pre Ajišu, vdovu po prorokovi Muhammadovi a pokračovali v ceste do Basry (p. a. mesto Basra v Iraku), odkiaľ potom žiadali pomstu za Osmánovu preliatu krv. Ali sa to dozvedel, preto vypravil

²¹⁵ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 351.

²¹⁶ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 367.

vojsko a spolu s ním šiel do Iraku, kde sa v boji v Basre stretol s Talhom, Zubejrom, Ajišou a s tými, ktorí boli s nimi. Tento vojenský stret sa nazval Stretom Al Žamal (arabsky Vaqet Al Žamal). Bolo to v roku 36 letopočtu Hižry. V tomto boji boli zabíť Talha a Al Zubejr a ďalší. Počet padlých dosiahol trinásťtisíc. Po svojom víťazstve ostal Ali v Basre pätnásť nocí a potom sa vydal smerom ku Kúfe (p. a. mesto Kúfa v Iraku). Následne sa za Alim vydal Muávija Bin Ebí Sufián s vojskom zo Šámu. Keď dostihol Aliho, oba tábory sa stretli v boji známom ako Boj u Siffinu (arabsky Maraket Siffín). Bolo to v roku 37 letopočtu Hižry. Boj trval celé dni.²¹⁷ Ibn Al Arabi o tomto boji uviedol: Vojna sa začala medzi obyvateľmi Šámu a obyvateľmi Iraku. Jedni volajú po tom, aby bola Bejaa vyslovená Alimu a aby sa zjednotilo slovo muslimov o imámovi a druhí volajú po vydaní tých, ktorí zabili Osmána a hovorili pritom: Nedáme Bejau tomu, kto ochraňuje vrahov. Ali hovoril, že nevydá nikoho prenasledovaného prenasledovateľovi bez rozsudku a sudcu, ktorý o ňom rozhodne a Muávija hovoril, že neudelia Bejau nikomu, kto bol obvinený z vraždy alebo by bol vrahom. Počet armády Aliho bol odhadnutý na stotisíc vojakov a počet armády Muáviju na deväťdesiatitisíc vojakov.²¹⁸ Ibn Al Arabi potom analyzoval obe tvrdenia a uviedol, že existencia vrahov Osmána v tábore Aliho bola skutočnosťou, ktorú nemožno poprieť. Avšak na

²¹⁷ Žalál Al Dín Al Sajúty, *História kalifov*, vydalo Ministerstvo pre správu náboženských záležitostí v Katare, rok vydania: 2013 (1434 podľa Hižry letopočtu) strana 293.

²¹⁸ Abí Bekr Bin Al Arabi Al Málíki, *Al Avásem Min Al Qavásem*, vydal: Maktabet Al Sunna, Káhira, rok vydania 1412 Hižry, str. 166.

strane druhej bola pravda na strane Aliho, keď ich nechcel vydať, pretože Muávija a jeho ľudia ich obviňovali z vraždy, a preto nemohli byť ich sudcami. Al Sajúti potom pokračoval a napísal: Ľudia Šámu potom zdvihli Korán a začali vyzývať k tomu, čo je v ňom ustanovené. Ľudia nato ostali znechutení z boja a začali sa navzájom vyzývať k uzatvoreniu mieru. Boli ustanovení dvaja rozhodcovia, z každej strany jeden. Ali si vybral Abú Músu Al Ašariho a Muávija si vybral Amra Bin Al Ása. Potom spísali dohodu, že sa neskôr stretnú a rozhodnú sa, ako ďalej. Ľudia sa potom rozišli. Muávija sa vrátil do Šámu a Ali do Kúfy. Proti Alimu sa však vzbúrila skupina Al Chavárež (Chavárežovia) z radov tých, ktorí boli s ním. Dôvodom ich vzbury, podľa toho, čo oni tvrdili, bolo, že rozhodnutie môže náležať len Bohu (a teda nie je potrebné, aby sa ustanovovali rozhodcovia, ale rovno sa má vykonať to, čo Boh ustanovil v Koráne). Ibn Abbás sa však pustil s nimi (so skupinou Chavárežov) do ústnej argumentácie toho, čo povedali, čím presvedčil veľkú časť, aby sa znova pridala na stranu Aliho a so zvyškom Chavárežov sa Ali v roku 38 letopočtu Hižry na mieste zvanom Al Nahravan vojensky stretol, kde ich porazil.²¹⁹ O stretnutí Abú Músu a Amra potom Ibn Al Arabi napísal, že keď sa oni stretli, dohodli sa, že z oboch mužov ani jedného nepotvrdia a voľbu hlavy štátu ponechajú na muslimov. Amro dal prednosť Abú Músovi, ktorý povedal, že nepotvrdzuje Aliho ako hlavu štátu a nech si muslimovia vyberú, koho budú chcieť. Nato vystúpil Amro a povedal, že nepotvrdzuje Muáviju ako hlavu štátu.

²¹⁹

Žalál Al Dín Al Sajúty, História kalifov, vydalo Ministerstvo pre správu náboženských záležitostí v Katare, rok vydania: 2013 (1434 podľa Hižry letopočtu) strana 293.

O vojenskom strete Al Žamal nájdeme v historických knihách mnoho napísaného. Často je to spojené s vlastnými analýzami autorov a historikov, s tým, že niektorí vyzdvihovali jednu stranu sporu, a druhí ďalšiu. Ako k tomuto stretu vlastne došlo? V stručnosti možno povedať, že keď bol Osmán zabitý, Bejaa bola vyjadrená Alimu. Niektorí prorokovi spoločníci s tým ale nesúhlasili, argumentujúc tým, že najprv sa majú potrestať Osmánovi vrahovia, má sa ustanoviť spravodlivosť a až potom sa možno zaoberať zvolením hlavy štátu. Do tejto skupiny patrili hlavne Talha, Al Zubejr a pridala sa k nim aj Ajiša. Iní prorokovi spoločníci zasa boli presvedčení, že podstatnejšie je zvoliť hlavu štátu, štát stabilizovať a až potom sa zaoberať vrahmi Osmána, a to aj za cenu, že vrahovia nebudú potrestaní ihneď. To bola podstata celého sporu medzi oboma skupinami. Al Tabari sám uviedol, že keď bol Osmán zabitý, Ajiša bola práve na ceste späť do Mediny z púte v Mekke. Keď sa dozvedela o Osmánovej smrti, vrátila sa do Mekky. Tu za ňou prišiel Abdulláh Ibn Ámer Al Hadrami, vtedajší správca Mekky a spýtal sa jej: „Čo ťa viedlo vrátiť sa späť, matka veriacich?“ Ajiša odpovedala: „Vrátiť sa ma primälo to, že Osmán bol zabitý neprávom a že celá záležitosť sa neurovná, pokiaľ bude mať tento dav veci vo svojich rukách (p. a. davom tu myslela tých, ktorí zabili Osmána). Preto žiadajte odplatu za preliatu krv Osmána, vráťte tak islamu jeho doterajšie silné miesto.“²²⁰ Dr. Al Salabi uviedol aj niekoľko známych Ajišiných výrokov, v ktorých ona odsudzovala tých,

²²⁰

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 514.

ktorí zabili Osmána. Keď sa Ajiša vrátila do Mekky a vošla do svojho domu, ľudia sa zhromaždili, aby zistili, čo sa stalo. Ajiša povedala: Davy ľudí zložené z ľudí provincií, z tých ľudí, ktorí sa sem uchýlili a z otrokov Mediny, sa zhromaždili a vyčítali tomu včera zavraždenému, že neriadil veci múdro, že na verejné funkcie menoval mladých a neskúsených ľudí, aj keď už tí pred ním tiež poverovali mladých rôznymi funkciami. Osmán im pritom vysvetlil svoje stanovisko a dôvody, ale oni ho aj tak zradili a zabili. Preliali svätú krv vo svätej zemi, vzali si majetky, na ktoré nemali právo a porušili svätosť posvätného mesiaca. Prisahám na Boha, že jeden Osmánov prst je lepší než celé skupiny ľudí tohto davu. Hľadajte východisko v zhromaždení svojej sily, aby sa ich trest stal ponaučením pre tých, ktorí prídu po nich a aby sa rozohнали davy tých, ktorí by prišli po nich s podobným úmyslom...²²¹ Masrúq spomínal, že keď bol Osmán zabitý, Ajiša povedala: „Nechali ste ho ako šaty čisté od akejkolvek nečistoty. Potom ste ho ponúkli ako obeť, aby bol zarezaný tak, ako sa zarezávajú obete.“ Masrúq jej povedal: „To je aj tvoja práca! Ty si písala ľuďom listy, v ktorých si im prikázala, aby sa zhromaždili a išli za Osmánom!“ Ajiša povedala: „Nie! Prisahám na to, v čo uverili veriaci a čo odmietli tí, ktorí odmietli veriť, že som nikomu z nich nenapísala ani jednu bodku do času, kým som si nesadla na miesto, na ktorom teraz sedím (p. a. chcela tým povedať, že nenapísala ani jednu bodku

²²¹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 514.

nikomu do času, keď tieto slová hovorila).“²²² Dr. Al Salabi to komentoval ďalej tak, že bolo známe, ako prívrženci Abdulláha Ibn Sabaa falšovali listy a prezentovali ich ľuďom ako listy pochádzajúce od Ajišy (alebo od prorokových spoločníkov).

Neskôr sa odohral vojenský stret Al Žamal medzi táborom na čele s Ajišou, Talhom a Al Zubejrom a ďalšími prorokovými spoločníkmi a muslimami a na strane druhej na čele s Alim a s ďalšími prorokovými spoločníkmi a muslimami. V súvislosti s tým sa zachovali viaceré správy o tom, že oba tábory sa dohodli na mieri a že proti sebe bojovať nebudú. Avšak obava tých, ktorí mali prsty v zabíí Osmána, ktorí boli v radoch Aliho tábora, z toho, že sa všetko urovná a že potom príde rad na vyšetrovanie celej vraždy Osmána, ich viedla k tomu, že v noci vyvolali zámerne nepokoje v radoch oboch táborov, ktoré sa skončili riadnym bojom. Al Baqillani v tomto smere uviedol: „... nakoniec sa dospelo k dohode a mieri a rozišli sa na tom, že nebude žiaden boj ani spor. Tí, ktorí zavraždili Osmána, sa ale naplnili strachom, že teraz je rad na nich a že už nastal čas, aby sa nimi zaoberali. Preto sa zišli a radili sa, no nezhodli sa. Nakoniec sa však dohodli, že sa rozdelia na dve skupiny a začnú v noci boj medzi oboma táborami tak, že sa vmiešajú do radov oboch táborov a skupina tábora Aliho začne kričať: „Talha a Al Zubejr nás podviedli a napadli.“ A skupina tábora Talhu a Al

²²²

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 515.

Zubejra vykrikuje: „Ali nás podviedol a napadol.“ Tým vlastne nakoniec dosiahli, čo naplánovali a boj bol vynútený, pretože každá strana bola nútená brániť sa pred útokom z druhej strany ..²²³ Sudca Abdulžabbár o uvedenom spore oboch táborov uviedol: „Učenci hovoria, že Ali, Talha, Al Zubejr a Ajiša sa dohodli na mieri a na zanechaní vojny. Dohodli sa na tom, že sa na celú vec pozerú. Ale tí, ktorí boli v tábore z radov nepriateľov Osmána, to nechceli. Báli sa, že sa nakoniec oba tábory zhodnú a začnú ich vyšetrovať. Preto pripravili a vykonali to, čo je už známe a podarilo sa im to.“²²⁴

V súvislosti s tým, ako sa spočiatku k dohode o mieri dospelo, historické zdroje uvádzajú meno známeho muslima, ktorým bol Al Qaqaa Bin Amro Al Tamimi. Ali si zavolať Al Qaqaa, vyslal ho do tábora Talhu a Al Zubejra a povedal mu: „Stretni sa s oboma mužmi a vyzvi ich k jednote radov a vyvaruj ich pred sporom a rozdelením sa.“ Al Qaqaa išiel do Basry a stretol sa najprv s Ajišou a povedal jej: „Čo ťa privádza do Basry, matka? (p. a. Myslel tým matku veriacich, ako sa manželky proroka Muhammada nazývali.)“ Ajiša odpovedala: „Syn môj, prišla som, aby som napravila vzťahy medzi ľuďmi.“ Potom ju Al Qaqaa požiadal, aby dala zavolať

²²³ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 568.

²²⁴ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 568-569.

Talhu a Al Zubejra, aby sa tak s nimi porozprával v jej prítomnosti. Keď obaja prišli, Al Qaqaa sa ich spýtal, prečo prišli? Obaja odpovedali tak, ako odpovedala Ajiša, aby napravili vzťahy medzi ľuďmi. Al Qaqaa im povedal: „Povedzte mi, ako táto náprava má vyzerat’? Prisahám na Boha, keď by sme ju videli oprávnenú, pôjdeme s vami naprávať medzi ľuďmi, ale ak by sme ju videli neoprávnenú, odmietneme ju.“ Odpovedali mu: „Vrahov Osmána chceme. Musia byť za to zabíj. Ak by ostali bez trestu, znamenalo by to, že sme prestali konať podľa zásad Koránu a jeho ustanovení. Ak by však boli potrestaní, robili by sme tak, ako nám Korán káže.“ (p. a. Mali na mysli najmä zásadu spravodlivosti a ustanovenia o treste za úmyselnú vraždu.) Al Qaqaa povedal: „V Basre bolo 600 tých, ktorí spoločne zabili Osmána a vy ste ich všetkých premohli okrem jedného muža, ktorým je Harqús Bin Zuhejr Al Sadi. Keď ušiel, dal sa pod ochranu svojho rodu Bení Saed a keď ste oňho žiadali jeho rod preto, aby ste na ňom spravodlivosť vykonali a odsúdili ho na trest smrti, jeho ľudia vám v tom zabránili a postavilo sa proti vám 6000 mužov, ktorí sa oddelili z vašich radov. Ak by ste Harqúsa nechali tak a nezabili by ste ho, znamenalo by to, že ste zanechali to, čo hlásate a o čo Aliho žiadate. A ak by ste bojovali proti Bení Saedu kvôli Harqúsovi a oni by vás porazili, potom by sa stalo to, čo sa nemalo stať, pretože by ich to posilnilo a postihlo by vás to, čo by ste neradi. Okrem toho tým, že žiadate o potrestanie Harqúsa, ste si pohnevali aj rody Rabíaa a Mudar z obyvateľov tohto kraja, ktorí sa zhromaždili a zhodli, že idú bojovať proti vám a poraziť vás, aby tak pomohli Bení Rabii. To isté sa stalo aj Alimu, preto niektorí z radov tých, ktorí zavraždili Osmána, sú v radoch jeho vojska.“ Ajiša a tí, ktorí boli s ňou pochopili, čo im Al Qaqaa

povedal a prijali jeho logickú argumentáciu. Ajiša mu povedala: „Čo teda vidíš, Qaqaa?“ Al Qaqaa povedal: „Hovorím, že toto je vec, ktorej liekom je, aby sa všetko upokojilo a pri uplatňovaní spravodlivosti voči tým, ktorí Osmána zavraždili, by sa mala zvoliť opatrnosť a neunáhlenosť. Keď sa spory ukončia a zjednotí sa slovo celého spoločenstva na princa veriacich (Aliho, ako hlavy štátu), potom bude možné zaoberať sa vrahmi Osmána. A ak by ste Bejau vyjadrili Alimu a dohodli sa s ním, bol by to dobrý znak a nádej milosti a zároveň aj sila na uplatnenie spravodlivosti voči tomu, čo Osmána postihlo. Ak to však odmietnete a budete tvrdohlavo trvať na svojom a na boji, bude to náznak zla a zánik vlády. Preto uprednostnite zdravý rozum a hľadajte ho, nájdete ho a buďte kľúčmi k dobru tak, ako ste boli aj predtým. Nevystavte nás pohromám, pretože ony vás tiež zastihnú a Boh nás spolu s vami vezme z tohto života. Prisahám na Boha, že vás vyzývam k tomu, čo hovorím a pritom sa bojím, že sa to neuskutoční, až kým Boh nepreskúša toto spoločenstvo, ktorého zásoby sa zmenšili (p. a. myslel tým zrejme zásoby dobrých skutkov na súdny deň) a postihlo ho to, čo ho postihlo, pretože to, čo ho postihlo, je veľká vec, ktorá nespočíva len v zabití muža mužom alebo zabití muža skupinou mužov alebo kmeňa kmeňom.“ Úprimné slová Al Qaqaa ich presvedčili a oni súhlasili s jeho výzvou k zmiereniu i povedali mu: „Hovoril si dobre a trafil si sa slovami tvojimi. Vráť sa. Ak Ali príde a zastával by ten istý názor ako ty, táto vec sa napraví, ak Boh dá.“ Al Qaqaa sa vrátil za Alim. V úlohe, ktorou ho Ali poveril, bol úspešný a oznámil Alimu, čo sa dialo. Alimu sa to páčilo a ľudia sa takmer udobrili, bez ohľadu na to, kto s tým nesúhlasil, alebo kto s tým súhlasil. Následne Ali poslal dvoch poslov k Ajiši

a Al Zubejrovi a tým, ktorí boli s nimi, aby sa uistil, že súhlasia s tým, čo Al Qaqaa povedal. Poslovia sa vrátili k Alimu s odpoveďou, ktorú dostali: „Držíme sa toho, na čom sme sa dohodli s Al Qaqaaom, tak môže prísť.“ Ali potom išiel za nimi, až napokon prišiel k nim. Tu sa ľudia z oboch táborov, ktorí pochádzali z tých istých kmeňov, zišli spolu. Ľudia z kmeňa Mudar sa utáborili u ľudí z kmeňa Mudar, ľudia z kmeňa Rabíaa u ľudí z kmeňa Rabíaa a ľudia z Jemenu u ľudí z Jemenu, a pritom už o mieri nepochybovali. Takže táborili tesne oproti sebe, stretávali sa spolu a nič iné nespomínali a nemali v úmysle než uzatvorenie mieru a udobrenie sa. Už predtým, keď sa princ veriacich Ali odhodlal k tomuto kroku, vyhlásil: „Zajtra odchádzam, tak sa pripravte (myslel tým do Basry). Nech ale zajtra neodchádza so mnou nikto, kto predtým čímkol'vek pomohol k zavraždeniu Osmána.“²²⁵

Ako sme už predtým uviedli, napriek tomu, že oba tábory dospeli k prvotnej dohode o mieri, tým, ktorí sa zúčastnili vraždy Osmána, sa nakoniec podarilo v tú noc oba tábory primäť k boju. Takže v tom momente už nebolo ako boj zastaviť napriek tomu, že sa o to mnohí z oboch strán snažili. Stret Al Žamal sa začal. Tento vojenský stret dostal pomenovanie Al Žamal, t. j. Ťava, podľa ťavy, na ktorej sedela Ajiša uprostred vojska Basry. Boj sa odohral v roku 36 letopočtu Hižry pri Basre. Zmierniť dopad boja sa snažil na

²²⁵ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 564-566.

jednej strane Ali a na strane druhej Talha a Al Zubejr tým, že aspoň prikázali vojskám: „Nezabíjajte nikoho, kto prchá preč. Neublížujte raneným a neprenasledujte nikoho, kto bojisko opustil.“²²⁶ Boj sa odohral počas dvoch dní. V boji bol nakoniec v prvý deň zabitý Talha zblúdilým šípom a na druhý deň aj Al Zubejr. Keď už bol počet zabitých a zranených na druhý deň veľký, Ali dospel k tomu, že Ajišina pozícia na ťave je nebezpečná pre jej život a že pokiaľ padne ťava, môže sa boj skončiť. Preto prikázal skupinke svojich vojakov, medzi ktorých zaradil aj Muhammada Ibn Ebí Bakra (Ajišinho brata), aby ťavu zabili a Ajišu vyviedli preč. Oni tak urobili a priniesli Ajišu sediacu v zakrytom sedle, ktoré bolo na ťave a sedlo s Ajišou položili pred Aliho. Vtedy sa vojsko Basry stiahlo. Ali zavolať na svoje vojsko, zopakujúc to, čo predtým povedal, aby nikto neprenasledoval nikoho z prchajúceho vojska, aby sa neublížilo raneným a že si nik nesmie vziať žiadnu korisť z bojiska okrem tam sa nachádzajúcich zbraní a výzbroje. Zakázal vojsku vchádzať do obydľí a povedal vojakom porazenej strany, že ak niekto z nich nájde svoje veci alebo batožinu u niekoho z vojakov jeho vojska, má právo žiadať ju späť.²²⁷ Už za čias proroka Muhammada, pokiaľ prebehol boj a muslimovia zajali zajatcov, prorok Muhammad vo

²²⁶ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 571.

²²⁷ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 577.

všeobecnosti nabádal muslimov správať sa k zajatcom dobre a dávať im dobrú stravu. Tento odkaz si vzal k srdcu aj Ali. Preto aj napríklad počas neskoršieho boja v Siffíne prikázal zajatcov uväzniť a pokiaľ zajatec uznal Bejau Alimu, tak ho prepustil. Ak neuznal, prikázal odobrať mu výzbroj, ako aj jeho zvia, ktoré v boji osedlal a dať ich tomu, kto ho zajal a nechať ho odprisahať, že sa už boja nezúčastní. Potom ho prepustil.²²⁸

Počet padlých z oboch táborov sa podľa jednotlivých historických zdrojov líšil. V jednom sa uvádzalo, že počet padlých bol dvadsaťtisíc z oboch táborov. Toto číslo bolo ale prehnané, pretože počet vojakov oboch táborov bol o niečo menší ako dvadsaťtisíc. Iné zdroje hovorili o desiatich tisícoch padlých, ďalšie, že ich bolo šesťtisíc. Dr. Al Salabi na základe dôveryhodnejších informácií o predpokladanom počte vojakov oboch strán, o počte padlých vojakov v nasledujúcich vojenských stretoch, ako aj o dĺžke trvania stretu Al Žamal odhadol počet padlých maximálne na dvesto.²²⁹ Keď sa boj skončil, prišiel sa Ali pozrieť, ako je na tom Ajiša. Požiadal ju o povolenie vstúpiť a ona ho privítala. Práve vtedy tam boli ženy z rodu Bení Khalaf, ktoré oplakávali padlých v boji,

²²⁸

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 652.

²²⁹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 579.

medzi ktorými boli aj dvaja synovia Khalafa, Abdulláh a Osmán. Abdulláh padol, keď bojoval v Ajišinom vojsku a Osmán padol, keď bojoval v radoch vojska Aliho. Keď Ali vošiel, Safijja, manželka Abdulláha, mu povedala: „Nech Boh dá, aby osireli tvoje deti tak, ako si nechal moje deti osiriť.“ Ali jej nič na to nepovedal. Keď Ali odchádzal, Safijja to zopakovala, ale ani tu Ali neodpovedal a bol ticho. Jeden muž povedal: „Princ veriacich! Necháš ju, aby ti hovorila, čo počuješ, a nič jej nepovieš?“ Ali odpovedal: „Beda ti! Bolo nám prikázané, aby sme sa žien nedotkli ničím zlým, keď nie sú muslimky. Nemáme sa tak isto teda správať aj voči muslimkám?“²³⁰

Viacerí muslimovia, najmä z radov prorokových spoločníkov, sa nezúčastnili sporu a boja medzi Alim a Muávijom, resp. nezúčastnili sa bitky Al Žamal a bitky Siffín. Zastávali názor, že sa majú vyhnúť týmto sporom. Avšak na strane druhej niektorí z nich sa snažili o zastavenie bojov a urovnanie sporu, čo nakoniec viedlo k ustanoveniu oboch spomenutých rozhodcov aj vďaka tejto skupine. V 49. kapitole Koránu vo veršoch č. 9-10 je zoslané: „Ak by sa dve skupiny z radov veriacich pobili, tak ich zmierte. Ak by sa niektorá z nich nevraživo správala voči druhej, bojujte proti tej, ktorá sa nevraživosti dopustila, až kým sa neprikloní k príkazu Božiemu. Ak by sa priklonila, tak napravte vzťahy medzi nimi so spravodlivosťou a dodržujte spravodlivosť. Veď Boh má

²³⁰

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 584.

rád tých, ktorí dodržia spravodlivosť. Veriaci sú bratia, tak napravte vzťahy medzi svojimi bratmi. Bojte sa Boha, azda sa vám milosť dostane.“²³¹ Uvedené dva verše viedli mnohých muslimov a prorokových spoločníkov k pridaniu sa k prvému alebo druhému táboru, pretože boli presvedčení, že ten druhý tábor sa správal nevraživo a neustúpil a neprestal s tým, čo konal. Druhý verš viedol ďalšiu skupinu k opakovanej snahe o udobrenie oboch táborov. Ibn Al Arabi uviedol, že uvedený verš je podkladom, ktorý povoľuje boj medzi muslimami.²³² Je to výnimka, ktorá sa povoľuje v prípade, ak by sa niektorá skupina muslimov dopustila nevraživosti a neustúpila by a ani neuznala na základe riadneho rozhodcovského procesu, že sa pomýlila. Právny názor tej skupiny prorokových spoločníkov a muslimov, ktorí sa nezúčastnili bojov, prezentuje to, čo povedal Muhammad Bin Salama Alimu. Al Hasan uviedol, že Ali si zavola Muhammada Bin Salamu. Keď k Alimu prišiel, Ali mu povedal: „Čo ťa viedlo k tomu, že si sa tejto veci zdržal?“ Muhammad Bin Salama odpovedal: „Tvoj bratranec (myslel ním proroka Muhammada) mi dal meč a odkázal mi: Bojuj s týmto mečom, pokiaľ sa bojuje proti nepriateľovi. Ak by si vedel, že sa ľudia začali biť medzi sebou, choď ku skale, udri ním na ňu (aby sa otupil) a potom ostaň doma, až kým ťa nezastihne smrť alebo ťa hriešna ruka nezabije.“ Ali prikázal:

²³¹ Korán, preklad do slovenského jazyka s vysvetlivkami a výkladom, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.

²³² Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 501.

„Nechajte ho odísť.“²³³ Takže Ali akceptoval argument aj tejto skupiny, ktorá sa bojov nechcela zúčastniť z presvedčenia, že ide o niečo, čo sa nemá diať.

Boj pri Siffíne sa odohral krátko potom, ako sa skončil vojenský stret Al Žamal. I tu prebehli pokusy o zmierenie. Ale ani Ali, ani Muávija neustúpili vo svojich požiadavkách, ktoré sme už predtým uviedli. Počty vojakov vojska Aliho aj Muáviju sa v historických prameňoch veľmi rôznia. Dr. Al Salabi sa však priklonil na základe niektorých z týchto zdrojov k tomu, že počet Muávijovej armády bol 60.000 a počet Aliho armády 50.000. Oba tábory sa spočiatku nechceli pustiť do priameho boja, preto sa boj v prvý týždeň odohrával skôr v podobe menších stretov medzi časťami vojska oboch táborov. Počas toho prebehli rokovania o mieri, ktoré sprostredkovali niektorí prorokovi spoločníci, ktorí sa boja nezúčastnili. Nakoniec ale došlo k úplnému stretu oboch armád. Boj pokračoval neustále až do západu slnka s prestávkami len na modlenie. Na konci prvého dňa, keď bolo bojisko plné padlých vojakov, sa jeden z Aliho vojakov Aliho spýtal: „Čo si myslíš o vojakoch padlých na našej strane a o padlých na ich strane, princ veriacich?“ Ali odpovedal: „Ten, kto padol z našich radov aj z ich radov a pritom sledoval len Božiu spokojnosť a život konečný, ten vojde do raja.“²³⁴

²³³ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 525.

²³⁴ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo

Uvedený výrok Aliho v podstate potvrdzuje to, že každá strana bránila určitý princíp, o ktorom bola presvedčená, že je v tomto boji dôležitejší než ostatné princípy, a to aj vo vzťahu k zachovaniu a zotrvaníu štátu ako takého.

Na konci prvého dňa pri Siffíne sa oba tábory oddelili od seba. Večer Ali namieril na bojisko a pozrel sa smerom k táboru ľudí Šámu (Muávijovej armády) a prosil Boha: „Bože odpusti mi aj im.“²³⁵ Na druhý deň oba tábory zmenili niektorých veliteľov a boj sa začal znova. Najprv to vyzeralo, že Aliho vojsko vyhráva, potom zasa, že Muávijovo vojsko začína mať prevahu. Jedným zo známych prorokových spoločníkov, ktorý sa boja zúčastnil na strane Aliho, bol Ammár Bin Jáser. Pramene hovoria, že mal vtedy vyše 94 rokov, a že aj tak sa do boja sám zapojil. Ammár počul počas boja jedného muža hovoriť: „Odvrátili sa od viery obyvatelia Šámu.“ Ammár sa nahneval a zakázal mu také niečo hovoriť a povedal: „Ak chceš niečo povedať, povedz, že sa voči nám nevraživosti dopustili. My proti nim bojujeme, pretože sa proti nám nevraživosti dopustili. Náš Boh je ten istý Boh a náš prorok je ten istý a modlíme sa spoločne v tom istom smere modlenia.“²³⁶ Ammar v ten deň v boji padol. Jeden z tých,

vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 636.

²³⁵ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 636.

²³⁶ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo

ktorí sa boja zúčastnili, boj opísal takto: „Bojovali sme spolu tri dni a tri noci, až kým sa oštepý nepolámali a neminuli sa šípy. Potom sme vytasili meče a bojovali sme až do noci. Keď meče otupeli, bili sme sa v podstate už len železnými tyčami. Bolo počuť už len zvuky a mrmlanie. Potom sme začali po sebe hádzať kamene a hlinu. Nakoniec sme sa pobili holými rukami a hrýzli zubami, až kým nevyšlo ráno.“²³⁷ Bolo to piatkové ráno, keď už boli oba tábory úplne vyčerpané. Táto noc sa nazvala Noc Al Harír. Stav vyčerpania dospel do takého štádia, že už nebolo možné pokračovať v boji bez toho, aby sa oba tábory nevyhladili nakoniec úplne. Al Ašas Bin Qejs, veliteľ oddielov kmeňa Kinda (bojoval na strane Aliho), sa postavil a predniesol medzi svojimi ľuďmi v noci Al Harír túto reč: „Muslimovia! Videli ste, ako to vyzeralo v predchádzajúci deň a ako sa Arabi takmer vyhubili. Prisahám na Boha, že som dosiahol vysokého veku, aký mi Boh doprial, aby som dosiahol, ale takéto niečo som ešte nezažil. Nech ten, kto je tu prítomný, oznámi moje slová tomu, kto tu prítomný nie je. Ak sa zajtra znova stretieme v boji, tak Arabi sa vyhubia navzájom a ostane bez ochrany všetko, čo sme povinní ochraňovať. Prisahám na Boha, že tieto slová nehovorím zo strachu pred bojom. Avšak som starý muž a bojím sa o naše ženy a o potomstvo, ak by sme zajtra padli. Bože! Ty dobre

vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 638.

²³⁷ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 639.

viš, že som sa snažil radiť dobre, ako som mohol, svojim ľuďom a mojím súkmeňovcom v náboženstve.“²³⁸ Tieto slová sa dostali k Muávijovi, ktorý na to povedal: „Prisahám na Pána Káby, že sa trafil. Ak sa zajtra stretneme znova v boji, Byzantínci zaútočia na naše potomstvo a na ženy a Peržania zaútočia na obyvateľov Iraku a na ich potomstvo. Toto si uvedomujú len tí, ktorí sú obdarení trpezlivosťou a rozumom. Potom povedal svojim spoločníkom: „Priviažte Korán na špičky oštepov (p. a. aby to videli ostatní a zvážili mier).“²³⁹ Napriek tomu, že historické zdroje uvádzajú, že Ali začínal mať v boji prevahu, pristúpil na ponuku a súhlasil so zastavením boja a s ustanovením oboch spomenutých rozhodcov. Dúfal, že takéto riešenie ukončí celý spor raz a navždy a zachová životy na oboch stranách.²⁴⁰

Zo zachovaných historických zdrojov je zjavné, že inak oba boje (Al Žamal a Siffín) vnímala väčšina prorokových spoločníkov, vrátane Aliho a Muáviju, a inak mnohí noví

²³⁸ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 640.

²³⁹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 640.

²⁴⁰ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 643.

muslimovia. Okrem už spomenutého výroku, ktorým Ammar zakázal očierňovať obyvateľov Šámu, máme tu aj ďalší obdobný výrok, ktorý sa o Alim zachoval. Alimu sa totiž dostalo, že dvaja z jeho spoločníkov verejne očierňovali Muáviju a preklínali obyvateľov Šámu. Preto im poslal odkaz: „Prestaňte s tým, čo sa mi o vás donieslo.“ Nato obaja prišli k nemu a povedali mu: „Princ veriacich! A či nie sme na pravde a oni na nepravde?“ Ali odpovedal: „Áno, je to tak, prisahám na Pána Káby.“ Povedali: „Prečo nám teda zakazuješ ich očierňovať a preklínať ich?“ Ali odpovedal: „Nechcem, aby ste patrili medzi tých, ktorí iných preklínajú. Avšak hovorte: Bože, ušetri naše životy aj ich, naprav medzi nami a nimi a oddiaľ ich od bludu, do ktorého sa dostali, aby spoznal pravdu ten, kto ju nespoznal a aby sa vrátil späť ten, kto vybočil zo správneho smeru.“²⁴¹

O tom, čo sa na bojisku v Siffíne odohralo, sa veľa písalo v historických zdrojoch. Niektoré časti týchto historických zdrojov vyzdvihovali Aliho a jeho tábor a očierňovali Muáviju, iné časti zasa očierňovali Aliho a vyzdvihovali Muáviju a jeho tábor. V každom prípade súdny človek si vie nakoniec z toho vydedukovať nielen príčiny celého sporu a dva princípy, ktoré sa tam navzájom prebíjali, ale aj dôvody, ktoré viedli k ukončeniu bojov v momente, keď to bolo už nevyhnutné. To sa musí napriek všetkému obom táborom pripísať k dobru.

²⁴¹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 658.

Bitka Siffin bola významná nielen v tom, že sa v nej bojovalo kvôli dvom princípom, ktoré patrili medzi základné princípy určené v Koráne, a to: 1. Zachovanie jednoty a nemariť životy zbytočne a mať trpezlivosť pri vykonávaní spravodlivosti, 2. Vykonanie spravodlivosti čo najrýchlejšie tak, aby nedošlo k prehlbovaniu sa pocitu krivdy. Bitka bola významná aj z hľadiska spôsobu, akým sa viedla a ako sa vojaci z oboch táborov k sebe správali. Na bojisku totiž bol len jeden zdroj vody. Vojaci z oboch táborov chodievali k tomuto zdroju zásobiť sa vodou. Stáli tam pri sebe, naberali vodu a pritom pred chvíľou proti sebe bojovali. Potom ako si vodu nabrali, sa k boju vrátili znova. V tejto súvislosti sa zachovalo jedno z mnohých svedectiev účastníkov boja. Jeden z nich uviedol: „Keď sa skončil boj, vojaci jednej armády prišli k vojakom druhej a naopak ... rozprávali sa s nami a rozprávali sme sa s nimi. Pritom patrili k tomu istému kmeňu, ale každý zastával odlišný názor. Preto členovia jedného kmeňa bojovali proti sebe na oboch stranách a pritom každý z nich bol presvedčený, že pravda je na jeho strane a bol ochotný padnúť za jej bránenie. Často sa stávalo, že dvaja muži sa bili dovtedy, pokiaľ vládali. Nato si sadli a oddychovali vedľa seba a pritom sa rozprávali a diskutovali o mnohých veciach. Potom, keď si oddýchli, zasa vstali a pokračovali v boji. Mali pritom jedno náboženstvo, ktoré im bolo milšie než ich duše. Keď nastal čas modlenia, obaja zastavili boj a išli modlitbu vykonať. V deň, keď bol zabitý Ammár Bin Jáser, oba tábory sa pomodlil i za jeho dušu a prosili preňho Boha o odpustenie.“²⁴²

²⁴²

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo

Boj pri Siffíne sa teda skončil tým, že sa ustanovili dvaja rozhodcovia a spísala sa o tom písomná rozhodcovská dohoda. Zo strany Aliho bol ustanovený Abú Músa Al Ašari a zo strany Muáviju Amro Bin Al Ás. Časť Aliho vojska ale nesúhlasila s mierom a s ustanovením rozhodcovskej komisie a Abú Músu Al Ašariho za zástupcu Aliho strany pri rozhodovaní. Preto proti Alimu kvôli tomu ostro vystúpila. Ako sme uviedli, táto časť vojska bola nazvaná Chavárižovia. Ali preto s nimi viedol dlhú diskusiu. Urobil tak aj Ibn Abbás, jeden zo známych prorokových spoločníkov (k nim sa zaradil, aj keď bol ešte veľmi mladý, mal asi 15 rokov, keď prorok Muhammad zomrel). Časť Chavárižov sa dala presvedčiť Aliho argumentmi, ale časť nie. Tá časť, ktorá sa proti Alimu postavila, ho dokonca obvinila, že zradil Korán a odvrátil sa od islamu. Začala proti Alimu preto bojovať. To viedlo k viacerým bojom, ktoré Aliho vojsko oslabilo, až Aliho nakoniec zavraždili, ako o tom ďalej bude reč.²⁴³ Čo sa týka výberu Abú Músu zo strany Aliho, Dr. Al Salabi to označil za rozhodnutie, ktoré korešpondovalo s udalosťami. Išlo totiž o to, aby bol mier uzatvorený, pokiaľ sa dá a aby muslimovia boli znova zjednotení a ochránení pred ďalšou vojnou. Abú Músa patril pritom od začiatku k radom tých, ktorí vyzývali k mieru a k zmiereniu oboch táborov. Abú Músa okrem toho

vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 651.

²⁴³ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 660.

bol obľúbený a mal dôveru kmeňov v Iraku.²⁴⁴ Ustanovená zmierovacia komisia nakoniec dospela k spísaniu dohody o rozhodcovskom konaní, pripojila k nej svedectvá svedkov a dala ju podpísať, aby boli jej podmienky a záväznosť jasné. Dohoda o rozhodcovskom konaní ustanovovala nasledujúce:

V mene Boha milostivého, v moci ktorého je milosť

1. Toto je to, na čom sa dohodli Ali Bin Ebí Táleb, Muávija Bin Ebí Sufián a ich stúpenci a na čom sa udobrili pri rozhodovaní v súlade s knihou Božou (Koránom) a tradíciou Jeho proroka (Muhammada).
2. Toto rozhodnutie platí voči Alimu a obyvateľom Iraku, tým prítomným z nich aj neprítomným. Toto rozhodnutie taktiež platí voči Muávijovi a obyvateľom Šámu, tým prítomným z nich aj neprítomným.
3. Zhodli sme sa, že rozhodneme podľa toho, čo Korán ustanovuje od prvej kapitoly po poslednú. Dáme život tomu, čomu dáva život a odmietneme to, čo odmieta. Na tomto základe sme rozhodovali a na tomto základe sme sa udobrili.
4. Ali a tí, ktorí ho nasledujú, súhlasili s tým, aby bol Abdulláh Bin Qajs rozhodcom a Muávija a tí, ktorí ho nasledujú, súhlasili, aby bol Amro Bin Al Ás rozhodcom.
5. Ali a Muávija vzali od Abdulláha Bin Qajsa a Amra Bin Al Ása ich záväzok voči Bohu a záväzok voči jeho poslovi, že si

²⁴⁴ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 669.

vezmú Korán ako základ a neodbočia od neho k niečomu inému pri rozhodovaní, pokiaľ tam nájdú napísané, čo je potrebné. To, čo nenájdu v Knihe, to budú hľadať vo všeobecne uznávanej tradícii posla Božieho, od ktorej neodbočia zámerne a nebudú v nej hľadať niečo neisté.

6. Abdulláh Bin Qajs a Amro Bin Al Ás prijali od Aliho a Muáviju záväzok pred Bohom, že budú súhlasiť s tým, čo oni rozhodnú v súlade s tým, čo je v Knihe Božej a v tradícii Jeho proroka; a nebudú mať pritom právo odmietnuť to alebo sa od toho odkloniť k niečomu inému.

7. Obaja majú zaručené bezpečie ohľadom ich vlády nad svojim životom a zdravím, nad majetkom, domom, rodinami a deťmi, pokiaľ sa neodklonia od pravdy; či už bude súhlasiť, kto bude chcieť, alebo nebude súhlasiť, kto bude chcieť (p. a. súhlasiť alebo nesúhlasiť s výsledkom rozhodnutia). Spoločenstvo bude podporovať to, čo (rozhodcovia) rozhodli podľa pravdy v Knihe božej.

8. Ak by niektorý z rozhodcov zomrel pred vynesení rozhodnutia, tá skupina, ktorá ho ustanovila, má právo vybrať si namiesto neho muža spravodlivého a sledujúceho zmier, (pričom výber sa uskutoční) podľa tých istých podmienok a záväzku, na základe ktorých bol ustanovený jeho predchodca.

9. Pokiaľ by niektorý z oboch princov zomrel pred skončením doby určenej na rozhodnutie v tejto veci, jeho skupina a prívrženci majú právo miesto neho zvoliť iného muža, so spravodlivosťou ktorého súhlasia.

10. Táto rozhodcovská vec bola uznaná zo strany oboch skupín, ako aj rozhovory a tiež aj mier zbraní.

11. Vec sa bude rozhodovať podľa toho, čo sme určili v tejto dohode a podľa podmienok určených obom princom, rozhodcom a skupinám. Boh je toho svedkom a On postačí ako svedok. Ak by sa odklonili (rozhodcovia) a prekročili medze, potom je spoločenstvo oprostené od ich rozhodnutia a nenáleží im obom žiaden záväzok ani ochrana.

12. Ľudia sú v bezpečí ohľadom svojich životov, rodín, detí a majetkov až do skončenia stanoveného času. Zbrane sú odložené, cesty bezpečné a ten z oboch skupín, kto nie je prítomný, je ako ten (p. a. v jeho postavení z hľadiska záväznosti dohody), kto bol svedkom tejto veci.

13. Obom rozhodcom náleží, aby sa usídlili na mieste v strede, medzi obyvateľmi Iraku a Šámu.

14. Nebude s nimi prítomný v ňom nikto okrem toho, koho tam chcú mať na základe ich vzájomnej dohody.

15. Doba určená na vydanie rozhodnutia je stanovená do konca mesiaca Ramadán. Ak by rozhodcovia chceli vyniesť rozhodnutie skôr, môžu tak urobiť. Ak by jeho vynesenie chceli odložiť až na koniec stanovenej doby, môžu tak urobiť.

16. Ak by nerozhodli na základe toho, čo je v Knihe Božej a v tradícii proroka, do skončenia doby určenej na rozhodnutie, obe skupiny sa vracajú k predchádzajúcemu stavu vojny.

17. Spoločenstvo je viazané záväzkom, ktorý vzalo na seba pred Bohom v tejto veci. Všetci budú ako jedna ruka proti tomu, kto by chcel v tejto veci nespravodlivosť, odkloniť sa od nej alebo konať inak, ako bolo dohodnuté. Spísania tejto dohody boli svedkami .. (p. a. nasledovali mená a podpisy vyše 40 svedkov z oboch strán). Dohoda bola spísaná v stredu,

trinásť nocí do konca mesiaca Safar v roku 37 letopočtu Hižry.²⁴⁵

Rozhodcovské konanie sa skončilo bez jasného výsledku. Avšak aj napriek tomu Chavárižovia sa nevrátili do tábora Aliho a porušili aj všetky záväzky, ktorými sa Alimu zaviazali. Išlo o to, že Ali prijal od nich záväzok, že nemusia bojovať po jeho boku, ale s tým, že neprelejú krv žiadneho človeka, nebudú terorizovať ľudí, ktorí sú v bezpečí a nebudú vykonávať lúpeže na cestách. Ak to nedodržia, bude proti nim bojovať. Chavárižovia to ale porušili a zabili viacerých nevinných ľudí. Ali v snahe ušetriť životy ľudí ešte požiadal Chavárižov, aby vydali tých, ktorí sa vrážd a lúpeží dopustili, aby on nad nimi vykonal spravodlivosť. Oni to však odmietli. Preto sa oba tábory stretli v roku 38 letopočtu Hižry pri rieke Al Nahraván a pri meste Al Nahraván, podľa ktorých bol tento boj aj pomenovaný.²⁴⁶ Keďže sa tu hovorí o skupine Chavárižov, objasníme aspoň základne rozdiely, ktoré sa v ich učení nachádzali, v porovnaní s pôvodným učením islamu. Historici sa zhodujú v tom, že Chavárižovia sa držali islamského náboženstva, v niektorých záležitostiach však tak vybočili, že ho v podstate príkro porušovali. Za zásadné

²⁴⁵ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 679-681.

²⁴⁶ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 731-732.

vybočenie možno pokladať to, že praktizovanie mnohých ustanovení islamu mimoriadne prehánali. Modlili sa veľa, postili sa a čítali Korán. Avšak ich chápanie Koránu a islamu bolo aj tak veľmi povrchné a viac kládli dôraz na formu než na obsah. Tak napríklad hovorili, že kto by sa dopustil čo i len malého hriechu, ten vojde do pekla a bude tam naveky. To viedlo k tomu, že obviňovali každého, kto nenasledoval ich myslenie, že sa odvrátil od islamu alebo že je pokrytcom. To v dôsledku viedlo k tomu, že si takýmto spôsobom ospravedlnili zabíjanie kohokoľvek, kto by nesúhlasil s ich myslením. I Chavárižovia sa rozdelili nakoniec na viaceré skupiny. Jedna z ich skupín, známa ako Al Azáriqa, dokonca povoľovala zabíjanie žien a detí, čo bolo v úplnom rozpore s tým, čo Korán a prorok Muhammad kázali.²⁴⁷ Dr. Abú Zahra uviedol, že tieto vlastnosti v nich zrejme boli umocnené tým, že pochádzali z radov arabských kmeňov (beduínov - nomádov), ktoré obývali púšť, nie mestá a dediny, a teda ich povahy boli tvrdé a ovplyvnené tvrdosťou púšte, nehostinnosťou a ťažkým životom na nej.²⁴⁸ Dr. Abú Zahra ďalej uviedol, že azda jedným z mála ich názorov, ktoré možno pokladať za správne, bolo to, že hovorili, že kalif môže vzísť len na základe riadnej a slobodnej voľby, ktorej sa zúčastnia bez rozdielu všetci muslimovia a on bude vo vládnutí pokračovať dovtedy, kým

²⁴⁷

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 744.

²⁴⁸

Muhammad Abú Zahra, História islamských mazhabov v politike a vierovyznaní a história právnych mazhabov, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 59.

bude dodržiavať spravodlivosť a právo. Keď by sa od toho odklonil, mal by byť zosadený, alebo zabitý. Tu sa však ich miernejšie názory aj končia.²⁴⁹ Ďalším dôvodom, ktorý viedol k odkloneniu sa skupiny Chavárižov od striedmosti, bola skutočnosť, ako sme to už uviedli, že oni nechápali mnohé verše Koránu a prorokovej tradície. Aliho obvinili, že sa od islamu odvrátil, keď súhlasil s ustanovením rozhodcu, pretože podľa nich sa mal riadiť Knihou božou, a nie závermi rozhodcov (teda mal bojovať dovtedy, kým by buď zvíťazil, alebo padol).²⁵⁰ Povrchnosť a nepochopenie zmyslu ustanovení Koránu a dôveryhodnej tradície po prorokovi Muhammadovi je jedna z vecí, pred ktorými známi islamskí sunnitskí učitelia varovali. Al Šafii napríklad povedal: „Ten, kto hľadá poznanie bez hľadania dôkazov, je ako drevorubač, ktorý ide rúbať drevo počas noci. Môže sa stať, že si bez toho, aby vedel, že v dreve je had, odnesie hromadu dreva a had ho potom uštipne.“ Ahmad (autor Misnadu prorokových výrokov) zasa povedal: „Nenapodobňuj ma a ani nenapodobňuj Máleka (zakladateľ Málíkovskej právnej školy) ani Al Savriho (známy učenec) a ani Al Avzáiho (známy učenec), ale vezmi si (poznanie) odtiaľ, odkiaľ ho oni brali.“ Abú Júsef povedal: „Neprináleží nikomu, aby povedal to isté, čo sme povedali, kým nebude

²⁴⁹

Muhammad Abú Zahra, História islamských mazhabov v politike a vierovyznaní a história právnych mazhabov, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 61.

²⁵⁰

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 745.

vedieť, odkiaľ sme to vzali.“²⁵¹ Takže aj známi sunnitskí učenci a sudcovia trvali na tom, aby si človek neosvojoval žiadne ich názory alebo výroky, kým sa neoboznámí s tým, odkiaľ tieto pochádzajú a na čom sa zakladajú.

Vo vzťahu k hlavnému mestu štátu sa odchodom Aliho z Mediny do Kúfy, v ktorej sa usadil, zmenilo aj hlavné mesto štátu, ktorým bola dovtedy Medína. Novým hlavným mestom sa počas kalifátu Aliho stala Kúfa, a to tesne po vojenskom strete Al Žamal.²⁵²

Al Sajúti uvádza, že potom ako Ali zvíťazil nad Chavárižami, sa traja z nich spikli, aby zabili Aliho Bin Ebí Táliba, Muáviju Bin Ebí Sufjána a Amra Bin Al Ása. Ibn Al Mulžem sa ujal zabitia Aliho. Preto sa vrátil do Kúfy, kde ho čakali jeho prívrženci a on im oznámil, že sa postará o zabitie Aliho, aby mu v tom pomohli. Keď sa Ali ráno, pred úsvitom zobudil a išiel sa pomodliť, cestu k miestu modlenia mu skrížil Ibn Al Mulžem a mečom ho udrel po hlave, čím ho smrteľne zranil. Bolo to v piatok. Ali ešte žil do soboty, a v nedeľu zomrel.²⁵³

²⁵¹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 767.

²⁵² Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 363.

²⁵³ Žalál Al Dín Al Sajúty, História kalifov, vydalo Ministerstvo pre správu náboženských záležitostí v Katare, rok vydania: 2013 (1434 podľa Hižry letopočtu) strana 295.

Ali síce nad Chavárižami zvíťazil, čo však nezabránilo tomu, že sa začali prehlbovať problémy, ktoré mal s niektorými časťami štátu, keď sa ony buď vzbúрили proti nemu, alebo sa pridali na stranu Muáviju. Medzi takéto najvýznamnejšie oblasti patrila Egypt. Pridanie sa Egypta pod správu Muáviju znamenalo oslabenie Aliho tak vojensky, ako aj finančne. Okrem toho obyvatelia Iraku už nechceli bojovať, zvlášť preto, že po Siffíne boli veľmi unavení a vyčerpaní.²⁵⁴ V roku 40 letopočtu Hižry došlo k uzatvoreniu mierovej dohody medzi Alim a Muávijom, ktorá už nielen prakticky, ale aj formálne ukončila boje medzi nimi. Mierová dohoda určila, že sa obe strany dohodli na mieri, Alimu patrí Irak a Muávijovi Šám s tým, že žiaden z nich sa nebude miešať do záležitostí toho druhého žiadnym vojenským aktom.²⁵⁵

Historické zdroje uvádzajú viacero podrobností o posledných dňoch Aliho života. Dokonca viaceré uviedli, že Ali mal predtuchu, že jeho čas sa už blíži. Preto sa ľudia z opatrnosti dožadovali, aby určil, kto by mal byť jeho nástupcom vo vedení štátu, ak by on zomrel. Ali im nato odpovedal, že nikoho neurčí a odkazuje ich na to, čo im posol

²⁵⁴

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 1020.

²⁵⁵

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 1024.

Boží zanechal.²⁵⁶ V posledné hodiny si Ali zavolať svojich synov a okrem iného im odkázal: „Odkazujem vám Bohabojnosť. A aby ste nestáli o tento život pozemský, aj keby on o vás stál. Nežiaľte nad niečím, čo by sa vám nedostalo. Hovorte pravdu. Buďte milostiví k sirotám. Pomáhajte tomu, kto pomoc potrebuje. Konajte pre ten ďalší život. Buďte proti tomu, kto krivdí a pomáhajte tomu, komu bolo ukrivdené. A konajte v súlade s Knihou (Koránom) a nech vás ohľadom dodržiavania toho, čo je v Knihe, nezaujíma akákoľvek výčitka.“²⁵⁷

Al Burak Bin Abdullah, ktorý sa postaral o zabitie Muáviju, síce Muáviju zranil, ale nezabil ho, aj keď bol meč, ktorým ho zranil, otrávený. Muávija sa však z toho vyliečil. Preto od tohto momentu si zriadil osobnú stráž, aby ho strážila aj počas modlenia sa na verejnosti. Všetky tri vraždy boli totiž vykonané v čase, keď mali ísť Ali, Muávija a Amro na modlenie do mešity.²⁵⁸

²⁵⁶ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 1027.

²⁵⁷ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 1031.

²⁵⁸ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 1036.

Kalifát Aliho trval štyri roky a deväť mesiacov.

Smrť Aliho zanechala zármutok v srdci muslimov. Medzi tých, ktorí za ním trúchlili, bol aj Muávija Bin Ebí Sufián. Keď sa mu dostala správa o zavraždení Aliho, rozplakal sa. Jeho žena sa ho spýtala: „Plačeš za ním a pritom si sa s ním bil?!“ Muávija odpovedal: „Beda ti. Ty nevieš, o čo ľudia prišli jeho stratou, o aké poznanie a správny úsudok.“ Muávija totiž napriek všetkému, keď mal nejakú veľmi komplikovanú nábožensko-právnu otázku, ktorú riešil, si písal s Alim, aby zistil aj jeho názor na ňu. Preto o smrti Aliho ďalej hovorí: „Odišlo poznanie a správny úsudok odchodom syna Ebí Táleba (p. a. Aliho, syna Ebí Táleba).“ Muávijov brat Utba mu nato povedal: „Nech toto od teba nepočujú obyvatelia Šámu!“ A Muávija mu povedal: „Daj mi s tým pokoj.“²⁵⁹

Ali zomrel a zanechal po sebe dvoch dospelých synov: Al Hasana a Al Husejnu, ktorých mal so svojou manželkou Fatimou, dcérou proroka Muhammada. Po smrti Aliho nastupuje na jeho miesto Al Hasan. Keď Ali zomrel, obyvatelia Kúfy vyjadrili Bejau Al Hasanovi. V Kúfe ostal o trochu dlhšie ako šesť mesiacov. Potom Muávija vyrazil na boj proti nemu. Tu mu Al Hasan poslal návrh na urovnanie celej veci. Návrh znel, že on sa vzdá vedenia štátu s podmienkou, že Muávija a jeho ľudia uznajú, že po smrti Muáviju bude Al Hasan hlavou štátu. Ďalej to podmienil tým, že nikto z obyvateľov Mediny, Hižázu a Iraku nebude žiadať o nič také,

²⁵⁹

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 1038.

ako žiadali za vlády jeho otca a že splatí zaňho (Muávija za Al Hasana) jeho dlžoby. Muávija s tým súhlasil a bol uzatvorený mier. Bolo to v roku 41 Hižry a tento rok bol nazvaný Rokom jednoty (Ám Al Žamáa), pretože sa v ňom celé spoločenstvo zjednotilo okolo jedného kalifa.²⁶⁰ Samozrejme, tento krok bol Al Hasanovi vyčítaný niektorými jeho ľuďmi, keď mu povedali, že je hanbou veriacich. On im ale odpovedal, že hanba je lepšia než oheň (p. a. myslel tým oheň po súdnom dni, pretože keby to neurobil, bolo by zmarených mnoho ďalších životov, za ktoré by mohol niešť ľarchu hriechu). Pri ďalšej príležitosti mu jeden muž povedal: „Mier s tebou, ty, ktorý si ponižil veriacich.“ Al Hasan odpovedal: „Neponížil som veriacich, ale protivilo sa mi nechať vás pozabíjať len kvôli vládnutiu.“ Al Hasan to jasne vyjadril. Protivilo sa mu mariť životy ľudí tak zo strany jednej, ako aj zo strany druhej len preto, aby bol on vládcom islamského štátu. Niekoľko rokov nato bol Al Hasan v Medine, kde býval, otrávený a tam aj zomrel.

Smrťou Al Hasana sa v podstate začína ďalšia kapitola dejín islamského štátu, prechod k Umejjovskému kalifátu a k absolutistickej vláde rodu Umejjovcov.

Vráťme sa však k prvotnej príčine vzniku rozkolu medzi muslimami po smrti kalifa Osmána, pretože táto príčina zohrala podstatnú rolu v udalostiach, ktoré neskôr zmenili charakter štátu a voľby hlavy štátu. Už sme uviedli, čo Al Sajúti napísal ohľadom sporu Aliho na jednej strane a Ajiše

²⁶⁰ Žalál Al Dín Al Sajúti, *História kalifov*, vydalo Ministerstvo pre správu náboženských záležitostí v Katare, rok vydania: 2013 (1434 podľa Hižry letopočtu) strana 317.

a Talhu a Al Zubejra na strane druhej a neskôr aj ohľadom sporu Aliho a Muáviju. Uviedli sme už aj to, čo uviedol Ibn Al Arabi a niektorí ďalší učitelia a historici. Dr. Al Salabi uvádza názory viacerých známych islamských učencov z minulosti ako aj súčasnosti, ktorí na základe ďalších doložených historických zdrojov uvádzajú, že spor Aliho a Muáviju nebol sporom dvoch kalifov o vládu, ale bol to spor jedného kalifa - Aliho, s Muávijom, ktorý od neho žiadal vydanie tých, ktorí zavraždili Osmána. To bola podstata prvotného sporu. Al Salabi uvádza, že Ibn Tejmija (známy sunnitský učenec, ktorý žil na rozmedzí 13.-14. storočia, 6.-7. storočia Hižry) povedal: „Muávija netvrdil, že je kalifom a ani mu Bejaa nebola vyslovená v čase, keď sa s Alim vojensky stretol. Muávija nebojoval s Alim s tým (s presvedčením), že on je kalif a ani s tým, že on si zaslúžil byť kalifom a túto skutočnosť uznávali všetci, vrátane Muáviju, ktorý, keď sa ho na to niekto spýtal, to priznal ... (p. a. priznal, že Ali je oprávnenejší ujať sa vedenia štátu).“²⁶¹ Aj známy sudca a učenec Ibn Al Arabi uviedol, že dôvodom sporu a boja obyvateľov Šámu s obyvateľmi Iraku spočíval v rozdielnosti postojov oboch skupín. Obyvatelia Iraku vyzývali k tomu, aby sa Alimu udelila Bejaa a aby sa všetci zjednotili okolo jedného imáma. Obyvatelia Šámu zase vyzývali k uplatneniu trestu voči tým, ktorí zavraždili Osmána a hovorili: „Neudelíme Bejau tomu, kto vo svojom tábore má vrahov.“²⁶²

²⁶¹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 196.

²⁶² Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo

Vráťme sa teraz k obdobiu, keď došlo k udeleniu Ahdu a Bejay Alimu. Bolo jasné, že za daných okolností nebol priestor na ustanovenie voliteľov a na rozhodovanie o udelení Ahdu. Celková situácia v štáte bola už iná než v dobe, keď zomrel kalif Omar. To dokladuje aj jeden rozhovor, ktorý sa odohral medzi Alim a jeho synom Al Hasanom po Aliho zvolení na čelo štátu. Al Hasan povedal Alimu: „Veľmi dobre som ti radil, ale ty si ma neposlúchol. Zajtra budeš zabitý a nenájde sa ten, kto by ťa podporil.“ Ali sa spýtal: „Ty sa stále strachuješ ako malé dievča. Čo si mi radil a neposlúchol som ťa v tom?“ Al Hasan odpovedal: „V deň, keď bol Osmán obkľúčený, som ti radil, aby si opustil Medinu. Ak by došlo k jeho zabitiu, aby si v nej nebol prítomný. Potom som ti radil v deň, keď bol zabitý, aby si neprijal voľbu, až kým k tebe neprídu delegácie ľudí ostatných častí štátu a Arabi a kým sa ti nedostane potvrdenie zvolenia od všetkých oblastí.“ Ali odpovedal: „To, čo si mi radil, aby som neprijal zvolenie, kým mi nepríde jeho potvrdenie od ostatných častí štátu, som nebral do úvahy, pretože základné rozhodnutie o voľbe patrilo Medine doteraz a nechceli sme, aby sa to zmenilo.“²⁶³ Ako ďalej uvádza Dr. Al Salabi, z iných udalostí je zrejmé, že Ali nebol toho názoru, že sa všetka voľba aj potvrdenie majú sústrediť len na Medinu (tento názor vyjadril neskôr, vtedy, keď sa obyvatelia Kúfy spýtali, či súhlasí, aby bola Bejaa daná

vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 521.

²⁶³ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 198.

Al Hasanovi a on odpovedal, že im to ani nezakazuje ani nepovoľuje, nech si vyberú sami), Ali však videl, že ešte nenastal čas, keď by sa do celého procesu výberu kalifa mali zapojiť úplne všetky oblasti, vrátane tých, kde bolo veľa nových muslimov, ktorí náboženstvo a jeho zásady ešte dostatočne neovládali.²⁶⁴ Uvedený rozhovor Aliho so synom Al Hasanom odzrkadľuje trochu odlišný postoj k celkovej politickej a spoločenskej situácii z pohľadu každého z nich. Bol to do určitej miery pohľad staršej a novšej generácie, ako to býva zvykom. Podobne ako Al Hasan, aj Ali si uvedomoval veľké zmeny v politickej a sociálnej skladbe štátu. Ali však, nehladiac na seba, usúdil, že ešte nenastal čas, kedy by politická, sociálna a hlavne morálna vyspelosť štátu a jeho obyvateľov umožnila zapojiť do voľby a navrhovania hlavy štátu okruh ľudí iných, než boli spoločníci proroka Muhammada, z ktorých ešte nemalá časť žila. To mu zrejme potvrdzovali aj udalosti, ktoré sprevádzali zavraždenie Osmána. Je pritom otázne, čo by bolo nastalo, keby sa nebol Ali ujal vedenia štátu, berúc pritom do úvahy skutočnosť, že vrahovia Osmána boli na slobode, nepotrestaní a mali svojich prívržencov v každom dôležitom meste. Podľa nás jednou z veľkých výhod toho, že sa Ali ujal vedenia štátu, bolo, že sa jasne vyprofilovali všetky názorové a mocenské skupiny, ktoré v štáte existovali. To viedlo nakoniec k tomu, že tu vznikli dva proti sebe stojace tábory, tábor Aliho a tábor Muáviju. A neskôr sa z tábora Aliho oddelila skupina Chavárižov (v ktorej boli mnohí tí, ktorí boli označovaní za vrahov Osmána

²⁶⁴

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 199.

a ktorí nechceli, aby sa veci upokojili) a začala boj proti Alimu.

Z doterajšieho výkladu môžeme dospieť k niekoľkým základným záverom:

1. Ku koncu doby, v ktorej stál Osmán na čele štátu, sa začala objavovať rebélia a náznaky nespokojnosti niektorých ľudí. Nato sa organizovala skupina, ktorá žiadala o zvrhnutie Osmána. V tomto smere je podstatné, že takáto skupina vznikla a pôsobila najmä v Kúfe, Basre a v Egypte. O nej sa vedelo, ale napriek tomu Osmán nechcel silou zakročiť proti nej a ani to nedovolil.

2. Uvedená skupina sa zorganizovala a jej príslušníci vyrazili smerom do Mediny s jedinou požiadavkou, odstaviť existujúceho kalifu Osmána. Osmán mohol zhromaždiť armádu, ktorá by ho ochránila, a to armádu spomedzi ľudí, ktorí boli v Medine alebo v Mekke. Mohol povolať späť do Mediny niektoré oddiely, ktoré operovali v iných častiach štátu. Zachovali sa správy aj o tom, že mu Muávija ponúkol armádu, aby ho strážila. Osmán to ale všetko odmietol. Keď ozbrojená skupina dorazila do Mediny, Osmán sa snažil logikou a argumentmi jej členov odradiť od toho, čo oni chcú. Osmán bol v otázke svojej abdikácie alebo odvolania jednoznačný. Vyjadril sa v tom zmysle, že nevyzlečie košeľu, ktorú mu Boh dal obliecť. Myslel tým, že bol riadne zvolený a musí byť aj riadne zbavený tejto funkcie. Išlo tu teda skôr o právnu otázku. Osmánovi možno dať za pravdu, že pokiaľ by bol ustúpil, bolo by sa stalo to, že vždy, keď by sa určitej skupine niečo neľúbilo, sformovala by sa do ozbrojenej skupiny, napadla by hlavné mesto štátu a vymenila by hlavu štátu. To by spôsobilo chaos, neporiadok a anarchiu. Preto

nechcel ustúpiť a žiadal, aby ho odvolali muslimovia spôsobom, akým ho zvolili. Túto myšlienku podporuje aj skutočnosť, že Osmán odmietal použitie sily na svoju obranu. Nechcel, aby sa celý spor zmenil na občiansku vojnu, aj keby ho to malo stáť život. Takže svojím postojom vyjadril dve právne základné myšlienky: a) odvolať kalifa môže len zhromaždenie, ktoré ho ustanovilo, alebo zhromaždenie z hľadiska zákonodarnej sily jemu podobné a b) politické spory sa majú riešiť diskusiou a argumentmi, a nie násilím.

3. Ali bol zvolený za kalifa. Toto zvolenie uznali a potvrdili mnohé oblasti štátu. Muávija sa zdržal a dal Alimu podmienku, že uzná jeho zvolenie pod podmienkou, že mu vydá tých, ktorí zabili Osmána. Ak to niečo dokazuje, tak to, že tu nešlo v prvom rade o boj o moc, ale skôr o dva právne princípy stojace proti sebe. Ali bol totiž riadne zvolený na čelo štátu. Podobne ako Muávija, Ajiša, Talha a Al Zubajr aj on chcel potrestať tých, ktorí zabili Osmána. Chcel však najprv stabilizovať štát a neskôr týchto vrahov postaviť pred nezávislý a spravodlivý súd. Na druhej strane Muávija chcel čo najrýchlejšie potrestať tých, ktorí zabili kalifa Osmána. Bolo to tak jednak preto, že Muávija bol Osmánovým príbuzným, a teda mu náležalo v zmysle uznávaných zvykov a práva žiadať o odplatu za zabitie Osmána pre tých, ktorí ho zabili a jednak chcel, aby boli títo potrestaní čo najskôr, ako výstraha pre každého, kto by chcel konať svojvoľne, ako oni konali. Zaraziť podobné vyčíňanie davu bolo pritom aj súčasťou odkazu Osmána, keď trval na tom, že odvolať ho môže len zhromaždenie, ktoré ho ustanovilo.

Uviedli sme, že viacerí členovia skupiny, ktorá zabila Osmána, patrili k významnejším arabským kmeňom. To

znamená, že na jednej strane, ak by neboli za svoj čin riadne potrestaní, bol by to signál možnosti takéhoto svojvoľného konania kedykoľvek. Ak by však boli potrestaní bez spravodlivého súdu, mohlo by to spôsobiť vzburu ich kmeňov, a teda občiansku vojnu, vyhnutie sa ktorej bolo tiež súčasťou Osmánovho odkazu.

Ťažko dnes posúdiť, kto mal väčšiu pravdu, či Ali, alebo Muávija. Ľudia, ktorí sa uvedených udalostí zúčastnili, prežívali ich a museli počas nich robiť dôležité a zásadné rozhodnutia, sa na ne pozerali z iného pohľadu než ľudia, ktorí v tom čase nežili, prišli až neskôr a uvedené udalosti len komentovali. Aj v súčasnosti je priveľmi obtiažne uvedené udalosti posudzovať z dnešného hľadiska, z pohľadu ľudí, ktorí sa uvedených udalostí nezúčastnili, neprežívali ich a nemuseli v danej chvíli robiť dôležité a zásadné rozhodnutia. Každá skupina mala svoj právny názor a každá skupina si ho aj obhajovala. Isté je jedno, že existovali menšie skupiny ľudí, ktorí chceli, aby boje a spory pokračovali. Preto keď po veľkých stratách z oboch táborov nastala skutočná možnosť mieru, objavili sa Chavárižovia, ktorí sa proti Alimu postavili s veľmi chabými argumentmi. Existencia týchto menších, niektorých radikálne zmýšľajúcich skupín nakoniec však viedla k jeho zavraždeniu práve jednou z nich, a to členmi skupiny Chavárižov.

Jednou z charakteristických črt všetkých štyroch kalifov po smrti proroka Muhammada bolo, že oni mali starosť skôr o štát a o to, aby ho riadne a spravodlivo riadili a dávali tomu prednosť pred samotným svojím životom. Pri tak veľkej zodpovednosti museli všetky svoje potreby a potreby svojich rodín podriaďiť tejto zodpovednosti. Dokladujú to mnohé

skutočnosti, ako napríklad spôsob, akým si Omar stanovil svoju výplatu, ďalej skutočnosť, že Osmán prísne zakázal zakročiť proti tým, ktorí sa voči nemu vzbúrili, ale aj v konečnom dôsledku skutočnosť, že ani jeden z týchto kalifov (podobne ako to bolo u proroka Muhammada predtým) nemal osobnú stráž a ani nepomyslel na jej zriadenie, napriek niektorým nástrahám voči nim, o ktorých vedeli.

2.5.2. Niektoré vlastnosti Aliho Bin Ebí Táleba

Keď sa Ali ujal vedenia štátu, prvá kázeň, ktorú pred muslimami predniesol, bola nasledujúca. Ali povedal: „Boh najvznešenejší zoslal dole knihu (p. a. Korán), ktorá usmerňuje k tomu, čo je správne. Objasnil v nej dobro a zlo. Vezmite si preto dobro a zanechajte zlo. Povinnosti uložené Bohom vykonávajte Bohu a On vás odmení rajom. Boh zakázal zákazy, ktoré nie sú neznáme a zákaz siahať na život muslima uprednostnil pred všetkými ostatnými zákazmi a zdôraznil muslimom, aby sa držali oddanosti a vzývania len Jeho, nikoho iného. Muslim je ten, pred jazykom a rukou ktorého sú ostatní muslimovia ochránení, okrem ak v pravde (p. a. muslim je ten, kto svojimi rečami a silou neubližuje ostatným). Nie je dovolené ubližovať muslimovi, ale treba sa správať k nemu len tak, ako to má rád. Starajte sa o veci verejné ... ľudia sú pred vami a za vami je Hodina (p. a. súdny deň, ktorý príde). Starajte sa menej o úžitky tohto života a dosiahnete dobrý koniec, veď ľudia dúfajú v ten život konečný. Bojte sa Boha ohľadom ľudí Jemu oddaných a ohľadom jeho krajín. Veď ste zodpovední nielen za miesta a zem, ale aj za zvieratá, ktoré

tam sú. Bojte sa Boha najvznešenejšieho a nedopustite sa neposlušnosti. Ak by ste videli dobro, tak podľa neho konajte a ak by ste videli zlo, tak ho zanechajte.“²⁶⁵ Samozrejme, pri tejto kázni je potrebné brať do úvahy, že Ali ju predniesol pred muslimami tam prítomnými, a to tesne po Osmánovom zavraždení. Niesla však v sebe mnohé odkazy o tom, že nik nesmie byť zabitý bez pádneho dôvodu a bez spravodlivého súdu a že každý zodpovedá za to, ako sa správa k tomu, čo nám Boh zveril, vrátane krajiny a zvierat, ktoré sa v nej nachádzajú, ako aj za to, ako sa správa či v súlade s dobrom, alebo zlom.

V súlade s tým Ali neskôr hovoril: „Radiť sa s ostatnými je cesta k správne mu usmerneniu. Riskuje ten, kto si postačuje len so svojím názorom.“ Ďalej povedal: „Radiť sa s ostatnými je veľká podpora a najhoršia príprava je opierať sa len o vlastný názor.“²⁶⁶

Vo vzťahu k poznaniu Ali nasledoval to, čo sa od proroka Muhammada naučil. Vystríhal napríklad ľudí pred zanechávaním vzdelávania alebo nevyhľadávaním poznania z dôvodu ostychu. Ali povedal: „Nech sa nikto z vás neostýcha, ak by niečo nevedel. Nech sa to učí. A nech sa

²⁶⁵ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 201.

²⁶⁶ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 237.

neznalý neostýcha spýtať sa na to, čo nepozná.“²⁶⁷ Ďalej Ali povedal: „Učte sa vede a poznaniu a stane sa známym, že ho ovládate. A konajte podľa toho, čo ste sa naučili, budete patriť medzi tých, ktorí sú znali.“ Pritom Ali hovoril, že vedec a ten, kto má poznanie, sa nazýva vedcom len vtedy, keď vedu a poznanie, ktorému sa naučil a ktoré má, aj skutočne používa a aplikuje. Hovoril: „Vy, ktorí nosíte v sebe poznanie, robte podľa neho. Vedec je ten, kto robí podľa poznania, ktoré má a čie skutky sa zhodujú s poznaním, ktoré má.“²⁶⁸ Ďalší zaujímavý výrok Aliho v tomto smere hovorí: „Boh nevzal záväzok od tých, ktorí nemajú poznanie, že sa budú učiť a vzdelávať, kým (najprv) nevzal záväzok od tých, ktorí majú poznanie, že budú ostatných učiť.“²⁶⁹ Ali tu zrejme mal na mysli, že ak niekto má poznanie, mal by tomu učiť ľudí a pomáhať ním, pretože bez toho, aby toto svoje poznanie využil, neprinesie ostatným ľuďom takmer žiaden úžitok.

Ali bol podobne ako prorok Muhammad, Abú Bakr a Omar známy tým, že žil jednoduchým životom napriek tomu, že bol kalifom a mohol si dovoliť, čo len chcel. Mal jednoduché šaty, ktoré boli sem tam zaplátané, jedol jedlo

²⁶⁷ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 207.

²⁶⁸ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 208.

²⁶⁹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 213.

podobné tomu, čo ostatní ľudia jedli. Nemal záujem brať si zo života pozemského viac než to, čo mu vystačilo na normálny a jednoduchý život. Hovorieval, že o prehnané pôžitky tohto života pozemského nemá záujem. Hovorieval, že vzdať sa pôžitkov života najnižšieho znamená mať na pamäti, že tento život terajší je krátky a že treba ďakovať za to, keď sa človeku dostane dobrodenie a vyhýbať sa veciam zakázaným.²⁷⁰ Napriek tomu nebýval zamračený a ani veľmi prísny v bežných záležitostiach. Mal usmievavú tvár a prijímal ľudí s úsmevom.²⁷¹

V zachovaných správach sa napríklad uvádza, že Ali raz kúpil svojim deťom d'atle a tie odniesol v plachte. Ľudia okolo mu povedali: „Pomôžeme ti, princ veriacich!“ On odpovedal: „Nie, otec detí má väčšie právo, aby to odniesol a priniesol (domov).“²⁷² Ali hovorieval: „Ak je človek skromný, táto jeho skromnosť mu pridá na vznešenosti.“²⁷³

²⁷⁰ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 218.

²⁷¹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 220.

²⁷² Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 222.

²⁷³ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 222.

Jednou z ďalších vlastností Aliho bolo aj cítenie s ostatnými. To sa prejavovalo vo viacerých smeroch. Jedným z nich bolo, že bral ohľad aj na chudobných a ak chcel pomáhať či už osobne alebo z pozície hlavy štátu, robil tak s ohľadom na toho, kto o pomoc žiadal. Raz k Alimu prišiel muž a povedal mu: „Princ veriacich, mám prosbu o pomoc, o ktorú som najskôr požiadal Boha najvyššieho, aby mi ju splnil ešte predtým než som za tebou prišiel. Ak by si mi ju splnil, vďakou by som velebil Boha a poďakoval by som ti. Ak by si mi ju nesplnil, vďakou by som Boha velebil a ospravedlnil by som ťa, že si mi ju nesplnil.“ Ali mužovi povedal: „Napíš na zem, čo potrebuješ, pretože nerád by som videl akékoľvek poníženie v tvojej tvári pri tvojej žiadosti.“ Muž napísal: potreboval by som to a to. Ali prikázal, aby mu priniesli odev. Vzal ho a dal ho mužovi. Potom Ali povedal: „Prineste mi dináre.“ Bolo mu prinesených 100 dinárov, ktoré dal mužovi. Al Asbag, ktorý u Aliho sedel, sa Aliho spýtal: „Princ veriacich, odev a k tomu ešte 100 dinárov?!“ Ali odpovedal: „Počul som posla Božieho hovoriť: Prejavujte ľuďom úctu, ktorú si zasluhuje ich postavenie.“ Ali pokračoval: „A takéto vysoké je postavenie tohto muža u mňa.“²⁷⁴ Pritom išlo o chudobného muža, ktorý nemal ani žiadne významné spoločenské postavenie. Avšak aj tak Ali videl v ňom bohabojnosť a úprimnosť, preto si získal uňho vysoké postavenie, keď mal rozhodnúť o jednorazovej sociálnej pomoci, ktorú mužovi nadelil. Okrem toho, keď bolo vidieť, že sa niekto ostýcha predložiť svoju žiadosť o pomoc a Ali si to

²⁷⁴

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 224.

všimol, tak mu to uľahčil, aby ho nevystavil poníženiu alebo tomu, že mu nepomôže preto, lebo on nedokázal povedať, že potrebuje pomoc. Aj takéto správanie si Ali od proroka Muhammada počas jeho sprevádzania osvojil.

Muávija Bin Ebí Sufján (prvý umejjovský kalif) požiadal raz Dirára Bin Damiru Al Kinániho, aby mu opísal Aliho. Ten mu ho opísal slovami: Nerobil mu spoločnosť tento život a jeho pôžitky, ale robila mu spoločnosť noc a jej tma. Prisahám na Boha, že som ho videl niekoľkokrát, keď prišla noc, jej hviezdy takmer zmizli, on sa modlil za noci a hovoril tomuto životu terajšiemu: „Rozlúčil som sa s tebou. Tvoje trvanie je krátke, posedenie v tebe nie je obzvlášť čestné a nebezpečenstvo tvoje je primálne. Ach jaj, veru zásoby na cestu sú malé, cesta je prídlhá a samota je počas nej.“ Muávijovi stiekli slzy po brade, začal si ich utierať rukávom svojho odevu a tu bolo počuť, že tí, čo uňho sedeli, plakali. Muávija povedal: „Veru, taký bol Abá Al Hasan (p. a. otec Al Hasana), nech ho Boh zahrnie Svojou milosťou.“²⁷⁵

Ali vždy ďakoval Bohu za to, čo mu On dal. Hovoril, že jedným zo spôsobov ďakovania za dobrodenie Božie je aj odpúšťanie svojmu nepriateľovi. Ali povedal: „Ak by si premohol svojho nepriateľa, tak nech tvoje odpustenie jemu je

²⁷⁵

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 227.

spôsob, akým ďakuješ za to (p. a. Bohu), že si ho premohol.“²⁷⁶

K Aliho skromnosti možno pridať aj jeho zmysel pre spravodlivosť. Nikdy totiž nerozhodoval o niečom, čo sa ho týkalo, sám, aj keď bol hlavou štátu. Sudca Šurejh uviedol: Keď Ali vyrazil do boja s Muávijom, zistil, že mu chýba štít. Keď sa boj skončil a on sa vrátil do Kúfy, uvidel, ako jeho štít na trhu predáva jeden židovský obchodník. Ali mu povedal: „Toto je môj štít. Ani som ho nepredal a ani nepodaroval.“ Obchodník odpovedal: „Je to môj štít a je v mojej držbe.“ Ali povedal: „Tak pôjdeme za sudcom.“ Prišli k sudcovi Šurejhovi. Ali si sadol po boku Šurejha a obchodník pred sudcu. Šurejh povedal: „Povedz, princ veriacich.“ Ali povedal: „Áno. Tvrdím, že tento štít, ktorý je v ruke tohto židovského obchodníka, je môj. Nepredal som ho a ani som ho nikomu nepodaroval.“ Šurejh povedal: „Princ veriacich, predlož dôkaz.“ Ali povedal: „Áno. Kanbar (bol to Aliho sluha), Al Hasan a Al Husejn (boli to dvaja Aliho synovia) dosvedčia, že tento štít je môj.“ Šurejh povedal: „Svedectvo syna v prospech otca nie je prípustné.“ Povedal (Ali): „Svedectvo muža, ktorý patrí medzi obyvateľov raja, sa neprijíma?! Počul som posla Božieho povedať: Al Hasan a Al Husejn sú pánmi mládencov v raji.“ (p. a. Sudca napriek tomu, že osobne bez výhrad dôveroval tomu, čo Ali a jeho obaja synovia hovorili, nepripustil ich svedectvo v tomto prípade v prospech Aliho.) Židovský obchodník nato povedal: „Princ veriacich išiel

²⁷⁶

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 231.

predniesť celú vec pred svojho sudcu a jeho sudca vyniesol rozsudok v jeho neprospech?! Svedčím, že takto má pravda vyzeráť. Svedčím o tom, že niet boha okrem Boha a že Muhammad je jeho poslom. A svedčím o tom, že štít je tvoj. Keď si išiel na svojej ťave smerom k Siffinu, v noci ti spadol, a tak som ho vzal.“ Ali mu povedal: „Keďže si to priznal, je tvoj“. A dal mu k tomu aj koňa. Šurejh dodal: „Neskôr som videl (toho obchodníka), ako išiel bojovať popri Aliho boku proti tým, ktorí sa proti nemu obrátili v Al Nahraváne.“²⁷⁷

K uvedeným vlastnostiam Aliho patrili, ako to bolo u proroka Muhammada a u prvých troch kalifov, aj spravodlivosť a rovnosť. Ali sa totiž aj v otázke sociálnej pomoci a pomoci poskytovanej štátom riadil zásadou spravodlivosti a rovnosti. Bolo mu jedno, či išlo o Araba, nearaba, vysoko postaveného, alebo nie a pod. Príkladov toho bolo viacero. Napríklad raz, keď Ali rozdával pomoc, dal dvom ženám rovnakým dielom jedlo aj finančnú pomoc. Jedna žena bola Arabka a jedna nie. Prvá sa ohradila a povedala: „Ja som, prisahám na Boha, žena z arabského rodu a ona patrí k nearabským obyvateľom.“ Ali jej odpovedal: „Prisahám na Boha, že nevidím, že by mali prednosť synovia Ismáila pred synmi Isháka v pomoci, ktorú rozdeľujem.“ (p. a. Ali tým myslel synov proroka Ismáila, z potomstva ktorého pochádzali Arabi a synov proroka Izáka, z potomstva ktorého pochádzali židia. Išlo pritom o názornú vetu, ktorou Ali vyjadril, že nie je v tomto smere vôbec rozhodujúci pôvod, národnosť alebo

²⁷⁷

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 238.

rod.)²⁷⁸ Taktiež sa niektorí ľudia ohradili a požiadali Aliho, aby pri del'be uprednostnil Qurejšovcov a Arabov pred nearabmi a tými, ktorí žili na územiach, ktoré boli nedávno pripojené k islamskému štátu. Ali povedal: „Nie, prisahám na Boha. Keby boli tieto rozdeľované majetky moje, bol by som ich rozdelil rovným dielom medzi nich všetkých. Ako by som ich inak mohol rozdeliť, keď sú to ešte k tomu aj ich majetky?“ (p. a. Ali tým myslel, že tieto majetky sa vyberajú od všetkých obyvateľov štátu, takže majú na ne všetci rovnaký nárok.)²⁷⁹

O spravodlivosti a neubližovaní ostatným Ali tiež povedal: „Je veru zlá batožina a zásoba tá, ktorú si človek ponesie do času určeného stretnutia, ak táto zásoba pochádza z ubližovania ľuďom.“ To znamená, že ubližovanie ľuďom v akejkoľvek jej forme je veľmi zlá zásoba skutkov, ktorú si človek so sebou nesie na určený súdny deň.

Okrem uvedeného sa zachovali aj niektoré Aliho známe výroky. Z nich uvedieme:

„Česť spočíva v zásluhách a slušnosti, nie v pôvode a príslušnosti k rodu.“

„Krása cnostného správania je žiarivejšia než krása telesná.“

²⁷⁸ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 240.

²⁷⁹ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 240.

„Ten, kto ostatným závidí, nenájde pokoj duše.“ A o závidi povedal: „Ten, kto závidí, vylieva si zlosť na tom, kto mu nič neurobil.“

„Ten, kto pravdu len zriedka hovorí, ten si zriedkakedy nájde priateľa.“

„Nepozeraj sa na to, kto čo povedal, ale na to, čo kto povedal.“

„Najlepší z ľudí sú tí, ktorí pomáhajú ostatným ľuďom.“

„Nebud' otrokom niekoho iného, veď ti Boh dal, aby si bol slobodným.“

„Ľudia spia! Keď zomrú, vtedy sa prebudia.“

„Ľudia chovajú nepriateľstvo voči tomu, čo nepoznajú.“²⁸⁰

²⁸⁰ Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005, strana: 268-270.

3. Islamský štát v nasledujúcich storočiach

3. Islamský štát v nasledujúcich storočiach

Kalifát dynastie Umejjovcov sa začal prvým kalifom z ich radov, ktorým bol Muávija Bin Ebí Sufián. Muávija bol známy najmä svojou trpezlivosťou, rozvážnosťou a rozumom.

Muávija bol prvým kalifom, ktorý poveril vedením islamského štátu svojho syna ešte za svojho života. Tým v podstate obyvateľov štátu primäl k tomu, aby pod jeho dozorom súhlasili s Bejaou pre jeho syna Jezída. To nám dokladuje udalosť, ktorá s tým súvisela. Muávija totiž poslal svojmu správcovi Marvánovi ustanovenému pre Medinu (ujatím sa vlády Muávija preniesol hlavné mesto štátu z Mediny do Damašku v Sýrii), aby získal pre svojho syna Jezída Bejau obyvateľov Mediny a aby ho tým uznali za kalifa po smrti Muáviju. Marván predniesol verejný prejav, v ktorom povedal: „Princ veriacich sa rozhodol, že po ňom nastúpi do vedenia štátu jeho syn Jezíd v zmysle tradície po Abú Bakrovi a Omarovi.“ Keď to Abdulrahmán Bin Ebí Bakr počul, vstal a povedal: „Veru nie. To je tradícia po vládcoch Perzie a po Cézarovi. Abú Bakr a Omar to nikdy nepostúpili ich deťom a ani nikomu z ich rodiny.“ Tu sa nám už jasne javí rozdiel medzi obdobím Rášidovského kalifátu a Umejjovského kalifátu. Takýchto prejavov na adresu Muáviju a na jeho požiadavky bolo mnoho zo strany prorokových spoločníkov

alebo ich detí. Avšak v skutočnosti to nakoniec nepomohlo v ničom.²⁸¹

Tu je namieste dodať ešte jednu veľmi dôležitú skutočnosť. Aj napriek všetkému, čo sme uviedli a napriek nezhodám a rozkolom neprevládalo nepriateľstvo medzi hlavnými aktérmi politickej scény. Boli to zväčša muslimovia, ktorí žili a islam prijali za čias posla a proroka Muhammada. Naučili sa od neho základné zásady islamu a to, ako sa správať jeden k druhému. Politický charakter ich sporu pritom zvýrazňovali pri každej príležitosti, aby tak bolo jasné, že nejde o spor náboženského alebo obdobného charakteru. Preto napríklad aj v čase, keď bol Osmán obklúčený vo svojom dome, vchádzali tam mnohí muslimovia bez obmedzenia. Okrem toho aj Osmánov postoj k veci fakticky vyjadroval politický charakter veci. Aj keď sa v politických názoroch nezhodovali, navštevovali sa a udržiavali spoločenské a iné vzťahy. Samozrejme, výnimky z takéhoto správania nájdeme, ale takéto správanie v podstate prevládalo.

Počas vlády rodu Umejjovcov sa rozšírilo územie islamského štátu na východ a na západ. Upevnil sa aj štát v Andalúzii v Španielsku a začal rozkvitať.

Nástupníctvo vo vedení štátu pokračovalo aj počas Abbásovského kalifátu, ktorý nasledoval po Umejjovskom kalifáte. Potom prichádza obdobie rozdrobenosti, rôzne vpády a rozpad islamského štátu na staré a novovytvorené štáty, ktoré

²⁸¹ Žalál Al Dín Al Sajúty, *História kalifov*, vydalo Ministerstvo pre správu náboženských záležitostí v Katare, rok vydania: 2013 (1434 podľa Hižry letopočtu) strana 327.

už existovali samostatne. Až nástupom Osmanskej ríše sa znova zjednotila časť niekdajšieho islamského štátu pod jej vládou. V 19. a 20. storočí sa potom územia, na ktorých žila väčšina obyvateľstva vyznávajúca islamské náboženstvo, znova formujú. Niektoré štáty a útvary zanikali, iné vznikali. Myšlienka jednotného islamského štátu však ostala v mysliach muslimov živá dodnes.

Rafiq Al Azm o dôvode odklonenia sa od systému šúry po Rášidovskom kalifáte napísal: „Táto forma vládnutia pokračovala len počas vlády Rášidovského kalifátu, a to aj napriek beduínskemu charakteru ľudí a ich prirodzenej inklinácii k slobode, čo si vyžadovalo pokračovanie zastupiteľského spôsobu vládnutia v arabských krajinách. Ľudia boli ale prinútení porušovať svoj prirodzený inštinkt odvtedy, čo bol založený štát Bení Marvána v strede cudzích kráľovstiev, jeho kalifovia sa dostali do blízkeho styku s cudzími národmi z radov Peržanov a Rimanov, a uvideli tak stupeň nadvlády bývalej vlády voči poddaným, ako aj jej absolutistickú silu, ktorá bola nad silou svedomia a ktorá bola postavená nad slobodu a spravodlivosť a nebola závislá od nich. Duša sa niekedy zafarbí farbou prostredia, v ktorom sa nachádza a jej správanie a mravy sa menia v závislosti od pôvodu a miesta. Uvedeným kalifom sa preto zapáčila absolútna vláda a zvíťazil u nich diktát prostredia nad diktátom prirodzeného inštinktu. Nechali sa viesť túžbou duše po absolútnej vláde ... , napriek tomu, že obdobie vládnutia Bení Marvána (p. a. Umejjovský kalifát) bolo obdobím, do ktorého sa vkladala nádej, že sa budú žať plody demokracie, ktorej semená zasiali rášidovskí kalifovia ... , myslíme si pritom, že obrat v postoji arabského spoločenstva a priklonenie sa k túžbam kráľov z rodu Bení Marvána nastalo v dôsledku tej

zmesi, z ktorej sa vtedy skladalo telo islamskej spoločnosti, najmä z príslušníkov Nabatijovcov, Peržanov, Rimanov Keby (kalifovia rodu Bení Marván) boli vedeli, že vláda postavená na zastupiteľskom systéme je podmienkou zachovávanía štátov a oporným múrom vlády, ktorý ich chráni pred turbulenciami novovzniknutých štátov, neboli by sa priklonili k absolutizmu a neboli by zbúrali základy šúry. Keby boli kalifovia rodu Bení Marván ďalej šli po ceste rášidovských kalifov, ktorá jasne určovala vládu nad ľuďmi podľa základov šúry, neutláčania slobody myslenia a myšlienky, veru, prisaháme na Boha, Benú Al Abbás (p. a. myslia sa tým abbasovskí kalifovia z rodu Bení Al Abbás) by neboli našli nikoho, kto by podporil ich výzvu a chcel by, aby oni vládli. Uchyľujú sa ľudia snáď k zvrhnutiu kráľov, k neposlušnosti voči štátom, k snahe o ich zmenu z iného dôvodu než zo skazenosti vlády a skazy srdce poddaných pod ťarchou nespravodlivosti a násilného utláčania ... ?²⁸²

Dr. Al Salabi o tom napísal: „Toto náboženstvo (p. a. Islam) je určené všetkým ľuďom. Preto sa nemôže za žiadnych okolností stať, aby bolo obmedzené na jednu vládnucu rodinu a na to, že vláda by sa dedila ako majetky. Ak sa v nasledujúcich storočiach stalo tak, ako to bolo u Umejjovcov a Abbásovcov a iných, to nič nemení na základnej zákonnej zásade. Všetko, čo je v rozpore so základnou zákonnou zásadou, je len dočasné a nepatrí k ustáleným zásadám náboženstva Bohom určeného. Je preto potrebné takéto

²⁸²

Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórie, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987, strana č. 70-71.

obmedzené chápanie úplne odstrániť z islamského myslenia, aby ono ostalo čisté a jasné.“²⁸³

²⁸³

Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004, strana: 880.

4. Islamský štát ako pojem

4. Islamský štát ako pojem

V predchádzajúcom výklade sme uviedli spôsob, akým sa ustanovenie do vedenia štátu dialo najmä počas obdobia Rášidovského kalifátu. Uviedli sme aj právne stanoviská niektorých významných učencov, sudcov a právnych teoretikov.

Ujasnili sme si, že spôsob ustanovenia a voľby do vedenie štátu sa uskutočňovali na základe dvoch procesných úkonov, ktorými boli Ahd a Bejaa, pričom prostredníctvom Ahdu sa navrhoval kandidát na voľbu a prostredníctvom Bejay sa on potom volil a potvrdzoval.

Aby sme však výklad celej problematiky komplexnejšie dotvorili, zhrnieme právne stanoviská a závery významnejších učencov, sudcov a právnych teoretikov právnych škôl väčšinového islamského sunnitského smeru.

Názory právnych autorít možno rozdeliť na dva základné prúdy.

1. Prvý hovorí, že navrhnutie (Ahd) a voľbu (Bejaa) treba uskutočniť v každej oblasti islamského štátu, aby bola platná.
2. Druhý prúd hovorí, že postačí, ak je navrhnutá osoba navrhnutá (je jej daný Ahd) a následne potvrdená (Bejaa) v hlavnom meste štátu. Druhý prúd sa potom rozdelil na tri skupiny:

- a) Prvá skupina povedala, že Ahd a Bejaa sa uskutočnia poverením a následným potvrdením zo strany piatich významných voliteľov, ako to bolo pri voľbe Abú Bakra a Omara.
- b) Druhá skupina povedala, že Ahd a Bejaa sa uskutočnia tromi voliteľmi tak, že jedného zo svojho stredy navrhnu a potvrdia.
- c) Tretia skupina povedala, že tak Ahd ako aj Bejaa sa uskutočnia jednou osobou, ktorá navrhne a aj potvrdí osobu kalifa.

Pritom si treba všimnúť, že čím ďalej sa dostávame od doby, keď sa vedenia štátu ujal prvý kalif Abú Bakr, tým viac sa začínajú prejavovať a silnieť náznaky absolutistických právnych teórií a stanovísk.

Uvedené názorové rozdielnosti (niekedy až diametrálne) v konečnom dôsledku vystihujú aj skutočnosť, že v základných prameňoch islamského náboženstva a ani práva nebol daný žiaden model štátu a vlády. Boli v nich vyjadrené len základné zásady a princípy, na ktorých má byť takýto štát vybudovaný.

Dr. Muhammad Júsef Músa v tejto súvislosti napísal: „Podľa nášho názoru hovoriť, že imáma (osobu vládcu) možno ustanoviť voľbou a poverením piatimi alebo menším počtom osôb, je bezpochyby mylné. Žiadny takýto názor vyjadrený tým, kto ho povedal, nie je správny. Veď Bejaa žiadneho z kalifov Rášidovského obdobia sa neuskutočnila bez toho, aby sa voľby nezúčastnili tie najvýznamnejšie osobnosti a bez toho, aby táto voľba nebola následne aj potvrdená (ostatnými) ľuďmi zvolením tohto kalifa.“ Čisto z praktického hľadiska Dr.

Músa dodal: „Povedať, že voľba a potvrdenie nie sú právoplatné a zákonné bez potvrdenia voľby významnými osobnosťami v každej oblasti štátu, je myšlienka, ktorá by sa dala ťažko zrealizovať, zvlášť preto, že islam sa snaží o jednotnosť slova, aby sa ľudia nerozdeľovali a o to, aby sa ľudia rýchlo dozvedeli, kto sa bude starať o ich záležitosti po smrti kalifa.“ Na záver Dr. Músa zaujíma stanovisko: „Sme toho názoru, že najlepšie a najpriateľnejšie názory a stanoviská sú tie, ktoré hovoria, že ustanovenie osoby do vedenia štátu sa má uskutočniť na základe názoru a voľby každého, názor a stanovisko ktorého možno získať. Na základe toho sa uskutoční návrh osoby, ktorá sa má zvoliť (p. a. Ahd) a následne aj potvrdenie a voľba zo strany väčšiny ummy (p. a. spoločenstva). Tým naplníme to, čo Boh najvyšší uložil: „... a o veciach, ktoré sa ich týkajú, sa navzájom radia ...“ Korán 42:38“²⁸⁴

Uvedený záver Dr. Músu (pričom takýto právny názor zastávajú aj iní významní učitelia a právni teoretici) je podstatný v tom, že na jednej strane vyjadruje minimálne predpoklady na zákonnosť poverenia a voľby, keď určuje, že obmedzenie poverenia a voľby len na určitý počet osôb nemá žiadnu zákonnú oporu v základných prameňoch islamského náboženstva a ani islamského práva. Na strane druhej, ak berieme do úvahy rôzne možné problémy a prekážky, uvedený záver hovorí, že poverenia a voľby by sa malo zúčastniť čo

²⁸⁴

Dr. Muhammad Júsef Músa, Systém vládnutia v islame, vedenie ummy a štúdia s tým spojené, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira, strana č. 96.

najviac ľudí, ktorí sú v čase konania poverenia a voľby dostupní.

Z doterajšieho výkladu možno zdefinovať niekoľko charakteristických znakov spôsobu voľby hlavy štátu v zmysle islamského náboženstva a islamského práva. Treba pritom zdôrazniť, že len zásady uvedené v prvom bode sú uvedené v základných prameňoch islamského náboženstva. Je však potrebné zvýrazniť aj ďalšiu podstatnú skutočnosť, a to, že ak autori, učenci a právne autority hovoria o forme vlády, vždy sa snažia hovoriť o systéme, ktorý vychádza z islamského práva a ktorý by teda mal byť platný v každom čase. Hovoria o celkovom systéme ako takom. Zvyšné charakteristické znaky voľby a vlády si potom už prax a právna veda vytvorili postupne.

1. Základné pramene islamského náboženstva (z ktorého aj islamské právo vychádza) stanovujú len základné zásady a princípy, podľa ktorých sa majú spravovať verejné záležitosti a verejný záujem. Na prvom mieste sú to zásady spravodlivosti, právneho štátu, vzájomného poradenstva, pravdy, ochrany verejného záujmu pred súkromným záujmom s rešpektovaním súkromného záujmu a ďalšie.
2. Zvýrazňuje sa tu postavenie jednej silnej osoby vo vedení štátu. To znamená, že ak to máme porovnať s dnešnými formami vlády, pôjde o demokraciu s prezidentskou formou vlády, kde je posilnené postavenie prezidenta.
3. Osobitným znakom navrhovania hlavy štátu je, že navrhnutie osoby sa zveruje voliteľom, čiže určitému okruhu ľudí, ktorí zohrávajú významnú rolu v spoločnosti, tzv. Ahl Al

Hal wa Al Aqed (ľudia, ktorí majú významné slovo v spoločnosti). Kvôli ľahšiemu pochopeniu to možno sčasti porovnať s dnešným systémom voľby amerického prezidenta, ktorý je rozdelený do dvoch etáp. Prvá etapa je voľba kandidáta a druhá etapa je samotná voľba prezidenta z už zvolených (poverených) kandidátov.

Špecifikum systému vlády podľa islamského práva však spočíva v tom, že okruh voliteľov, t. j. osôb, zúčastňujúcich sa na voľbe kandidáta, sa tvorí z osôb, ktorých slovo je v spoločnosti rešpektované a v spoločnosti teda majú aj veľký vplyv. Tento systém sleduje jednu zásadnú vec a to, že významné osobnosti spoločnosti majú veľký vplyv na spoločnosť a na názory ľudí v spoločnosti, a teda ich slovo a voľba sú predpokladom toho, že vo vnútri spoločnosti nedôjde ohľadom navrhutej osoby k väčšiemu rozkolu. Tu je pritom potrebné zdôrazniť, že pod významnými osobnosťami sa nemyslia majetní alebo inak sa prezentujúci ľudia. Myslia sa nimi vážené osobnosti spoločnosti, ktoré si získali túto váženosť na základe uznania a zásluh v spoločnosti. To znamená, že k nim nemôžu patriť len majetní ľudia, ale k nim majú patriť aj ľudia rôznych profesií alebo v spoločnosti utvorených skupín (etnických, náboženských, profesijných, záujmových a iných.) Predpokladá sa totiž, že vplyv týchto ľudí v rámci skupiny ľudí, ktorí ich nasledujú (volia), je do veľkej miery zárukou priechodnosti navrhutej osoby. Ďalším cieľom vytvorenia takejto skupiny je, aby bola zvolená osoba na dostatočnej morálnej, intelektuálnej a profesijnej úrovni na to, aby mohla zastávať takú dôležitú úlohu v spoločnosti, akou je vedenie štátu a správa vecí verejných. Pritom nie je ale jednoznačne zadefinovaný spôsob výberu týchto významných osobností. Je to zrejme ponechané na okolnosti existujúce v

určitej konkrétnej dobe a čase, na dané spoločenské a politické pomery. V každom prípade, ako sa vyjadril aj Dr. Músa, ide o to, aby sa spoločenstvo nerozdelilo a nenastal v ňom rozkol.

4. Voľba (potvrdenie) navrhnutej osoby ľuďmi. Tu sa už ľuďmi myslia všetci ľudia bez ohľadu na akúkoľvek ďalšiu špecifickosť alebo vlastnosť. Berúc do úvahy názor vyjadrený Dr. Músom, je možné povedať, že je tu vyjadrená potreba voľby - potvrdenia navrhnutej osoby všetkými ľuďmi, obyvateľmi štátu, ak to však z technických príčin nie je možné, tak aspoň voľby - potvrdenia navrhnutej osoby čo najväčším možným počtom obyvateľov štátu. Otázka, ktorá však ostáva do veľkej miery otvorená, spočíva v tom, akú väčšinu je potrebné dosiahnuť na zvolenie - potvrdenie navrhnutej osoby. Avšak na strane druhej, vychádzajúc z toho, že v podstate je možné, že nakoniec bude navrhnutá len jedna osoba, na jej zvolenie bude zrejme postačovať nadpolovičná väčšina ľudí, ktorí sa mohli voľby zúčastniť.

Ďalšou nemenej dôležitou otázkou je otázka, čo s tými, ktorí nakoniec nesúhlasili s navrhnutou osobou, a teda ju nevolili? Teória štátu islamského práva si vytvorila pravidlo, že títo ľudia majú právo na svoj názor, avšak majú sa v záujme zachovania jednoty podriaďovať zvolenej hlave štátu za predpokladu, že ona neporušuje ustanovenia islamského náboženstva, resp. právneho poriadku zriadeného v súlade s ním. Podotýkame pritom, že samotný rozkol, ktorý ukončil Rášidovský kalifát, bol spôsobený tým, že tí, ktorí nesúhlasili s voľbou Aliho za kalifa (či už úplne, alebo čiastočne, kým nevydá vrahov Osmána) sa postavili na stranu Muáviju Bin Ebí Sufiána. Oba tábory pritom zdôrazňovali politický, a nie náboženský charakter tohto sporu.

V otázke voľby a zotrvania zvolenej hlavy štátu na čele štátu existuje teda historicky dané pravidlo, že všetci obyvatelia štátu by sa mali podriaďovať tomuto úradu a osobe v ňom zvolenej za predpokladu, že táto osoba bude dodržiavať základné zásady islamského náboženstva. Nezhoda, resp. rozdielnosť stanovísk je tu však vo dvoch záležitostiach: 1. Kde sú hranice, po prekročení ktorých možno povedať, že osoba vo vedení štátu prestala dodržiavať základné zásady islamského náboženstva. 2. Ak takáto osoba tieto zásady prekročí, akým spôsobom proti nej zakročiť. To znamená, či mierovými, politickými, nátlakovými akciami, alebo povstaním so zbraňou v ruke. Nejednoznačnosť určenia tejto hranice a spôsob jej riešenia viedol v minulosti podľa nášho názoru ku vzniku mnohých občianskych vojen a konfliktov.

Nazdávame sa, že z náboženského hľadiska nám nenáleží hodnotiť, aký bude konečný osud ľudí, ktorí sa ohľadom formy vlády a podoby štátu dostali do sporu pri budovaní prvého islamského štátu. Myslíme, že rozhodnutie o ich úmysle a pohnútkach náleží len Bohu. Prví muslimovia, zvlášť mnohí spoločníci proroka Muhammada, žili životom a so zásadami, aké dnes už takmer nenájde. Stali sa v určitom ohľade vzorom pre ďalšie generácie muslimov. Akoby aj nie. Korán a prorok Muhammad ich naučili cnostnému správaniu a zásadám, podľa ktorých oni neskôr kráčali a budovali základy štátu, aký v tej dobe nemal obdobu, najmä z pohľadu zásad a princípov, na ktorých bol vybudovaný.

Našou úlohou dnes je vziať si to najlepšie z toho, čo oni konali, poučiť sa z toho a porovnať so skúsenosťami ostatných storočí, výsledky ktorých máme k dispozícii. Takýmto spôsobom nevyjde na zmar nič z toho, čo si oni vytrpeli pri

budování prvního státu a při hledání formy nejvhodnější vlády
v něm.

Použitá literatúra

1. Korán, preklad do slovenského jazyka, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.
2. Korán, preklad do slovenského jazyka s vysvetlivkami a výkladom, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, vydal: LEVANT consulting, s.r.o., Bratislava 2015.
3. Abdulwahab Al-Sbenaty, Korán z pohľadu vedy o Koráne, vydal: ALJA, s.r.o., Bratislava 2001.
4. Ebí Muhammad Abdullah Bin Muhammad Bin Žafar Bin Al Asbaháni známy pod prezývkou Ebí Al Šejch, Správanie sa proroka a jeho slušnosť, vydal: Al Dár Al Masrijja Al Lubnánija, Káhira 1993.
5. Mahdi Rizqallah Ahmad, Prorokov životopis vo svetle pôvodných prameňov, vydalo: Stredisko kráľa Fahda pre výskum islamských štúdií v roku 1992.
6. Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil, Prorok a židia z Mediny, vydalo: Stredisko kráľa Fejsala pre výskum a islamské štúdia, prvé vydanie v roku 2002.
7. Záfer Al Qásimi, Systém vlády v islamskom zákonodarstve a islamskej histórii, vydal: Dár Al Nafáes, Bejrút 1987.

8. Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Životopis Omara Bin Al Chattába, jeho osobnosť a doba, vydal: Muassasat Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005.
9. Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Tajsír Al Karím Al Manán fi síret Osmán Bin Affán, vydalo: Dár Al Fažr Lilturás, druhé vydanie 2010.
10. Dr. Ali Muhammad Al Salabi, Najvznešenejšie ciele pri hľadaní životného príbehu princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Maktabat Al Sahába, Sharqa, Spojené arabské emiráty, prvé vydanie v roku 2004.
11. Dr. Ali Muhammad Al Salabi, životný príbeh princa veriacich Aliho Bin Ebí Taleba, vydalo vydavateľstvo Iqra, Káhira, Egypt, prvé vydanie v roku 2005.
12. Žalál Al Dín Al Sajúty, História kalifov, vydalo Ministerstvo pre správu náboženských záležitostí v Katare, rok vydania: 2013 (1434 podľa Hižry letopočtu).
13. Abú Muhammad Abdul Malek Bin Hišám Al Maáfri (známy pod prezývkou Ibn Hišám), Al Síra Al Nabavija (Prorokov životopis), vydal: Turás Al Islám.
14. Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudska arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986.
15. Ali Al Tantavi, Abu Bakr Al Siddiq, vydal: Dár Al Manára, Židda, Saudska arábia, tretie vydanie, vydané v roku: 1986.

16. Dr. Muhammad Júsef Músa, Systém vládnutia v islame, vedenie ummy a štúdie s tým spojené, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira.
17. Muhammad Abú Zahra, História islamských mazhabov v politike a vierovyznaní a história právnych mazhabov, vydal: Dár Al Fikr Al Arabi, Káhira.
18. Abí Bekr Bin Al Arabi Al Málíki, Al Avásem Min Al Qavásem, vydal: Maktabet Al Sunna, Káhira, rok vydania 1412 Hižry
19. Táha Husein, Veľká skúška – The Grand Riot, vydalo: Dár Al Maáref v Egypte, rok 2007.

Autori niektorých citovaných publikácií a výrokov:

Dr. Muhammad Bin Fáres Al Jamil. Autor publikácie Prorok a židia z Mediny. Dr. Al Jamil bol v čase vydania tejto jeho publikácie lektorom na Univerzite kráľa Saúda v Rijáde v Saudskej Arábii, na Filozofickej fakulte, Katedra histórie. Dr. Al Jamil vyštudoval bakalárske štúdium v Rijáde v Saudskej Arábii. Magisterské štúdium potom ukončil na Univerzite v Indiane v USA (1978) a doktorandské štúdium na Univerzite v Michigane v USA (1985).

Dr. Al Jamil pôsobil v správnej rade Výskumného centra na Filozofickej fakulte Univerzity kráľa Saúda (1995 - 1999). Ďalej pôsobil ako šéfredaktor univerzitného časopisu Univerzity kráľa Saúda (2002-2003). Je členom Saudského historického združenia. Ďalej členom Jednoty arabských historikov v Káhire. (zdroj: Oficiálne internetová stránka Univerzity kráľa Saúda.)

Záfer Al Qásimi. Narodil sa v Damašku v Sýrii v roku 1913. Bol synom významného damšského učenca Jamál Addín Al Qásimi. Navštevoval a učil sa od rôznych významných učencov tej doby v Damšaku. Bakalárske štúdium z filozofie absolvoval na Parížskej univerzite. Vyučoval na viacerých univerzitách ako je Damašská Univerzita v Damašku v Sýrii,

Univerzita v Ammáně v Jordánsku, Libanonská Univerzita v Libanone (ako lektor islamských vied a arabského jazyka). Zúčastnil sa na Národnom sýrskom hnutí. V roku 1955 bol zvolený za predsedu advokátskej komory v Damašku. Po dosiahnutí nezávislosti Sýrie od Francúzska zanechal politickú dráhu a venoval sa vede. Zomrel v roku 1984 v Paríži. (zdroj: Muhammad Kheir Ramadan Yúsef, Tatimmat Al Aalám Lilzirakkl, vydalo: Dār Ibn Hazm v roku 2002, Bejrút, Libanon)

Žalál Al Dín Al Sajúty (celé meno: Abdulrahmán Bin Al Kamál Abí Bakr Bin Muhammad Sábeq Al Dín Chun Al Chudejri Al Asjúti, známy pod prezývkou: Žalál Al Dín Al Sajúty). Narodil sa v roku 1445 v Káhire a zomrel v roku 1505 (849-911 Hižry letopočtu). Al Sajúty bol synom človeka, ktorý bol vzdelaný aj v otázkach islamského náboženstva. Zomrel, keď mal Al Sajúty len 8 rokov. Potom sa jeho výučby ujali niektorí známi učenci tej doby. Počas svojho života naberal poznanie nielen u známych učencov tej doby, ale aj u známych učenkýň tej doby. Al Sajúti cestoval do mnohých krajín, aby získal vedomosti. Tak to bolo, keď navštívil oblasť Hižázu (približne oblasť dnešnej Saudskej Arábie), Šámu (približne oblasť prírodnej Sýrie - Levantu), Jemenu, Indie a oblasť Arabského Magribu (približne územie dnešného Maroka, Alžírsku, Tunisu a Líbye). Zvoli si cestu učenia a vedy, ďaleko od kráľovského dvora a politických vplyvov tej doby. Keď mal 40 rokov, začal sa venovať už len duchovnému životu a písaniu. Al Sajúti žil v dobe po páde Abbásovského kalifátu s hlavným mestom v Bagdade po útokoch Mongolov (rok 1258), ktorí zničili obrovskú bagdadskú knižnicu a keď padla

Andalúzia pádom Granady (v roku 1492), následkom čoho bola zničená ďalšia významná knižnica činmi inkvizície. Obe uvedené udalosti a zničenie miliónov cenných a starých kníh odštartovali v tej dobe novú vlnu literárnej tvorby medzi muslimami, najmä na zachovanie histórie, náboženstva, práva, jazyka a literatúry. To viedlo napríklad ku vzniku niekoľkých známych kroník a zbierok. Al Sajúti bol jedným z významných učencov druhej polovice 9. storočia Hižry. Počas svojho života napísal okolo 600 rôznych diel. Medzi ne patrili knihy a písomné odborné vyjadrenia a stanoviská. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Abú Muhammad Abdul Malek Bin Hišám Al Maáfri (známy pod prezývkou Ibn Hišám). Narodil sa v Basre a potom sa presťahoval do Egypta. Nie je známy dátum jeho narodenia. Dátum jeho smrti sa datuje na rok 218 Hižry (niektoré zdroje uvádzajú 213 Hižry). Ibn Hišám bol známy znalosťou arabského jazyka a jeho gramatiky. Podľa Al Zahabiho a Ibn Kasíra sa stretol s Al Šáfii. Vymieňali si názory na niektoré arabské básne. Al Šáfii bol zakladateľom Šafiijskej právnej školy. Ibn Hišám napísal viaceré knihy, avšak najznámejšia z nich je kniha pod názvom Prorokova tradícia (Al Síra Al Nabavijja). Je to rozsiahle dielo, v ktorom Ibn Hišám prevzal to, čo pred ním Ibn Ishák o živote proroka Muhammada (P.) napísal. To na niektorých miestach doplnil, inde skrátil. Jeho najväčšou zásluhou však bolo, že mnohé správy, ktoré Ibn Ishák pred ním uviedol a ktoré nemali silný základ, buď vylúčil a označil za nedôveryhodné, alebo naopak podložil a posilnil ich dôveryhodnosť. Dá sa povedať, že v podstate podrobil kontrole dielo Ibn Isháqa. Možno povedať,

že dielo Ibn Hišáma sa stalo jedným z najznámejších historických zdrojov prorokovho životopisu, ktoré neskôr mnohí ďalší autori komentovali a ďalej k nemu robili výklady. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Dr. Muhammad Júsef Músa. Narodil sa v roku 1899. Vyštudoval právo a pracoval v advokácii. Neskôr bol prijatý, aby vyučoval filozofiu a etiku na Fakulte Základov náboženstva na Univerzite Al Azhar v Káhire. V roku 1938 sa prihlásil na doktorandské štúdium na Sorbone vo Francúzsku, kde po skončení druhej svetovej vojny získal titul doktora filozofie a náboženstva. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Ibn Tejmíja. Jeho celé meno a priezvisko je Taqijuddín Abú Al Abbás Ahmad Bin Abdulhalím Bin Abdul Salám Al Numeri Al Harani, známy je pod prezývkou Ibn Tejmíja. Narodil sa v meste Haran v roku 661 letopočtu Hižry (rok 1263 západného letopočtu). Keď mal 7 rokov, musel sa presťahovať s rodinou do Damašku, potom ako na jeho rodisko zaútočilo tatárske vojsko. V Damašku sa potom venoval štúdiu náboženstva, arabského jazyka a iných jazykov. Okrem arabského jazyka ovládal aj hebrejčinu, turecký jazyk a latinčinu. V 21. roku svojho života začal vyučovať. Ibn Tajmíja žil v dobe, ktorá bola poznačená veľkými politickými turbulenciami, rozdrobením islamských štátov na malé krajiny a kráľovstvá a útokmi Tatárov a Mongolov. Ibn Tejmíja sa stal jedným zo známych a uznávaných učencov. Bol zástancom Hanbaliovskej právnej školy. Zomrel v roku 728 letopočtu Hižry (1328 západného letopočtu). Ibn Tejmíja napísal viacero

známych diel z oblasti islamských vied. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Rashíd Rida (Rašid Rida). Narodil sa 23.09.1865 západného letopočtu v dedinke Qalamún v Libanone. Niektoré zdroje ho považujú za jedného z popredných osobností hnutia islamskej obrody zo začiatku 20. storočia. Založil časopis Al Manár a pracoval aj ako jeho šéfredaktor a novinár. Išlo o významný časopis, v ktorom sa uverejňovali mnohé nábožensko-právne a politické otázky. Zomrel 22.08.1935. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Ali Al Tantavi. Narodil sa v Damašku v roku 1909 západného letopočtu a zomrel v roku 1999 západného letopočtu. Vyštudoval právo v Damašku a bol aj jedným zo známych učencov a literárnych umelcov v celom Arabskom svete. Bol literárne veľmi činný, písal do mnohých časopisov v Sýrii, Egypte a Saudskej Arábii. Taktiež vyučoval na vysokých školách v Sýrii a v Iraku. V súdnictve strávil 25 rokov na pozíciách sudcu prvostupňového súdu, odvolacieho súdu v Sýrii a neskôr sudcu odvolacieho súdu v Káhire v Egypte počas existencie Spojenej arabskej republiky. V roku 1963 sa presťahoval do Saudskej Arábie, kde vyučoval na stredných a vysokých školách. K tomu mal svoju vlastnú reláciu v Saudskej televízii. Posledné roky sa rozhodol utiahnuť už do svojho domu. Rozlúčil sa s divákmi a čitateľmi a venoval sa vo svojom dome už len štúdiu a občasným vedeckým diskusiám s niektorými blízkymi priateľmi, až kým nezomrel. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Mahdi Rizqallah Ahmad. Narodil sa v roku 1945 nášho letopočtu v Sudáne. Vyštudoval literatúru na Sudánskej univerzite v Chartúme a neskôr získal doktorát na Univerzite Al Azhar v Káhire v Egypte. Vyučoval anglický jazyk na univerzite v Saudskej Arábii a neskôr na Univerzite kráľa Saúda, na fakulte výchovy, v sekcii islamských štúdií a kultúry od roku 1976 do roku 2005. Potom sa vrátil do Sudánu, kde pôsobí ako člen Centra štúdií Koránu a prorokovej tradície na Univerzite Koránu a islamských vied. (Zdroj: www.kiu.org)

Ebí Muhammad Abdullah Bin Muhammad Bin Žafar Bin Al Asbaháni známy pod prezývkou Ebí Al Šejch. Narodil sa v roku 274 Hižry (887 západného letopočtu) a zomrel v roku 369 Hižry (979 západného letopočtu). Je jedným zo známych učencov tretieho storočia Hižry. Napísal viaceré cenné knihy a vynikal svojou dobrou povest'ou a zbožnosťou. O ňom a o jeho živote sa veľa nezachovalo. (Zdroj: Wikipedia – arabská časť a www.library.islamweb.net)

Dr. Ali Muhammad Al Salabi. Dr. Al Salabi sa narodil v Líbyi v roku 1963. Je spisovateľom a politickým analytikom. Vysokoškolské štúdium ukončil na univerzite v Medine v Saudskej Arábii. Neskôr získal aj doktorát z Univerzity v Um Darmán v Sudáne v roku 1999. Napriek tomu, že sa zapojil do politického života v Líbyi ešte za čias vlády M. Gaddáfího a pokračoval aj po páde tejto vlády, a teda mal aj svojich zástancov a odporcov, jeho diela boli prínosom do literárnej oblasti. Napísal viaceré publikácie, z ktorých vynikli

publikácie o prvých štyroch kalifoch po smrti Muhammada (p.). Napriek tomu, že sa uvedeným publikáciám vytkli aj niektoré nedostatky, ony sú cenným zdrojom poznatkov o živote uvedených kalifov, najmä z hľadiska ich rozsiahlosti a informácií, ktoré sú v nich zozbierané. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Ibn Ishák. Jeho celé meno je Abú Bakr Muhammad Bin Ishák Bin Khaier Al Madani. Narodil sa v roku 85 Hižry (703 západného letopočtu) a zomrel v roku 151 Hižry (768 západného letopočtu). Zachovalo sa o ňom, že bol múdry, znalý učenec a mal silnú pamäť. Považuje sa za prvého, kto oficiálne napísal ucelenú knihu o živote proroka Muhammada (p.) s názvom Síretu rasúlilláh. Knihu napísal tak, že zozbieral ústne informácie, ktoré počul od rôznych ďalších učencov a osobností svojej doby. Pomáhalo mu v tom aj to, že žil v čase, ktorý nebol príliš vzdialený od doby, v ktorej prorok Muhammad (p.) a jeho spoločníci žili. Napriek tomu sa Ibn Ishákovi vyčíta, že v knihe uviedol niektoré informácie bez toho, aby si riadne overil ich zdroj a dôveryhodnosť. Jeho zámerom však bolo zozbierať čo najviac informácií, ktoré sa v dobe, v ktorej žil, tradovali, aby ich tak zachoval ďalším generáciám. Kniha Ibn Isháqa aj napriek tomu ostáva cenným zdrojom informácií o živote proroka Muhammada (p.). O korekciu niektorých informácií uvedených v knihe Ibn Isháqa sa potom pokúsil Ibn Hišám. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Muhammad Abú Zahra. Jeho celé meno je Muhammad Ahmad Mustafa Ahmad a je známy pod prezývkou Muhammad Abú Zahra. Narodil sa v Egypte v roku 1315 Hižry letopočtu (1898 západného letopočtu) a zomrel v roku 1394 Hižry letopočtu (1974 západného letopočtu). Od malička študoval Korán a vedy s ním spojené. Neskôr v roku 1924 vyštudoval právnickú školu islamského práva. Okrem iného vyučoval na fakulte Základov náboženstva. Bol prvým, kto napísal samostatnú publikáciu venujúcu sa prejavu a jeho prednesu v arabskom jazyku. Ďalej pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na Egyptskej právnickej fakulte, kde vyučoval islamské právo a stal sa vedúcim katedry. Bol aj členom Koncila islamských štúdií a jedným zo zakladateľov Inštitútu islamských štúdií v Káhire. Muhammad Abú Zahra bol jedným z významných osobností pôsobiacich na poli islamských vied. Napísal viaceré hodnotné knihy a publikácie. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Abí Bakr Bin Al Arabi Al Málíki. Jeho meno je Muhammad Bin Abdulláh Bin Muhammad Al Maáfiri, známy pod prezývkou sudca Abú Bakr Bin Al Arabi. Narodil sa v roku 468 Hižry letopočtu (1075 západného letopočtu) v Išpílii (dnešné mesto Sevilla v Španielsku). Počas svojho života navštívil Šám (prírodnú Sýriu), Bagdad a Egypt. Bol známy svojou múdrosťou a vzdelanosťou. Preto bol aj menovaný do funkcie sudcu mesta Sevilla. Zomrel v meste Fas v roku 543 Hižry letopočtu (1148 západného letopočtu). Napísal viaceré známe knihy z oblasti vied spojených s Koránom, ale aj právne stanoviská k významným sporným právnym otázkam svojej doby. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Táha Husein. Jeho meno je Táha Bin Husein Bin Ali Bin Saláma. Narodil sa v roku 1309 Hižry letopočtu (1889 západného letopočtu) v Egypte a zomrel v roku 1393 Hižry letopočtu (1973 západného letopočtu). Keď mal 4 roky, ochorel a oslepol. Táha Husein bol spisovateľom a kritikom a jednou z významných osobností novodobého literárneho hnutia v Arabskom svete. Prvé štyri roky štúdia na vysokej škole strávil na Univerzite Al Azhar v Káhire. Neskôr pokračoval v štúdiu na Egypťskej univerzite, kde sa špecializoval na históriu, zemepis a cudzie jazyky. Špecializáciu a doktorát neskôr získal na Univerzite v Paríži vo Francúzsku. Keď sa vrátil do Egypta, najprv vyučoval na Egypťskej univerzite a neskôr bol menovaný za dFekana Fakulty humanitných vied. Neskôr bol menovaný za riaditeľa Alexandrijskej univerzity. V roku 1950 bol menovaný za ministra vedy a v tomto poste ostal až do roku 1952. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Al Šafii. Jeho meno je Abú Abdalláh Muhammad Bin Idrís Al Šafii Al Mattalibi Al Quraši. Narodil sa v roku 150 Hižri letopočtu (767 západného letopočtu) a zomrel v roku 204 Hižry letopočtu (820 západného letopočtu). Je jedným zo štyroch najvýznamnejších učencov Sunnitov a zakladateľom Šafijovskej právnej školy alebo smeru. Narodil sa v Gaze v Palestíne. Keď mal 2 roky, jeho matka sa s ním presťahovala do Mekky potom ako jeho otec zomrel. Počas svojho života viackrát cestoval. Navštívil Jemen, Irak a Egypt, kde aj zomrel. Stretol sa s mnohými známymi učencami svojej doby až sa nakoniec stal jedným

z najvýznamnejších z nich. Post sudcu zastával v Mekke, keď ešte nemal ani 20 rokov. Al Šafii bol známy svojou múdrosťou a vzdelanosťou. Napísal viaceré významné knihy a zborníky. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Ahmad (autor Misnadu prorokových výrokov). Jeho celé meno je Abú Abdulláh Ahmad Bin Muhammad Bin Hanbal Al Šébani Al Zahli. Narodil sa v roku 164 letopočtu Hižry a zomrel v roku 241 Hižry (780 – 855 západného letopočtu). Bol jedným zo zakladateľov hlavných štyroch právnych škôl u muslimov – sunnitov, a to Hanbaliovskej právnej školy. Bol známy svojimi širokými poznatkami, silnou pamäťou a cnostným správaním. Ahmad Ibn Hanbal sa narodil v Bagdade v čase, keď bol Bagdad jedným z významných miest vedy a umenia. Precestoval Irak, Hižáz, Tuhámu a Jemen. Určitý čas pôsobil aj ako sudca v Bagdade. Ľudia k nemu chodievali radiť sa s ním v záležitostiach náboženstva aj práva. Pre svoj neoblomný postoj pri hájení pravdy bol aj uväznený a určitú dobu mu bol bránený styk s ľuďmi. Zomrel po chorobe, ktorá ho zastihla vo veku 77 rokov (podľa Hižry letopočtu). (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Málek (zakladateľ Málikovskej právnej školy). Jeho celé meno je Abú Abdulláh Málek Bin Anas Bin Málek Bin Ebí Ámer Al Asbahi Al Himiari Al Madani. Narodil sa v roku 93 letopočtu Hižry a zomrel v roku 179 letopočtu Hižry (711 – 795 západného letopočtu). Je zakladateľom Málikovskej právnej školy. Bol známy svojou trpezlivosťou, múdrosťou a dobrým a cnostným správaním. Jeho najznámejším dielom je

kniha Al Mautee, v ktorej zozbieral výroky proroka Muhammada. Málek sa narodil v Medine (v dnešnej Saudskej Arábii). O Málekovi sa zachovali aj niektoré významné výroky. V jednom z nich povedal: „Ja som človek, ktorý sa dopúšťa omylov, ale aj správnych vecí, rozhodnutí a výrokov. To, čo sa zhoduje s Koránom a tradíciou po prorokovi, podľa toho robte a citujte ma, a to, čo by sa s nimi nezhodovalo, to zanechajte.“ O Málekovi bolo známe, že keď vyjadroval svoj názor na náboženskú alebo právnu vec, o ktorej nebolo jednoznačné ustanovenie v Koráne alebo o ktorej prorok Muhammad nepovedal nič, vždy hovoril buď „neviem“, alebo ak sa rozhodol vysloviť názor a stanovisko, povedal: „My si myslíme, že je to tak, ale nie sme si úplne istí.“ (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Al Buchári (jeden z najznámejších vedcov v oblasti islamských vied, ktorý zozbieral výroky proroka Muhammada do ucelenej zbierky). Jeho celé meno je Abú Abdulláh Muhammad Bin Ismáil Al Buchári. Narodil sa v roku 194 letopočtu Hižry v Buchare (dnešný Uzbekistan) a zomrel v roku 256 letopočtu Hižry (810 – 870 západného letopočtu). Považuje sa za jedného z najvýznamnejších kronikárov prorokovej tradície a prorokových výrokov, ktoré zozbieral hlavne do zbierky známej ako Sahíh Al Buchári. So svojím vzdelávaním začal v skorom veku a v 10 rokoch už vedel naspamäť mnohé výroky a tradíciu po prorokovi Muhammadovi. Počas svojho života navštívil mnohé mestá a oblasti, vrátane Hižázu a Mediny, kde ostal na určitý čas. Okrem toho navštívil Bagdad, Kúfu, Basru, Damašek, Homs a Egypt. Al Buchári napísal viaceré známe knihy, najmä knihy

pojednávajúce o výrokoch proroka Muhammada a o tradícii po ňom, ako aj o klasifikácii týchto výrokov a tradície. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Abú Háméd Al Ghazáli. Jeho celé meno je Abú Háméd Muhammad Al Ghazali Al Túsi Al Nejsáburi Al Súfi Al Šafii Al Ašari. Narodil sa v roku 450 letopočtu Hižry a zomrel v roku 505 letopočtu Hižry (1058 – 1111 západného letopočtu). Patrí medzi známych islamských učencov. Patril k hlavným učencom Šafiijskej právnej školy vo svojej dobe. Al Ghazáli napísal mnoho kníh nielen o náboženstve a práve, ale aj knihy z oblasti filozofie, logiky a iné. Mal svoj vlastný štýl písania a argumentácie. Jeho meno sa stalo známym hlavne v období, keď pôsobil v Bagdade počas vlády Abbasovského kalifátu, kde jeho prednášky navštevovalo viac ako 400 ľudí, vrátane ďalších učencov tej doby. Medzi zaujímavosti jeho života patrí, že sa prikláňal k učeniu sufizmu, ktoré okrem iného kladie dôraz na väčší podiel meditácie v živote muslima. To bol aj dôvod, prečo sa približne po štyroch rokoch pôsobenia v Bagdade rozhodol venovať už meditácii a modleniu. Odchádza tajne z Bagdadu a podniká cestu do Damašku, Jeruzalema, Mekky a Mediny, ktorá trvala 11 rokov a počas ktorej napísal svoje najznámejšie dielo knihu Al Ihjá – Vzkriesenie. Neskôr sa vracia domov a zakladá právnu školu vo svojom rodisku v meste Tús. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Ibn Hižr. Jeho celé meno je Šiháb Al Dín Abú Al Fadl Bin Ali Bin Muhammad Bin Muhammad Bin Ali Bin Mahmúd Bin

Ahmad Bin Ahmad Bin Al Kenani Al Asqaláni, známy pod prezývkou Ibn Hižr Al Asqaláni. Narodil sa v Egypte v roku 773 letopočtu Hižry a zomrel v roku 852 letopočtu Hižry (približne 1371 – 1448 západného letopočtu). Bol veľmi bystrý a mal fotografickú pamäť, takže sa naučil Korán naspamäť, keď mal ešte len 12 rokov. Počas svojho života precestoval viacero oblastí a miest a navštívil aj oblasť Šámu, Hižáz, Jemen a Mekku. Ibn Hižr vynikal najmä vo vede o prorokových výrokoch a jeho tradícii a pokladal sa za jedného z najvýznamnejších učencov v tomto odbore. Počas svojho života zastával post sudcu sudcov (najvyššieho sudcu) v Egypte a vyučoval v najznámejších školách svojej doby. Jeho najznámejším dielom je kniha Feth Al Bári Šerh sahih Al Buchári (vyšla v 15 zväzkoch), ktorá predstavuje výklad prorokových výrokov a tradícií obsiahnutých v kronike prorokových výrokov a tradícií od Al Bucháriho. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Historik Al Tabari. Jeho celé meno je Muhammad Bin Žarír Bin Jezíd Bin Kasír Bin Gháleb, známy pod prezývkou Abú Žafar Al Tabari. Narodil sa v Tabaristáne v roku 224 letopočtu Hižry a zomrel v roku 310 letopočtu Hižry (839 – 923 západného letopočtu). Považuje sa za jedného zo známych učencov. Napísal dve z najväčších diel svojho času, a to výklad Koránu Al Tabariho pod názvom Žáme Al Beján an tavíl Al Qurán a knihu histórie Al Tabariho známu pod názvom Tárich al umam wa al mulúk (história spoločenstiev a kráľov). Al Tabari bol už od mladého veku múdry a bystrý. Korán vedel naspamäť už vo svojich siedmich rokoch. Al Tabari bol známy aj svojou bohabojnosťou tak ako všetci známi učenci. Bol

známy aj svojím vysoko cnostným správaním. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Ibn Asáker. Jeho celé meno je Abú Al Qásem Ali Bin Al Hasan Bin Hibatulláh Bin Asáker Al Dimašqi. Narodil sa v Damašku v roku 499 letopočtu Hižry a zomrel v roku 571 letopočtu Hižry (1105 – 1176 západného letopočtu). Ibn Asáker sa považuje za jedného z významných islamských historikov. Jeho najznámejšie dielo je Táríh Dimašq (História Damašku). Význam tohto diela okrem toho, že ho Ibn Asáker písal dlhý čas a vynaložil naň veľké úsilie, spočíval v spôsobe jeho podania a písania. Usporiadanie tohto diela sa považovalo za vzor písania mnohých podobných diel o histórii miest a krajín. (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Sudca Šurejh. Jeho celé meno je Šurejh Bin Al Háres Bin Qajs Bin Al Žahm Al Kindi. Presný dátum jeho narodenia nie je známy. Zomrel v roku 78 letopočtu Hižry (697 západného letopočtu). Niektoré historické zdroje uvádzajú, že mal 108 rokov, keď zomrel. Pôvodne pochádzal z Jemenu. Islam prijal za svoje náboženstvo 5 rokov pred odchodom proroka Muhammada z tohto života. Keď prorok Muhammad zomrel, Šurejh bol práve na ceste k nemu do Mediny. To ho zarmútilo. Vtedy sa rozhodol, že zozbiera všetky verše Koránu hovoriace o spravodlivosti do jednej zbierky. Sudca Šurejh bol ustanovený za sudcu mesta Kúfa v Iraku za čias kalifa Omara Bin Al Chattába. Keď ho Omar ustanovil za sudcu, Šurejh si položil podmienku, že prv ako sa ujme úradu, musí sa zriadiť špeciálna budova súdu, v ktorej bude sudca rozhodovať.

Dovtedy totiž sudcovia rozhodovali vo svojich domoch. Šurejh vychádzal z toho, že sudca na to, aby mohol správne posúdiť prípad a rozhodnúť, musí mať na to vytvorené podmienky a okolie ho nesmie rozptyľovať. Omar súhlasil a Šurejh sa ujal svojho úradu v meste Kúfa. Potom dal Omar zriadiť špeciálne stavby pre súd vo všetkých väčších mestách, ktoré sa nazývali Sudcovský dom (arabsky Dár Al Qadá). Šurejh ostal sudcom po dobu 60 rokov a je považovaný za jedného z najznámejších sudcov. Nad miestom, kde sedával a rozhodoval, mal napísaný nápis: „Ten, kto krivdí, aj keď by som rozhodol v jeho prospech, čaká na trest. A ten, komu bolo ukrivdené, aj keď by som rozhodol v jeho neprospech, čaká na spravodlivosť.“ Pod tým mal napísaný jeden z výrokov proroka Muhammada: „Vy prichádzate so svojimi spormi ku mne. A ja som len človek. Ktorémukoľvek mužovi by som dal z práv jeho brata niečo, čo si on (ten v čí prospech to bolo prisúdené) nezaslúži, tomu som dal (prisúdil) časť ohňa, ktorou bude v súdny deň obklopený. (Bude sa za to zodpovedať, preto by si to nemal vziať, aj keď mu to bolo prisúdené).“ (zdroj Wikipedia – arabská časť)

Rafiq Al Azm. Jeho celé meno je Rafiq Bin Mahmúd Bin Khalíl Al Azm. Narodil sa v Damašku v roku 1284 letopočtu Hižry a zomrel v roku 1343 letopočtu Hižry (1867 – 1925 západného letopočtu). Patril ku generácii spisovateľov hnutia Arabskej obrody. Pochádzal zo známej a bohatej rodiny v Damašku. Bol členom aj mnohých politických hnutí pôsobiacich v rámci Osmanskej ríše koncom 19. a začiatkom 20. storočia. Pôsobil a publikoval aj vo viacerých novinách vychádzajúcich v tom čase v Egypte. Jeho najznámejšie literárne dielo bolo vydané pod názvom „Najznámejšie zo

známých osobností islamu.“ (zdroj:
<http://www.arabency.com/ar/>)

Zoznam skratiek:

p. a.: poznámka autora publikácie Abdulwahaba Al-Sbenatyho.

(p.): Skratka vyjadrujúca vetu „Požehnanie a mier nech ho sprevádzajú“, ktorú muslimovia pridávajú za meno posla a proroka Muhammada.

Z našich publikácií:

1. Korán, Preklad do slovenského jazyka s vysvetlivkami a výkladom, preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, ALJA, s.r.o., Bratislava 2008 v znení nasledujúcich vydaní
2. Koran - tridsiata časť v slovenskom jazyku s vysvetlívkami, Preložil: Abdulwahab Al-Sbenaty, SEA, 1997
3. Abdulwahab Al-Sbenaty, Manželstvo v islame, ALJA, s.r.o., 1998
4. Abdulwahab Al-Sbenaty, Niektoré črty osobnosti a života proroka Muhammada, 1998
5. Abdulwahab Al-Sbenaty, Korán o Márii a Ježišovi, ALJA, s.r.o., 2000
6. Abdulwahab Al-Sbenaty, Korán z pohľadu vedy o Koráne, ALJA, s.r.o., 2001

7. Abdulwahab Al-Sbenaty, Islam – viera a náboženstvo, ALJA, s.r.o., Bratislava 2002
8. Abdulwahab Al-Sbenaty, Islamské právo (oblast mieru a vojny), ALJA, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2003
9. Abdulwahab Al-Sbenaty, Politický systém a náboženská sloboda podľa islamského náboženstva, ALJA, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2011
10. Abdulwahab Al-Sbenaty, Manželstvo a rozvod podľa islamského náboženstva, islamského práva a podľa právnych úprav niektorých islamských krajín, LEVANT consulting, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2013
11. Abdulwahab Al-Sbenaty, Život a smrť posledné dni človeka v tomto živote a proces pochovávaní, LEVANT consulting, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2013
12. Abdulwahab Al-Sbenaty, Modlenie podľa islamského náboženstva, LEVANT consulting, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2016
13. Abdulwahab Al-Sbenaty, O veku Ajše manželky proroka Muhammada, keď sa za proroka vydala, LEVANT consulting, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2016

14. Abdulwahab Al-Sbenaty, Ramadan mesiac pôstu, LEVANT consulting, s.r.o., prvé vydanie vyšlo v roku 2016

15. Abdulwahab Al-Sbenaty, Prvý štát muslimov založený za života proroka Muhammada a prvých štyroch kalifov, 2017

Publikácie si môžete zdarma stiahnuť v elektronickej podobe na webovej stránke autora: www.koran.sk .
